אהרון מאיר
מכבי, מכבי

יוסף איזראלוב
תחקיר־קרוות

יעל אביב
ליל הברווזים

אילן תורן
המטיפים והסקס

מס' 1210 יא' ניסן תשמ"ז 10.4.87

פסח • והגדת

דב גנחובסקי על תעשיית הגדות הפקסימילה.
בתצלום השער, דף מהגדת־שאגל

ם ברוך על 'המוזיאון הפתוח' • ההצעה התרבותית של סטף ורטהיימר ועמוד

מגה-סנטר
ראשון-לציון: לישנסקי 1,
אזור התעשיה ראשל"צ, גבול חולון.
שעות פתיחה: ימים א'-ה' 9.00-21.00,
יום ו' 9.00-14.00, מוצ"ש מצאת השבת עד 22.00.
בואו להנות
ממבצעי הפתיחה
בחנות המפעל החדשה
של מגה סנטר
דגם 711 סנדל נשים פקק מידות 36-41
מחיר לצרכן 45.00 ש"ח מחיר מבצע 25.00 ש"ח.
דגם 903 נשים פקק מידות 35-41
מחיר לצרכן 29.00 ש"ח מחיר מבצע 19.90 ש"ח.
דגם 900 עץ פקיד נשים מידות 35-41
מחיר לצרכן 29.00 ש"ח מחיר מבצע 19.90 ש"ח.
דגם 1951 מוקסין ילדות מידות 27-34
מחיר לצרכן 53.50 ש"ח מחיר מבצע 39.00 ש"ח.
דגם 0801 ספורט ג'וגינג מידות 40-44
מחיר לצרכן 57.00 ש"ח מחיר מבצע 29.00 ש"ח.
דגם 907 סנדל ילדות מידות 27-34
מחיר לצרכן 38.00 ש"ח מחיר מבצע 24.90 ש"ח.
בוא לבחור
את המגה שלך
דגם אלכסנדר מוקסין נשים בצבעים שונים
מחיר לצרכן 69.00 ש"ח מחיר מבצע 39.00 ש"ח.
דגם 1132 גברים קליפורניה מידות 40-46
מחיר לצרכן 89.70 ש"ח מחיר מבצע 67.00 ש"ח.
דגם 1652 מוקסין נשים מידות 36-41
מחיר לצרכן 50.60 ש"ח מחיר מבצע 29.00 ש"ח.
דגם 1801-1809 נשים אלגנט עור מידות 36-41
מחיר לצרכן 60.70 ש"ח מחיר מבצע 32.00 ש"ח.
דגם 1663 סנדל חיילות מידות 36-41
מחיר לצרכן 38.30 ש"ח מחיר מבצע 25.00 ש"ח.
דגם אלכסנדר מוקסין נשים בצבעים שונים
מחיר לצרכן 129.00 ש"ח מחיר מבצע 79.00 ש"ח.
המחירים כוללים מע"מ
מה המגה שלך?

SONY מערכת FH + קומפקט דיסק
FH-150R -320W
FH-15 R -300W
FH-100W-320W
FH-55 W-240W
FH-77 -320W
FH-33 -240W
כניסה מיוחדת לקומפקט-דיסק.
עד 12 תשלומים
שקליים שווים, ללא הצמדה,
באמצעות ויזה, ישראכרט ודיינרס.
super FH
טכנולוגיה מתקדמת, מימדים קומפקטיים ועוצמת צליל אדירה.
לסוני מבחר מערכות FH לבחירתכם: טיונר דיגיטלי/אנלוגי, טיימר, שלט רחוק,
דבל קסט, הולכי B+C, אוטו רוורס, אקולייזר רב ערוצי (7).
המגוון הרחב מבטיח לך את המערכת שתתאים לדרישותיך.
SONY
אולם תצוגה ומכירה ומרכז שרות ארצי:
רח' אחד העם 9, מגדל שלום ת"א. טל: 03-652431.
ISFAR
ישפאר – עוצמת סוני בישראל.
העולם מתקדם מסוני לסוני.

כל-בו שלום

חנות המתנות הגדולה במדינה

חג'גה של קניות ובלו"ים בכל"בו שלום

Home Style"־פתחנו את מחלקת המתנות וה
היפה ביותר בחיפה.

לקנים עד ה־20.4.87

האשראי המלא הכי... הכי ארוך במדינה!
קונים היום ומשלמים הכל אחרי 10 שבועות!
כל הקונה מעל 100 ש"ח במחלקת כלי בית, תמרוקים וקמפינג יכול לשלם בצ'ק דחוי ל־10 שבועות ללא ריבית והצמדה, ליום 19.6.87
בנוסף יקבל חינם כרטיס כניסה למוזיאון השעווה הישראלי או למצפה מגדל שלום או 2 כרטיסים חינם למתקני השעשועים במאירלנד.
חינם!

מבצע יצרן לימים ספורים בלבד!

מכנסי ג'ינס סטון־גולד לנשים ולגברים, בכל המדות ובמחירים ללא תחרות
Sergio Valente
39.90 ש"ח עד גמר המלאי.

מפות כריות ולבני בית 20%-30% הנחה

20% הנחה
על כל מוצרי "עולי" ו"ביתך" וכן על "מפות שולחן, מפות קרושה, כריות נוי בדגמים וצבעים מרהיבים.

30% הנחה
על מוצרי פרוות כרמל.

שדרת בגדי ים

באו לבקר בשדרת בגדי הים בכל־בו שלום. אצלנו תמצאי תצוגה מתמדת של המגוון הגדול והאופנתי ביותר. מיטב היצרנים תחת קורת גג אחת ובמחירים ללא תחרות!
SWASH, Gottex, Lydo, diva, Gideon Oberson
לדוגמא: "סמאש לצעירות" בגד ים משולב בשני צבעים עם אבזם
רק **53** ש"ח

מוצרי קמפינג ב־20% הנחה

מחלקת ספורט וקמפינג הגדולה והמגוונת בארץ במחירים תחרותיים.

מבצע יצרן!
20% הנחה
על מוצרי קמפינג "המצייד" לדוגמא:
אוהל הרמון דה לוקס
במקום 578 ש"ח רק **462.40** ש"ח
גריל עגול + גלגלים
במקום 45.12 ש"ח רק **35.90** ש"ח
שולחן קמפינג מתקפל 50 x 60 ס"מ
במקום 66.79 ש"ח רק **53.40** ש"ח
צידנית 33 ליטר תוצרת איטליה
במקום 76.93 ש"ח רק **61.50** ש"ח
ועוד מבחר גדול של ציוד קמפינג, ספורט סירות וציוד לים.

מעדנים וסלי שי לחג

מבחר עצום של מעדנים כשרים לפסח, יינות ישראליים ותוצרת חוץ. יינות ירדן, גולן, יינות צרפתיים: בוז'ולה, וילאז' ועוד.
מבחר סלי מעדנים לכל טעם ולכל כיס.
משלוח לכל רחבי הארץ.
שרות ויעוץ אישיים.

מאירלנד
גן השעשועים בכל בו שלום

פתוח להתאוששות
באו עם הילדים לבלות ולהנות במתקני השעשועים המרתקים, מרכז משחקי הטלויזיה הגדול במדינה, ולבקר במוזיאון השעווה הישראלי ובמצפה מגדל שלום.

הלבשת ספורט במחירים תחרותיים

מבחר עשיר ומגוון של הלבשת ספורט איכותית "אדידס", "פומה", "ספלדינג", "יוגאר", "יואד" במחירים תחרותיים.

ציוד ספורט לקיץ ולים

סירות, בריכות, גלגלים, כדורים, מזרונים, כסאות ועוד.

פנים חדשות בריהוט

מערכות ישיבה, מזנונים, כורסאות T.V., ספות נוער, מזרונים, חדרי שינה

זה הזמן לרהיטי מרפסת וגן
מבחר אדיר של רהיטי מרפסת וגן מתוצרת הארץ ומתוצרת חוץ: שולחנות, כסאות, כורסאות, מיטות שיזוף, שמשיות ועוד ועוד.
התצוגה ברחבה - צ'יק פוסט, שלמה בן יוסף 7

VISA אנו מכבדים כרטיס אשראי ויזה.

מבצעים שגעוניים בתמרוקים

25% הנחה על כל מוצרי "הלסיס"
20% הנחה על כל מוצרי "יולה", "אהבה", "CHOICE" ו"שרלוט"
15% הנחה על כל מוצרי "מקס פקטור" ו"אליזבט ארדן"

מבצע רבלון (רק בחיפה)
לקונים בושם "רבלון" או "אולטימה" בסך 50 ש"ח ש"ח חינם! בושם "BILL BLASS" 10 מ"ל בשווי 37 ש"ח.

באו לקפוץ לבלות ולהפתיע בכל"בו שלום, במוזיאון השעווה הישראלי, במצפה מגדל שלום ובמרכז משחקי הטלביזיה הגדול במדינה במאירלנד.

תיקים ומשקפיים

לקראת הקיץ הגיע מבחר גדול של תיקי ים, תיקי עור, תיקי קש, תיקי סקאי, בדגמים מרהיבים, ומשקפי שמש אופנתיים.
תיקי ים מאיטליה
במקום 27.90 רק **21.90** ש"ח

20% הנחה
על משקפי שמש אופנתיים LUNETA K-1 משוויץ ועל כל משקפי "Ray-Ban"
Ray-Ban זוג משקפי
החל מ־**55.10** ש"ח

עד 20% הנחה במחלקת צעצועים

מתנה למוצאי האפיקומן!
בכל־בו שלום חושבים על הקטנים!
הגיע מבחר גדול של צעצועים ומתנות, לילדים שימצאו את האפיקומן. מיטב צעצועי איכות: לגו, פליימוביל, פישר פרייס, סינדי, אממא, אורדע, רובוטריקים, צעצועי טומי, בובות ...

לאוירה חגיגית ולהשלמת שולחן הסדר, צלחות ערך לביצה ולמרור.
לדוגמא צלחות בצורת מגן דוד מאקריליק משובח תוצרת גרינויר - ארה"ב בלעדי בכל־בו שלום.
רק **20** ש"ח

מבחר אלגנטי של גביעים ליין בעיצוב חדשני סופר אלגנטי "קונובה" "Bromioli" מאיטליה.
לדוגמא: סט 3 גביעים
החל מ־**9.50** ש"ח

20% הנחה
מיוחדת לחג על מבחר גביעים ליין ומים מקריסטל בעיצוב אלגנטי. לדוגמא: סט 6 גביעים לליקר
רק **43** ש"ח

המבחר הגדול ביותר של סכו"ם במגוון דוגמאות וצבעים. סכום ושלה 24 יחידות בעיצוב מיוחד ובאיכות מעולה.
באדום, אפור, ירוק ולבן.
רק **35** ש"ח

יופי של כלים לשולחן הסדר

הגיע מבחר כלים מיוחד לחג הפסח, מאיטליה, גרמניה, אנגליה וארה"ב. מערכות אוכל יוקרתיות בעיצובים בלעדיים לכל־בו שלום.
מבחר מתנות מקוריות לחג. וכלים אלגנטיים שיעניקו פאר והדר לשולחן החג.

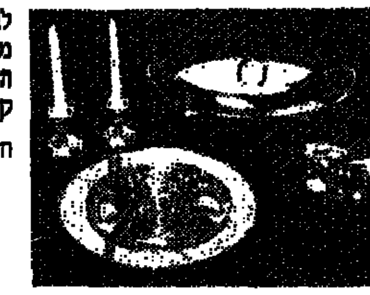

לאוירה חגיגית ואלגנטית מבחר מרהיב ביופיו של כלי הגשה מנירוסטה בשילוב קישוטי זהב 24 קרט.
החל מ־**69** ש"ח

"ג'ונסון ברדרס" - אנגליה
מערכות היוקרה מבית היוצר Wedgwood בלעדי לכל־בו שלום!
מגוון רחב של מערכות אוכל יוקרתיות, צלחות, כלי הגשה, ספלים ותחתיות בכל הגדלים
החל מ־**5** ש"ח

ניתן לרכוש את המערכת המתאימה לך בכל הרכב מ־4 עד 24 יח'

★ מחלקת Home Style בת"א ובחיפה
מבחר מתנות ביבוא מיוחד עבור כל־בו שלום ממיטב המעצבים האיטלקיים. קערה לפירות אגרטלים, פמוטים שונים וצלחות עורך לפסח.
★ מבצע על מבחר מוצרי "אמות" לקראת חג פסח. טרמוסים אלגנטיים המתאימים להגשת, מגשים ועוד.
★ מבחר מתנות לחג.
כלי הגשה, מגשים, קנקנים, ממיונים - הכל בעיצוב צעיר ומודרני.
★ מקוריאה - המובילה בנירוסטה בעולם. הגיעו סירים בכל הגדלים עם הפטנט המיוחד לשיחרור אדים. החל מ־**17** ש"ח
★ הנחה מיוחדת על מחבתות "סולתם" לדוגמא: מחבת 24 ס"מ רק **14.50** ש"ח מחבת 26 ס"מ רק **22** ש"ח

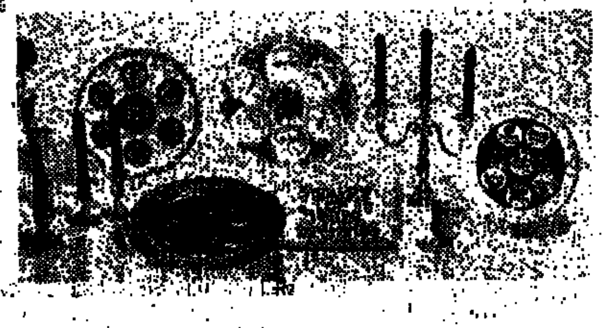

סוואב
Soft Highlights
חדש מאמריקה
סוואב השמפו הנמכר ביותר בארה"ב,
מביא לך חידוש.
Soft Highlights - שמפו עם פרוטאין משי
טבעי המעניק לשיער חלקות ורכות, ברק
עשיר ומגע עדין עדין. מגע משי -
אפשר לגעת בהבדל.
בסדרה: *שמפו לחות
*קונדישונר לחות
*שמפו בניית נפח
*קונדישונר בניית נפח
*מוס
להשיג בפרפומריות, בתי מרקחת
ובכל רשתות השווק.
מבצע היכרות
שמפו או קונדישונר
500 מ"ל
6.40 ש"ח בלבד
HELENE CURTIS
Suave שמפו משי טבעי

עם כל קניה של סרט צילום פוג'י
SUPER HR תקבל בשמחה אלבום
תמונות חינם (לבחירתך 4 תמונות
שער שונות).
פוג'י SUPER HR סרט הצילום שפרץ
קדימה והשאיר את כל מתחריו
מאחור.
פוג'י SUPER HR - סרט הצילום
של הצלמים המקצועיים.
פוג'י SUPER HR סרט הצילום
שלך - מהתמונה הראשונה.
אל תשכח לדרוש את האלבום
בזמן קנית הסרט.
סרטי צילום פוג'י
FUJICOLOR SUPER HR 100
FUJICOLOR
אלבום
תמונות
חינם
עם כל סרט צילום של
פוג'י
FUJICOLOR
SUPER HR 100·400
FUJIFILM
FUJICOLOR HR 100
צלם פוג'י ואתה בתמונה

בכל מקום אחר תשלם יותר

המחירים הנמוכים ביותר בארץ.

כל שטיח ב-12 תשלומים חדשיים בשקלים צמודים לדולר ★ על כל שטר תוספת של 5 ש"ח ★ באפשרותכם להקטין את מספר התשלומים ★ הדוגמאות במודעה הן רק חלק קטן ממבחר עצום של כ-5,000 שטיחים, אותם תוכלו לרכוש בתשלומים! ★ כל השטיחים בהספקה מיידית.

שטיחים מקיר לקיר לחדרים בגודל של כ-10 מ"ר, החל מ-16.50 ש"ח לחודש (לכל חדר)

כל השטיחים עם תעודת אחריות ל-10 שנים.

אוריינטלי
שטיח תוצרת חוץ בדוגמא פרסית, בגודל 120×170.

מדליון פרסי
שטיח תוצרת חוץ מהסוג "נובה" בגודל 190 - 140.

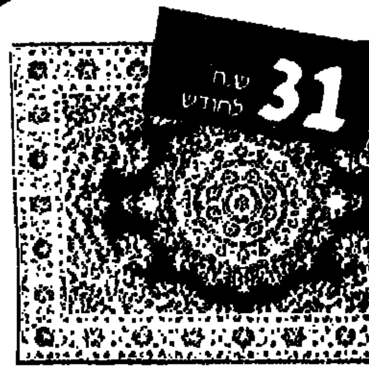

סגנון סיני
שטיח תוצרת חוץ בדוגמא סינית, בגודל 170×240.

איכות יצוא
שטיח כרמל בגודל 240 - 170. בארינה מלאה איכות יצוא 10 שנים אחריות

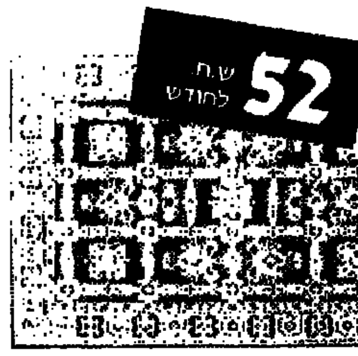

ב-12 תשלומים!

איכות יצוא
שטיח כרמל בדוגמא פרסית קלאסית בגודל 300 - 200 איכות יצוא.

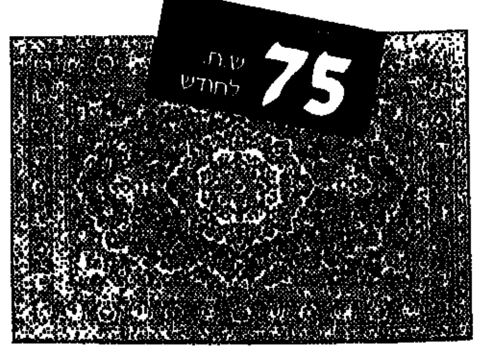

סופר מודרני
שטיח בעל שיער גבוה מהסוג "כפירי", תוצרת ישראל. דגם סופר-מודרני בגודל 200×300,

אפשרויות רכישה מגוונות, ב־12 תשלומים לבחירתך:

ישראכרט

דיסקונט EXTRA

12 שטרות

12 שקים

סופר מודרני
שטיח תוצרת ישראל בעל שיער גבוה מהסוג "כפירי", בגודל 300 - 200,

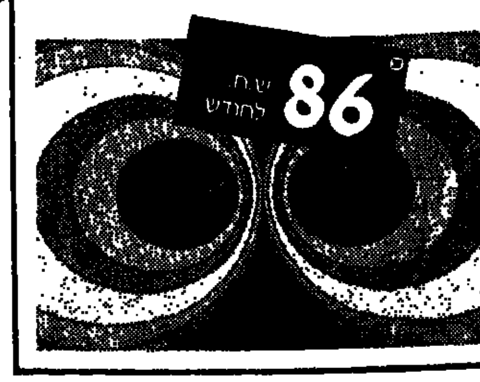

איכות יצוא
למי שמבין בשטיחים. עבודת-יד בגוונות סינית, בגודל 200×140,

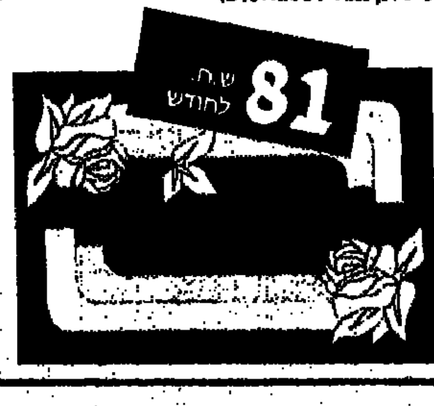

המבחר הגדול ביותר בישראל של שטיחים מקיר לקיר.

כל המחירים הרשומים מעלה כוללים ריבית ומ.ע.מ.
התשלומים צמודים לשער הדולר היציג לפי ריבית של כ-17% לשנה.

יוסף מלך השטיחים בבית מרס
פתוח במוצ"ש מ־18.30 עד 22.30

בית מרס, הרצל 158 ת"א. טל' 829188, 836286 אוטובוסים אגד 90, 85. דן 1, 2, 3, 41 – פתוח כל יום מ-08.30 - 19.00, יום ו' עד 14.30

כדאי

מצאת ג. יפית

למקצועיות.

בדידות שהיא מצב אמיתי כל השנה לובשת מעטה של הסוואה בדרך כלל, בפעילויות הקשורות בעבודה ובחיי היום יום. החג הוא אכזרי מבחינה זו. הוא קורע את ההסוואה וחושף את תופעת הבדידות במלוא חריפותה.

אומרת על כך הלנה: „חג הפסח הוא אמנם קשה מבחינה זו לבודדים, אבל זוהי שעת מבחן ואפשר להפכה לתפנית חיובית".

הלנה שמדברת מתוך נסיון עצום ומוצלח ביותר עם אלפי זוגות שנישאו בהצלחה מוסיפה: „יש לקחת את תחושות המועקה והבדידות החזקות, במיוחד בתקופת החג ולומר: לא עוד! לא עוד חג פסח כזה. לא עוד סדר כזה. הפעם אני עושה סדר בחיי!"

עשרות אלפי סיפורי חיים ואלפי פתרונות מוצלחים עוברו לז'רגון מקצועי ביותר, המסוגל לספק תשובה לכל פונה.

מפתיע כמה קשה להפתיע את הלנה וצוותה. מי שמופתע בדרך כלל הם הפונים שהחל מן הביקור הראשון חשים שאצל הלנה מכירים אותם, ויודעים את צרכיהם האמיתיים.

את הפונים מקבלים ומשרתים בדיסקרטיות מלאה, תוך שימוש בטכניקות מגוונות והרבה חום אנושי. בני זוג ברמה גבוהה ביותר מותאמים במיומנות ורבה האחד לשני. ההצלחות מדברות בעד עצמן. אלפי זוגות נשואים, באושר, חבים את חייהם החדשים

היכרויות לילדים ללא ידיעתם

מעצורים, מבוכה, חששות והיסוסים הן תופעות נפוצות בגילאים הצעירים יותר של בני ה־20 וה־30. הבן או הבת זקוקים לבטחון, לגיבוי, לדחיפה, אבל צריך לדעת לעשות זאת בצורה חכמה ומקצועית.

כן, ההורים יכולים לעזור מאוד. „הלנה אינטרנשיונל" מפעילה שירות מיוחד: היכרות מותאמת מראש לילדים, ללא ידיעתם. מבחינתם של הבן או הבת מדובר בפגישה מקרית לגמרי עם בן־זוג בעל הנתונים הטובים ביותר. על־פי הניסיון עד כה, מדובר בשיטה בדוקה ומומלצת.

■ ■ ■

חבר־לחיים לאמא או אבא

בגילאים גבוהים יותר (50 ומעלה), גברים ונשים מוצאים עצמם לבד: גירושין, פרידה, נסיבות טראגיות. קבוצת־אוכלוסיה זו מתקשה במיוחד לחזור ולמצוא חבר־לחיים. אנשים מבוגרים אינם יכולים להכנס, או אינם מרגישים בנוח בנקודות־מיפגש של צעירים יותר.

כאן הילדים יכולים לסייע. שירות חדשני של „הלנה אינטרנשיונל" מפעיל כאן את כל האמצעים והמשאבים במציאת בן־זוג לחיים עבור הורים בודדים. גיל 50 אינו סוף הדרך. אפשר לפתוח דף חדש ולמלא מחדש את זוגית הריק. אנשי־המקצוע של „הלנה" הצליחו גם בכך.

ליל הסדר! אל תהיו לבד.

כשמגיע חג, כל הבדידות מעיקה יותר. הצורך במשפחה חמה ואוהבת חזק יותר. זוגות מתארגנים יחד לחג, יוצאים לטיולים ולחופשות. הבודדים נשארים לבד. לפעמים גם אין אל מי לטלפן... בעיית הבדידות מחריפה. בני המשפחה מביטים ומצפים... הפתרון אפשר לברוח לחו"ל (זמני) ואפשר לפנות להלנה ולעשות סדר חדש בחיים (קבוע).

לקראת הפסח הלנה תעניק טיפול אישי ומיוחד לכל הנרשמים החדשים

מי שמעיז מצליח. זו הגישה הנכונה, החיובית. עשרות אלפי בודדים ובודדות חיים במדינת ישראל, משתוקקים לפגוש את בן הזוג המתאים ואינם מצליחים בכך.

הם לעתים קרובות צעירים, מצליחים, מוכשרים, יפים, אמידים, בעלי חוש הומור. הולך להם בחיים כמעט בכל התחומים. בתחום הזה לא. בחלקם רבקה סטיגמה של הסביבה והם נבוכים ומבולבלים, מאמינים בה. הם מאמינים פתאום שנגזר עליהם להיות בודדים.

במשרד של הלנה מכירים היטב ולעומק את הבעיות. כל פונה הוא אישיות בפני עצמה. אינדיבידואל מלא. למרבית הפלא, כמעט ואין שומעים היום אצל הלנה סיפורים חדשים. מסתבר כי הסיפור המרכזי הוא תמיד דומה עם וריאציות כאלו או אחרות. מה שהפך את משרד הלנה לאחד מן המקצועיים והמפורסמים ביותר בעולם, זה הנסיון שתורגם

גם בבית־קפה או אצלכם בבית

מי שאינו יכול להגיע למשרד, לא חייב לוותר על השירותים של „הלנה". הוא יכול להתקשר ולהזמין פגישה אישית ובלתי־מחייבת מחוץ למשרד. מעבר מיוחד של ביקורי־בית מטפל בפגישות בבית הלקוח, או במקום אחר הנוח לו. השירות המיוחד הזה חשוב במיוחד לתושבי ר"ג או חיפה.

■ ■ ■

באים גם מחו"ל

הלנה אינטרנשיונל הפכה ביודעין למוסד בינלאומי בשלב ראשון בניו־יורק (ניו־ג'רסי). היום: סניפים חדשים בלונדון, מנצ'סטר (אנגליה), פילדלפיה, לוס אנג'לס, לונג איילנד, קונטיקט ובקרוב גם במנהטן (ארה"ב).

ההצלחה האמריקנית אינה רק משקפת את הנורמות המקצועיות הגבוהות של הלנה, היא גם מעשירה את המבחר כאן בארץ עם מועמדים ומועמדות מחו"ל.

להלנה ו...לעצמם.

הם העזו לחרוג מן השגרה ולעשות את הצעד החשוב והחיוני ששינה את חייהם.

ומה אתכם? אם הייתם חזקים די ואמיצים מספיק לשאת את הבדידות עד עתה, אתם בוודאי אמיצים מספיק לעשות צעד אחד קטן ולהתקשר להלנה. ומי יודע. כמה קרוב הזמן בו תוכלו גם אתם לומר חג שמח... ולהתכוון לכך.

„בשנים האחרונות תוקף אותי אי שקט מוזר ככל שמתקרב חג הפסח.

אומרים שהאביב משפיע, אבל אני ידעתי שזה לא זה...

אני כבר בן 33, מהנדס מחשבים, מצליח יפה בעבודתי ואפילו מקבל הצעות עבודה מחברות חשובות בחו"ל.

חסכתי מספיק כסף ויש בבעלותי דירה יפהפיה, מכונית טובה ועוד חסכון נאה. חיי החברה שלי טובים. רוב חברי כבר נשואים אמנם, וקצת יותר קשה לקיים את הקשר של פעם, אבל חברים טובים נשארים חברים טובים. אני מוזמן לעתים קרובות לבתים שונים ואפילו פיתחתי כבר יחס לילדים.

כבר חשבתי להקים בית משלי. חשבתי על כך לא מעט. אני כהחלט בשל לכך. בשנים האחרונות, אני כבר מביט אחרת בנשים אתן אני יוצא. מנסה להעריך, איך זה יהיה, אבל דבר לא קרה עדיין. כנראה שהמתאימה טרם הופיעה בחיי.

אני נכנס ללחץ לקראת חג הפסח. מציקים לי בשאלות, במבטים ואפילו בשתיקה. נו מה יהיה... בחור כמוך, באמת... לא מגיע קצת נחת להורים?

הייתי נוסע לחוץ לארץ, בחיי. אבל לא נעים מהמשפחה. בטח יגידו: רווק מה אכפת לו נוסע, עושה חיים".

למונולוג הזה מקשיבות שתי נשים צעירות ובקושי מתאפקות שלא להתפרץ. „הוא ממש מוציא לי את המילים מהפה", אומרת דפנה בעלת בוטיק בת 29 מתל־אביב. ואומנם אין חשיבות לשאלה מי הדובר, גבר או אשה. הבעיה משותפת לכולם. חג הפסח המשמש מועד התכנסות מסורתי למשפחות, הוא בפירוש מועד של אי נחת וחוסר מנוחה עבור בודדים.

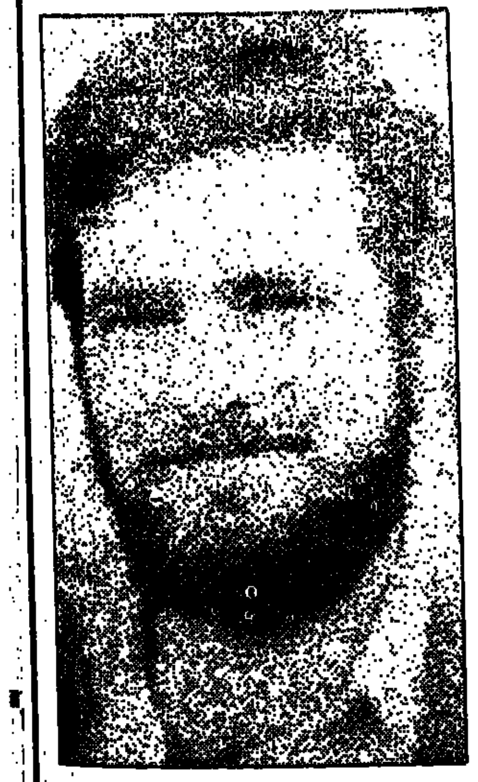

„הם כולם מסתכלים בי", אומרת דפנה, „כאילו מצפים שאקום ואתחתן בזה הרגע. או לפחות אודיע שקבענו למחר... זה מכניס אותי ללחץ נוראי. כל שנה מחדש. זה לא כל כך נעים להיות בודד בחגים, אז גם הלחץ הזה חסר...

מה זה להיות בודד בחג? זה כמו כל השנה רק יותר מורגש, יותר כואב. כולם כל כך ביחד, עם המשפחות והילדים והביקורים ההדדיים ואת כאילו מחוץ למעגל הזה. את משהו אחר. תופעה.

כשכולם מתכננים תוכניות ונוסעים לחופשות, את מחוץ לענין. את ירועה כמסתדרת. אחת שדואגת היטב לעצמה. את האמת, הם אינם יודעים. הם אינם יודעים כמה קשה בחגים, כמה ארוכים הימים ועוד יותר מכך הערבים".

שוחחנו על התופעה במשרדי הלנה שברחוב בן יהודה בתל־אביב. צוות מרשים עמד לרשותנו, אותו צוות העומד לרשות לקוחות המשרד המתקדם הזה.

הפסיכולוג והסוציולוג שבחבורה, מרגישים במיוחד את תופעת השונות הבאה לידי ביטוי חריף דווקא בחגים.

בחגים יש נטיה לאנשים להתקבץ במשפחות וגם לנסוע לחופשות וטיולים. הבודדים נשארים בודדים עוד יותר בתקופות אלה. לפעמים אפילו אין להם קרוב לטלפן אליו כמו אח, אחות, הורה ולהשיח את ליבם.

„הלנה אינטרנשיונל"

תל־אביב
רחוב בן־יהודה 24,
תל־אביב.
טלפונים:
(03)204450, (03)204431

NEW YORK
ADDRESS: N.J. 2139
SADDLE RIVER ROAD
FAIR LAWN, N.J.
TEL: 201-794-622-6

LONDON
ADDRESS:
17 HILL ST. MAYFAIR
LONDON W1

הבהרות
הלנה, רחוב בן־יהודה 24, תל־אביב
טלפונים: (03)204450, (03)204431
ניתן להתקשר במשך השבוע בין השעות 9.30 בבוקר עד 21.00 בערב

DonnaGay
ITALIAN FASHION

דונה גיי - ההצגה היא שלך

חנות המפעל: רח' יעבץ 17, ת"א 657208, 655241 -03

אריאלה

עוד שמורת קוטג'ים של בן־יקר גת

התחלה גדולה

חברת בן־יקר גת בונה שכונת קוטג'ים חדשה על גבעה נשאה באריאל המשקיפה אל שמורת טבע.

הקוטג'ים בגימור המעולה של בן־יקר גת הם בני 3 חדרים עם תכנון מוקדם המאפשר הרחבה עד 5 חדרים.

רמת בניה מעולה, באיכות של בן־יקר גת, עם שימוש נרחב באיטונג לשפור הבדוד ולחסכון באנרגיה. הגגות מרעפים אדומים.

נוף מרהיב של הרי שומרון לאנשים האוהבים נוף והיודעים להעריך את חשיבותו לאיכות החיים.

אריאל - בירת השומרון, עיר חדשה ותוססת עם חברה צעירה, מספקת לתושביה את כל שירותי הקהילה החל בגני ילדים ובתי ספר וכלה במתקני תרבות וספורט.

קנו קוטג' בשמורת הקוטג'ים "אריאלה" ותמנו על אלה הנהנים כבר ממגורים באריאל. אריאלה נבנית במסגרת הפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון.

זוג צעיר! משפחה צעירה! התחילו בגדול!

4000.- ש"ח

הנחה

לעשרת הרוכשים הראשונים

בואו בשבת ובחג

נציגינו יחכו לכם באתר ובמרכז המידע

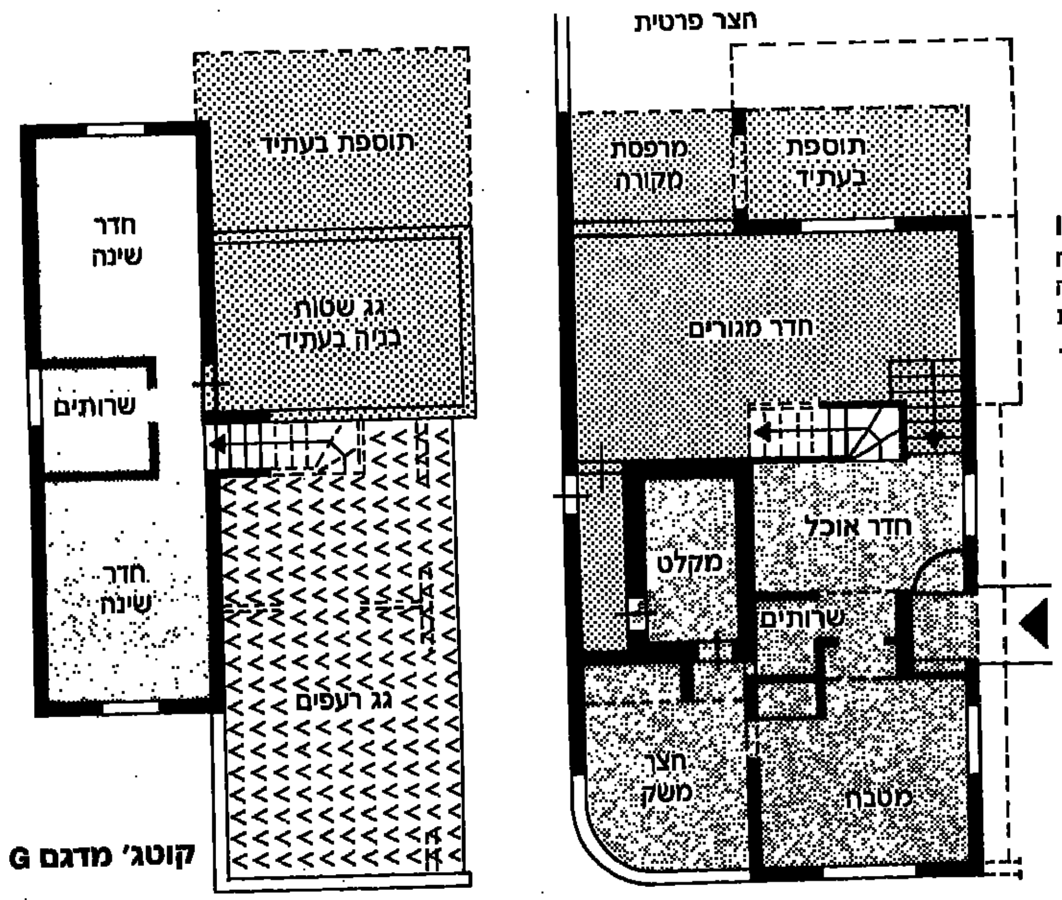

מפלס עליון

כולל שני חדרי שינה, שירותים ואופציה מיידית או עתידית להרחבה.

מפלס תחתון

כולל חדר מגורים מרווח הפונה למרפסת מקורה יציאה לחצר האחורית ולגינה.

מפלס כניסה

כולל מטבח חדר אוכל, שירותים יציאה לחצר הקדמית חצר משק ומקלט.

קוטג' מדגם G (חיצוני) - 3 מפלסים

הלוואות מוגדלות, משכנתאות ותנאי רכישה נוחים. המחיר לפני ההנחה החל מ־

88,000.- ש"ח כולל פיתוח ומע"מ.

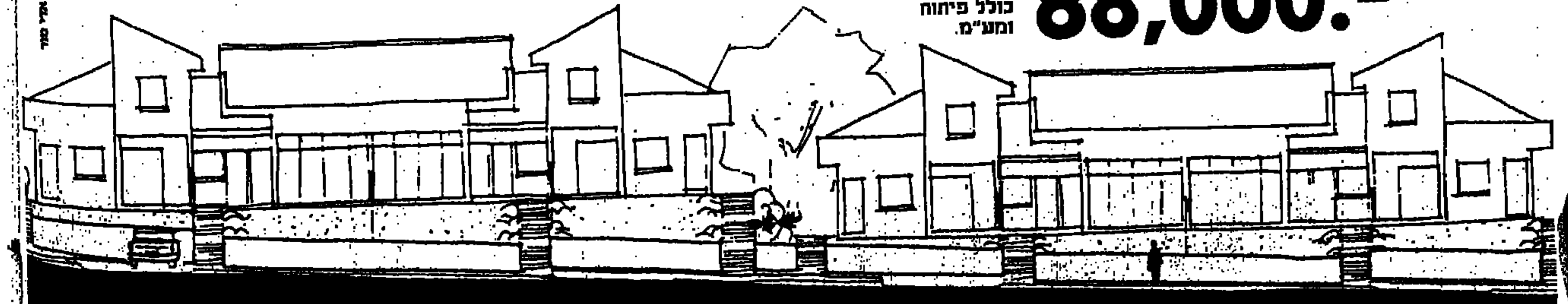

בן־יקר גת

חברה להנדסה ובנין בע"מ

רחוב האומנים 7א' תל־אביב • טלפונים: 332901 • 332614 • 03-331307

מזרון פלאזה אסטרופדי
עם המרכז הבריאותי

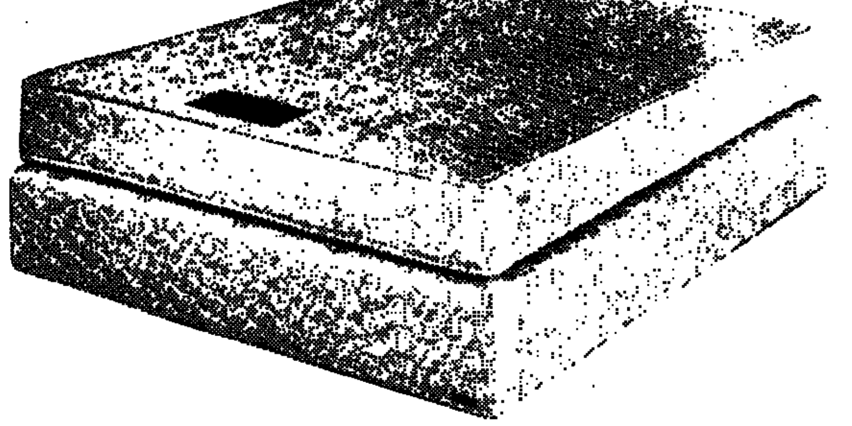

משולב במיטה אמריקנית עם ארגז מצעים מתרומם

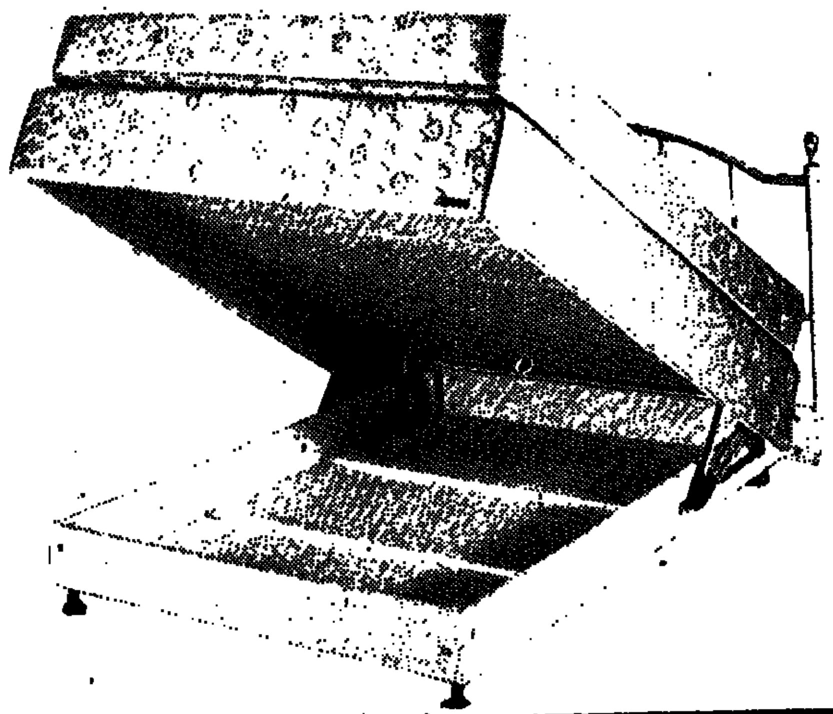

זהו חדר השינה המושלם של עמינח

בעמינח תמצא עכשיו מבחר חדרי שינה מושלמים, במגוון סגנונות אופנתיים וצבעים מקוריים.

מתוך מבחר חדרי-השינה, גאה עמינח להציג לראשונה את **״המיטה האמריקנית״** **(Foundation)** היחידה עם ארגז מצעים מתרומם.
להשלמת חדר השינה מציעה עמינח: שידות, ארונות, ופינות איפור תואמות.
והעיקר הוא כמובן המזרון: מזרון **״פלאזה אסטרופדי״** המיוצר בידע אמריקני ובו ״המרכז הבריאותי״.

מזרוני עמינח - היחידים באישור ובהמלצת אגודת הכירופרקטורים הבינלאומית (מרפאי עמוד השדרה I.C.A.)

INTERNATIONAL CHIROPRACTORS ASSOCIATION

מזרוני עמינח וריהוט עמינח ב-4 תשלומים שיקליים שווים.

אפשרות עד 12 תשלומים באמצעות כרטיסי אשראי ישראכרט ו- VISA (רק ברשת חנויות עמינח).

להשיג ברשת חנויות עמינח, חנויות רהיטים מורשות וברשתות השווק הגדולות.

אם חשוב לך הגב...

עמינח עם המרכז הבריאותי

עמינח הריהוט שהוא בריאות

דוד בן גוריון. תצלום: בוריס כרמי. הגיוס הפומבי התפתח לרצף של טעויות. האלוף מאיר זורע (זרו) זוכר את כל הפרטים כולם

יעל אביב. תצלום: יהושע צפריר. 15 שנים בחוץ: המזרח הרחוק, הולנד, תחנה־זמנית בלגיה. „חדווה ושלומיק" שייך לעבר

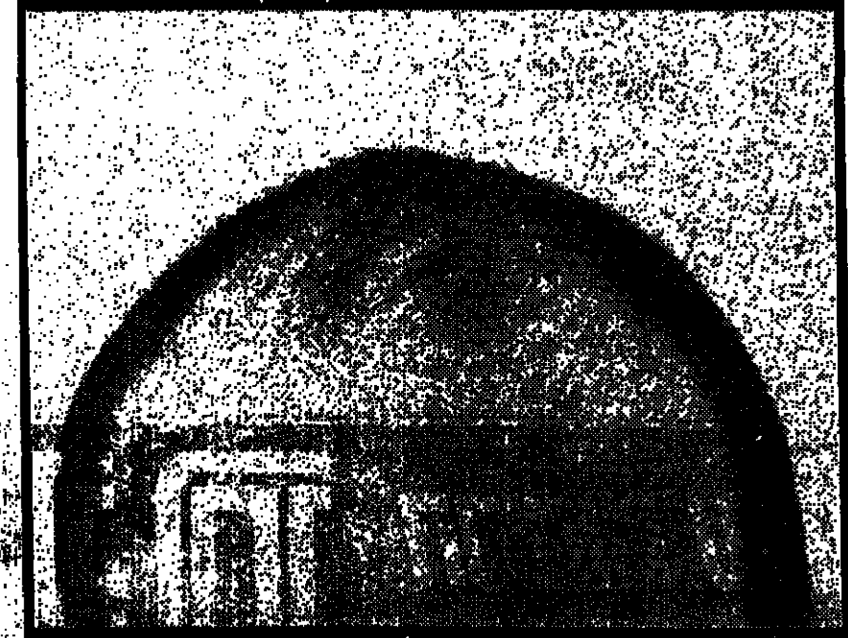

קרחת. תצלום: גדי דגון. העסק הזה לא ימות. הקרחת תשגע אותם עד יום מותם. והם יחזרו ויקנו תרופות המצמיחות רק כסף ליצרנים

7 ימים

14
מתחיל השבוע
אהרון מאיר, לשעבר מנכ"ל בנק המזרחי, עומד השבוע למשפט, שאינו תוצאת דו"ח בייסקי, והקשור לעסקי מניות. רקע וראיון ● אריה אבנרי

17
הלב בוכה
ההפסד לאיטלקים לא היה בלתי נמנע. האמריקאי שלהם ניצח את אלה שלנו. משהו על יורם ארבל ועל הנהלת מכבי ● יהודה מלצר

20
האיש המת
קווים לדמותו של יוסף איזראלוב ז"ל. המוות וגיתית הוציאו אותו מאלמוניות אפורה ● נחמה דואק

24
ללא הועיל
תעשיית התרופות והתכשירים נגד קרחת עובדת על עקרון פשוט: אם לא יועיל, לא יזיק ● לאה אתגר

28
נולד בגליל
המוזיאון הפתוח, תפן־גליל, הוא הסיכוי האמיתי של הפיסול הישראלי. מלים אחדות על עמוס קינן וסטף ורטהיימר ● אדם ברוך

34
אביב בארץ
יעל אביב, 34, לשעבר שחקנית ובוהמיינית מקומית, מגיעה לביקור מולדת. גם השנשנים הוא אשליה ● שוש מיימון

[illegible]
זרו שילם
הגיוס הפומבי האחרון הזכיר את 'ליל הברווזים', 28 שנה אחורה. ועדת־החקירה סיימה תוך שלושה ימים. זרו והרכבי שילמו את החשבון ● אריאלה רינגל־הופמן

42
אילן תורן
בגיל 49, תורן, שחקן, מביים לראשונה על הבמה המרכזית של תיאטרון חיפה. 'שידוכין' של גוגול, פתיחה טובה ● עמנואל בר־קדמא

44
מה הוא אומר
'הגדות פקסימיליה' – מה קדם למה, הביקוש של הקהל, או ההיצע של המו"לים ● דב גנחובסקי

48
לא קדוש
באמריקה זה מקובל: כנסיה אצלך בבית, מעל המרקע. למטיפים־הטלוויזיונים יש הרבה כוח, הרבה כסף. לאחרונה הסתבכו בשערוריית מין ● ריצ'ארד אוסטלינג

52
כמו טינה
לאשה החדשה יש כריות בכתפיים, רעמת שיער כמו של טינה טרנר ● כיופים, אודטה דנין

58
גברת צהובה
מפת הלידה של קוראסון אקינו מלמדת, ש'האקשן' בחיים שלה רק מתחיל ● האסטרולוג אילן פקר

הכבוד האבוד של אהרון מאיר

מאת אריה אבנרי

„כ לפי תוץ אני משתדל לשמור על ארשת פנים שלווה. אני אפילו מחייך פה ושם. מה שמתרחש בתוכי איש אינו יודע. לפתע כאילו עומדות על כף המאזניים 25 שנים שבהן פעלתי בבנק המזרחי, בשירות הציבור והכלכלה הישראלית. אני חש עלבון צורב. אני פגוע עד עמקי נשמתי.

„אם היו בודקים את חשבון הבנק שלי בשעתו, היו נוכחים לדעת, שלא הרווחתי באורח פרטי אפילו אגורה אחת מוויסות המניות. יש לי תחושה שאני הקורבן הראשי של פרשת הוויסות, למרות שנקטתי בשעתו פעולות שונות כדי להפסיק אותו בבנק שלנו.

„ועדת בייסקי התעלמה מעובדה זו. הייתה כאן חריגה מכתב המינוי שלה. הוועדה היתה גם התובעת וגם השופטת, מבלי שניתנה לי הזכות האלמנטארית לערער בפני רשות שיפוטית גבוהה יותר, זכות הניתנת לכל נאשם".

כך אומר אהרון מאיר, לשעבר מנכ"ל בנק המזרחי. מאיר נתבע לדין בעניין עיסקה שעשה הבנק, ערב מפולת המניות הבנקאיות, באוקטובר 1983. מאיר, 64, איש נעים הליכות, צנוע ושתקן מטבעו, מדבר בשקט. הוא אינו מרים את קולו. אינו מאיים.

■■■

מאיר אינו רגיל להחשף בתקשורת. בראשית חודש מארס השנה, כאשר הובא לבית המשפט המחוזי בתל אביב, להקראת כתב האישום נגדו, בא במבוכה מול המצלמות. יחד איתו נתבעים לדין שני פקידים בכירים של בנק המזרחי: המשנה למנכ"ל, אלי אונגר, והממונה על האשראי, ירח ניסן.

פרקליטו, עו"ד יגאל ארנון, ביקש לדחות את הקראת כתב האישום בחודש. „לפי כתב האישום מישהו יכול לחשוב ששלושת הנאשמים שדדו את הבנק", אמר הפרקליט. „אבל, אפילו התביעה לא אומרת שהנאשמים קיבלו טובות הנאה מהמעשים המיוחסים להם. המדובר הוא במשפט ויסות המניות".

ביום ראשון שעבר, בא אהרון מאיר לאולם המשפטים של השופט המחוזי אליהו מצא, לתחילת המשפט נגדו. לפי כתב האישום, מאיר אחראי לגרימת הפסדים של מיליוני דולרים לבנק, כתוצאה מניהול לא תקין. הוא מואשם במירמה ובהפרת אימונים בתאגיד, וברישום כוזב במסמכים של הבנק.

■■■

הרקע להגשת כתב האישום: עיסקה בהיקף של 8 מיליון דולר, במניות בנק המזרחי, שנעשתה מחוץ לבורסה.

העיסקה נעשתה בין הבנק לבין חברת הברוקרים „לביא את הראון". מנהל החברה הוא הברוקר הוותיק משה לביא, שומר מסורת, בעל קשרים מסועפים.

כתב האישום מפרט, כי בינואר 1983, בו אירעה מפולת המניות התוספיות בבורסה, חשש הברוקר לביא ממפולת של המניות הבנקאיות. לפיכך, מכר את כל המניות של בנק המזרחי שהיו בידי לקוחותיו. מכירות אגרסיביות, מסוג זה, בדרך כלל מעוררות פאניקה. הציבור, זה העוקב אחרי הבורסה, נוטה לפרש מכירות כגון אלה כאיתות על מסוף־כורסאי אפשרי.

כאשר נודע לאהרון מאיר, כי כמות גדולה של מניות הבנק מוזרמת לבורסה, הזעיק את לביא ללשכתו.

במהלכה של השיחה – הכל על פי כתב האישום – ביקש מאיר מלביא שירכוש חזרה את מניות הבנק. מאיר הבטיח שהבנק ירכוש מלביא כל כמות מניות שתוצע לו, וישלם עבורן לפי שער המכירה של היום הקודם ליום המסחר בבורסה. כלומר, אהרון מאיר, לפי כתב האישום, הבטיח הגנה עסקית ללביא.

עם נפילת המניות הבנקאיות, פנה לביא אל אהרון מאיר שיכבד את הבטחתו. מאיר אמר או על כך: „למרות שלא היה הסכם כתוב, רציתי להוכיח כי אני מכבד הסכם בעל פה".

מאיר הורה לאונגר ולניסן, פקידים בכירים בבנק, לרכוש את המניות במחיר של ערב המפולת. הדבר נעשה באמצעות שתי חברות־בנות של הבנק.

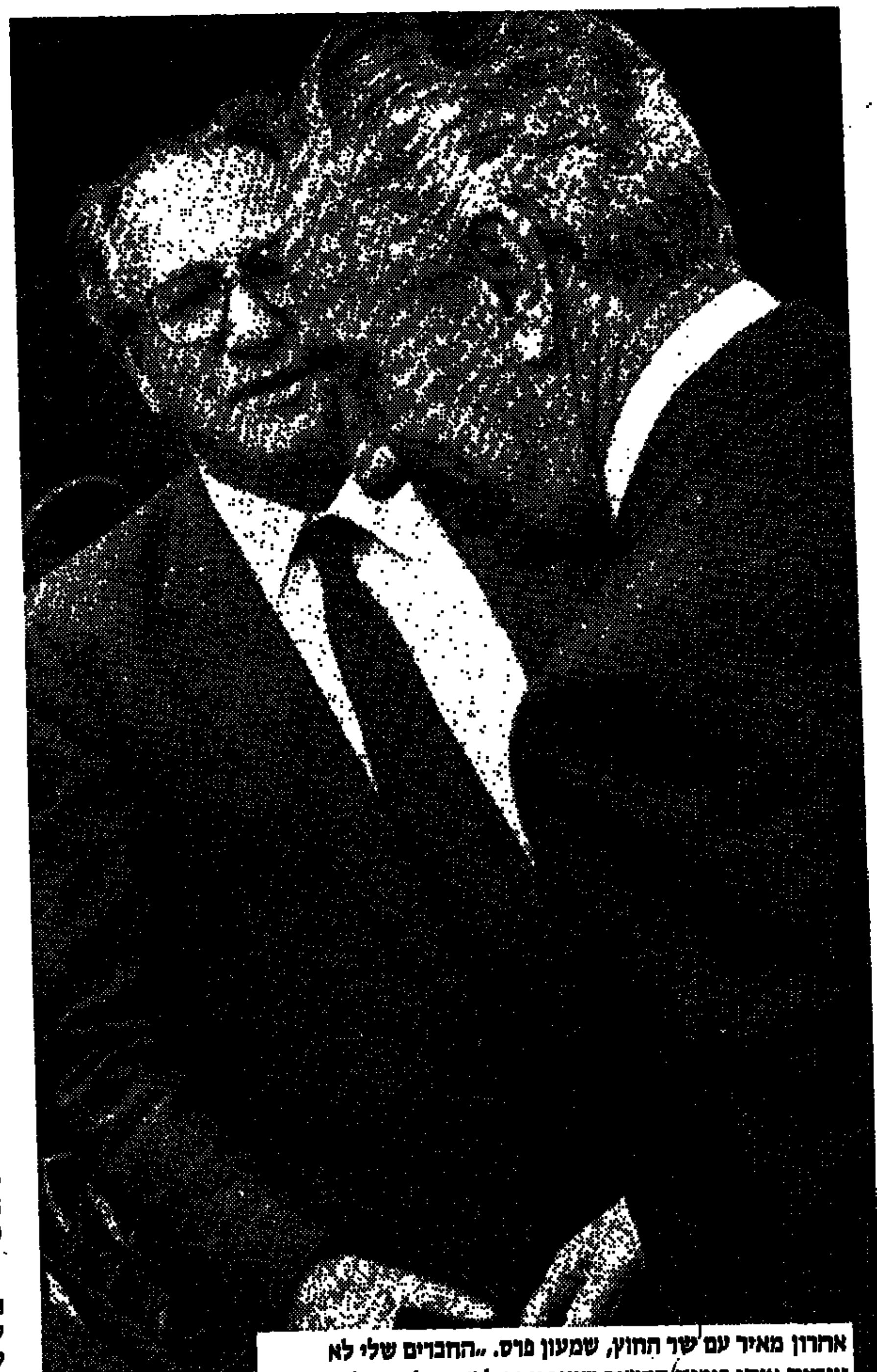

אהרון מאיר עם שר החוץ, שמעון פרס. „החברים שלי לא זונחים אותי בימים הקשים שעוברים עלי". תצלום: שלום בר־טל

השבוע נפתח משפטו של אהרון מאיר, המנכ"ל המודח של בנק המזרחי. משפט בפרשה הקשורה למפולת המניות, לא לדו"ח ועדת־בייסקי

כתוצאה מכך, גדלה יתרת החובה באחת מהן, „שירותי ציוד", ל־23 מיליון דולר. כדי לצמצם את יתר החובה, הוחלט לרשום כספי לקוחות שקנו תפ"סים, כהלוואות לחברה זו.

■■■

ד"ר אליעזר שפר, לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל, וכיום מרצה לכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים, כיהן בשעתו כיועץ כלכלי מיוחד של בנק המזרחי. הוא פרש יחד עם אהרון מאיר, לאות סולידריות.

אהרון מאיר: „מייד אחרי שד"ר שפר החל לכהן כיועץ כלכלי של הבנק, הוריתי לו לעשות הכל כדי להפסיק את הוויסות שלנו. לצערי הרב, זה היה מאוחר מדי ובלתי אפשרי נוכח פעילותם של שלושת הבנקים הגדולים בארץ".

■■■

אחרי פרישתם של מנהלי ארבעת הבנקים הגדולים – הפועלים, לאומי, דיסקונט והמזרחי – רומה היה כי הפרשה הגיעה לסיומה. אולם, היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הורה למשטרה לחקור את מנהלי הבנקים בקשר לעבירות הקשורות לוויסות.

„למרות שיש גורמים ואישים מסויימים הרוצים שהפרשה תרד מעל סדר היום", אמר לי היועץ המשפטי לממשלה, „אין לי עניין לתענות להם. אני ממתין לתוצאות חקירת המשטרה".

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס, הודיע לפני ימים אחדים, כי המשטרה נערכת לחקירה יסודית בפרשת הוויסות. האיש שידכו את החקירה, יהיה ניצב משנה נורמן פייט. פייט היה סגן ראש היחידה לחקירות הונאה במטה הארצי של המשטרה.

מאיר יוזמן בקרוב לחקירה נפרדת, כדי להשיב על שורה של שאלות הקשורות לדו"ח ועדת בייסקי. הוא תולה תקוות שחקירה משטרתית בעניין זה, תעניק לו זיכוי מסוים, החשוב לו מבחינה ציבורית.

„בדעתי להציג בפני החוקרים מסמכים וחומר שמהם ישתמע, כי חלקו של בנק המזרחי בתהליך הוויסות היה מזערי. אנחנו ניסינו להפסיק את הוויסות. אולי לחוקרי המשטרה תהיה סבלנות גדולה יותר מכפי שהייתה לחברי ועדת בייסקי".

■■■

לפני זמן קצר, נחקר מאיר בקשר לחשדות, שבנק המזרחי הקים חברות קש בחו"ל, ובאמצעותן הועברו לארץ סכומי כסף, בניגוד להוראות הפיקוח של בנק ישראל. גם יו"ר הנהלת בנק הפועלים לשעבר, גיורא גזית, ומנכ"ל בל"ל לשעבר, מרדכי איינהורן, נחקרו בעניין זה.

במהלך החקירה, הכחיש מאיר כי בנק המזרחי הקים חברות קש בחו"ל. לטענתו, כל ההלוואות שניתנו על ידי שלוחת הבנק בניו יורק, יו. אמ. בי. (יונייטד מזרחי בנק), ניתנו לחברות זרות, ולא לגופים ישראליים.

החקירה בקשר לשלוחה האמריקנית עסקה גם במעילה כספית גדולה שבוצעה שם, לפי מידע שהגיע למשטרה. מאיר נשאל גם בקשר לטובות הנאה שקיבל הממונה על השלוחה האמריקנית, משה קראוס.

החקירה של מאיר הייתה ממושכת ומתישה. יורשו של אהרון מאיר בבנק המזרחי, משה מן, (שהתפטר אחרי כמה חודשים וחזר לנהל את בנק טפחות), תקף בחריפות את ה„סגנון" של המשטרה בחקירה זו.

„שוטרים עקבו אחרי אהרון מאיר מביתו למשרדו, חסמו בפניו את מגרש החניה, ולא איפשרו לו לטלפן לאשתו. זו היתה חקירה לא מכובדת", אמר אז משה מן.

השבוע, אמר לי: „המשטרה לא הייתה כל כך מאושרת מהדברים שאמרתי בעניין זה. ניסו לשכנע אותי, כי הגזמתי בתיאור פעולתם של השוטרים.

„אגב, כאשר נכנסתי לתפקידי בבנק המזרחי, הוא נהג כלפי בלויאליות מוחלטת, שיתף איתי פעולה ולא חתר נגדי כפי שעושים לפעמים מנהלים פורשים נגד יורשיהם".

– מדוע פרשת?

„מסיבות אישיות שאני לא מוכן לפרט אותן".

– בכל זאת, היתה טענה שבכירי הבנק, ביניהם מקורביו של מאיר, לא שיתפו איתך פעולה ולמעשה חתרו נגדך.

„נגד אהרון מאיר אין לי כל טענות. אנו מקיימים קשרי ידידות ויושבים יחד בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בר אילן".

■■■

משה מן פרש, אומרת גירסה אחת, אחרי שהתברר לו כי הבנק צובר הפסדים, מאז פרישתו של אהרון מאיר, והוא לא מצליח לבלום את הסחף.

אחרי פרישתו של מן, מונה למנכ"ל הבנק מיכאל צבינרי, שהיה האיש המקורב ביותר לאהרון מאיר. מאיר המליץ על צבינרי כיורשו.

בסוף השבוע שעבר, הוזעק צבינרי לניו יורק. נשיא סניף בנק המזרחי שם, דוד קראוס, התפטר בישיבה סוערת של הדירקטוריון שכונס בעקבות החקירה המשטרתית. קראוס, שנחשב לאחד הכוכבים הבולטים של הבנק, נחשד בקבלת טובות הנאה מברוקר תל־אביבי, שהיה קשור להנהלה המרכזית של הבנק. קראוס הודיע כי הוא מתפטר מסיבות אישיות", וכי בכוונתו להשאר בארה"ב ולפנות שם לעסקים פרטיים.

אהרון מאיר: „הפרשה הזו גרמה לנו מספיק עוגמת נפש. המשטרה תקבע מה קרה בדיוק בסניף בניו יורק".

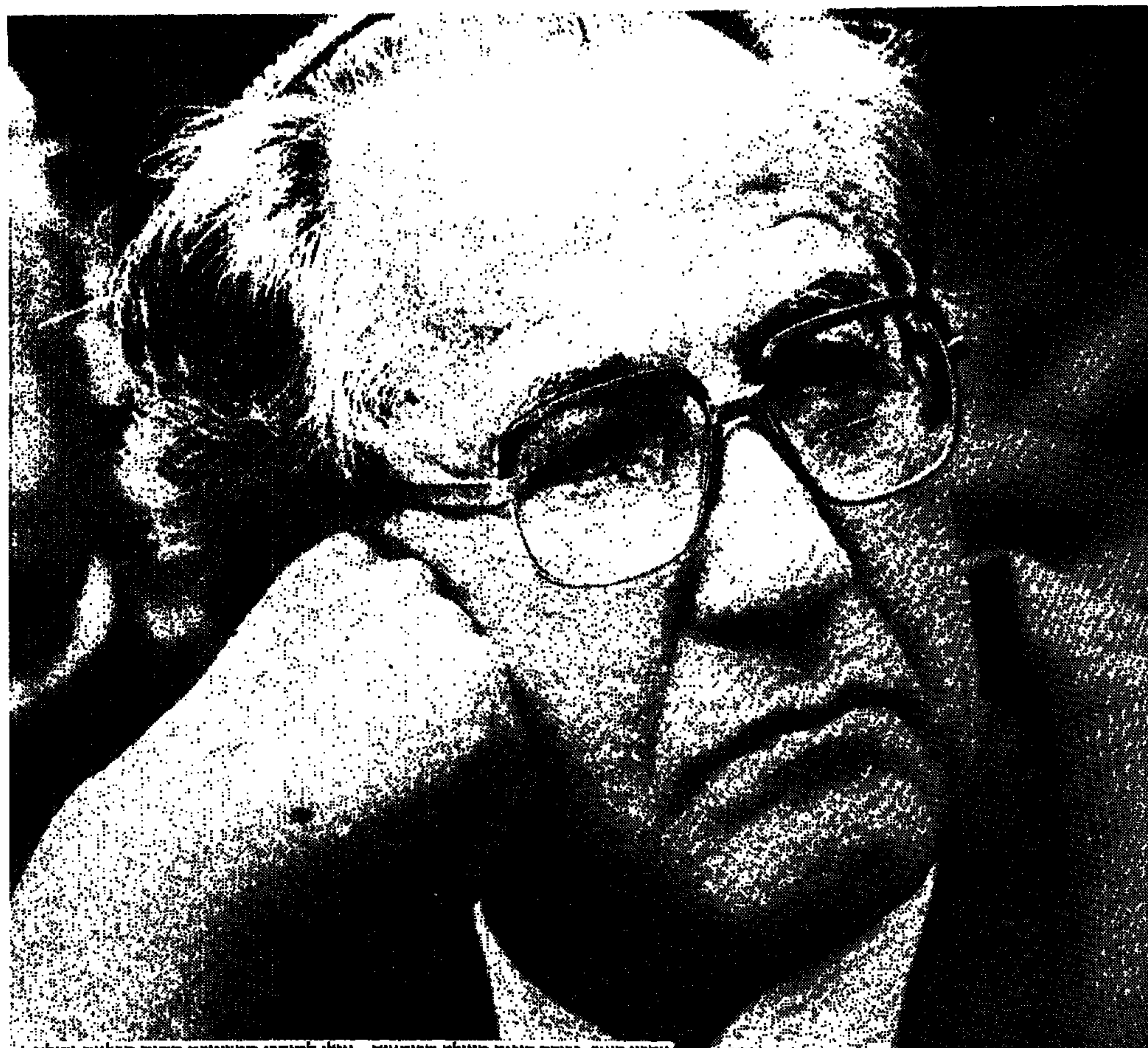

אהרון מאיר, פרידה סופית מעולם הבנקאות. „אולי לחוקרי המשטרה תהיה סבלנות גדולה יותר מכפי שהיתה לחברי ועדת בייסקי". תצלום: שלום בר־טל

אהרון מאיר נכנס לעסקים דרך דוד קוליץ, אוסם, אלפרד אקירוב ● על ר' אברהם שפירא: „מדוע התרחק ממני? באמת שאינני יודע"

■■■

מנהלי הבנקים המודחים, מתחילים להסתדר בעבודות שונות בארץ או בחו"ל. הצד הבנקאי בפעילות שלהם לא ברור די צרכו.

ארנסט יפת, לשעבר יו"ר דירקטוריון בל"ל, שוהה בניו יורק ואינו מודרז לחזור ארצה. לפני זמן מה יצא לאירופה בענייני עסקים, וככל הידוע שהה בלונדון ובשווייץ. יפת מכחיש כי הוא עובד בשירותו של הבנקאי היהודי הבינלאומי אדמונד ספרא.

גם רפאל רקאנטי, דיסקונט, מרבה לשהות בניו יורק לצורך עסקי הספנות המסועפים שלו.

אפרים רייגר, מי שהיה יו"ר הדירקטוריון של בנק הפועלים, מצליח בעסקיו הפרטיים כנציגה של חברת ההשקעות האמריקנית „גולדקראנג".

מי שהיה יו"ר הנהלת בנק הפועלים, גיורא גזית, הקים חברה ששמה „פרגמל", העוסקת בגיוס הון ובהשקעות. באחרונה, נתמנה גזית יו"ר דירקטוריון בנק הבניה, ועתה הוא מנסה להרחיב את המסגרת הצרה של פעילות הבנק.

■■■

ביום שישי האחרון, זמן קצר לפני כניסת השבת, חזר אהרון מאיר לארץ מנסיעה עיסקית לפרנקפורט. שוער הכדורגל האגדי, יעקב חודורוב, קיבל את פניו וליווה אותו למכוניתו.

„מה לך ולאהרון מאיר?", שאלתי את חודורוב. חודורוב: „אני אוהב את האיש הזה אהבת נפש. הכרתי אותו כשהתחלתי לעבור כנהג של המגבית, ראשי המגבית מאוד מכבדים אותו. כואב לי שהוא מסובך עכשיו במשפט".

זמן מה אחרי שפרש מניהול בנק המזרחי, ניסה אהרון מאיר להישאר על המפה הבנקאית, הוא המשיך לעמוד בראש חברות־בנות של הבנק, השתתף בישיבות הדירקטוריון. בעלי מניות של הבנק, יהודים עתירי הון בחו"ל, לחצו עליו להשאר. הם הציעו לרכוש את חברת ההשקעות של הבנק, ושהוא ינהל אותה. כמו כן, הועלה הרעיון לרכוש את בנק צפון אמריקה, שנתפס לפני כשנתיים על־ידי בנק ישראל, אחרי שהתגלתה שם מעילה גדולה.

■■■

אהרון מאיר התאכזב מאוד מהתרחקותו המופגנת של יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, ח"כ אברהם שפירא, שהיה אחד מידידיו הטובים ביותר.

שפירא אמר לי בהזדמנויות שונות: „אהרון מאיר הוא כמו אח שלי. לעולם לא אפקיר אותו".

מאיר ממעט לדבר על הנושא זה: „מדוע שפירא התרחק ממני? באמת שאינני יודע. מרבית החברים שלי לא זונחים אותי בימים הקשים העוברים עלי, הוא נהג אחרת".

■■■

בסופו של דבר, מאיר החליט לפרוש סופית מהבנקאות, ולעבור לענפים אחרים. העובדה שמקורבו, צבינרי, התמנה כמנכ"ל הבנק, באיחור של חצי שנה, שימחה אותו. „עזבתי בנק רווחי, אבל אי אפשר להאשים אותם. הם עושים עתה ניקיון כללי בבנק, ומשום כך ההפסדים גדולים מהצפוי".

מאיר התקשר עם איש העסקים דוד קוליץ, 43, שהיה בעבר שותפו של עזר וייצמן בחברת „אלול", העוסקת בייצוא נשק וטכנולוגיה. אהרון מאיר הצטרף לחברת „אלול" כשותף, והוא חבר ההנהלה. לחברה יש ציפיות גדולות מקשריו הבינלאומיים המסועפים.

דוד קוליץ: „אהרון מאיר הוא אדם שאפשר לעשות איתו עסקים בעיניים עצומות. לעולם הוא לא יסדר אותך. הוא ישר. אציל ותרבותי. שותף כללבי".

קוליץ ומאיר הצטרפו במקביל כשותפים בחברת הברוקרים „צמיחה", שהיתה בבעלותו של איש העסקים אלפרד אקירוב. מאיר מכהן כבר כיו"ר פעיל של החברה. אקירוב רצה את מאיר זמן מה אחרי הדחתו מבנק המזרחי. הוא מינה אותו כחבר הדירקטוריון של חברת ההשקעות שלו „אלרוב".

אלפרד אקירוב: „לא עבדתי בשעתו עם בנק המזרחי, אבל עקבתי אחרי פעילותו המקצועית של מאיר ושמעתי עליו דברים חיוביים. קטונתי מלשבח אותו, הלוואי שהוא ישבח אותי ואת השותפות שלנו".

הצעות ממשיכות לזרום אל אהרון מאיר מכיוונים שונים; חלק מתן דחה על הסף. לפני זמן קצר, התמנה אהרון מאיר יו"ר הדירקטוריון של חברת „אוסם". היתה זו הפעם הראשונה שהקונצרן הגדול ממנה לתפקיד בכיר אדם, שלא נמנה עם קבוצת המשפחות שייסדו את המפעל.

אהרון מאיר: „אני לא אוסף תארים ותפקידים. אבצע ביסודיות ובמלוא כובד המשקל כל תפקיד שאני מקבל על עצמי".

אהרון מאיר מתחיל להשלים עם הפרידה הסופית מעולם הבנקאות ■

[illegible] מכבי

ד"ר יהודה מלצר

ל כי לבי להם, לבחורים המצויינים לי ג'ונסון וקווין מגי. כל־כך הרבה הקרבה, כל כך הרבה זיעה, ואיזה חיוך של נער ישראלי מגורל אצל ג'ונסון, כשהוא לבסוף תופס יד והכדור נכנס מקו־העונשין. איזה פרץ של אהבה נמנע מהם! שום נצחון באמריקה לא היה מביא להם מה שנצחון בלוזאן היה מסוגל לחולל. תורה של עם שלם, עם שחזר אל ארצו ואל מולדתו, עשה מהפכה עצומה, לא רק ברוח, אלא גם בחומר: בעגבניות, בטנקים. ואפילו – בהתחלה זה נראה מבטיח – בגובה של הילדים. הבנים צמחו בארץ־ישראל גבוהים בראש שלם מן האבאים שבאו מן הגולה. בעצם גבוהים עוד יותר, כי גם הולכים זקופי קומה.

אלא שהעניין נעצר איפשהו על גבול השני־מטר, ומשם ומעלה: או שאין כלום, או שאם יש משהו אז ככה־ככה, מגולגל, מאקסימום טוב למחשבים, לא לקרבות מתחת לקרש.

מה ניתן לעשות? אפשר היה לחשוב שהמדובר הוא בויכוח הישן: תוצרת הארץ נגד תוצרת חוץ.

אלא שהעניין כנראה יותר סבוך.

אם אתה רוצה להיות על המפה, וכמו שאומר טל ברודי בג'ינגל המפורסם ביותר במדינה, „ולא רק בכדורסל" – כנראה יש גבול כמה תוכל לסמוך על ייצור מקומי, וברגע מסויים תצטרך לקנות סחורה

ובזכותה התקרבנו כמטחווי נגיעה אל מדרוני הסקי האירופאיים – כמו שבעזרת חברת סבונים נדיבה וערמומית, חלקנו כולנו את פנינה רוונבלום המלאכית, שאין כמותה שלנו.

■■■

אלא שכל העסק התחיל קצת לשעמם. ככל שיורם ארבל יותר צועק, אתה חש שיותר משעמם. כדורסל יפה כבר מזמן לא ראינו. השדרנים חסרי־הישע במילים הסבירו לנו שכל מה שחשוב זה ה„נצחון" (הוא אחיה התאום של "המפה"); ומי שרוצה יכול לראות ולהשוות לאחר חודש, כשמשדרים את ה־אנ. בי. איי. לראות ולהשוות מה זה שידור כדורסל מיקצועי; ויכול גם להזדהות עם השחורים החביבים, עולים־חדשים קשי שפה, שמגיעים לישראל. אפשר להזדהות עד גבול מסויים. כלומר, עד סוף העונה.

והעיקר, כמו הסעודים עם האייוואקס, מה שמתחיל רק בכסף נגמר כדרך־כלל בכסף.

מי שאין לו כסף, אומרים לו להפסיק עם הלביא. מי שאין לו כסף, קובעים לו מי יהיה המנהל בתל־נוף.

והאיטלקים לא פראיירים של אף אחד. אתם תקנו את ג'ונסון, אנחנו נקנה את מקאדו.

מקאדו זה לא רק שחקן ברמה אחרת – איזה סגנון, איזה שקט, שום

קולו של תנחום כהן-מינץ

„כבר מזמן הסבירו לנו שהחמישיה הפותחת של מכבי זו ההנהלה שלה. אז ההנהלה החליטה לא לתפקד כמו הסוכנות, אלא כמו אלסינט, רק יותר טוב, כי לא צריכים להתחרות ביפאנים (גובה מגוחך) או באמריקאים (מעולם אחר) רק בישראלים ובאירופאים"

מתוך שידור משחק הגמר מכבי־טורסו, הטלוויזיה הישראלית. „האמריקני בוב מקאדו, שחקן החיזוק האיטלקי, הוא סוף הרעיון שצריך לרצות בכלל 'להיות על המפה'". תצלום: מיכל רותם

מובנה מן המדף. מן המדף האמריקאי, כמובן, כדרך כלל שאריות.

אפשר אולי להתפלל שבמכון־ויצמן יפתרו פעם אחת ולתמיד את הבעיה: יערבבו חומרים ונקבל קיבוצניקים, או בחורים מעיירות פיתוח, עם ממדים של לאסוף, ידיים של דורון, זריזות של מיקי, ואלגנטיות (לא יעזורו) של בארי ליבוביץ. אבל, זה כנראה יקח עוד זמן; נראה אותם בויצמן קודם גומרים עם האיידס.

ובינתיים, מצמיחים לך בערבות סיביר כל מיני דברים של שני מטר ושבע־עשרה, (וכמו שאמר לי פעם צבי לובצקי, שחזר מקרב־מגע עם הרוסים: „הבעיה היא שיחסית לרוחב שלהם הם עוד נמוכים").

■■■

ברגע מסוים בתל־אביב, במכבי כמובן, הוקמה הלשכה לקשרי ספורט, עם סניף בניו־יורק הכל עורכי־דין, לא צריך בטחוניסטים.

בהתחלה, חלק"ס של מכבי בניו־יורק העלה, לא כל־כך כמו המוסד ב', אלא כמו מחלקת העליה ג'. צריך להודות שמאז טרומפלדור העולה־החדש המשמעותי ביותר מבחינת התפתחות התרבות של עם ישראל המתחדש בארצו העברית – הוא טל ברודי. הוא לא רק לימד אותנו כדורסל מודרני. המדינה למדה עברית יחד אתו. וכשהתברר שהוא מסוגל להתבטא בעברית ולהיות מובן, עלתה אנחת־רווחה אמהית מבטן האומה. סלחנו לו על המבטא הנורא; והיום, כשאריק מנקין אומר „נולדתי במכבי ת"א ואני נשוי היום לגליל העליון" – אנחנו מקבלים את האמריקאיות שלו באותה חיבה בה קיבלנו את הרוסית של פינקל על הבמה.

■■■

כבר מזמן הסבירו לנו שהחמישיה הפותחת של מכבי זו ההנהלה שלה. אז ההנהלה החליטה לא לתפקד כמו הסוכנות, אלא כמו אלסינט, רק יותר טוב; כי לא צריכים להתחרות ביפאנים (גובה מגוחך) או באמריקאים („מעולם אחר") רק בישראלים ובאירופאים.

עד לרגע מסויים זה עבד נפלא. יחד עם כל נער עברי חלמנו שאולי נהיה טוב מספיק, ויקנו אותו פנימה, אל תוך המקדש. וכשהחזירו את שארם־א־שייך, נסענו עם מכבי לאירופה.

מכבי לקחה אותנו הרחק מן הדכאון אל עבר מה שאיננו שלנו, השתוללות ושום תנועות־אוחנה, מקצוען יפהפה, סוגר עניין בחמש הדקות האחרונות של העונה, הדקות שבשלהן קנו אותו.

מקאדו זה סוף הרעיון שצריך לרצות בכלל „להיות על המפה".

■■■

מי שרציתי באמת שיקח את הגביע זה דראגאן פטרוביץ. ילד ישראלי אדיר מיוגוסלאביה. אני רואה אותו הולך בעמק יזרעאל, מתולתל כמו מ.פ. צנחנים; מתאמן לאור הזרקורים על המגרש הפתוח, כשבחדר־האוכל יש הרצאה. אבל, כיונס זה כיונס, ומקאדו גמר לנו את החלומות. אם אפשר לקנות את מקאדו, אז הצעד הבא 'ההגיוני' הוא חלום הבלהות של אלסינט: נקנה חברה בארה"ב רק היפאנים והסעודים יכולים? אסור לקנות משהו קומפלט? והירות!

והירות, כי במכבי אנחנו מושקעים יותר מאשר באלסינט. ופה הממשלה לא תבוא לחלץ אף אחד. אנחנו מושקעים עמוק כי כדורסל זה רציני; ומפני שאין לאף אחד ציפיות של ממש משר הבטחון או משר המודיעין או משר הכלכלה או משר כל השרים גרעון פת – נשארו לנו הציפיות רק ממכבי. גם לנו, לאוהדי הפועל חסרי־הישע, יש אנוון במכבי, כי יש הרגשה שזהו הגוף האחרון במדינה שמנוהל עם אחריות.

אני לא יודע אם יעיפו את שרף או לא; יסבירו למיקי ולמוטי מה שיסבירו או לא. אבל, ברור שיש אחראים ויש אחריות.

והרצינות הזאת היא הקנה הרצוץ האחרון שלנו, שאם לא כן ינוהל כאן העניין חס וחלילה ברמה של פורום ראשי הממשלה.

מכבי זה הבונקר האחרון של הגניוס שלנו. הנהלת מכבי ת"א נקראת בזה להציל אותנו מפני הנפילה אל תהום האירוויזיון.

■■■

רחובות תל־אביב היו ריקים אחרי הפספוס של דורון ג'אמצי בשניה האחרונה. יצאתי לריצת הלילה שלי אל עבר שוק הכרמל. ובדרך, באחת עשרה בלילה, היתה דומיה במגרש הזנוח, דמוי־המקבילית, של מכבי על יד אוריון הישן־זכריה עופרי באמריקה. יהודה וינר באמריקה, ראלף קליין בגרמניה. מי יודע איפה מנחם קורמן.

ומן השקט של העזובה, אני בטוח ששמעתי את עופרי, לוחש חזק בידיים מושטות קדימה, מבקש כדור, כשהוא רץ בסיבוב עם הפנים לשניאור: „אברם! אברם!" ■

ד"ר יהודה מלצר מרצה לפילוסופיה, מו"ל, שוחר כדורסל טוב, אוהד הפועל

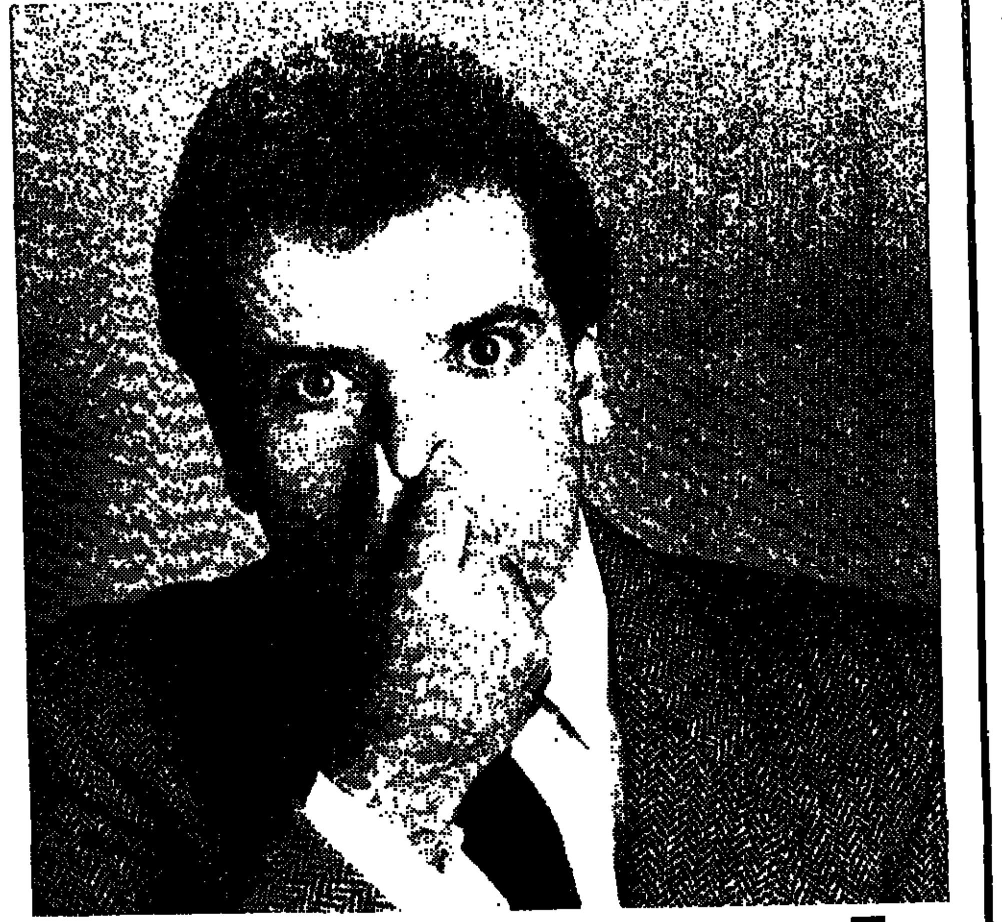

לא ירגישו

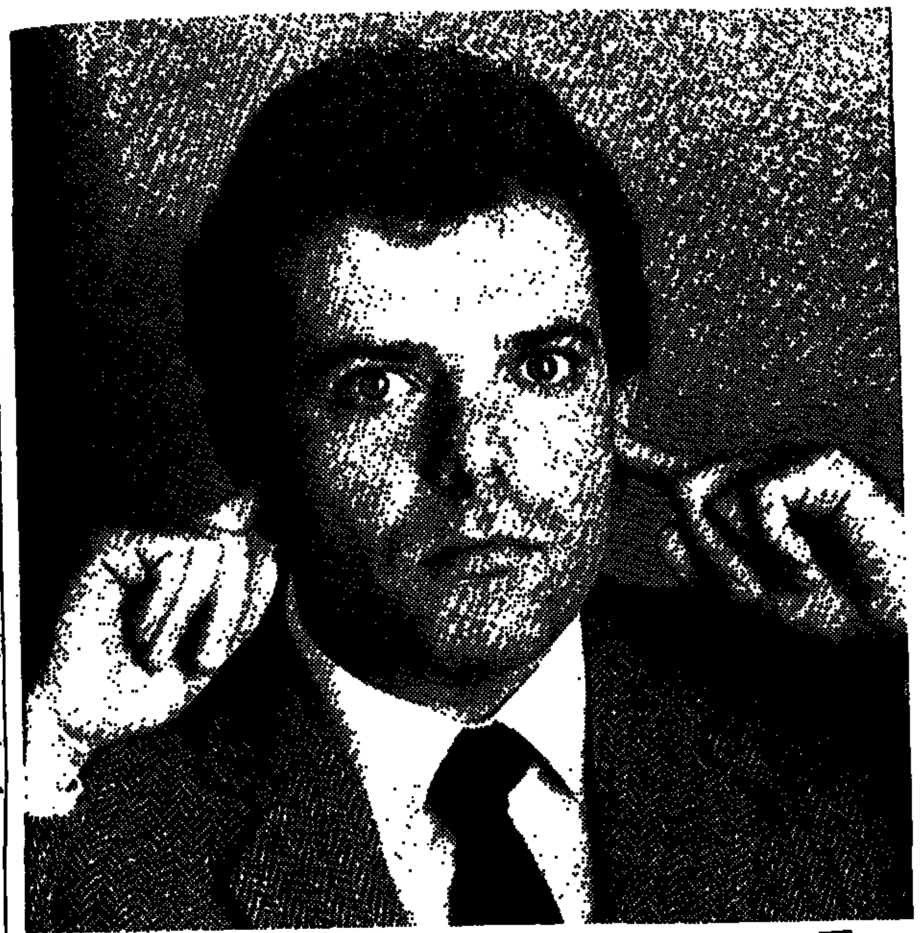

לא ישמעו

קרבוסילן

שתי כמוסות למניעת הצטברות גזים.

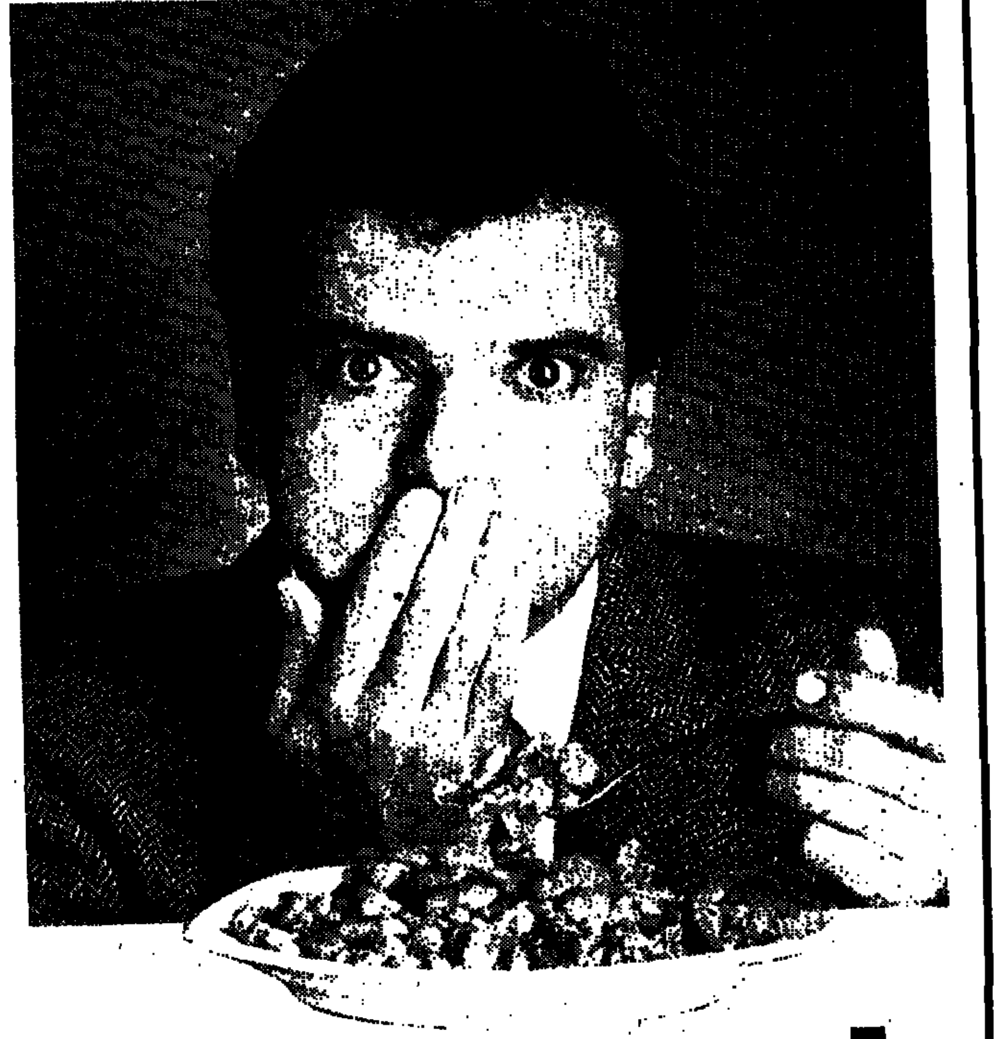

לא ידעו, שאכלת צ'ולנט בשבת.

אכלת ארוחה דשנה ואתה מרגיש נפיחות ומלאות, זה לוחץ וכואב.
קרבוסילן יפתור לך את הבעיה.
אתה נמצא בחברה ובדיוק אז סובל מהצטברות של עודף גזים.
זה לא נעים ואפילו מביך.
קרבוסילן יפתור לך את הבעיה.
ובעצם, כאשר אתה סובל מגזים, נפיחות בבטן, גיהוקים ושיהוקים – קרבוסילן הוא הפתרון.
קרבוסילן, התכשיר החדש של "מעבדות סרולס" מצרפת, הוא היחיד שמונע הצטברות גזים במערכת העיכול ע"י פעולה כפולה: כמוסה אחת מתפרקת בקיבה והשניה מתפרקת במעיים. כך מושג כיסוי מלא למקורות היוצרים גזים. בכל כמוסה שני חומרים שהוכיחו עצמם, סימטיקון ופחם פעיל.
קרבוסילן נבדק בניסויים קליניים ונמצא כיעיל ובטוח לשימוש.
לפני ארוחה או פגישה קח איתך זוג כמוסות קרבוסילן וחסוך מעצמך מתח ואי נעימות.
אם אתה סובל מגזים, קח קרבוסילן 3 פעמים ביום.
בכלל, תמיד כדאי לשאת זוג כמוסות קרבוסילן בתיק.
ניתן להשיג בכל בתי המרקחת ללא מרשם רופא.

התכשיר רשום בפנקס התרופות של קופ"ח "מכבי" (10%)

אביק וזה עובר.

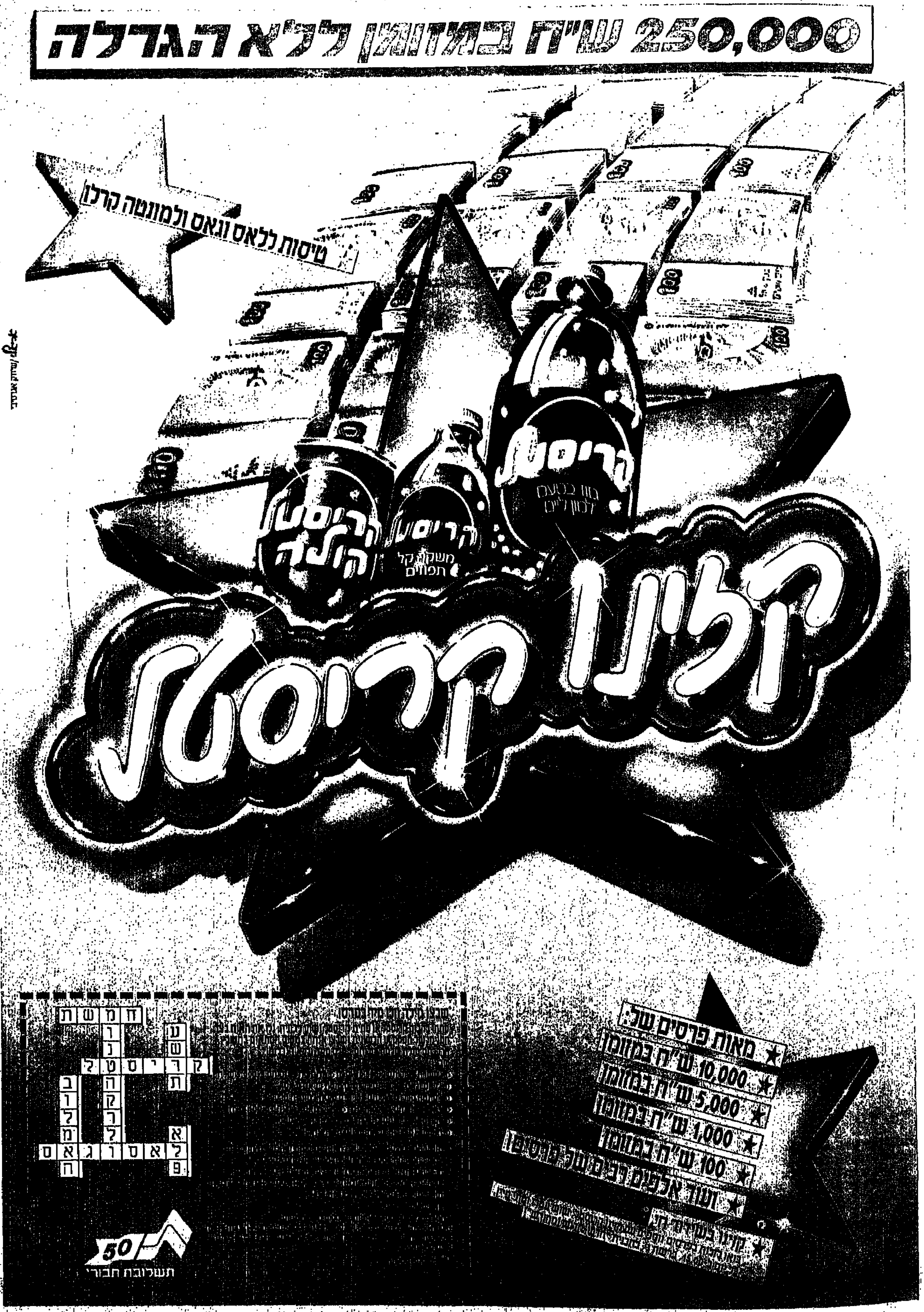

250,000 ש"ח במזומן ללא הגרלה
טיסות ללאס וגאס ולמונטה קרלו
קלינו קריסטל
קריסטל
קריסטל הלנה
מאות פרסים של:
★ 10,000 ש"ח במזומן
★ 5,000 ש"ח במזומן
★ 1,000 ש"ח במזומן
★ 100 ש"ח במזומן
תשלובת חבורי

הרוב כנראה צודק...
בנק הפועלים הוא היום
הבנק המוביל במדינה –
יותר לקוחות עובדים עם
בנק הפועלים מאשר עם
כל בנק ישראלי אחר.
יותר לקוחות בעו"ש,
יותר לקוחות בהשקעות,
ויש להם סיבות טובות לכך.
בוא גם אתה ותראה
איך פועלים טוב יותר:
מנהלי סניפים עם סמכויות
רחבות והחלטות מהירות,
צוות יועצי השקעות עם
הכשרה ברמה אקדמאית,
טכנולוגיה המקצרת את
זמן הביצוע ומשפרת את
רמת המידע ויוזמות חדשניות כמו
"שקל על שקל" ו"סופר עו"ש"
המעניקות לך יתרונות
בניהול חשבונך הפרטי והעסקי.
בוא גם אתה ותראה
שאפשר לפעול טוב יותר.
בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים

יוסף איזראלוב קווים לדמותו

מאת נחמה דואק

גיתית ויוסף איזראלוב ביום נישואיהם, דצמבר 83'. איזראלוב נותר ברווקותו עד גיל 50. אילו היה בחיים, היה חוגג לפני כשבועיים את יום הולדתו ה־54

שקוף, הוא [illegible] שקוף. איש לא התעניין בו והוא לא התעניין באיש. כל היום היה עובר כמו ומגיע, [illegible] כמו [illegible] בראש שלו. [illegible] גדול, [illegible] הוא לא הזיק לאיש", [illegible] עבודה בקו 60 בדן, על יוסי איזראלוב ז"ל, איתו עמד בקשרי עבודה משך 20 שנה. עד ל־26.1.86, יום בו נמצאה גופתו של איזראלוב במכונית נעולה, שקועה במימי האגם המלאכותי בפארק הירקון.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, בפני השופטת חנה אבנאור, מתנהל משפט רצח. אשתו של איזראלוב, גיתית, 37, מואשמת ברצח בעלה, לו היתה נשואה בדיוק שלוש שנים פחות יומיים. השניים נישאו, באולמי 'תכלת' שברחוב שנקין בתל־אביב, ב־28.12.83.

אילו היה בחיים, היה חוגג לפני כשבועיים את יום הולדתו ה־54. יוסי נולד בתל־אביב ב־18.3.33. הוריו גרו בתחנה המרכזית ברחוב עקיבא אייגר 16, בית ישן ומוזנח. היום,

[illegible] 1960 [illegible] 11,100 [illegible] 1500 [illegible] 500 [illegible] 400 [illegible]

שנת חברותו הראשונה הביאה עליו את משפט החברים הראשון שלו. מבקר מקורי שעולה על קו האוטובוס בו נהג, קו 60, מגלה נוסעת בלי כרטיס. המשפט מוצא אותו ודיין וקונס אותו ב־5 לירות ובקנס על תנאי בסך 25 ל"י, לשנה נוספת. בשנים שלאחר מכן נשפט עוד מספר פעמים בוועד. פעמיים על כך שלא הופיע לעבודה. אפילו לא הוטל עליו קנס. כרטיס נקי.

"היה עובד מאוד מסור וחרוץ. תמיד הגיע בזמן לעבודה. התנדב לעבוד שבתות וחגים במקום החברים הנשואים. שקט כזה. לא מתווכח. עושה את העבודה והולך הביתה" — כך רוט.

[illegible] לא אוהב. שומע ושותק. [illegible] לעבוד [illegible] שהיתה לו על פניו. לעגו ואמרו שיש לו סוטן עור [illegible] [illegible] גם [illegible] [illegible]

איזראלוב נותר ברווקותו עד גיל 50. [illegible] מהוועדה שמסוך אותו על הגיעו לגיל 50 ומבשר לו שמרגע זה הוא זכאי לעבוד רק שעות. הוא לא ניצל זכות זאת והמשיך לעבוד ימים שלמים ולעתים שתי משמרות ביום.

חודשיים קודם, לאחר נישואיו, הוא ממלא בקשה לקבלת כרטיס נסיעה חינם לאשתו ולבתה, מאיה, הסמוכה אל שולחנו. השתיים מוזמנות להצטלם במקום ומוצא להם הכרטיס כנודרש. איזראלוב גם מבקש חופשה מיוחדת ב־29.12.83 ונוסע לירח דבש ל־10 ימים, אותו הוא מבלה באיטליה. באותה הזדמנות, הוא מודיע על השינוי במצבו המשפחתי. עד אז, איש לא ידע שהוא מתעתד להינשא. שמר לעצמו.

"יוסי ביקש חופשה ונעדר מהעבודה לעשרה ימים. מישהו אמר שהתחתן ונסע

עבד כל כך הרבה והיתה תקופה קצרה שעבר כסדרן גאור יהודה. היתה לו מונית קטנה, עליה היה מנשל ולא מכנר אף אחד. לא עישן ולא שותה. שקט ומופנם".

■■■

אחד הנוסעים, שאולי שינו את חייו, היה אברהם זלץ, בן 76, שדכן בחצי משרה וסדרן בקולנוע גת וחזן בחצי משרה. את יוסי הכיר כשנסע בקו 18 לעבוד בקולנוע גת, ברחוב אבן גבירול. כמנהג שדכנים קשר שיחה עם הנהג השקט. התברר לו שהאיש רווק. נהג דן יכול להיות שידוך טוב. לקח ממנו פרטים וטלפון. מדי פעם היה מתקשר. מדי פעם נותן לו מספר טלפון.

באחד הימים, פגש זלץ באסתר זהבי, אמה של גיתית. היא ספרה לו על בתה הגרושה והמטופלת בבת קטנה. ביקשה ממנו למצוא מישהו טוב. זלץ, יהודי דתי, חיכך ידיו בהנאה. הנה, שידוך בין חבר דן לבין גרושה סימפטית. לקח את הטלפון של גיתית, חזר הביתה והתקשר אל יוסי, נתן את הטלפון ואיחל "שיהיה במזל".

"יש לי שם. אני יליד הארץ. מכירים אותי שאני מכובד. גם המשטרה היתה כאן ואמרה: 'זלץ, אתה בסדר. כל הכבוד'. היכרתי את יוסי

כמעט ולא בית מגורים. הכל מושכר לחנויות, בעיקר ליצרני ולמשווקי נעליים.

לאביו של יוסי, חיים, שנפטר לפני כשנתיים, היתה מאפיה — "מאפית איזראלוב" בתחנה המרכזית. יוסי עבד בה תקופה מסויימת. בכרטיס קבלתו לחברות ב"דן" מצויין "אופה" כמקצוע נוסף. לאחר מות האב, עברה האם לבית אבות.

לצה"ל התגייס ב־15.7.51, עם פרופיל 97, מספר אישי 211992. את שירותו הצבאי עשה בחיל חימוש, ד.צ. 2544. ב־13.1.54, השתחרר. קודם לשירותו הצבאי, למד בבית הספר המקצועי "מקס פיין" בתל־אביב.

■■■

לאחר השחרור, עובד יוסי במאפיה המשפחתית וחוסך כסף. במקביל, הוא מוציא רשיון נהיגה על אוטובוס. ב־1958, הוא מקבל את רשיון הנהיגה, מספר 37888. באותה שנה, מגיש יוסי בקשה להתקבל כחבר בקואופרטיב "דן". מתחיל כעובד שכיר ועובר סדרת בדיקות קפדניות. ראיתו נבדקת ונמצאת 6/6. נמצאו אצלו "שפשופים בברכיים בזמן תנועות", מחלת קיבה ומעיים קלה. גבו ועמוד השדרה נמצאו תקינים לחלוטין.

במסגרת החברה לא התקדם איזראלוב. היה ונשאר נהג קו. בתחילה עבר בקו 12 ואחר, משך 20 שנה, בקו 60. כמעט ולא ביקש חופשות וצבר לזכותו אלפי שעות חופשה.

■■■

יום ראשון השבוע. משרד סדרן קו 60 בתחנה המרכזית. שולחן מתקלף, מקרר ישן, טלפון ציבורי, מכשיר קשר, פינת מנוחה עם ספה מצופה פלאסטיק וכמה כיסאות משרדיים. נהגים יוצאים ונכנסים. שואלים אם השאירו להם הודעות. שומעים את נושא השיחה, יוסי איזראלוב, מרימים כתף וממשיכים הלאה.

אומרים שכלל לא הכירו אותו. לא בגלל שלא רצו, אלא משום שהוא היה איש לעצמו. "לא התחלק עם איש. לא בטוב ולא ברע. משך 20 השנה שעבר בקו, לא היה בשמחה משפחתית של אף אחד. פשוט לא בא וגם לא קנה מתנה", אמרו.

דבר אחד כן עשה: היה משתתף בחוג טיולים שהתארגן בסניף. כל שבת היו מטיילים למקום אחר. אחרי נישואיו נהגה אשתו, גיתית, להצטרף אליו. חברים זוכרים שלא אחת היתה יורדת לחייו ומלגלגת עליו

לירח דבש. היינו מאוד מופתעים. הוא לא אמר מלה", מספר רוט. "משך כל השנים היה מתחיל עם בחורות שהיו נוסעות איתו בקו. היה לו תרמוס, אותו היה ממלא קפה בתחנה, כדי לחסוך כסף. את הבחורות היה מכבד בקפה מהתרמוס. היה גם מחביא עוגיות ונותן רק להן. בין התורים שלו באוטובוס, ולפעמים מחכים חצי שעה, היה מדבר איתן. לפעמים סיפר שיצא איתן עוד פעם או פעמיים. לא מצא מה שחיפש. השד יודע מה חיפש. ותראו מה מצא.

"מדי פעם, היו מגיעים לכאן שדכנים ומחפשים אותו. ידעו שיש לו כסף. הרבה כסף, כמו זבל. הכירו לו בחורות. אבל, הוא היה כזה בלי יופי, חסר יחוד". רוט מגחך, ממשיך: "היה כזה קמצן. שמר על כל גרוש. ממש בדיחה. מדי שנה היו מחלקים לנו ביגוד, כולם היו שמחים. יוסי היה מוכר את הביגוד לאחרים. היה מוכר, למרות שלא היה זקוק לכסף. אוגר, כל הזמן אוגר. אח שלו, שיושב באמריקה, היה שולח לו בגדים.

"נהג להביא כריכים מהבית. לקנות מוצרים זולים בתחנה ועומד על המקח. היום אנחנו יודעים כמה רכוש היה לו. בשביל מה

בקו 18. ראיתי בחור מסכן ורציתי לעזור לו. רציתי לעשות מצווה. מיל לא לקחתי. מיל אחד. כולם יודעים. גם המשטרה אמרה שאני מאה אחוז בסדר.

"אשתי חולה ואני בבית איתה. הוא התקשר אלי אחר־כך ואמר שהם התחתנו. אמרתי שיהיה מזל טוב. גרוש לא לקחתי. איך הייתי צריך לדעת מה יקרה?

"הלוואי ולא הייתי עושה את זה. היא אמרה לי בטלפון שתביא לי יין. אמרתי לה: לא רוצה כלום. בשבילי זו מצווה. אפילו גרוש לא קיבלתי.

"יוסי היה כזה מיסכן. אמא שלה אמרה שהיא פקידה באיזה משרד. רציתי לעזור, אז נתתי לו את הטלפון שלה. בחיים לא ראיתי אותה", אומר זלץ. וכשאשתו מתערבת ואומרת: "נו, ואם הוא ראה אותה פעם אחת כשהיא באה לכאן, אז מה?", הוא מיד מהסה אותה ואומר שהיא חולה ולא יודעת מה היא מדברת. הוא אוחז בראשו. נראה סובל. לא נוח לו. לא רוצה שידעו שהוא עוסק בשדכנות.

"כששמעתי מה קרה, כאב לי הלב. מה הייתי צריך את זה. מה קורה אצל היהודים שלנו? אני נתתי לו את הטלפון ואמרתי שה'

יעזור לך ותצליח. רציתי לעשות מצווה לאיש מסכן. יום יום אני קורא תהילים. הייתי מאוד מסכנט שהוא התחתן. שמחתי, ותראי איך זה נגמר. מה הייתי צריך את זה".

■■■

קודם לנישואיו התגורר יוסי — יוסינו כפי [illegible] — ברחוב יעל [illegible] 8 ברמת יצחק [illegible] גן. דירת שני חדרים, מסודרת, חבויה [illegible] יחוד. ברשותו היתה דירה נוספת, בת 4 חדרים, קומה רביעית, ברחוב ורון ראשונים 37 ברמת השרון. בית מגורים מפואר. משך 13 שנים, מאז נבנה הבית, היתה הדירה מושכרת. "מדי פעם יוסי היה בא ומשלם את מסי ועד הבית. תמיד בזמן, תמיד ראשון", מספרת אלה ברייטמן, דיירת בבית וחברת ועד הבית.

כחודשיים קודם נישואיו, פינה את הדיירים הקודמים והחל מבצע שיפוצים בדירה. החליף מטבח, סייד, תיקן. לאחר הנישואים עבר לגור בדירה עם גיתית. דירה זעיר בורגנית, מספרים השכנים. שום דבר מיוחד. מטבח משוכלל. זה הכל.

שכן שגר ממול אומר, שמעולם לא שמעו מדירתם קול צעקה או מריבה. כלום. ברייטמן אומרת שגיתית היתה שכנה נהדרת. הם

ושהדירה מאוד מאוד חי בעיניה אבל [illegible] שבשביל זה לא נתחתנים.

"לדעתי הם לא התאימו. היא [illegible] והמטפחת והוא כזה [illegible] היא היתה הולכת עם פאות. כל יום [illegible] בהתחלה לא הרגשנו, אבל גם [illegible] [illegible] אחד היא לא [illegible] [illegible] [illegible]...

"[illegible], באה ונתנה לי בגדים [illegible] לנכרים. זרקתי הכל".

■■■

שכן שגר ממול, מעדיף להישאר בעילום שם: "יום אחד הוא מופיע עם אשה וילדה ג'ינג'ית מבוערת. סיפר שהתחתן. היה שקט ועצור. פעם אחת נכנס אלינו הביתה והתעניין בגובה מסי הארנונה העירוניים. היא נסתה לקשור קשרים ולא אהת הזמינה אותנו לקפה. לא הלכנו אף פעם. גם בכל פעם שהיו מגיעים אלינו דברים — פרחים, שטיח שחזר מניקוי, ואנחנו לא היינו בבית, היא היתה מקבלת אותם עבורנו.

"יום אחד באה ואמרה שהיא עוזבת אותו ונוסעת לצרפת. נתנה לנו עציץ מתנה. אשתי אמרה לה שצריך אומץ לנסוע עם ילדה, בלי

[illegible] [illegible] "[illegible] לה איני [illegible] [illegible] [illegible]". הרופא כותב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

איזראלוב [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בן 52 [illegible] בריא. לפני כשנה וחצי, נשא אישה וזה כשנה כסכוכים קשים ביניהם. אשתו דורשת ממנו דרישות כרובות, נעלמת מהבית לחודשים וסכסוכים אלימים ביניהם. לפני כשנה, אפיזודה שבה השקתה אותו קוקטייל חריף, שלטענתו גרם לו למספר ימים של טשטוש חושים. אתמול, לאחר שזמן מה לא היתה בבית, באה שוב, רבו ביניהם והגישה לו כוס תה. הבוקר החל לחוש ברע, הרגיש חלש ומטושטש וסבר שאשתו הרעילה אותו על ידי סם ששמה בתה. אשתו הסתלקה מוקדם בבוקר, לאחר שגנבה דברים בבית.... בבדיקה פסיכיאטרית מרגיש מטושטש, אך מתמצא. אפקט תואם. מהלך וצורת־חשיבה תקינים...

גיתית [illegible], אני לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בן גנב, אבל [illegible] [illegible]

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יוסי בא אליי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והוא סיפר לי שהוא ניבד זה שבעה הודשים, ושחודשיים קודם נפטר אביו. אמר לי שהחל ללכת לבית כנסת לומר מנחה וערבית ולומר קדיש. סיפר, שמאוחר והוא בקשר עם המתפללים האחרים, הפסיק לנסוע בשבת.

"העניין לא מצא חן בעיני אשתו. היא דרשה שיסע בשבת ושיפסיק ללכת לבית כנסת. איימה עליו, לדבריו, שאם לא יסע בשבת, תכניס בכוונה טריפה הביתה. יום אחד, גם שפכה בקבוק חלב לתוך סיר בשר לנגד עיניו, רק כדי להכעיסו.

"יוסי סיפר שהיא אמרה לו שנישאה לארם חילוני ולא דתי ושיפסיק עם כל השטויות. הוא בא להתייעץ אם זו עילה מספקת לגירושין. נתתי לו יעוץ, והוא נעלם לי לשנה

נבחרו להיות בוועד והיא זו שלקחה חלק פעיל. השקתה את הגינה כשהיה צריך ותמיד התנדבה לעשות עבודות שונות.

"יום אחד באה עם שני עציצים ונתנה לי. שאלתי אותה למה היא נותנת והיא אמרה, שבעלה שונא עציצים וכשהוא בא הביתה ורואה עציצים, הוא חוטף קריזה", מספרת ברייטמן ומוסיפה שבתה הקטנה היתה משמשת בייבי סיטר לבתה של גיתית: "היה לה לב זהב. אם כולם שלמו 1 שקל לשעה, היא שלמה כפול ומעולם לא רצתה לקחת עודף.

"על דבר אחד הקפידה מאוד — לא להשאיר את הבת לבד עם בעלה. היא סיפרה לי שבעלה שונא את הבת שלה והיא פוחדת להשאיר אותם לבד.

"יום אחד סיפרה לי, שהיא נוסעת לצרפת. שאלתי אותה מה פתאום צרפת ומה אומר בעלה והיא ענתה שהיא לא יכולה יותר והוא לא בשבילה. זה היה במגרש החניה. היתה לה דייהטסו 1983. שאלתי אותה למה בכלל התחתנה אתו. היא צעירה והוא מעל 50. היא אמרה לי, שרצתה בעל בבית בשביל הילדה

עבודה. היא אמרה שבעבר היתה היפית והסתדרה מצויין וגם הפעם היא לא חוששת. נתנה את העציץ, ונעלמה עם הילדה.

"אחרי כמה חודשים, אני רואה אותה במגרש החניה. בחברתה היו שני גברים והם העמיסו דברים על טנדר שהיה מכוסה בברזנט. שאלתי אותה אם חזרה. אמרה שלא, שרק באה לקחת כמה דברים שנשארו בדירה. מאז לא ראינו אותה או אותו. הוא חזר להתגורר בדירה ברמת־גן לאחר נסיעתה.

■■■

ככל הנראה, שעה שהשכן ראה אותה מעמיסה חפצים על הטנדר, שכב אותה עת יוסי מסומם בדירתו. זה היה ב־24.9.85. בבוקר התעורר והרגיש מסוחרר. הוא נזכר, כך סיפר אחר כך לעורך דינו, אריה רייזל, שאשתו חזרה לפתע מחו"ל ובאה לבקר אותו. הכינה לו כוס תה. הוא היה משוכנע שהיא שמה לו סם בתה. הוא התעורר ומצא את הבית ריק.

כשהתעורר, נסע לבי"ח בלינסון. השעה היתה 9 בבוקר. נרשמו פרטיו: בן 52, שם אב חיים, חום 35.7, דופק 76, לחץ דם 80/120, לחץ דם בשכיבה 100/150. בדיקת א.ק.ג. תקינה. בשתן נתגלו עקבות של דם. הרופא

נראה שהחשש מהרעלה בגדר Over valued idea. עסוק כל הזמן ביחסים עם אשתו ומאוד לחוץ בקשר לכן. הומלץ על סיום הליכי גרושים בהקדם... אין צורך בטיפול פסיכיאטרי".

■■■

בקיץ 1985, הואשם יוסי בגניבה. השעה היתה 4 בבוקר. השכן מהקומה השניה, משפחת שוחט, התעורר וראה גנב. הוא החל לצעוק, גנב, גנב. הפורץ ברח, כשהוא נוטל איתו את מפתחות הדירה ונועל אותה מבחוץ. מר שוחט המשיך לצעוק, עד שאחת השכנות התעוררה ופתחה את הדלת מבחוץ.

שוחט מיהר לרדת לכביש. כלב לא היה בחוץ. לפני הבית ממוקמת תחנת אוטובוס אגד. על הספסל ישב יוסי איזראלוב. שוחט תפס בשרוולו והחל צועק, תפסתי את הגנב, הוא הגנב. איזראלוב אמר לו: "תגיד, השתגעת? אני נהג בדן ומחכה להסעה". שוחט לא הרפה. הוזמנה משטרה ויוסי נלקח לתחנת המשטרה.

גיתית התרוצצה כל הבוקר, כדי לשחררו. הוחלט שהוא לא הגנב. שוחט מאמין עד היום שזה הוא, וכשביקשו ממנו להתנצל, סירב.

שלמה. מדי פעם הייתי פוגש את בן־דודו והתעניינתי. הוא אמר לי: 'אל תדאג, הוא יחיה בסוף הקליינט שלך. בינתיים היא מעיפה לו מדי פעם סטירה והכל חוזר למסלולו'.

"אחרי שנה ואחרי התלבטות, חזר אליי. זה היה ב־1985. לא, לא רשמתי תאריך מדוייק. מי חשב שיירצח. הוא אמר לי, שהוא רותח ומזועזע מפני שאשתו קמה ונסעה לה לחו"ל ב־1.7.85. היא לא סיפרה לו עם מי נסעה והסתפקה בשיחת טלפון אחת ובגלויה. הוא היה ממורמר: 'אין סדר במדינת ישראל. איזה מין אישה זאת'".

■■■

עו"ד רייזל הכין תביעה לבית הדין הרבני בתל־אביב על גטישה. העילה קשה עיגונא דגברא. הרבנים מחמירים עם עובדת נטישת גבר. סבורים שגבר עגון, בלי אשה, קשה לו יותר מאשר אשה בלי גבר. גבר בלי אשה, אומרת הגמרא, אינו יכול לחיות, מסביר רייזל, עו"ד שמתמחה בנושאי אישות.

התביעה לבית הדין הרבני הוגשה

מדי פעם, היו מגיעים לכאן שדכנים ומחפשים אותו. ידעו שיש לו כסף. הרבה כסף. כמו זבל. הכירו לו בחורות ● נהג להביא כריכים מהבית. לקנות מוצרים זולים בתחנה ועומד על המקח

כשגיתית שהתה בחו"ל. בכתב התביעה מצויין, שהאשה נטשה את הבית יחד עם בתה מנישואיה הקודמים: „התובע התנגד בכל תוקף לנסיעתה וטען בפניה שאין זו דרך של חיי נישואין, לקום יום בהיר ובאופן חד צדדי להחליט לנסוע לחו"ל, ועוד לפרק זמן לא ידוע. התובע ביקש, כי קודם נסיעתה יתגרשו. הנתבעת ענתה כי תתפנה להסדיר הגירושין רק לאחר חזרתה".

בהמשך כתב התביעה, חוזר הסיפור על דרישתה שהאיש יסע בשבת ושהיא הגדירה נסיעה בשבת כ„יהרג ובל יעבור". זה נשמע טוב בבית דין רבני. עוד כתוב: „הנתבעת איימה על התובע, כי במסגרת מאבקה לשים קץ לנישואין, תשתלט על רכושו ותסלק אותו מביתו ולא תבחל בשום אמצעי, כולל תלונות במשטרה ופתיחת תיקים פליליים".

בהמשך מפורט הרכוש שיש לכל אחד מבני הזוג: „לאשה דירה ברמת-אביב ג', המושכרת בשכירות לא מוגנת ומקבלת 250 דולר לחודש. לאשה חשבונות וכספים רבים הנושאים רווחים בבנק לאומי ובנק הפועלים ברמת אביב ג'. לאשה מכונית חדשה משנת 1983. הבעל חבר רץ ומשתכר 500,000 שקל לחודש (שקלים ישנים) ויש לו מכונית פרינץ 4 מודל 1976. לתובע דירה בת 4 חדרים ברמת השרון, אותה קנה זמן רב לפני הנישואין. לתובע קרן תגמולים גדיש ועוצמה, שהכספים בהם נצברו קודם לנישואין".

בית הדין התבקש לפסוק לאשה מזונות בסך 80 אלף שקל ולצוות סילוק ידה של האשה והתפנותה מהדירה ברמת השרון.

■■■

ב„רן" היו עדים שקטים למתחולל בחיין של הגבר המופנם. יעקב רוט מספר, שמדי פעם היתה גיתית מתקשרת ומשאירה הודעה ליוסיניו, שהיא לא בישלה ושיאכל במסעדה. יוסי, מספר רוט, היה מתעצבן ומתלונן שהיא אשה משונה. מיד גם היה מתקשר לעורך דינו ואומר: „אתה רואה, עוד פעם היא לא בשלה לי".

הורה לעורך הדין: הוגשה התביעה, נקבע תאריך. פתאם גיתית חזרה מחו"ל ויוסי נעלם. יום אחד, מספר רייזל, יוסי מתקשר מבית הדין הרבני, מספר שהוא רוצה לדעת איפה התיק, כדי להוציא נגד גיתית צו עיכוב יציאה מהארץ. מאוחר יותר, רייזל מתקשר אליו לעבודה ויוסי מוסר, שהשיג חתימה של שלושה דיינים. זה היה בימים שבין ראש השנה לכיפור. כולם היו עסוקים. בדיעבד התברר, שהצו לא נשלח למשטרת הגבולות. גם אם היה נשלח לא היה עוזר: כידוע, במהלך המשפט התגלה שגיתית נשאה עליה דרכונים מזוייפים וחבשה פאות שונות ובצבעים שונים.

בספטמבר 1985, גיתית נעלמת בשנית. יוסי טען שהיא סממה אותו קודם נסיעתה.

■■■

הצדדים הגיעו להסדר, שבו כל אחד נשאר עם רכושו. הוחלט לשלוח את ההסכם לגיתית ללונדון, שם היא גרה בשכונת פינצ'לי שבצפון לונדון. סוכם, שהיא לא תצטרך לחזור לארץ, רק לחתום על ההסכם ולהחזירו. ההסכם נשלח לגיתית דוונר, שמה מנישואיה הקודמים, לכתובת: 30 Glen Hill Close, Finchley London N-3.

אחרי שליחת ההסכם, נהג איזראלוב להיכנס למשרד מדי פעם לברר אם יש כבר תשובה. סיפר שהיא נהגה להתקשר אליו ולספר לו סיפורים. הוא ביקש שרייזל יתקשר אליה ללונדון וישאל אותה ישירות אם היא מתכוונת לבוא לדיון, שנקבע ב־26.1.86, ושישאל למה היא לא שולחת את ההסכם חתום. איזראלוב שילם עבור השיחה מראש.

„יום שישי אחד, אני מקבל שיחת קולקט מלונדון. אם הוא לא היה משלם לי מראש עבור השיחה, הייתי שולח אותה לכל הרוחות. שאלתי אותה אם היא מוכנה לחתום ולשלוח את ההסכם. היא התחילה לספר סיפורים שהוא ניסה להכניס את הבת שלה לתנור ושאבקש ממנו להראות לי את כל מכתבי ההתאבדות שהוא כתב כשאיימה לעזוב. אמרתי לה:'גברתי, אנחנו מבקשים להתגרש ממך, לא להשתדך לך. ואם הוא כל־כך גרוע, מדוע אינך ממהרת להתגרש ממנו'.

„ביקשתי שתחתום מהר על ההסכם ותשלח אותו ונגמור עניין. היא אמרה לי, שתחתום כשיהיה לה זמן ושכרגע אין לה. התעצבנתי ושאלתי אם היא התקשרה קולקט, כדי לספר לי שאין לה זמן, והוספתי שאומר לבית הדין שהיא מסרבת לחתום".

■■■

בשבוע שרדף מילא עורך הדין בקשה להזמינה מחו"ל לדיון ושלח לכתובת בלונדון. לקראת הדיון, ב־26.1.86, הגיע איזראלוב למשרד עורך דינו. הוא היה מתוח ונרגש וביקש לדעת מה ישאלו אותו ומה הפרוצדורה. „קבענו להיפגש יום לפני הדיון ביום ראשון. הוא צלצל ושאל אם הוא יכול לבוא ביום חמישי. הוא בא והרגעתי אותו. עשינו חזרה כללית על מה הולך להיות, מה ישאלו ומה עליו להשיב. הוא יצא מהמשרד שלי בטוח יותר בעצמו ורגוע. נפרדנו במצב רוח טוב וקבענו שיביא את יתרת הכסף לדיון".

ביום ראשון, קיבל עורך הדין הודעה על גילוי הגופה במימי האגם. דבר ראשון שעשה היה לנסוע לבית הדין הרבני בתל-אביב לברר אם יש מי שמתעניין בתיק הגירושין. לא גילה דבר ונרגע. מה עוד, ששבוע קודם שאל את איזראלוב אם יש לו צוואה, כי אף פעם אי אפשר לדעת כלום. איזראלוב אמר לו, שיש צוואה אצל כדורו ובה גישל את אשתו מרכושו וכתב ש־11 אנשים יורשים את רכושו.

ביום ראשון ה־25.1.86, לא הגיע יוסי איזראלוב לעבודה. יעקב רוט, סדרן העבודה, התקשר לממונה ודיווח. הממונה אמרה לו: „תחכה עוד מעט לפני שאתה מודיע למשטרה, כי יוסי אף פעם לא מאחר. בטח תיכף יתקשר ויתן סימן חיים".

את ההודעה על מציאת הגופה קיבלו כמה שעות לאחר־מכן.

רייזל מספר, שבינתיים החלה משפחתו של איזראלוב ללחוץ על אמה של גתית. האם התחננה שהדברים לא יגיעו למשטרה. פחדה שיתגלה העבר שלה. „בואו נגמור בשקט", אמרה האם לעורך־הדין, „מה היא בכלל היתה צריכה אותו. אמרתי לה לא להתחתן איתו, אבל היא אמרה שהדירה מוצאת חן בעיניה".

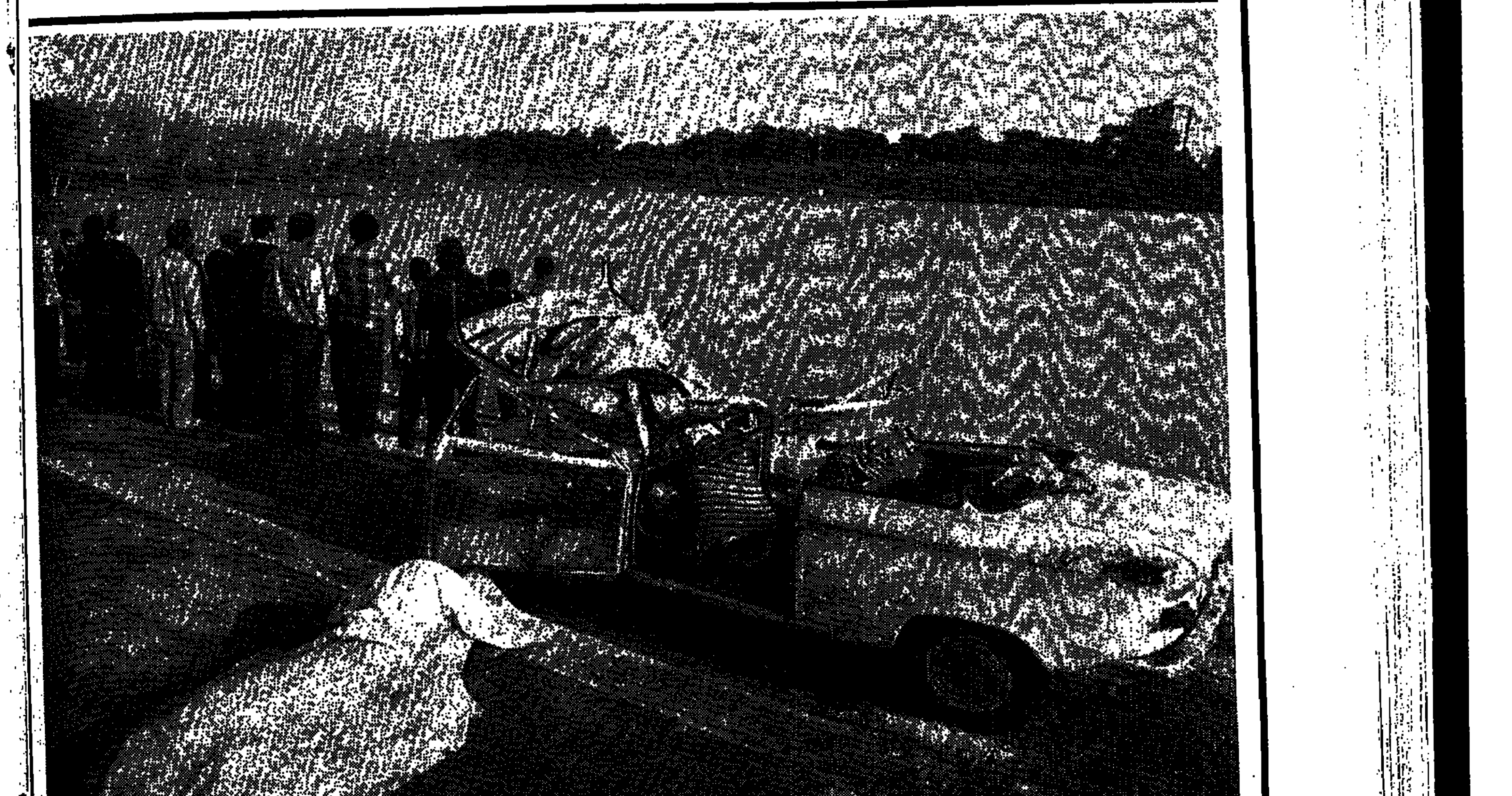

גופתו של יוסף איזראלוב, לאחר שמכוניתו הולצה מאגם הירקון, ינואר 86' מתוך חוות דעת של רופאה בחדר מיון, 24.9.85: „הבוקר החל לחוש ברע, הרגיש חלש ומטושטש וסבר שאשתו הרעילה אותו על ידי סם ששמה בתה...". תצלום: שאול גולן

הוא פשוט היה שקוף. איש לא התעניין בו והוא לא התעניין באיש. כל היום היה עובד כמו חמור ● שכן שגר ממול אומר, שמעולם לא שמעו מדירתם קול צעקה או מריבה. גיתית היתה שכנה נהדרת

הפינה של טובה גרדרובה.

"בעבודה בעלי הוא בוס גדול אבל בבגדים הוא ראש קטן אם יקנה לעצמו - יקנה חולצה אחת במחיר של שלוש או כרגיל, אני דואגת, כי חולצה קונים שלוש, ארבע. לכן אני מנצלת את "שיטת המחיר היורד". בשבילו, בשבילי ובשביל הילדים חולצה ראשונה במחיר ידידותי וכל נוספת בהנחה והסחורה הכי טובה: "מנהטן" ו"גולף". או אם הוא צועק "אין לי מה ללבוש", תני קיבצה לטתה. זה מה שאני עושה. וזה כדאי".
טובה ג

שבועון חידושי האופנה למשפחה ולבית

חולצות אלגנטיות לקיץ ב"שיטת המחיר היורד".

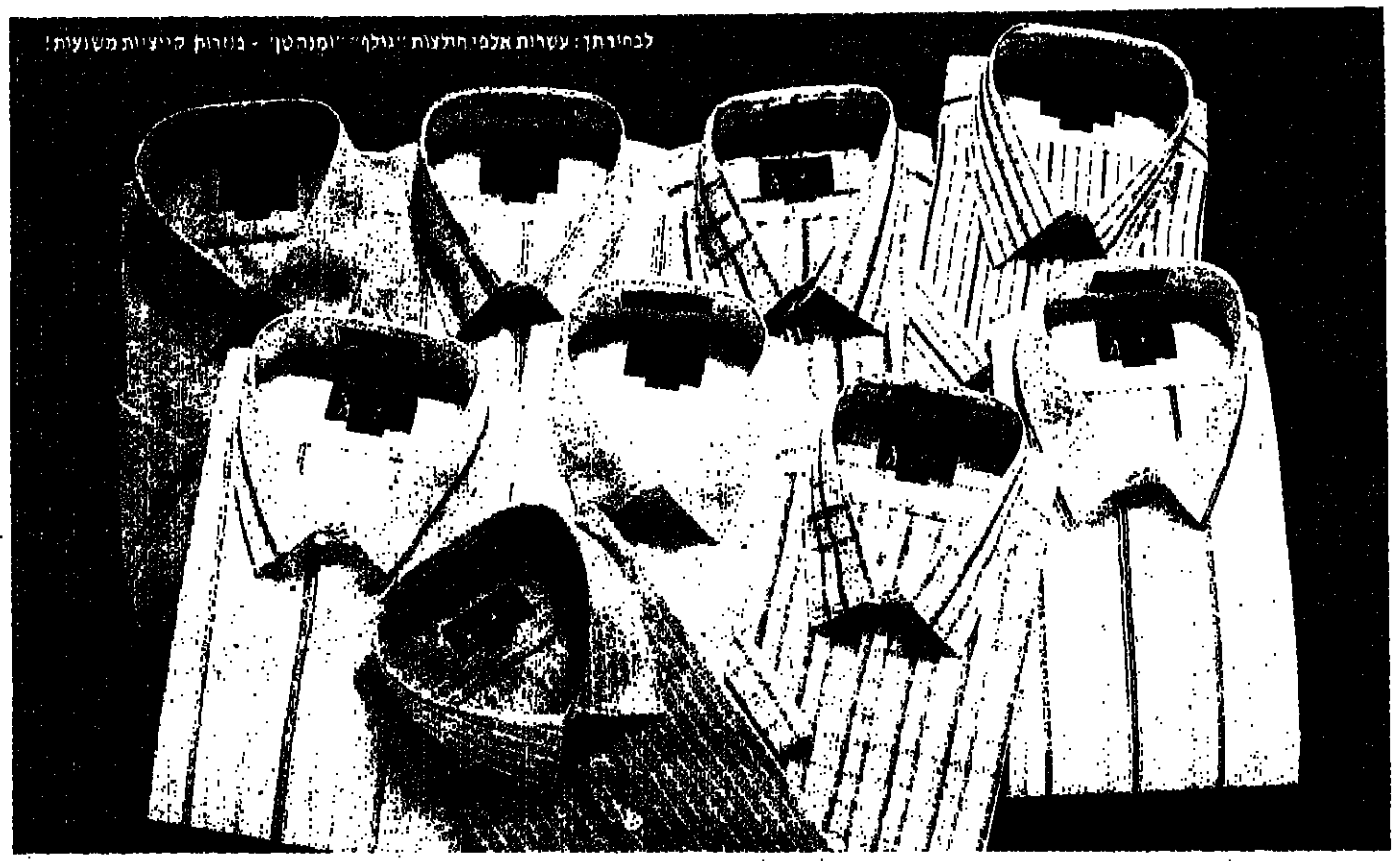

כשקונים חולצות לקיץ, קונים יותר מחולצה אחת. לכן מכריזה טתה על "שיטת המחיר היורד". חולצה ראשונה במחיר ידידותי ביותר • וכל חולצה נוספת (או פריט תואם) בהנחה נוספת. כדאי לנצל את המבצע לקראת החג.

לקראת הפסח הכינה טתה קולקציה של 100,000 חולצות אופנתיות (!) של השמות המובילים: "מנהטן" הנודעת, ו"גולף" החדש. חולצות קלאסיות, אלגנטיות, וספורט־אלגנט עם שרוול קצר (וגם ארוך!), מבדים יפים ונעימים. ב"שיטת המחיר היורד" אפשר להצטייד עכשיו במלתחה שלמה לקיץ. חולצה ראשונה (שרוול קצר לדוגמא) ב-39.90 ש"ח, וכל חולצה נוספת רק 29.90 ש"ח. ומה במבחר! חולצות אלגנטיות של "מנהטן" ו"גולף" לעבודה ולערב, עם סטייל אמיתי ושפע חידושים. חולצות דגם פולו של "גולף" מסריג-כותנה בשלל צבעים מלאים, או בפסים עדינים. חולצות כותנה צבעוניות "יוניסקס" לנשים, גברים וילדים. עשרות דגמים ואלפי אפשרויות להתאמת חולצה ומכנסיים. והכל בשיטת המחיר היורד. הכיני את בעלך לקיץ!

לפתע יש לך "גולף". לפתע יש לך סטייל!

הקולקציה החדשה של "גולף" היא חידוש אמיתי בישראל. אופנה ספורטיבית אלגנטית, המציגה את אותו פריט (חולצה או מכנס) בסדרה גדולה של צבעים, דגמים ומידות. כמו בניו-יורק, פריז ולונדון. אינספור אפשרויות לשילובי צבעים. לגברים, נשים וילדים. מהאלגנטי ביותר - ועד הכי ספורטיבי. ועל כולם מתנוססת התוית החדשה של "גולף". חולצות כותנה אופנתיות, חולצות קלאסיות לעונת המעבר, חולצות פולו חלקות ועם פסים, חולצות T, חולצות סופר-אלגנטיות, ועוד. האיכות עליונה והמחיר - סביר ביותר. הוסיפו לכך את "שיטת המחיר היורד", ואתם מסודרים עם מערכות לבוש עם סטייל אמיתי לכל הקיץ - במחיר שאין דומה לו!

מרוויחים בלבד בשיטת המחיר היורד.

הוא והיא בחולצות דגם פולו של "גולף". חולצה ראשונה 39.90 ש"ח. כל נוספת רק 29.90 ש"ח.

"שיטת המחיר היורד".

השיטה החדשה בישראל: קונים חולצה ראשונה במחיר מלא (גם הוא נמוך!) ועל כל חולצה נוספת 10 ש"ח פחות! ומכיוון שכל גבר אוהב וצריך יותר מחולצה אחת - לעבודה, לערב ולשעות הפנאי - זה הזמן לקנות סט שלם, ולשלם הרבה פחות. השיטה פועלת גם כשקונים חולצה ומכנסיים יחד - בתנאי שהם מאותה סדרה!

אנחנו אקסטרה - אקסטרה-לארג' איתך!

אם אתה זקוק למידות גדולות, EL או EEL, תגלה שבטתה מחכה לך כל חולצה גם במידה שלך! שפע אדיר של מידות גדולות באותם צבעים ודגמים ובאותו סגנון חדש ואופנתי. אתה גדול? גם אנחנו: עם 8 כפתורים במקום 7 בחזית החולצה! כדי שהכרס תישאר בפנים!

"גולף": כל המשפחה בקו אחד.

אופנת "גולף" החדשה חובקת את כל המשפחה. ילדים והורים כאחד יוכלו למצוא בה את אותם דגמים וצבעים בגדלים שונים. T שירט לקטנים ולגדולים במידות (6-16) בשיטת המחיר היורד, חולצה ראשונה 14.90 ש"ח, כל חולצה נוספת 9.90 ש"ח.

17 צבעים אופנתיים • 24 סוגי הדפסות מרהיבות. הוזילו, כדאי לנצל את שיטת המחיר היורד לפני החג.

קחו רעיון: 2 חולצות במתנה!

מחפשים מתנה מקורית לחג? בטתה תמצאו מבחר של 2 חולצות אלגנטיות לגבר ארוזות באריזות מתנה יפהפיה. ב"שיטת המחיר היורד" - ותשלמו כמעט כמו חולצה אחת!

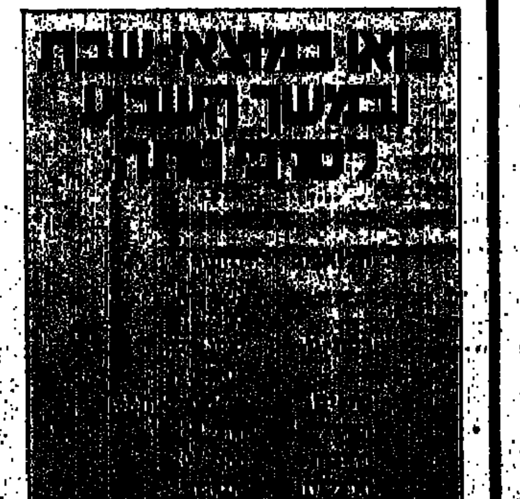

טתה

אופנה למשפחה ולבית.

לצאת מהקרחת

הקרב על חידוש הצמיחה. תיקוות, נסיונות מדעיים, טבלאות סיכויים, צילומים של לפני ואחרי ● מי שסופר כל בוקר 100 שערות על המסרק, ילך אחרי כל 'נס' חדש

מאת לאה אתגר

תצלומים: גדי דגון

רבע מאוכלוסיית העולם סובל מנשירת שיער. רבע מאוכלוסיית העולם צפוי להתקרחות בסוף, אם יגיע לסוף. רבע מאוכלוסיית העולם עומד כל בוקר לפני הראי, סופר כמה שערות נשרו מאז אתמול. עשרים זה עדיין בסדר. חמישים לא אסון. משהו בין חמישים למאה שערות? צרות. נשירה של מאה שערות ליום ומעלה, מאחדת את רופאי העור בהסכמה כמעט כללית – אתה בדרך להתקרחות, אם אתה נמנה עם הרבע.

אתה יכול להתנחם, אתה לא לבד בחבורת הסובלים מנשירת שיער, או המתקרחים־למחצה או לחלוטין. אולי תמצא מעט נחמה באמונה העממית, הגורסת כי קרחת מעידה על עודף הורמונים זכריים. אתה לא צריך יותר מסרק, נפטרת מעונשם של ספרי־צמרת.

אתה יכול לנסות לפתח את חוש ההומור. זה עשוי להפוך לכלי יעיל, אולי היעיל מכולם, במלחמה בקרחת. אפרים קישון כתב על ישראלי קרח, שמכיר וסופר כל שערה בודדת על ראשו: שהמציא שם ובנה אישיות מזוהה לכל שערה ושערה שנותרה לו. הוא הולך לספר, ומבקש תספורת הולמת. ושם, הו, אסון, מאבד את יקיריו.

סיפור מצחיק פחות, נעוץ בהפרשי אידיאולוגיה בין מזרח למערב. שחקן רוסי קרח הופיע בניו־יורק. בשעותיו הפנויות, עבר ניתוח השתלת־שיער. הרוסי ביקש שישתילו לו שיער פלסטי לכל החיים. עבר תהליך מכאיב, קדחו חורים בקרקפת, השתילו שערה שערה. התוצאה היתה מרהיבה. השחקן שב לרוסיה, רעמת שיער פלסטית מעטרת את ראשו. בנמל התעופה נעצר, נחשד בנטיות קפיטליסטיות. בתא המעצר עבר תהליך רגיל: גילוח הקודקוד. הוא נותר עם שורשי שערות עשויים פלסטיק, שלא יצמחו עוד לעולם.

■■■

אנשים אינם מוכנים לוותר על שיערם בלי להחזיר קרב. סביב הרצון לשמור על השיער התפתחה תעשייה שלמה. תקוות, נסיונות מדעיים, צילומים של לפני ואחרי. רופאים ואנשי מדע מציגים אחוזי הצלחה, טבלאות סיכויים, גראפים.

נתונים: בישראל כ־700 אלף סובלים מנשירת שיער. מדי שנה, נמכרים תכשירים שונים למניעת נשירה עם אחוזי־תקווה נסיים לצמיחת שיער, בכ־3.5 מיליון דולר. בעולם, התעשייה הזו מגלגלת מיליארדים. בארצות הברית מעריכים כי ישנם כ־30 מיליון גברים קרחים, המקוטלגים כבעלי קרחות מלאות, או כמעט מלאות, וכמספר הזה חוששים מנשירה, או בדרך להתקרחות. גילאים מועדים להתקרחות: 20־60.

יפה זה צעיר, ומתברר שגם שעיר. בעלי הנטייה להתקרחות יצרו ביקוש לתרופות פלא, לישועות. אנשים מוכנים לשלם כמעט כל מחיר כדי לצאת מהקרחת. מי שימציא את התרופה שתשעיר את העולם, יהיה עשיר בן רגע. גם אם התכשיר יעלה פרוטות, מספיק להכפיל את מחירו במספר הקרחים.

הצורך מוליד את הנס. בכל יום צף 'גורו' חדש, ובעלי הקרחות ניחנו בזכרון קצר. שכחו שבשנות ה־70 הופיע יורמס הורמן ההולנדי, שהבטיח ל'השעיר' את העולם; מי עוד זוכר את הצרפתי, פטרול האן, שירד אלינו בשערת ענן? מי זוכר את פיליפ פפר, עולה חדש מצרפת שהגיע לתל אביב שלנו, הבטיח עירן 'קץ כל קרחת'?

ומה עם הסטודנט החיפני, שבראשית שנות ה־70 צדה עינו מודעה קטנה, שהבטיחה לו שיער תמורת כמה לירות. שלח כסף, קיבל משחה, מרח. אחר כך, תבע את המוכר, טען כי במקום שערות צמחו לו דלקות ופטריות. האם היה עומד בפיתוי, האם לא היה משקיע שוב את כספו בתכשיר פלא?

■■■

בשוק הישראלי ניתן לערוך רשימה של כתריסר תכשירים, רובם מיובאים, שיעודם המוצהר – מניעת נשירה. החוק הישראלי מחייב פרסום אמת. היצרנים רשאים לפרסם שהתכשיר שלהם מונע נשירה; אבל אסור להם להבטיח ללקוח צמיחת שיער. ניסוחי המפרסמים זהירים: התכשיר „מונע" או „מאט" נשירה, „מעורר" צמיחת שיער, „מעודד", „ממריץ" וכך הלאה.

נירה אלקלעי, מנהלת מדור רישוי תמרוקים במשרד הבריאות, אינה מוסרת רשימה מלאה של תכשירים. הרשימה גמישה, מוצרים חדשים נולדים, אחרים נעלמים. אי־הזכרת תכשיר זה או אחר, פירושה כסף גדול. אלקלעי מונחית על ידי עקרון מניעת נזק, לא מתערבת ביעילות התכשיר.

מים קדושים

פרופ' אפרים מגצ'ל, מנהל הרוקחות במשרד הבריאות: „עד היום אין תרופה מומלצת כמצמיחת שיער לקרחים. לא קיימת תרופה שמונעת קרחת. יש תרופות אחרות, הבולמות נשירה. אישרנו מוצרים שמחזקים קרקפת ושורשי שיער, זה למעשה הכל.

„שמפו טוב, שמנקה את השיער, בתוספת שפשוף הקרקפת והמרצת מחזור הדם, עוזר לבלימת הנשירה. כל שנה עולה ממציא חדש, אחרי חצי שנה לא שומעים ממנו יותר. ככה בכל העולם, וככה גם אצלנו. צרכנים חכמים מבחינים בין טפל לעיקר. בשוק מסתובבים הרבה שרלטנים. אחד עם מים טמעונים, אחר עם מים מצמיחים, אחר עם מי סבון, או שמפו מקציף – ומספרים שזה מצמיח שיער.

„אנחנו בודקים: יש מקרים שהיצרן מגיש לנו עבודות קליניות, והוכחות שזה עובד טוב. בעתיד הקרוב, נאשר תכשיר על בסיס של מינוקסידיל, תרופה שיש לה השפעה על לחץ הדם. זו תרופה שלא רק בולמת, אלא במקרים מסויימים, יש סיכוי סביר שתצמיח שיער".

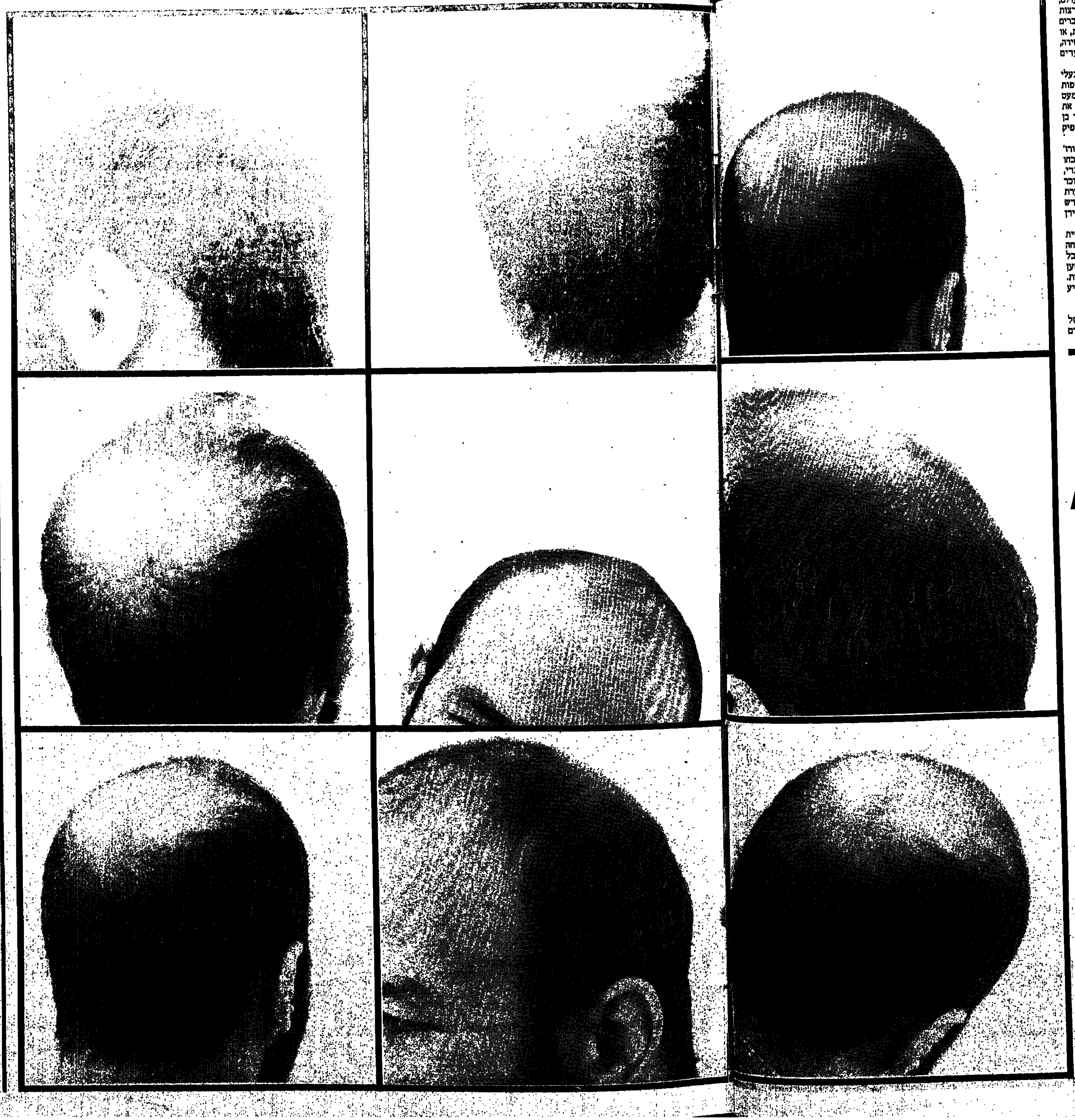

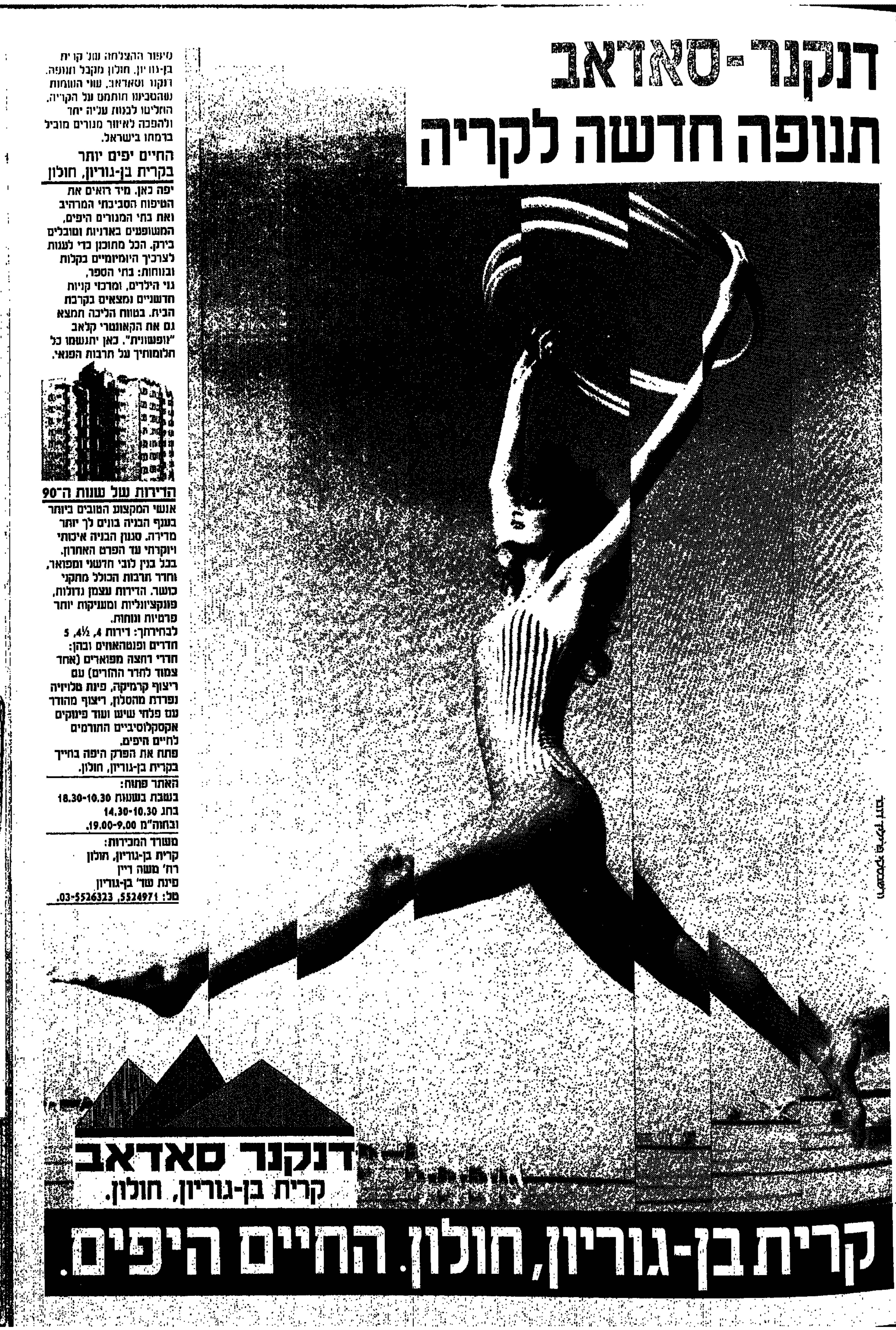

„אם התכשיר לא מזיק, דהיינו תיקני, אני מאשרת. לא מתערבת במחיר, לא מתעררת ביעילות".

■■■

תכשירים בשוק הישראלי, רשימה חלקית.

„פולטן", מוצר חדש עם גיבוי מדעי, פירסום, ניסויים, הבטחות והוכחות לתוצאות ממשיות. התכשיר מיובא מאיטליה, משווק על ידי 'אביק'.

„אימפלנט", תכשיר מיובא מבלגיה, משווק על ידי 'סול', חברת־יבוא פרטית.

„מור הייר" הצרפתי משווק על ידי אגיס.

„גריל", תכשיר מיובא מגרמניה, משווק על ידי 'אלפא', חברת קוסמטיקה מחיפה.

שי.טי 7, מוצר ישראלי, משווק בבקבוק שחור, שרקחו ד"ר זאב ואסיה פכטהולד מתל אביב. עכשיו ד"ר פכטהולד חולה, והעסקים בקליניקה הפרטית שלו בהילוך נמוך.

אבל, בעלי הקרחות עדיין נושאים עיניהם בציפייה לבאות. הנס הגדול עוד לא קרה להם.

■■■

אם אכן יקרה מהפך, ראשיתו תהיה בסיפור פשוט. הסיפור הראשון נולד באמריקה, עלה לישראל. אחד, מאיר עיני, נסע לאמריקה בשליחות חברת מחשבים. מדי יום, כשבתו במשרד, מנה את שערותיו שנשרו. על החליפה, על הכורסה, על נייר המכתבים. באמריקה אתה אף פעם לא לבד. יש לך את עזרת אלוהים. ואם אתה לא מקבל אותה ישירות, תקבל אותה דרך הפירסום הקטן. אין כמעט עיתון מכובד, או תחנת טלוויזיה מקומית שלא מפרסמים מודעות שתסייענה לך להתעשר, להתחתן, להיקבר, להיות שמח, עצוב – הכל.

עיני ראה בטלוויזיה פירסום למוצר חדש לטיפול בשיער, „ניו ג'נריישן" (באנגלית „דור חדש" אבל גם „יצירה חדשה"). הפירסום הבטיח שאם לא תהיה מרוצה, יחזירו לך את הכסף. עיני חשב, מה יש לו להפסיד, שלח כסף לכתובת שפורסמה, איזה מקום ברנו, נבדה.

המוצר הגיע. עיני התחיל להשתמש. אחרי שבועיים, הנשירה פסקה. כעבור שלושה חודשים, השיער החל לצמוח. עד כאן הדיווח לפי עיני.

הוא החליט לשוב ארצה, להפוך ליבואן בלעדי של המוצר החדש. נסע לפגוש את בעל העסק, בוב מרפי מרנו. מרפי סיפר, שהפטנט הוא פרי מחקר שנערך בהלסינקי, שם מוכרים את התכשיר כמצמיח שיער. עיני ראה הוכחות מדעיות, נדלק.

סוף סיפור: עיני בארץ, מוזגר עם עיתונאים: מרגים בצילומים של לפני ואחרי; ממתין לרשיון משרד הבריאות, שיתיר לו למכור את המוצר החדש. השם הנבחר, „צמיחה חדשה". המוצר ימכר בעיקר דרך מודעות קטנות. שלא כמו הקולגה האמריקני, עיני לא מבטיח כסף בחזרה.

■■■

הסיפור השני: בינואר האחרון, העבירה דליה כהן, הרוקחת המחוזית של תל אביב, תלונה למשטרת ישראל. התלונה הוגשה נגד אדם, המפרסם מודעות תחת השם „בן מעבדות, ת.ד. 31794, תל אביב". המודעה מבטיחה הצמחת שיער.

הפונים קיבלו תשובות מודפסות במכונת כתיבה: „התשאיות שאנו נוקטים הינה הכרחית, כדי שנוכל להמשיך לספק את החומר, ללא הפרעות ביורוקרטיות. גם בארצות הברית נאלצים המעוניינים לרכוש את החומר הזה במחתרת. עדיין אין אישור סופי של מינהל המזון והתרופות בארצות הברית לשימוש מסחרי. ללקוחות החוששים לעבור עם תיבת דואר, אנו מבטיחים שהאינטרס שלנו איננו מיסחרי".

הפונים גם קיבלו הבטחה בכתב, כי תוך חודשיים תיפסק הנשירה, תחודש הצמיחה. מימון התהליך יעמוד על סכום שבין 250 עד 1,000 דולר, לפי המקרה. המפיץ גם סיפק טבליות, אותן היו צריכים להמיס ולמרוח על הקרקפת.

בדיקה העלתה שהמפיץ הלא מוכר, „בן מעבדות", מספק ללקוחותיו כדורי נוקסידיל, תרופה אמריקנית להורדת לחץ דם. תוך כדי שימוש שוטף בתרופה, מצא רופא נפרולוג (כליות) אמריקני, כי השימוש בה גורם לצמיחת שיער מאחורי האוזניים, על בית החזה, ליד המכושים. הרופא דיווח לחברת אפג'ון, יצרנית התרופה, שהורתה להקים פרוייקט מחקר, שמטרתו לבדוק את אפשרות ניצול התרופה לבעיות אחרות.

בינתיים שמעו על התופעה מיואשי קרחת אמריקנים וסוחרים זריזים. אלה האחרונים החליטו לא להמתין למחקרים ולאישורים. מכרו את התרופה מומסת במים, הציעו למרוח על הקרקפת וראה זה פלא – השיער צמח.

נכון, התכשיר עלול לגרום בעיות בלחץ הדם; הוא מסוכן לחולים; עשוי לגרום לזיקפה מתמדת. השיער יכול לצמוח גם במקום אחר, לך תבע.

אבל המיואשים – להם זה לא הפריע. הגלולה המזמנת והמוכרת בארה"ב, נמכרה גם בארץ. יש בארץ רופאים המוכנים לרשום ללקוחות ב'שוק' את הגלולות ללחץ דם. הלקוח מערבב ושם על הקרחת. אגב, מחיר חמישה כדורי נוקסידיל פחות מעשרה שקלים. „בן מעבדות" מכר אותם ב־100 דולר.

מי שמצא אותו לראשונה תחת המודעה הקטנה, והתלונן עליו במשרד הבריאות, היה שמואל וולפמן, מנהל החטיבה הרפואית של אגיס, חברת תרופות ישראלית. לאגיס יש הסכם עם חברת אפג'ון האמריקנית, האומר כי ברגע שגלולות הנוקסידיל תאושרנה למכירה לשימוש על הקרקפת, אגיס תשווק אותן בארץ. בארצות הברית השקיעה אפג'ון כ־26 מיליון דולר בפיתוח המוצר החדש. שנות המחקר הממושכות נועדו לבודד את תופעות הלוואי, להשאיר את תופעת הצמחת השיער לבדה.

המפרסמים מתנסחים בזהירות. התכשיר שלהם „מאט" נשירה, „מעורר" צמיחה ● משרד הבריאות הישראלי יאשר כל תכשיר שאינו מזיק. אם השיער גם צומח לאחר השימוש – ישתתפו בשמחתך

המוצר החדש יקרא, כנראה, „ריגיין", יאושר למכירה, בימים הקרובים, בארצות הברית; ובחודשים הקרובים בישראל.

■■■

טיפוסי קרחים: נינוחים, מחייכים. מה לעשות, זה קרה גם להם. העיקר הבריאות. יש נבהלים, מסתירים, מסרקים מצד לצד. מאריכים את מה שצומח, מכסים על מה שחסר. לא הולכים לרופאים, לא מטפלים. נדמה להם שלא מרגישים. רק כשנכנסים לים, נבהלים. פתאום זנב סוס ארוך מלפנים או מהצד, תלוי איפה נשארו שערות. והשאר – קרחת.

יש המתייחסים בסלחנות. קונים ומשתמשים במוצר או שניים. אם לא עוזר אז מוותרים, ממשיכים הלאה. יש היסטרים, מבוהלים. נודדים מרופא לרופא, מטיפול לטיפול, מקווים. הגרועים הם אלה שמאבדים שתי שערות ומרמים בנפשם שהם כבר קרחים.

בני 20 שמתקרחים, סופרים כל בוקר שערות על המסרק, בוכים. מאמינים שלא ילך להם עם נשים, שהתדמית שלהם משתנה. מוכנים להוציא כל סכום, טוענים בלהט, שאצל אבא שלהם לא היתה קרחת.

מתחיל סיפור ההצמחה בכל מחיר. מפסידים הרבה כסף, שרלטנים מבטיחים להם מה שאי אפשר להצמיח. סיפור דומה עם נשים. אולי עצוב יותר. מטפלות בנשירה, לפעמים המעט קרחות מלאה, מתפשרות על פאה.

■■■

עשרה אחוזים מהמטופלים אצל ד"ר אברהם פינשטיין, מגיעים אליו בגלל בעיות התקרחות. פינשטיין, סגן מנהל מחלקת עור בבית החולים תל־השומר, מרצה בכיר באוניברסיטת תל אביב, מחזיק בקליניקה פרטית בתל אביב.

– ד"ר פינשטיין, מדוע אנשים מתקרחים?

„הסיבה הרגילה לקרחת אצל גברים, היא נטיה תורשתית וקיום נורמלי של הורמונים זכריים. אצל נשים עלולה התופעה להופיע בעקבות הריון, טיפול בהורמונים זכריים, גלולות למניעת הריון, או בתקופת הבלות. הסיבה מספר אחד, אצל כולם – תורשה. אצל נשים ההתקרחות פחותה, אבל יש נשירה.

„הקרחת יכולה להתחיל בגיל 20. מפרצים בצידי המצח, אחר כך קרחת שלמה בצידי המצח, אחר כך קרחת קטנה מאחור, עגולה. יש מקרים שכל הראש מקריח, חוץ מהצדעים והעורף. יש מקרי 'יול ברינר', קרחת מלאה".

– מהם הסיכויים הריאליים לחידוש הצמיחה?

„אפשרות הטיפול בקרחים בוגרים, תלויה בשאלת המצאותם או העדרם של שורשי שיער בעומק הקרקפת. אם יש – אפשר להפריח מעט את השממה, גם לאחר עשר או עשרים שנה.

„איך מפריחים? תכשירים ומריחות מכל הסוגים המתבססים על סטרואידים. אפשר לתת מירשמים כאלה, זה לא הופך ראש למלא, אבל מעודד צמיחה. יש טיפולי ויטמינים: אי, איי, וכו'. לעיתים מזריקים לקרקפת קומבינציות שונות של סטרואידים וקורטיזון, במחזורים של שלוש עד עשר הזרקות. אלה טיפולים מבוקרים, הנעשים אצל רופא.

„התכשירים הקיימים בשוק לא יכולים להצמיח שיער. הם יכולים לבלום נשירה, או לתת למטופל עידוד פסיכולוגי, וזה חשוב. התכשיר החדש, שטרם אושר, על בסיס נוקסידיל עשוי להצמיח שיער, אבל יצטרכו למרוח אותו כל יום, כל החיים".

ד"ר פינשטיין מונה סיבות נוספות להתקרחות: 'סבוריאה', הפרשת־יתר של בלוטות חלב, שסימניה קשקשים. הקשקשים מחלישים את שורש השיער, ויש נשירה מוגברת. טראומה פתאומית עלולה לגרום להתקרחות, לעיתים מוחלטת. קרחת טראומטית בדרך כלל צומחת מחדש.

'טריכוטילומניה', מחלה המופיעה אצל ילדים. הם תולשים את שיער ראשם בידיים, ויוצרים קרחות. גם הם מבריאים אחרי טיפול.

'אולופציה אריאטה', תופעה המתגלה בדרך כלל אצל ילדים, או צעירים שיש להם נשירה מוקדית עגולה של שניים־שלושה סנטימטרים. זה עלול להתפשט על כל הגוף עד כדי אובדן ריסים. בדרך כלל השיער חוזר אחרי חודשים אחדים, אבל יש מקרים שלא.

עינת מררי, דיאטנית קלינית: „בנוסף לכל הסיבות, אפשר להתקרח מתזונה לא נכונה, מחוסר מינרל האבץ. בחברת השפע שלנו, קשה להגיע למצב של חוסר אבץ. אבץ נמצא בבשר, בחיטה מלאה, בקטניות, בביצים, באגוזים ועוד.

„מתי אפשר לאבד שיער מחוסר אבץ? במקרים של תת־תזונה. במצבי תת ספיגה של המעיים, אצל אלכוהוליסטים כרוניים; צמחונים, שלא דואגים להשלמת מזון; וחולים המוזנים תקופה ארוכה דרך הווריד".

■■■

מחיר ביקור אצל רופא פרטי, לצורך טיפול בהתקרחות נע בין 50 ל־120 שקלים. טיפול רציני בקרחת מצריך כעשרה ביקורים. מחיר זריקה: כ־20 שקלים. לצורך השוואה, מחיר תכשירים בשוק: „פולטן" עולה כ־33 שקלים לעשר אמפולות. טיפול התחלתי מצריך שלושים אמפולות. אחר כך ממשיכים כמעט כל החיים.

„גריל" קובע את מחירו לפי סוג השיער, ונלווית אליו מערכת של מי שיער, שמפו וכיוצא באלו. ההוצאה כמעט 100 שקלים. אתה הופך צרכן לכל החיים. ממשיך לקנות, למרוח, לטפל.

זאב ביגר מנהל ב'אביק' את מחלקת המוצרים 'ללא מירשם רופא'. ביגר אחראי להחדרת המוצר החדש, „פולטן".

„הסקרים שלי מורים שהתכשיר טוב. הוא מיועד ומתיימר לעצור ולהאיט, בצורה משמעותית, את תהליך הנשירה. אם נותרה חיות בזקיקי השיער, ניתן לצפות גם להאצה בצמיחה. אין הוקוס־פוקוס בן לילה. הטיפול עד לתוצאות אורך כארבעה חודשים. התכשיר מופק מרקמה תת־עורית של ארנבות, מזוקק ומטוהר, עד שמתקבל חומר סופי, ללא תופעות לוואי".

לביגר צילומים של לפני ואחרי, סקרים מדעיים, המלצות של רופאים, גם ישראלים. בצרפת מכרו בשנה האחרונה את מוצרי „פולטן" ב־100 מיליון דולר. היקף מחזור המכירות בעולם – 200 מיליון. בישראל משווק המוצר מזה חצי שנה.

„הישראלים הספיקו לקנות, בששת החודשים האחרונים, 100 אלף יחידות. זה העמיד אותנו במקום הראשון בעולם, ברשימת צרכני הפולטן לראש. בארצות הברית משווקת חברת 'מינטונקה' את המוצר. זו גם חברה שמשווקת את מוצרי הקוסמטיקה של קלוין קליין. כשחברת 'מינטונקה' הודיעה שהיא תשווק את „פולטן", הוכפל ערך מניותיה".

■■■

אחת הקרחות המפורסמות מתנוססת על ראשו של יוסי גרבר, שחקן הקאמרי. גרבר מופיע בימים אלה במחזמר 'המלך ואני' בתפקיד המלך, תפקיד בו התפרסם יול ברינר. גרבר בן ה־53, המקרח בגיל 24. הקרחת אף פעם לא הפריעה לו, לדבריו. ההתקרחות החלה כשלמד בבית ספר דרמטי באנגליה. כשחקן, הקרחת היתה מעלה. קל היה לו להדביק פיאות, שנדרשו לו בתפקידי אופי שונים.

גם בחייו הפרטיים לא התערבה הקרחת. להיפך, כולם אמרו לו שיש לו קרחת יפה וסקסית. בהתחלה הציעו לו לקחת ויטמין בי, הוא לא לקח. הנשירה היתה מהירה. נותרה מיסגרת יפה. מה כן מפריע בקרחת? קר בראש בחורף, וחם מאוד בקיץ. קרחת מצטננת מהר, ומתלהטת מהר.

לכל מקום אליו הוא הולך, ילדים שואלים אותו: דוד, מה קרה לשערות שלך? התשובה: יש לי כל כך הרבה שכל עד שזה דוחף את השיער החוצה.

■■■

קרחות. נמשיך לחיות עימן. לפני כחצי עשור היתה לנו אופנת ההשתלות. טיפול של כ־10 אלפים דולר לראש, שנראה אחר כך כמו דשא עצוב. אחר כך באו הקליעות והשזירות, טיפול של הלבשת פיאה, למי שעדיין נותר לו שיער חוץ בקצוות.

כל השנים שמענו על משחות, מבצעים הורמונים, קורטיזונים, ויטמינים, צמחים תאים, הכל בעד השיער ונגד הקרחת, כולם מאוחרים בהבטחה להשיב את העולם ומה? ■

האלמנט הסודי

מה בדיוק מכילים התכשירים השונים הנמכרים לך בשוק? קשה לקבוע. אין בארץ מעבדות משוכללות דיין, היכולות לקחת את הנוזלים שבאמפולות או בבקבוקונים, ולהגיד ממה הם מורכבים. התהליך אפשרי בחו"ל, אורך זמן רב, ויקר מאוד. אפשר לבדוק אם המרכיב, עליו הצהיר היצרן, אכן קיים. במעבדות 'אנליסט', מעבדות שירות ומחקר בקרית וייצמן, רחובות, אומר המנכ"ל, ד"ר חיים שלזינגר:

„עיינתי בעטיפות מוצרים להצמחת שיער. רוב היצרנים מודיעים, שהמוצר כולל תמציות שונות של צמחים או אורגניזמים. מודיעים על ויטמינים שונים, מינרלים וכך הלאה.

„לאחר עיון ברשימת המרכיבים, שהיצרנים רושמים על האריזות, אני סבור שקביעת ההרכב המדוייק של הנוזל היא משימה שכמעט אינה ניתנת לביצוע.

„גם אם אזהה את רוב המרכיבים, וזהו תהליך ארוך ויקר מאוד, ישאר תמיד איזה מרכיב בלתי־מזוהה, שהיצרן עשוי לטעון, שהוא־הוא המרכיב הסודי והמשפיע. אני לא רוצה להיכנס לשדה הזה".

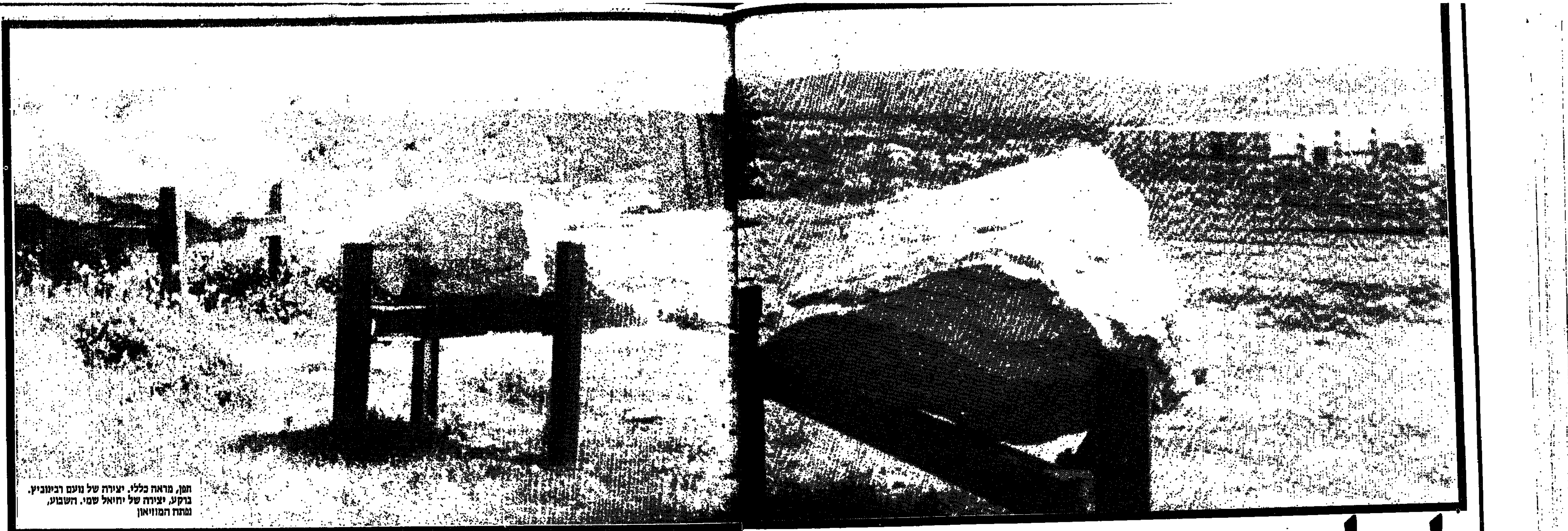

תפן, מראה כללי. יצירה של נועם רבינוביץ. ברקע, יצירה של יחיאל שמי. השבוע, נפתח המוזיאון

לכל אשר תפן

במוזיאון הפתוח של תפן־גליל מתקיים המתח הנוראי ביותר של האמנות הישראלית • עמוס קינן, כמנהל, וסטף ורטהיימר, כהשראה, תורמים לתרבות הישראלית כל מה שכל הריקליסים לעולם לא יתרמו: את האפשרות להיות ישראלית

אדם ברוך

בכניסה למעלות, מימין, גדר בנוייה סביב מגרשי ספורט. על הגדר מצויירות דמויות סטריאוטיפיות של שחקני כדורגל. לאורך קטע של הגדר, כתובת: 'מעלות פנינת הגליל'. הכתובת מסיגה אותך לאחור אל עידן 'ההצהרות הגדולות', אל העידן האופטימי־מגוייס. הלא הוא עידן בן־גוריון. הלא הוא עידן 'המליצה הגדולה'. כאב לך, אם לא ממש חמלה, מעוררת כתובת זו. היא נכתבה על ידי תמימים שלבם גם לאביהם שבשמים וגם לאביהם שבממשלה, שוחרים טוב. והנה, מעלות עדיין אינה פנינה, ולא רחוק מפנינים מחירה.

בפתח מעלות, משמאל, סטף ורטהיימר מקים מפעל חדש, מודרני. האימפראליזם הורטהיימרי מקיף ארץ גדולה. ממעלות, דרך כפר ורדים ועד תפן, כולל ישקר, כולל גן התעשייה. הנוף הולך ונהיה בתבנית האיש הזה. המפעל שוכן על שטח שהיה מזבלה. השטח בורא, חלקו הושטח כעין מגש. הנוף הוא נוף הגליל. עצם נוף הגליל. הוא שנאמר עליו יפה־נוף. והוא שנאמר עליו משוש־תבל.

הירוק הזה מטביע בתוכו את העין. את הירוק הזה ייראו מחדריהם פועלי המפעל, המייצר להבי משורים. חברת בלאק אנד דקר הבינלאומית מחכה לתוצרת המפעל. ההסכם המסחרי עם בלאק אנד דקר, הסכם ל־10 שנים, איפשר את הקמת המפעל.

למפעל שתי מרפסות נרחבות, הפונות אל הנוף ואל השמים הפתוחים. המרפסות נועדו לרווחת הפועלים. שלוש משמרות, 24 שעות ביממה. חדר אוכל אסתטי, מוקפד. היחס בין שטח הפנאי, המוקדש לאנשים, לבין שטח העבודה, הוא בערך אחד לשלושה, לטובת האנשים. במרכז פנים המפעל, גן ומזרקה. הגיעה השעה בה יכובד בן האדם.

בכך מעלות מצטרפת, או מסופחת, לעולמו של סטף ורטהיימר, ולאימפריה שלו. עולם תעשייתי אידאי, שאינו נתמך במאניפסט כתוב. ורטהיימר, שלו ניסיון פוליטי מסויים (ר"ש), נוהג נוסח דיבור לאקוני, מעט קטוע, לוקח בחשבון את האפשרות שלא ירדת לסוף דעתו. ועיקר דעתו שסוף מעשה במחשבה תחילה.

הוא מבקש להדגים באיזור תפן כלכלה שפויה ונאורה. לפי כלכלה זו, הפועל, באשר הוא פועל, נמצא בתור לפני ישראל קיסר. לא קיסר יגן על הפועל. התעשייה תגן עליו. לא כל הפועלים מוכנים להמיר את קיסר בתעשייה. קיסר איכשהו עדיין קונקרטי. התעשייה, כמושג, עדיין מופשטת למדי.

אימפראליזם של היוזמה החופשית, בעיקרה זו התעשייתית, בעיקרה זו המתוחכמת. הממשלה אמורה לאפשר ליוזמה לעבור. היוזמה תשמור את נפשה מלהיות קשורה או נזקקת לממשלה.

■■■

כחבר כנסת, בוועדת הכספים, היו שתלו בורטהיימר תקוות ענקיות. תקוות המוכרות מאירופה ומאמריקה. תקוות סביב תעשיין פרטי, האמור להנחיל לממשל שיטה כלכלית פותרת כל, פשוטה, חכמה, ניתנת ליישום.

תקווה הגורמת לאמריקני להאמין, שמנהל מוכשר של תעשיית מכוניות עשוי להיות נשיא אידאלי.

הפעילות של ורטהיימר בוועדת הכספים היתה בלועה למדי. ההתנתקות שלו מן הכנסת היתה רק טבעית. ורטהיימר נקבע בתודעה כתעשיין ייחודי.

הצעתי לשלושה כלכלנים למקם אותו איפשהו ברצף התעשייני שבין הטיפוס הקדם מדינתי של משפחת קליר, לבין הטיפוס של אלפרד אקירוב, הכה־ישראלי, זה המייצג את העשור הנוכחי, במובן מסויים.

הם התקשו למקם אותו ברצף הזה. הם בחרו לשפוט את פעילותו בוועדת־הכספים; את הכושר הלוביסטי שלו; את יחסיו המיוחדים עם פועליו; את החזון החברתי ציוני; את האימפראליזם הצפוני גלילי שלו; ואת הצלחתו העיסקית.

התוצאות, גם אם לא נמסרו בלשון אחת: כך או אחרת, ורטהיימר גואל את הגליל; כך או אחרת, ורטהיימר מייהד את הגליל; תורם לאפשרות חיים יהודיים ערביים בגליל; תם פוליטי ועם זאת לוביסט מעולה; חזון חברתי לצד חשיבה עסקית מחודדת; ליבראליזם מעורבו אימפראליזם שפוי.

■■■

בימים אלה, סטף ורטהיימר מחכה להחלטת ממשלה בעניין מנועי בית שמש. הממשלה מעוניינת להיפטר מן המפעל. כלומר, 'לתת' 70 מיליון דולאר שווי־מפעל, בלי חובות, עם פועלים, על מנת לשמור על החיים בבית שמש, על מנת להבטיח מעט שקט לממשל.

ורטהיימר מועמד שיש לו תנאי: אי התאגדות של הפועלים. במשאל פנימי שנערך במפעל, אחוז גבוה של הפועלים מתנגד לכך. הפועלים הוציאו את הגב של ההסתדרות. למרות אתא, למרות מספנות ישראל. עניין של מנטאליות. ובעיקר, עניין של שיטה.

אחרי עשר שנות עבודה במפעליו, ורטהיימר מאפשר לפועל לרכוש מניות.

– במחיר ריאלי? עם זכויות ריאליות?

"כן, במחיר ריאלי. תלוי מה זה זכויות ריאליות בעיניך".

– חברות במועצת מנהלים. יכולת להשפיע על חלוקת רווחים, מדיניות.

"בלי חברות במועצת המנהלים".

– אז על מה מדובר בעצם? על מין אמון?

"כן, על אמון".

– אתה לא יוצא לבורסה. מה יוצא למי שמחזיק מניות, ושאינו יושב במועצת המנהלים, ואין יציאה לבורסה?

"אני לא יוצא לבורסה, ולא יצאתי. זה לא המגרש שלי. הבורסה נשלטת על ידי הממשל, ועל ידי ספקולאציה. התעשייה חייבת להרוויח מעצמה. לא מהציבור. לא מסיבסוד כזה או אחר".

– היחס הפנטסטי והנאור בין שטח הפנאי לבין שטח העבודה, קשור גם לעלות הקרקע במעלות, ובאיזור כולו.

"עלות הקרקע כאן אינה משמעותית. גם תחזית של עלות קרקע בעתיד הנראה לעין אינה משמעותית. תראה מהי העלות בכרמיאל או במקום פיתוח אחר. לא משמעותי".

■■■

השבוע, נפתח בתפן מוזיאון חדש, 'המוזיאון הפתוח'. ורטהיימר הוא ההשראה מאחורי המוזיאון. בדרך כלל, נקל להעביר גמל בקוף של מחט מאשר להכניס עשיר למלכות־השמים. אבל, למלכות־האמנות הם מגיעים. ורטהיימר מגיע בדרך הנאורה. משולם ריקליס מגיע בדרך הפשטידיית.

האמנות, מבחינת ורטהיימר, הינה אמצעי, כלי. אמצעי לבניית סביבה אסתטית, לפיתוח מודעות, לשילוב של דיסציפלינות שונות: תעשיה, מדע, אמנות, יוזמה חופשית, ציונות, חיים בצוותא של ערבים ויהודים.

ורטהיימר נמנע ממליצות. ומדובר בציונות מעשית, ובכלכלה מעשית. ובעיקר, מדובר בערבים וביהודים ממשיים. כלומר, לא הערבים 'האוטופיים', הטיפוסיים לשמאל הישראלי.

התערות מפעלי ורטהיימר בנוף הגליל לא יצרה, לפי שעה, חוית סרוב של ערביי הגליל. יתכן שההסבר לכך אף הוא מעשי. הבן של הערבי יכול להיות מהנדס, או אחראי משמרת, באחד המפעלים הללו, בתנאי שהוא ראוי לכך. אם אינו ראוי לכך, דינו כדין מהנדס יהודי שאינו ראוי.

כלומר, עיניכם הרואות: גירסה חדשה של 'ערבי טוב'.

ככל שיתעצם האינטרס הכלכלי (מקומות עבודה) של ערביי הגליל במפעלי ורטהיימר, ישכון לבטח הגליל וישגשג.

■■■

את המוזיאון החדש מנהל עמוס קינן, סופר ועיתונאי. יש הבדלים אחדים בין ורטהיימר לקינן. לדוגמה, קינן מבחין בין תומרקין לבין דני קרוון. ורטהיימר לא רק שאינו מבחין, אלא אינו יודע שקיימת הבחנה. קינן אפילו מבחין בין דליה מאירי לבין עזרא אוריון.

קינן ירש את המוזיאון מעמי שביט, פחות או יותר. זכויותיו של שביט רשומות וברורות בהיסטוריה של מוזיאון תפן. שביט, אמן ואיש ניהול, עשה תקופה במוזיאונים של חיפה, למד מה שלמד על ניהול מוזיאונים עירוניים. לא יותר מדי, ולפחות לא דברים חדשים. אם היה שואל אותי, הייתי אומר לו מה יש ללמוד שם, מבלי להיות שם.

קינן נכנס לעניין בכל מאודו. אין לו מאנירות של מנהל מוזיאון, ויש לו מימוזיות ההדיוט, הנעשים יפים יותר ובהירים יותר.

לפני שבאים להבין מי זה קינן, כדאי להבין איך ורטהיימר וקינן נפגשים. אני לא יודע איך. אני מנחש שבשלב מסויים, ורטהיימר התחיל להאמין במלה הכתובה, וקינן התחיל להאמין במעשה עצמו.

האחד בא מן המעשה והאחר בא מהמלה, וכך התקיים בהם "בלתי אם נועדו".

אי אפשר להבין את עמוס קינן מחוץ לתרבות הישראלית, וזהו ההקשר. וזהו הקשר שהוא התוכן.

ואי אפשר להבין אותו, מבלי להבין שבניגוד לאחרים כולשהם, המתעסקים בתרבות ובאמנות – קינן אינו מסוג זה או אחר. אלא קינן הוא הסוג עצמו. סוג קינן.

מעלות אינה עדיין פנינת הגליל. הגליל לא ישראלי • האימפראליזם הנאור של ורטהיימר

■■■

עמוס קינן היה עמוס קינן לפני שהיה פופולארי להיות עמוס קינן. במשך 30 וכמה שנים של כתיבה עתונאית־ספרותית, הוא ברא נוסח שהוא תרבות. הוא הוכיח שיש עברית ישראלית. ושניתן לדייק בה כחוט השערה; ושניתן גם לכתוב בה וגם לדבר בה; ושהיא העברית הנשמעת, בצירוף דבר־מה חירתי, יצירתי, קינני.

והוא אחד ממחיי השפה הישראלית, לצד ועם המחיים הגדוליים, שנעשו מוסדות.

נס־השפה הזה התבהר בשנות ה־50. נכון לדמותו לפיצוח צופן גנטי. קינן חילץ שפה מתוך בליל, ומתוך בלילה. בליל הלשונות של קום המדינה. בלילת המליצה, ההתפעמות, השפה השיקרית.

קינן הגיעה לשפה שהיתה מעורבת: עגנוניות בעיוות פלמ"חי, עגה הניזונה מן היידיש, ניב פורמאלי שהותירו הבריטים, תחביר מערב אירופאי־גרמני, פאתוס סוציאליסטי־סובייטי, נפיחות עסקנית.

מתוך הבלילה הזו, קינן העלה קול, והקול הוכר מיד מקול הישראלי, כהא הידיעה וממילא. כלומר, ישראלי־ממילא.

■■■

רק ספרו "בדרך לעין חרוד" עשה אותו 'ממש לגיטימי', מבחינת הספרות הישראלית התיקנית. הוא ידע לבחור ב"עם עובד", כי הוא ידע משהו על מישהו.

משהו על תהליך הלגיטימציה של הספרות הישראלית. תהליך האומר לא משנה רק מה שכתבת, אלא גם מי הוציא לך את זה. ולעיתים, בעיקר מי שהוציא לך. עד כדי כך.

"עם עובד" הוציא לו את 'זה'. ובכך, הושג מעין פיוס מאוחר, משתהה ביותר, בין קינן לבין הספרות המקומית.

■■■

אם אני מבין משהו בנפש האדם, המוזיאון הוא אולי גם גאולתו האישית של קינן.

אני מבין משהו במוזיאונים, ולכן אני חושש שהמוזיאון, למרות הפתיחה והתקווה המרהיבות, ידכא אותו. למה. כי מוזיאון הוא מוזיאון הוא מוזיאון. כלומר, מיבנה, גוף ארמינסטראטיבי, אנשים, יחסים, תחרות, תקציב, שיקולים זרים, אינטרסים, כוח, כוחניות.

לאט לאט, הרוח והכוונות נכפפות לפני הניהול והמוסד עצמו. המוסד נעשה העניין, המכשיר נעשה התוכן. ההיסטוריה של המוזיאונים היא ההיסטוריה של הרוח ההולכת, מהר או לאט, לכלבים. אם לא לכלבים, או לוועד המנהל, לתורמים.

קינן, בוהמיין שהגביה את הבוהמיות לדרגה של 'אמנות אישית', יושב בחדר, משרד, כותב מכתבים, עונה לטלפונים, נפגש עם מועצות מקומיות, בנאים, אמנים, ארכיטקטים, מחבר קטלוג. חיים חדשים. האידאה נעה גם על ניירות. למרות כל הרצון הטוב, אי אפשר לנהל מוזיאון מבלי לפגוש אנשים, כולל אמנים. כשאתה בחברת אמנים ישראליים, אין לך כבר שום צורך להתאבד.

■■■

נתון ונראה אותו, התרבות הישראלית חייבת לקינן ולעצמה את הסיכוי של קינן.

הוא לא רק הראה לאנשים איך כותבים עברית. הוא הראה להם איך חושבים. חלק ניכר מן הדור הישראלי הצעיר של העיתונות מתכתב עם קינן, עם נוסח־קינן, בשהוא מתיישב לכתוב.

הסאטירה הישראלית רשומה על שמו, ועל שם בנימין תמוז ושמעון צבר.

קינן לא רק לימד אותם לכתוב, אלא גם לחשוב • הוא היה קינן לפני שהיה פופולארי להיות קינן

צילומים: עמיר דום

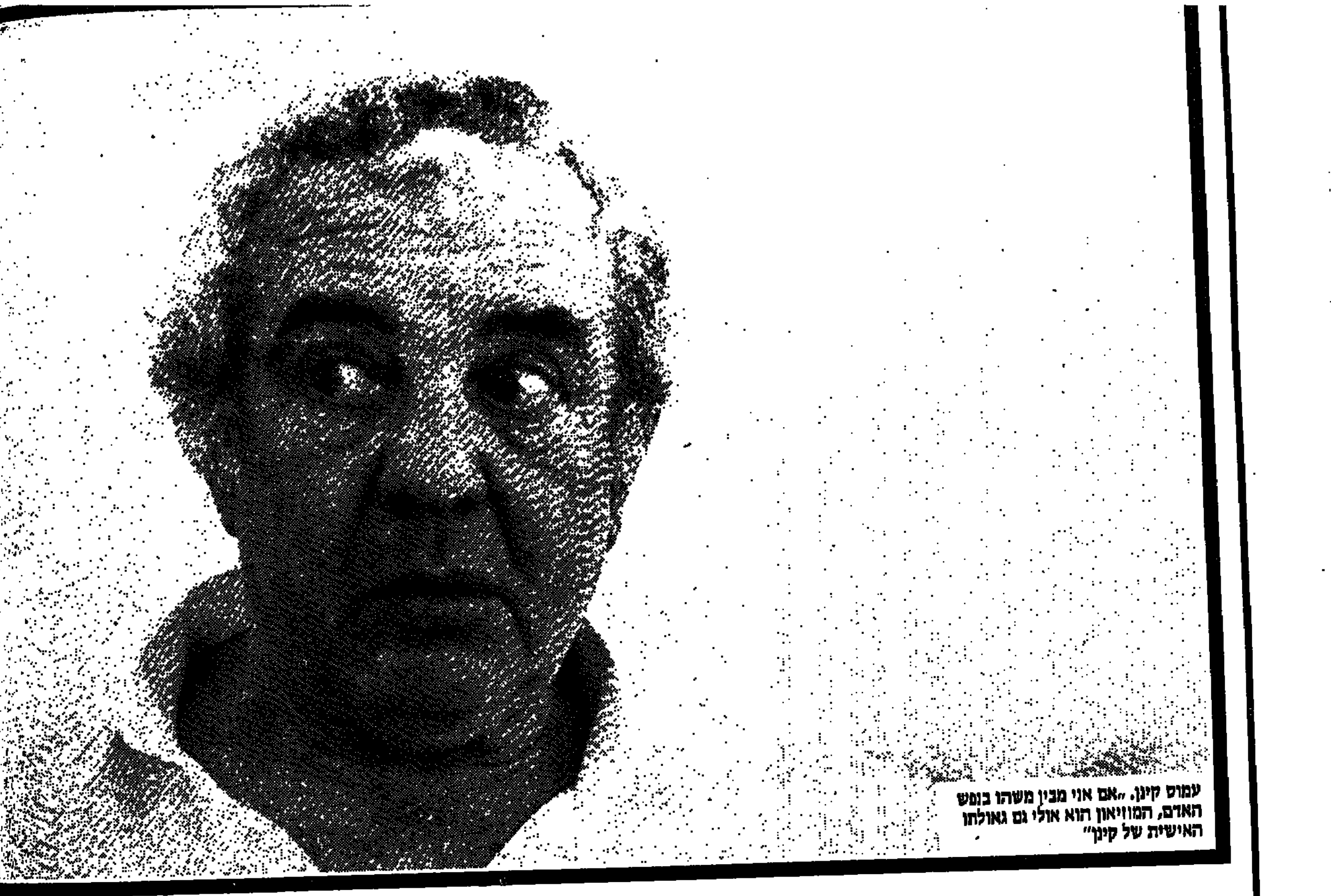

עמוס קינן. "אם אני מבין משהו בנפש האדם, המוזיאון הוא אולי גם גאולתו האישית של קינן"

הכתיבה הפוליטית, זו שאכן מסכנת את צווארה, רשומה על שמו. הביוגראפיה שלו היא הביוגראפיה של השמאל הישראלי הציוני האותנטי. כולל החברות בלח"י. כולל טעויות פוליטיות־אישיות. כולל ביקורת מסעירות.

הוא הסוג, אחריו, במשך שנים אחדות, הגיע הכמו והכי. כל שהוא כביצה, ביצה טובה ממנו. כלומר? שני זיתים כמוהם כביצה. ואז, ביצה טובה משני זיתים.

הבעיות שיש לי עם מוזיאון תפן, ועקב כך עם קינן כמנהל, אינן בהכרח בעיות של 'ראש־ביצה'.

בתפן מתקיים מתח נוראי. מתח תרבות נוראי.

■■■

במוזיאון הפתוח מתקיים מתח בין שתי תפיסות אמנותיות. תפיסות אמנותיות שהן תפיסות חיים.

האחת, התפיסה הפיסולית הקונסטרוקטיביסטית.

האחרת, הפיסול העוסק במקום/מיתוס.

אם אתה קונסטרוקטיביסט, אתה בדרך כלל, ובעקרון, אישיות פוליטית ותרבותית אחת מסויימת.

ואם אתה מקום/מיתוס, אתה אישיות שונה, מוגדרת.

ואתה או קונסטרוקטיביסט או מיתוס/מקום. אם אתה גם זה וגם זה, אתה כלום, לא זה ולא זה.

הייתי רוצה לפשט את הדברים האלה פישוט נוסף. הייתי רוצה שתאמין לי שההפרש בין נוסח זה לנוסח ההוא, מהותי וניתן למישוש – גם אם אין להציגו בפשטות כהפרש שבין התחיה לרק"ח.

מבחינת מי שגם התיאוריה של האמנות וגם מיפויי־הדם המעשי, הכה־קונקרטי, של האמנות הישראלית המה נפשו – המתח הזה נוראי.

זהו אחד המתחים, אם לא המתח, החוצים את האמנות הישראלית, ואת הפוליטיקה והסוציולוגיה של האמנות.

■■■

מלים אחדות על קונסטרוקטיביזם. הנוסח הקונסטרוקטיביסטי המודרני עוסק בצורה עצמה, בחומר עצמו, במתח עצמו שבין רכיבי היצירה; בהפשטה, באי־סימול, בניקיון תצורתי. כלומר, נוסח לא הירואי, לא מליצי, לא עלילתי, מינימליסטי, מנוקה היטב.

הנוסח נולד בראשית המאה עם 'האדם החדש', המהפכה. נקודת המוצא של הקונסטרוקטיביזם הרוסי זכתה, כבר בפתיחה, לביטויים ולהגדרות שונות. הגדרות מתחבטות, מדעיות, ליריות, מאניפסטיות, פולמוסיות – שואפות לחזות את 'עתיד האנושות'.

נקודת מוצא מוסכמת: האדם החדש.

האדם החדש מחייב סדר חברתי חדש. הסדר החדש מחייב צורות חדשות. הצורות אמורות ללוות ולהאיר את המדע, התעשייה, חרות הרוח, ואת ביטול המוסרות הישנים של השיטה הישנה, ההרסנית, המדכאה. האמן הוא היוצר את הסדר החדש. החרוט, כצורה, מחליף את אנדרטת הצאר. המופשט המנוקה־היטב יורש את הפיסול הפיגוראטיבי המאדיר.

האמנות היא נשק. הקונסטרוקטיביזם הוא כלי הנשק של האדם החדש, זה שקם עם המהפיכה.

■■■

הגדרת הנוסח הקונסטרוקטיביסטי ידעה תמורות והתפלגויות, לאורך המאה ה־20. מעמדה אידיאית טעונה, בראשית המאה, נע המושג לעבר פורמולה מסוגננת, לאורך ההיסטוריה המודרנית – כשהוא מכפיף אליו אמנים שונים זה מזה.

כשהעמדה האידאית התחלפה ב'סגנון', הקונסטרוקטיביזם נקרא סתם 'מופשט גיאומטרי'.

וכיוון שהאמנות היא 'מהאת המקום של עצמה', הנוסח

ורטהיימר לא מבחין בין תומרקין לבין קרוון. יותר מכך, הוא לא יודע שקיימת הבחנה

המתח הוא זה שבין ההפשטה לבין הסמל. בין נאורות לבין דם־אדם־אדמה ● גל־עד לפיסול הכנעני

הקונסטרוקטיביסטי צורף להיסטוריה של האמנות גם כהצעה אסתטית פעילה, וגם כערך היסטורי אידאי מסוכם.

■■■

בישראל התפתח נוסח קונסטרוקטיביסטי. התפתחות מעורבת: אינטואיטיבית, אינטלקטואלית, לקטנית, סיגנונית גרידא.

במוזיאון תפן מוצג נוסח זה באמצעות יצירות יחיאל שמי, דרורה דומיני, מרקדו, בין השאר.

70 השנים שעברו, ותמורות הנוסח הקונסטרוקטיביסטי, מחייבים להבין את רוב הפיסול הישראלי והבינלאומי הקונסטרוקטיביסטי כמי שפועל בהקשר בן זמננו, 'מתורבת'. מבחינתם, טאטלין וגאבו, האבות המייסדים של הנוסח, הינם בעיקרם תקדימים אסתטיים, סוג של 'תוכנה', טכניקה, יופי, ואתיקה מקובלת, מוכנית.

הפורמולה הקונסטרוקטיביסטית שומרת על חיות עזה כיוון שהיא נושאת איתה הצעה אסתטית ואתית, והבנה מיבנית, פנטסטיות – כאלה המתנשאות מעבר להנחת המוצא של ראשית המאה, חוצות את אירופה ואת ארצות הברית, לאורך המאה הנוכחית – ובסך הכל, שומרת על כותרת המוצא: קונסטרוקטיביזם.

70 השנה שעברו מהולדת המונח, והמסע בין תרבויות, לא הבשילו לדגנרציה של המונח.

הערך האתי והאסתטי לא התנוון.

■■■

והוא יושב נכון וטבעי בתפן, במוזיאון הפתוח. הוא טבעי לאזור תעשייה, לתעשייה עצמה, לאוטופיה המיוצגת על ידי סטף ורטהיימר, למדע, למנטאליות מדעית, לשינוי טבע האדם, במקרה זה האדם־הישראלי, לפריצות מושגיות וסמאנטיות.

במלים נוספות, הנוסח הזה וטבע המקום הזה, תפן, משולבים.

וכך, תפן נושאת עמה מין הבטחה קונסטרוקטיביסטית מעולה במיוחד. הבטחה – כמובן של שחר חדש, או של הזדמנות חוזרת.

שחר חדש לפיסול מודרני כקריאת תיגר ערכית. הזדמנות חוזרת לאמנות המודרנית להחלץ מן העמדה האסתטית ולהעשות מקור כוח, השראה.

עמוס קינן הוא המנהל האמנותי. כאן אולי קבור 'הכלב הקונסטרוקטיביסטי'.

על פי מה שהבנתי מכתיבתו, לאורך השנים, קינן קרוב יותר לדנציגר, ולשלמה זלינגר. קרוב יותר לפיסול העוסק במקום/מיתוס. קרוב יותר לפיסול הכנעני של שנות ה־40 הישראליות.

■■■

המרחק בין הקונסטרוקטיביזם לבין המיתוס/מקום, הוא מרחק התרבות ותפיסת העולם.

ההיסטוריה נוטה לזכור מעט מנהלי מוזיאונים. היא זוכרת את המעט שהציגו תרבות ותפיסת עולם.

לקינן, מוצע בזה, לקחת בחשבון שההיסטוריה של התרבות המקומית מפילה לחיקו הכרעה בלתי חוזרת.

הוא יכול לעשות מתפן מעוז קונסטרוקטיביסטי.

והוא, כמובן, יכול לעשות מתפן מוזיאון פלוריאליסטי. גם זה וגם זה וגם מפה וגם משם, וגם ההוא, פלוריאליזם ממית ולא מחייה קידמה.

מעוז קונסטרוקטיביסטי (שים לב לשימוש הכוחני המכוון מעוז) יהיה גם הכרה בערך המטוהר המופשט, בהפשטה עצמה; הכרה בצורה המייצגת את עצמה: בחומר, בגיאומטריה.

והוא יכול לעשות מתפן גל־עד כנעני. והוא אולי יכול ליצור פלוריאליזם חדש, פלוריאליזם מחייה. אם יצליח בכך, נכון יהיה לומר שאיש לפניו לא הצליח בכך.

■■■

למוזיאון תפן, כאמור, אוריינטאציה לפיסול מיתוס/מקום. קינן

סטף ורטהיימר. "אני לא יוצא לבורסה, ולא יצאתי. זה לא המגרש שלי. התעשייה חייבת להרווית מעצמה. לא מהציבור"

קשוב היטב, ומופעל על ידי, הנימה העדיין מתקיימת של הפיסול הכנעני. מכאן, הנהייה אחרי דנציגר, זלינגר. מכאן, המאמץ להחזיר לישראל פיסול ישראלי מסויים שנותר באירופה. מכאן, גם מלחמת החורמה באוצרי מוזיאונים ישראלים, שהותירו את זלינגר בצרפת, ופיסול של דנציגר באנגליה.

ומכאן, אולי עיקרו של הלהט הקינני הזה, שהינו יותר אידאי פוליטי ופחות אמנותי אסתטי.

■■■

לפתח המיתוס/מקום חטאת רובץ. איזו חטאת. חטאת הדם־אדם־אדמה. חטאת הפאשיזם התרבותי. חטאת המיתוסים העבשים. חטאת הריאקציה. חטאת הפאטיש הרווי נוסטאלגיה. חטאת הסמל. חטאת הקמיע השבטי.

החטאת אינה צמודה לדנציגר או לזלינגר. החטאת אינה בלתי מוכרת לקינן.

דנציגר ברא את 'הקמיע' היחיד באמנות הישראלית, פסל ושמו נמרוד. והחטאת צמודה לתמימים ולערמומים שינצלו אותה, או שיושפעו ממנה השפעת תמימים ותמויים.

דנציגר התפתח מנימרוד ועד לעיצוב וריפוי חוות מחצבת נשר. אך מי שיעדיף לבודד את נימרוד, ולקדש אותו – יבין את דנציגר רק על פי נימרוד, וייקלע לייצור סמלים, לקמאיות, לקמיעות, לפאטיש.

'האדם החדש' עליו חולם ורטהיימר ראוי לקונסטרוקטיביזם חכם, לא פאנטי. אדם זה אינו ראדיקאלי כאדם החדש של המהפכה, כיוון שהביוגראפיה של הישראלי הנוכחי הינה רגועה יותר, אולי הבלותית יותר. ועם זאת, זהו אדם חדש המנסה לבנות חיים שיש בהם כבוד, ואין בהם פאטיש, קמיע. הגליל ככר ידע את במות־הבעל.

■■■

קינן קרוב לזלינגר, ואינו כה קרוב ליחיאל שמי, לדוגמה. אני קרוב לשמי, ואיני כה קרוב לזלינגר. למה. כי שמי הוא המודרניזם הישראלי שלי. וזלינגר הוא אינפורמציה, או אחת ההיסטוריות האמנותיות שלי. הביוגראפיה התרבותית שלי ניזונה משמי.

זו של עמוס קינן מחוברת לזו של זלינגר. הפיסול של דנציגר, שנות ה־40 וה־50, מבחינת קינן, הינו מופת שאינו ערך היסטורי מסוכם. דנציגר מאפשר חיים לקינן כאידאולוג ישראלי, השואף לקבע בתודעה הישראלית, באמצעות האמנות, תמונת עולם מסויימת.

כלומר, קינן הוא מנהל מוזיאון ישראלי יהודי. רוב המנהלים והאוצרים הישראליים הינם אסתטיקונים.

מוזיאון תפן חי במרחב/מרחק שבין אידאולוגיה לאסתטיקה. מוזיאון אידאי מול מוזיאונים אסתטיים.

■■■

תפן כזה או אחר עשוי להיות גאולתו של הפיסול הישראלי. אין לו לפיסול הזה מי שיראה אותו. הוא לא מוצג בהרחבה הראוייה. פה ושם במוזיאונים, בחוצות הערים, בפתחי מוסדות. הפיסול המודרני 'מזמין צרות', בתחום התצוגה: גדול מדי, כבד מדי, מורכב מדי, לא מסחרי דיו. רוב הגלריות מתרכזות בהצגת ציור וגראפיקה.

תפן אידאלי, המרחב עצום, רחב ידיים, ויפהפה, גולד לתצוגת פיסול, להדגשת ולהטמעת פיסול מתוכו ובתוכו. המקום, זה המקום לו. התאווה הפיסול הישראלי.

הצופה הוא אחד הקשרים של הפיסול. בצפון, מחיפה ועד תפן, כולל כל נקודה, כ־300 אלף צופי פיסול פוטנציאלים. בעשור האחרון, הצפון העשיר: מוזיאון עין חרוד, פרוייקט תל חי. בסך הכל, שעתיים נסיעה שקטה ונהירה מתל־אביב.

בדרך כלל, הפיסול מוצג נכון בתפן. חלקו, מקדם את הצופה עם כניסתו למקום: תומרקין, שמי, נועם רבינוביץ. חלקו, מפוזר כשטח, בין ולצד המבנים התעשייתיים.

האמנות היא כלי, אמצעי. פפסי־קולה רתמה אותה לצרכיה ● תפן הוא הסיכוי של הפיסול הישראלי

ורטהיימר התחיל להאמין במלה הכתובה. קינן התחיל להאמין במעשה עצמו ● אין להם ייצוג במועצת המנהלים

בפועל, אין דירוג היראכי בולט בתצוגת הפסלים. איש לא על חשבון זולתו. אין הדגשות אגו. העדפה אישית של מנהל המוזיאון אינה מובחנת. חן המקום שרוי על הכל.

השטח מאפשר הרחבת גן הפיסול. קילומטרים פתוחים, לא מישוריים, המתגלים לעין תוך כדי הליכה.

לא כל הפיסול המוצג כאן נבנה במקורו עבור מוזיאון זה. חלקו נראה כאילו הועתק מהסטודיו של האמן והועבר לתפן. במובן מסויים, טוב שכך. למה. סביב הניסיון להציב פיסול בתואם עם השטח, עם אופי השטח – התפתחה, בשנים האחרונות, גם תעשיית תיאוריות מעוותת.

לדוגמה, שלושת העיגולים של קרישמן, ברחבת היכל התרבות, זכו להסבר כאילו הצבתם שם 'מעוררת מודעות חזותית חדשה לסביבה'. אבל, לא מודעות, ולא בת־מודעות. הם הוצבו שם, כי נוח היה להציבם. והם שם, מאז, וטוב שהם שם. והעיקר שהם שם.

באחת, תפן הינו אחד הסיכויים, אם לא הסיכוי, של הפיסול הישראלי. עצם אפשרות התצוגה, הינה השראה מבחינת הפסלים.

■■■

למוזיאון שני חלקים, אם לא שני סוגי אופי. האחד, פתוח. האחר, סגור. הסגור הינו אולם תצוגה מקורה, סגור, אולם. והוא הקטן בשני החלקים, ואולי הפחות. אלדר שרון עשה אולם תעשייתי לאולם אמנות: קירות תצוגה, בימה, גלריה, גשר, חדרי כיתה, מחסן, אודיטוריום קטן, תאורה חכמה.

עם פתיחת המוזיאון, תוצג כאן תערוכת הדפסים של מ.ק. אשר (אמנות, מדע, אופטיקה); ותצוגת־בכורה של 'הקורבן', פסל מוצל־משוחזר של יצחק דנציגר, 1944.

למה אשר. קינן מחזיר אותך למנהל הקודם, החלטה שלו. לדעתי, הבחירה באשר קונפורמיסטית מדי. נכון היה לפתוח באמנות ישראלית, מובחנת. אם אשר הוא הסיב הראשון של אולם התצוגה של מוזיאון תפן, אין זה הסיב הטוב ביותר. הסיב הטוב ביותר ישראלי.

התערוכה הבאה, אורי ליפשיץ: פועלים בעבודה. למרות הכותרת, ולמרות הדימוי המצוייר, אין מדובר במין 'ריאליזם חברתי' נוסח סובייטי, או נוסח ישראל שנות ה־50. מבחינת ליפשיץ, זהו 'עוד נושא', עוד נושא לציור, לא אידאה.

עוד משהו בעניין אשר. יש בו גם טעם של באנליות.

■■■

איזור התעשייה, המוזיאון, כפר ורדים, אינם פוצעים את הנוף, אלא נטמעים בו. האימפריאליזם של ורטהיימר מלווה בארכיטקטורה שקוייה, תרבותית. המבנים התעשייתיים מושטחים. אין בהם 'גובה או גודל יוצר חרדה'. העוצמה לא מתורגמת לגוש כוחני.

הפיסול המודרני, בעשור האחרון, גרתם להאדרת דימויים של קונצרנים מסחריים־כלכליים. פפסי־קולה קונה פיסול מודרני, ומציבה אותו בחזית בניין משרדיה. לוסי ליפארד, מבקרת אמנות, הכלילה את הפנומן תחת: בנק־ארט, בנק לשון בנק. כלומר, אמנות בשירות הבנק. אמנות כאמצעי האדרה של קונצרן כלכלי.

למעט מאוד אמנים היכולת הרוחנית להתנגד להזמנה של פפסי־קולה. אני, אישית, לא מכיר גם אחד כזה. אני מכיר הרבה האומרים שהם מתנגדים, אבל הם עדיין לא קיבלו טלפון מפפסי.

גן הפסלים לא מאדיר את ישעל של ורטהיימר. אף לא פסל אחד בודד מתפקד כמאניפסטציה של כוחניות מפעל זה או אחר.

עם זאת, הגן כולו, באידאה וכישות פיזית, שר את שבחיו של ורטהיימר, שאינו יודע שקיים הבדל בין תומרקין לבין קרוון, ושעל ההכותל חזות אנשים כילו את ומיתם, ותומרקין אף מסר את נפשו.

מה רע בכך שהגן שר את שבחיו. אין רע. יש אך טוב. כי הוא שר בעצם את שבחי היוזמה החופשית. וכל זמן שהיא נאורה, הגן גשיר את שבחיה. ■

סרטים חדשים באימפריה

■ מטורה ■ שושנת קהיר הסגולה ■ טורה! טורה! טורה! ■ פליני - והספינה שטה ■ מסמכי המאפיה ■ ראן ■ עוצמה ■ אחרי המסיבה - פורקי 2 ■ להיות או לא להיות ■ הבאונטי ■ המפתח ■ גולאג ■ לרקוד עם זר ■ נושאי הבשורה ■ רגעים קטנים של חסד ■ המורים בזיג-זג ■ הבוסטונים ■ התחלות ראשונות ■ פרנסיס ■ קולונל רדל ■ קומנדו ■ שמונה בני שטן ■ זהבית

מבצע פסח: 7 סרטים חינם למצטרפים חדשים

זה הזמן להצטרף לאלפי מנויי אימפריה של קולנוע ולקבל 7 סרטים חינם. באימפריה אלפי סרטי מתח, דרמה, פעולה, קומדיות וסרטי ילדים. רק אימפריה של קולנוע, רשת ספריות הוידאו הגדולה והאמינה ביותר בארץ יכולה להציע מבחר ומחיר כזה (בדוק ותשווה בעצמך). מבצע פסח מיועד למנויים חדשים וגם לבעלי מנוי רגיל ברשת האימפריה.

אימפריה של קולנוע

שופר-סל

ספריות "אימפריה של קולנוע" ברחבי הארץ:

תל-אביב: בית אמפא, דיזנגוף 128; כל בו שלום, אחד העם 9. **רמת גן:** "בורסה סטור", בורסת היהלומים, בית מכבי. **חיפה:** בית אמפא, שבתאי לוי 25; שד' ההסתדרות 19, מפרץ; ארלוזרוב 9. **ירושלים:** "הבירה", רח' שמאי 19. **רחובות:** בנימין 4. **לוד:** רבי עקיבא 9. **אילת:** חוכמן, מרכז מסחרי מדיין. **באר שבע:** החלוץ 114. **קרית מלאכי:** רש"י 12. **ערד:** מרכז מסחרי. **קרית גת:** הגפן 2.

ספריות "אימפריה של קולנוע" בשק"ם:

תל-אביב יפו: אבן גבירול 124; שד' ירושלים 8. **חיפה:** מגדל הנביאים. **ירושלים:** יפו 234. **ראשל"צ:** תרמ"ב 32. **גבעתיים:** מודיעין 182. **נתניה:** אחד העם 16. **פתח-תקוה:** אורלוב 92. **חדרה:** הרברט סמואל 91. **קרית מוצקין:** שד' בן גוריון 84. **קרית שמונה:** שד' תל חי. **עפולה:** ירושלים 2. **טבריה:** מרכז מסחרי חדש. **מצפה רמון:** מרכז מסחרי. **דימונה:** שד' גולדה מאיר. **קרית גת:** הרמון 49. **אשקלון:** המרכז הנפתי. **באר שבע:** רח' בן צבי. **נהריה:** לוחמי הגטאות 9. **רמת-גן:** קניון.

ספריות "אימפריה של קולנוע" בשופרסל:

ירושלים: רמות אשכול, רח' פארן; גילה, מרכז מסחרי ה'; קרית-יובל, מרכז מסחרי; היפרכל תלפיות, רח' פייר קניג. **חיפה:** נווה שאנן, רח' מנדלי; היפרכל, שד' ההסתדרות, צומת ק. אתא. **הוד השרון:** מרכז מסחרי, הבנים 12. **רמת השרון:** סוקולוב 48. **רחובות:** הרצל 183. **באר שבע:** יעלים 35. **ראשל"צ:** היפרכל, רח' בן-גוריון, איזור התעשיה.

אימפריה

אימפריה של קולנוע
אימפריה של אלקטרוניקה
אימפריה סחר בינלאומי

ספריות "אימפריה של קולנוע" בקו-אופ רשת ה"ריבוע הכחול":

תל-אביב: בבלי 15; אבן גבירול 30; היפר היפר, גיבורי ישראל 53; לה גרדיה 78; ברודצקי 43; אחימאיר 35; אופנהיימר 11; פנקס 50; מגדלי דוד, אורי 10. **גבעתיים:** וייצמן 20; היפר קו-אופ בית יהלומים, כורזין 1. **ראשל"צ:** גבעת הברושים, טרכטנברג פינת קק"ל; ברניצקי 15; ז'בוטינסקי 65. **בת-ים:** עוזיאל 5; שד' העצמאות 65; היפר קו-אופ. רח' העמל 20, א. התעשיה. **פ"ת:** הרצל 28. **באר-שבע:** היפר קראופ. לב הנגב, דרך חברון. **חדרה:** היפר קראופ. לב השומרון, איזור התעשיה. **רמלה:** שד' הרצל 45. **כפר-סבא:** וייצמן 76. **אשדוד:** רוגוזין 25. **קריאון:** לוי אשכול 56. **יבנה:** הדרור 23. **אופקים:** רח' הרצל. **חולון:** נאות רחל, רח' אילת 34. **אשקלון:** היפר קו-אופ. שד' בן גוריון. **נס ציונה:** רח' נורדאו 31.

ספריות "אימפריה של קולנוע" במשביר לצרכן:

תל-אביב: אלנבי 115; דיזנגוף - דיזנגוף סנטר. **באר-שבע:** רח' קק"ל. **אשקלון:** הרצל 27. **ראשל"צ:** ז'בוטינסקי 28. **הרצליה:** בר אילן, פינת שד' בן גוריון, לב העיר. **הנגה:** אחוזה 142.

ספריות "אימפריה של קולנוע" בקו-אופ ירושלים:

כפר דניה, שד' הרצל; גבעת אורנים, שד' ש"י עגנון; נווה יעקב, מרכז מסחרי.

ספריות "אימפריה של קולנוע" בקו-אופ הרצליה רמת-השרון:

בן גוריון 2; בן גוריון 56.

לאימפריה אין מתחרים בספריות ובסרטים

סרטים חדשים באימפריה

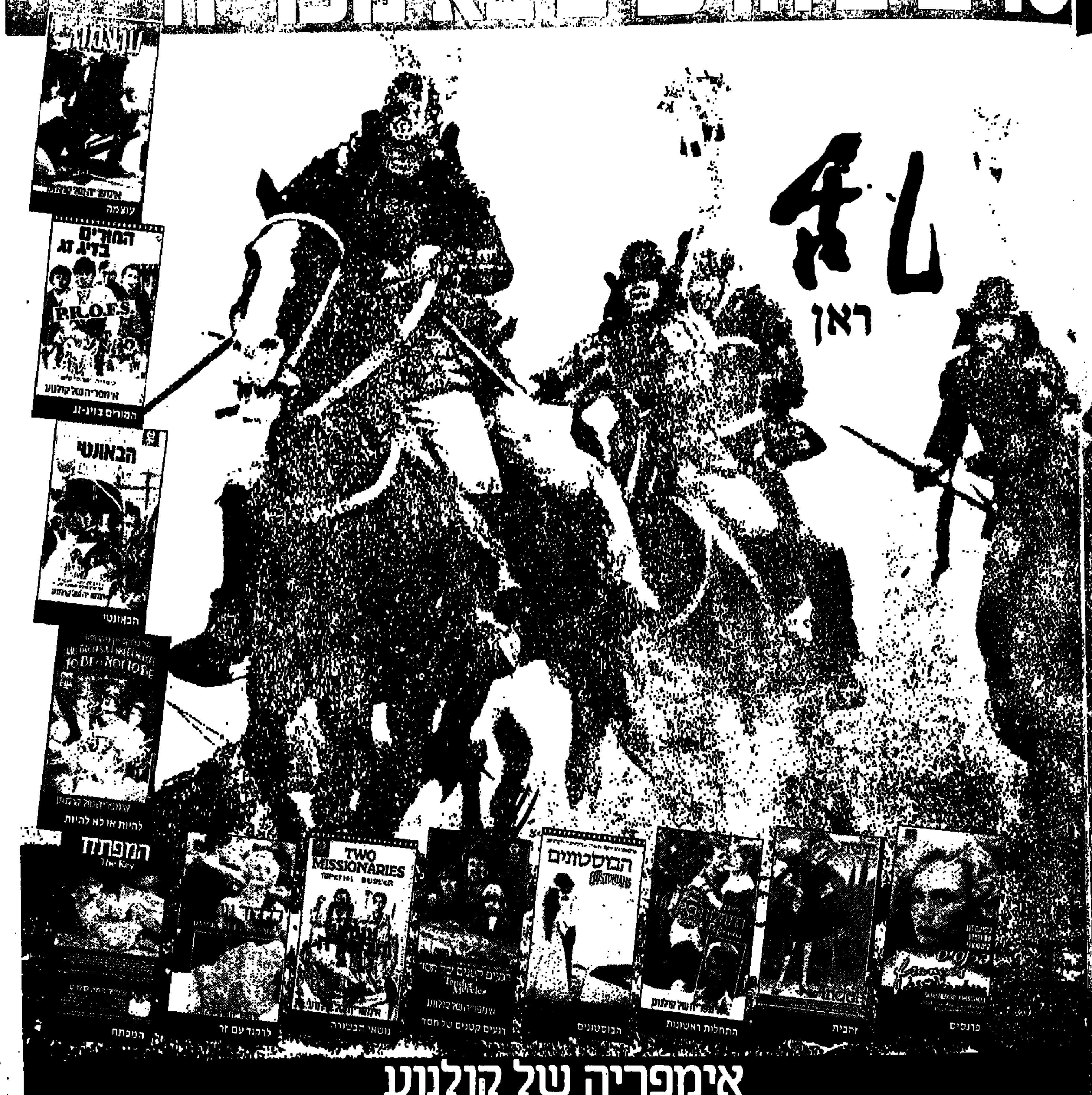

אימפריה של קולנוע

220,000 קלטות ■ 90 ספריות ■ אלפי סרטים ■ 300 סרטים חדשים בשנה

את הסרטים ניתן להשיג גם בספריות נבחרות:

ק. שמונה: גיתית - ק. שמונה. **ק. אתא:** שביט-איינשטיין. **חיפה:** פופ 1, הנביאים 29; פופ 2, מוריה 105; וידאו כל, הנביאים 20; וידאו NVC, מלון דן כרמל; ראשה, חורי 15; עראם, חורי 24. **נצרת:** סטודיו קאסט, פאולוס השישי 21. **בית שאן:** שביט, מרכז רסקו. **חצור הגלילית:** גואטה, צה"ל 7/519. **זכרון יעקב:** מרכז סרטי הוידאו, המייסדים 54. **נתניה:** פופ נתניה, החלוצים 7 אגד; מ.ס. הוידאו, הרצל פינת שוהם 2; וידאו נתניה, שדרות בנימין 39; בוריס, קראוזר 6. **הרצליה:** עולם הוידאו 86, סוקולוב 78, קיי 2, סוקולוב 57. **הרצליה פיתוח:** נקל, ככר הציונות. **רמת השרון:** קיי 1, אוסישקין 38; אבי שירותי ניהול, סוקולוב 86. **רעננה:** מונטי וידאו, הנגב 3; אלקטרו כל, חשוק 2; דקלים, אחוזה 198; מרכז גולן. **תל-מונד:** רס, השקד 2. **כ"ס:** פס קול, מרכז אחרוני, ויצמן 83; שופ, ירושלים 4. **פ"ת:** דן, ההסתדרות 2; מרכז סרטי הוידאו, שטמפפר 30; סקופ, חיים עוזר 23; דיין, פינסקר 34; ציפי, חפץ חיים 2. **כפר-גנים:** דן; לוחמי הגטו 32. **גבעתיים:** גבעתיים, כצנלסון 61; קינג, כצנלסון 31; עידית, וייצמן 30. **ת"א:** צפון, דיזנגוף 332; חולון 2, אבן גבירול 1; לימור, אבן גבירול 30; לי, יעבץ 2; הדר יוסף, מרכז מסחרי; סטאר, ק. שלום, גורי 34; בן טוב, סלמה 113; רקורד, דיזנגוף 235; גרנות, המלך ג'ורג' 54; דרגסטור 2000, קאופמן 6, בית גיבור; אמולי, נגבה 3, יד אליהו; וידאו ציון, אלנבי 96; קשתן, העליה 27, ר"ג: דנה, עוזיאל 112; שומרון, רש"י 38; סמי, הירדן 94; גידי, ביאליק 45; ר"ג, ז'בוטינסקי 100; גונן, שדרות ירושלים 53, חנוך לרה, קריניצי 36. **פרדס-כץ:** מ.ס. הוידאו, ז'בוטינסקי 99. **אפקה:** וידאו אפקה, מרכז מסחרי. **רמת-אפעל:** וידאו רמת אפעל, האתרוג 11. **יפו:** אלפא, יפת 132; הוליווד יפו, שדרות ירושלים 11. **קראון:** קראון, מרכז מסחרי. **חולון:** חולון 1, סוקולוב 70; חזי, שד' קוגל 25; סרט, שנקר 44; פניבאן, קרן היסוד 1; איכות, לנדאו 16, ק. בן-גוריון. **ראשל"צ:** מונטי וידאו, הרצל 52; אמריקה, פינסקר 20; וידאו ראשון, אחד העם 13; מיכל, ז'בוטינסקי 49; שושי, הרצל 102. **רמת אליהו:** קינג רמת אליהו; זלמן שניאור 23. **בת-ים:** בן עמי, שדרות העצמאות 64; מ.ס. הוידאו, בלפור 78; לי, בלפור 150. **קלקיליה:** וידאו קלקיליה, הרחוב הראשי; וידאו אלג'זיל אלג'דיה, הרחוב הראשי. **אום אל פאחם:** רפארי. **יהוד:** מ.א.ש., קיבוץ גלויות 35. **יבנה:** עינבל, מרכז מסחרי. **אשדוד:** וי.סי.סי. 1, מרכז מסחרי א'; וי.סי.סי. 2, מרכז מסחרי ד'; מרכז הקסטות, מרכז מסחרי א'; סינרמה 4, רוגוזין 11/12. **שדרות:** שדרות, שוק קמעונאי 22; ק. **גת:** מרכז פסז' רסקו. **גדרה:** קינג, סברדלוב 20. **נס ציונה:** קינג, וייצמן 23. **באר יעקב:** אורית, מרכז מסחרי. **ירושלים:** עמאשה, דרך רמאללה, שועפט; טוטו, המלך ג'ורג' 16; לייט, שמעון ארח 18; קלאב, דרך חברון 41. **ב"ש:** בית הוידאו, בית אשל 14. **דימונה:** סטאר, בוגרשוב 33. **רחובות:** צפריר, הרצל 185; קינג, יעקב 5; גבי, מרכז מסחרי עקרון. **אילת:** בן-עמי, חנויות סולל בונה 3; שביט, מרכז יעלים.

אימפריה של קולנוע

לאימפריה אין מתחרים בספריות ובסרטים

מכבי תל-אביב

גם יעל אביב בת 41. את „חדווה ושלומיק" הקרינו לפני 17 שנים. קבוצת „העין השלישית" התפרקה לפני 15 שנים. 10 שנים יעל אביב עשתה בהודו • ועכשיו מה? „ללכת הלאה. להשיג הרמוניה ואחר כך לנפץ", זה

הראש שלה

מאת
שוש מיימון

יעל אביב, 1971. „אף פעם לא חשבתי ששיא החיים זה להתחתן ולקנות דירה". תצלום: 'ניוזפוט'

[illegible] בחיים. כשרצתה להיות שחקנית, קיבלה, תוך זמן קצר, תפקידים טובים. כאילו, ששחקניות צעירות עובדות ונאבקות שנים כדי שיפלו בחלקן. בראשית שנות ה־70, היתה 'כוכב עולה', בלי להיות מודעת לרעש שהיא מעוררת סביבה. על זה היא אומרת בחיוך, „הכל עניין של קארמה".

גם מי שלא מתרפק על נוסטאלגיה, זוכר את הסדרה הטלוויזיונית „חדווה ושלומיק". הפקה מקורית ראשונה של הטלוויזיה הצעירה, על פי אהרון מגד. חדווה היתה יעל אביב, שלומיק – מנחם זילברמן. הם גילמו סוג מסויים של ישראלים: עוזבי קיבוץ, יפים, תמימים.

היום, קשה לדמיין צירוף של שניים כה שונים, שהלכו רחוק מהדמויות שגילמו. שלומיק־מנחם זילברמן ירד לאילת, גידל כרס, עשה ממנה כרס־ייצוגית, הפך מעין ליצן מקומי, משעשע עקרות בית וחברי וועדי עובדים. מבחינת אילת, הוא העורף מרפי נלסון.

חדווה־יעל, אז בלונדינית עם שיער ארוך וחלק, חזרה למראה הטבעי: חום, שיער מתולתל. יעל, אז כוכבת, יחד עם בעלה, צחי שני, נסעה להודו, נעלמה מן הנוף. מאז חלפו 15 שנים.

היום בת 41, הגיעה לביקור מולדת קצר. עדיין יפה, קסם כובש; עדיין נשואה לצחי.

לפני מלחמת יום־כיפור, יעל וצחי, עו"ד במקצועו, היו סנוניות ראשונות בדרך למזרח. הם היו חלק מ'הגל ההיפי' הגדול, ששטף את העולם. הודו היתה 'מכה' שלהם. אחרי שחברי להקת ה'חיפושיות' ביקרו אצל הגורו מאהארישי והצטלמו איתו, אלפי צעירים מרחבי העולם נהרו בעקבותיהם, נטשו את השאננות השבעה של המערב, חיפשו מזור לנפש.

אהבה חופשית; הודו; מזרח; גורו; קארמה; מריחואנה; חשיש; ל.ס.ד; ילדי הפרחים; קומונות; פמיניזם; פנתרים שחורים; העין השלישית; חיפוש עצמי; להיזרק; 'להיות בראש' – מלים וסיסמאות שריחפו באוויר בסוף שנות ה־60, ראשית שנות ה־70 – מסממני ה'מהפכה ההיפית'.

בתחילה, הכוויגנות התייחסה לאמירות האלה בבוז. 'היפים', 'זרוקים', כינו את מי שנסחפו בגל. היום, בפרספקטיבה של 15־20 שנה לאחור, ניתן לתאר את השפעתה ותרומתה של המהפכה ההיפית. מהפכה מסוג אחר: לא־אלימה, יפה, עסוקה בחיבוטי הנפש ובנפתוליה.

מהפכה שהעלתה את השירה של אלן גינסברג, את בוב דילן, את וודסטוק. מחקה את הערך 'כסף', העצימה את הערך 'אהבה', הזכירה מה זה 'חופש'. היום אפשר לקבוע שאלה היו 'שנים חזקות'. גל עצום ששטף צעירים בעולם המערבי. מרד במימסד, בפטריוטיות, בחומרנות; חיפוש אחר תכנים חדשים.

ההיפים, ילדי הפרחים של אז, עומדים היום בשנות ה־40 לחייהם. רובם, בסופו של דבר, התברגו לתוך אותה מערכת, ואותו מימסד שנגדו יצאו: עסוקים באותם עיסוקים שנגדם מחו: צבירת רכוש, בניית סטאטוס.

■ ■ ■

בארץ, המהפכה נחתה על קרקע נוחה: אחרי מלחמת ששת הימים, וטרום מלחמת יום־כיפור. ההשקפות והסגנון ההיפיים מצאו אוזניים כרויות אצל מי שנחשבו 'בוהמה'. היפרו את אורי זוהר וחבורתו, את ז'ק קטמור וקבוצתו – „העין השלישית".

היום, אחרי שהחבורות התפרקו, והחיים הובילו אותם לאן שהובילו, נותר להתרפק על גודש הכשרונות שהסתופף בקבוצה; על היבול היצירתי שלהם.

העין השלישית, בניגוד גמור לשבלול, לא תרמה תרומה ממשית לתרבות הישראלית. היא תרמה מעט 'סגנון'. הציור שלה לא ניקלט ולא השפיע על הציור הישראלי. המאניירות שלה ניגזרו מאלו של ז'ק קטמור, שהותיר לפחות סרט אחד מקצועי, 'מקרה אשה'. העיתונות של הקבוצה היתה אזוטרית, לא נטולת הומור, לא נטולת יומרה.

גם יומרניים חשים מחנק. כשהרגישו שהם נחנקים, שהרחוב לא מעכל אותם, נפוצו לכל עבר. היעדים היו אמסטרדם, ניו־יורק, המזרח הרחוק, או ישיבת 'אור שמח', ירושלים.

יעל אביב וצחי שני, נמנים עם הסוג שעזב ארץ ישראל שבעה, יהירה ובוטחת בעצמה. 1972. רגע לפני המכה הגדולה. כמו הסרט „פלאטון", שנעשה למעלה מ־20 שנה אחרי הטראומה הוויטנאמית, כך גם דור ההיפים – מתיישב היום לספר בזכרונות ובחוויות שעברו. מעכל את החומר, מסיק מסקנות. רק בשנים האחרונות, מתחילים לעשות מאזן, לבדוק מה עברו השחקנים בסאגה הזו. מה קרה להם, מה למדו.

יושבים ומספרים, לאלה שלא ניסו, את כל מה שהם לא יודעים. היום החוויות מתחילות להצטבר לאמירה מסויימת.

■ ■ ■

מעניין לפגוש את יעל אביב, לא עוד שחקנית ש„זנחה מאחוריה תהילה", אלא אחת שבאמת 'עשתה את זה'. נסעה למזרח לחפש גורו, נשארה שם. היום, היא וצחי מתגוררים בבלגיה, עומדים לפני פרק חדש בחייהם. יעל רוצה להתפתח בצילום. צחי, איש עסקים.

כשיעל עזבה את תל־אביב, רבים לא הבינו איך אפשר לעזוב קריירה מבטיחה לטובת מלים כמו 'קארמה', 'גורו', 'חיפוש עצמי'. ליעל לא ברורות התמיהות. „פשוט נמאס לי", היא אומרת, „אז קמתי ונסעתי. נמאס לי להיות מפורסמת, נמאס להיות חדווה מהטלוויזיה, שכולם מצביעים עליה ברחוב. די, היה לי הרבה פרסום. אני כבר לא נהנית מפרסום. זה נמשך בכוח האנרציה. 15 שנים אני לא בארץ, וזה מרהים אותי, ומחניף לי, שעדיין מזהים אותי.

„הייתי אז שחקנית בתיאטרון ה'קאמרי'. תמיד הייתי טיפוס מרדני. אף פעם לא חשבתי ששיא החיים זה להתחתן ולקנות דירה, מכונית, מקרר. נמשכתי אל הבלתי־ידוע. קיננה בי הכמיהה הזאת, יש כאלה שיש להם את זה, לאחרים אין. יש מי שנמשך, ויש מי שזה מפחיד אותו. אותי זה ריתק.

„קרייריסטית אף פעם לא הייתי. הקריירה קרתה לי. למדתי תיאטרון בפריז. כשחזרתי, הסתובבתי בין אנשי תיאטרון, והתחלתי להתגלגל מתפקיד לתפקיד. טעמתי את טעם התהילה, גיליתי שזה נעים, אבל לא התמכרתי לזה. רציתי הלאה. להכיר ולחוות דברים אחרים. זה גם היה על רקע תקופה. שנות ה־60. תקופת גילוי עולמות 'אחרים'.

„בכלל, אני בן אדם שאוהב שינויים. הצורך להסתגל למצב חדש מפתח אותך. קחי לדוגמה את היהודים, או הסינים, שחיין צריכים להסתגל בכל פעם למציאות חדשה. הם פיתחו כושר הישרדות וגמישות של חשיבה. מה שהפך אותם ליותר חזקים בראש".

■ ■ ■

כשיעל מתבקשת לעשות מעין 'סיכום' מהיר של השנים הללו, היא מביאה כדוגמה את הסרט שעשה דניאל כוהן־בנדיט, 'דני האדום', ממנהיגי מרד הסטודנטים בפריז, ב־68'.

„לאחרונה, כוהן־בנדיט עשה סרט על המהפיכה, בדק מה עושים היום המנהיגים מהימים ההם. אז ככה, בובי סילס, שהיה מנהיג הפנתרים השחורים באמריקה, היום טבח של ראש עיריית פילדלפיה, וכותב ספרי בישול.

„ג'רי רובין, מי שהיה דובר המהפכה ההיפית באמריקה, היום מארגן מסיבות למנהלים בכירים של חברות גדולות.

„אייב הופמן, ששרף דולרים מעל האמפייר־סטייט בילדינג, עובד היום בבורסה של ניו־יורק. כוהן־בנדיט עצמו מורה ומרצה. הסרט נפתח בכוהן־בנדיט בסופרמרקט, ליד עגלה ענקית מלאת מצרכים.

„זהו, זה מה שנשאר משנות ה־60. באיזשהו מקום זה נכון. יצאנו נגד החומרנות ונגד ההוויה שבה הצרכנות הפכה עילת הקיום. באותה תקופה, בעינינו, רכוש נחשב פשע. אבל המחשבה הזו היתה חיונית כדי להוכיח לעצמנו, שכסף זה לא דבר קדוש. אחרי שמעכלים את זה, אפשר למצוא את שביל הזהב ולהגיע לקונצנזוס יותר מציאותי.

„ככה זה תמיד: כשאת שוללת רעיון את הולכת לקיצוניות, עד שאת מוצאת את האמצע. אנחנו היינו הגל הקיצוני, המהפכני, ששלל הכל.

זו היתה תקופה חזקה. עובדה, הדור של שנות ה־60 עדיין שולט בכל תחומי האמנות. אבל זה כנראה מחזורי: גם שנות ה־20 היו תוססות ואנרכיות".

■ ■ ■

יש ביעל משהו חם, זורם, מקסים. לא מבינה למה מתפלאים שעזבה קריירה פורחת, לא מבינה את הסקרנות והשאלות סביב העין השלישית. היא מתייחסת לזה בחיוך, כמו למשוגות נעורים. קוראת לזה „הרפתקה נאיבית", „זיכרון נחמד".

„היינו 12 חברה, עם עוד כמה 'גרופיס' מסביב. אני לא יודעת איך זה התהווה. זו היתה תקופה כזו, שאנשים עשו דברים בקבוצות. זו גם היתה תקופה אופטימית. כולם האמינו בחופש, באהבה, בטוב שבאדם. חשבו שאפשר לשנות את העולם. מין נאיביות, שצמחה על רקע התקופה.

„השפע הכלכלי עשה את הכל אפשרי. היום, זה לא היה קורה, כי היום המציאות קשה יותר. בשנות ה־60, המהפיכה בצרפת היתה על אידיאות. אז הלכו עם הסיסמה: „חופש לדמיון".

„היום הסטודנטים בצרפת נלחמים על שכר לימוד וג'ובים. היום הכל הרבה יותר מעשי. כבר לא מעיזים לחלום. זה עצוב.

„התחלנו את העין השלישית כפרוייקט אידיאולוגי להצלת האנושות. ז'ק קטמור היה הרוח החיה בחבורה. לא חשבנו שאנחנו עושים הסטוריה, או מי יודע מה. ידענו שאנחנו מרגיזים, נהנינו מזה. היינו נורא נאיביים. רצינו ליצור מרכז של ספרות ואמנות. חילקנו תה חינם, אז הגיעו כל החלכאים והנדכאים של העיר.

„הרגשנו חלוצים, סוכנים של תרבות חדשה, אמירות חדשות, עידן חדש. היום אני מסתכלת אחורה בחיוך. ההתפכחות היתה לגמרי פרוזאית: אי אפשר היה לשלם את שכר הדירה של המרכז, והיה צריך לסגור אותו. הבנו, שמאידיאולוגיה לא עושים כסף, אבל, זה היה יפה. חוויה נהדרת. בכלל, להאמין זה דבר יפה".

■ ■ ■

הנסיעה למזרח היתה המשך ישיר לעין השלישית. ב'עין' דברו על הדברים, יעל וצחי, שנחשפו לתורות המזרחיות, רצו לחוות אותם.

„נמשכתי לסוע ולראות את האקזוטיקה והפולקלור. כל מה שקראתי ושמעתי: ספרות מזרחית, מרקו פולו, כל קסמי המזרח. את אירופה כבר הכרתי. זה היה דומה לכאן. רציתי לחוות מציאות אחרת. אז, 'החיפושיות' נסעו להודו. הנסיעה שלי באה עם הגל הזה. גם אצלנו היה גורו בתמונה. חיפוש אחרי מישהו שיראה לך את הדרך.

„היתה תקופה של חיפוש דרך, והוות לברר מי אתה. זה גם היה עניין של אופנה והרבה נשברו בדרך.

„לא יודעת אם היינו נועזים, רצינו לסוע, אז נסענו. ארזנו מינימום של דברים ויצאנו לדרך. לא היתה לי בעייה לעזוב את המשחק, כי הייתי רוויה, מסופקת. אם הייתי שחקנית מתוסכלת, אולי זה היה אחרת. מאוד אהבתי לשחק, אבל לא אהבתי את מה שמסביב".

■ ■ ■

עד כאן יעל אביב שחקנית, וצחי שני עורך דין. זוג ישראלי שעזב את הארץ ויצא להרפתקה שאינו יודע את סופה. איפיון נוסף של התקופה: אנשים נסעו לשנים, לתקופות ארוכות. היום, אחרי הגל ההיפי, צעירים רבים משוטטים בעולם, מנהלים אורח חיים זרוק לתקופת זמן מוגבלת. יעל וצחי לא עשו חשבון. הם לקחו את הזמן שלהם.

התחנה הראשונה: תאילנד ולאוס. אחר כך – הודו. בין הודו לתאילנד נולדה בתם, תאי. ליעל קשה להסביר מה זה בדיוק המזרח. „זה כמו להסביר לעיוור מה זה צבע".

(המשך בעמ' 46)

יעל אביב, תל אביב, אפריל 87'. תאילנד, לאוס, הודו, בריסל; שבטים מקומיים, חופי דקלים, שני קופים, דוב. „העשרתי את בנק הזכרונות שלי". תצלום: שוש מיימון

יש לה את כל הנתונים דלתא.
תחתונים
הלבשה
גרביים
מבחר ענקי
לנשים, גברים
ילדים
Galeries Lafayette
דלתא.

הברווז של זרו

אלוף מאיר זורע ('זרו'): "יש פתגם בערבית – או שאתה אוכל את המלפפון, או שאתה חוטף אותו באחוריים" ● זרו מתייחס ל'ליל הברווזים', החודש לפני 28 שנה ● 1.4.59: הגיוס הפומבי שהחריד את הפוליטיקה והצבא בישראל ● זרו ויהושפט הרכבי הודחו ● ועדת החקירה גמרה את העניין בשלושה ימים ● בחודש שעבר, צה"ל תירגל בהצלחה גיוס פומבי

מאת אריאלה רינגל־הופמן

תצלום: עדנה בר רומי

ליל הברווזים, ראשון באפריל 1959. תרגול גיוס פומבי ראשון. רעיון מבריק שנפל על מדינה שבזיכרון הקולקטיבי שלה הגיוס האחרון נגמר במלחמה: מבצע סיני. מישהו לא מסר למישהו מה שהיה צריך למסור, יצאה הודעה דרמטית בקול ישראל; המזרח התיכון נעמד על רגליו האחוריות.

טיפל בפרשה, דוד בן גוריון, אז שר ביטחון שהיה עסוק בשאלות מוסר בצה"ל. 'עסק הביש' המתין ממאחורי הדלת. שני 'קודקודים' עפו; ואחרי 28 שנים: סיפור, שנכון למציאות הישראלית של סוף שנות ה־80, נשמע כמו משפט חברים בתנועה. בשביל זה שניים הלכו?

הסיפור עצמו אולי למעשה מת, ורק המרירות ותחושת הקיפוח, לפחות אצל חלק מהמעורבים, כך נדמה, נשארה כשהיתה. בשלב מסוים של השיחזור, הסיפור מקבל אופי של ראשומון. ממצאי הוועדה, שהוקמה יום אחרי, לא פורסמו מעולם. גם לא המלצותיה. מי שנותר בחיים, דבק בגירסתו. כבר אז היו הבדלים בגירסאות.

ומעל לכל, בעובדה, נשארה טראומה. צה"ל לא חזר על תרגול גיוס פומבי עד מלחמת יום הכיפורים, 14 שנים אחר כך. מה שנראה היום מובן מאליו, כמו ניסוי צופרים, כמו תרגיל הג"א, ב־59' היה רעיון מוצלח שהתמוטט ברעש גדול.

■■■

המלכה הבלגית. התגובה המצרית. סוף מרץ, 59'. המלכה הבלגית, אליזבט, אמו של בודואן, מגיעה לישראל. ב־1.4 היא אמורה לחנוך את המכון החדש לארכיאולוגיה בקרית האוניברסיטה בירושלים, שייקרא על שמה.

באותו יום מונח, על שולחן הכנסת, דו"ח מבקר המדינה, בפעם ה־9. יש בו, בשינויי טקסט קלים, מה שיש בו היום: מיסים לא מוצדקים; שיכוני צמרת לאנ"ש; הוצאות מוגזמות לחגיגות העשור; ליקויים ביורוקרטיים.

כשהפרשה כבר תהיה בעיצומה, יאמר חבר כנסת יצחק רפאל, מהמפלגה הדתית לאומית, כי הפרשה השכיחה את מימצאיו החמורים של הדו"ח.

סוכנות הידיעות הרוסית תאמר שהרעיון כולו נולד כדי ל"הסיח את דעת העמלים בישראל, ולאפשר לממשלה להשחיל לתקציב בסעיף הביטחון 420 מיליון ל"י יותר מתקציב השנה שקדמה לו".

■■■

ברווזים בתשע שפות. הציבור עצמו מתוודע למה שייקרא אחר כך 'ליל הברווזים', לפנות ערב. ב־1.4, במהלכה של התוכנית השבועית של פרקי חזנות כבקשתך, מבקש קול ישראל ממאזיניו להישאר צמודים למקלטים. הודעה חשובה, הוא אומר, תימסר במהדורת החדשות של תשע בערב.

מהדורת החדשות של תשע בערב, המקבילה של 'מבט' היום, נפתחת בהודעה דרמטית על גיוס צבאי. כל החיילים ששמות יחידותיהם יוקראו להלן, מתבקשים להתייצב ביחידותיהם. 'ברווזי מים', 'להקת אמנים', 'ארשת חשיבות'.

ההודעה משודרת בתשע שפות. עולי רומניה, ארצות ערב, פולין, גרמניה, צרפת ואחרים יבינו שקוראים להם.

פחות מרבע שעה אחר כך, מבשרים הבי.בי סי והרדיו הצרפתי על גיוס מילואים בישראל; ואחריהם כל רשתות הרדיו בעולם.

■■■

מנחם בגין נבהל לתמונה. בכנסת, נפלה ההודעה על הגיוס ברגעים האחרונים שלפני ההצבעה על התקציב החדש.

חברי כנסת רצים למכוניותיהם להאזין למהדורות החדשות. היו"ר, בבה אידלסון, מבקשת, בקול נחנק, להישאר באולם, לשמור על הסדר ולסיים את הישיבה.

שר המשפטים דאז, פנחס רוזן, עולה לדוכן. רוזן, המשמש כקשר בין הממשלה לכנסת, אומר: "אני מניח שהיו סיבות טובות לעובדה שלא היה קשר במשך שעה וחצי בין ראש הממשלה ושר הביטחון לבין הממשלה", ומוסיף "אנחנו רגילים לכך".

לוי אשכול רץ למצוא את בן גוריון. עובר מסלול מכשולים בדרך למציאת ראש הממשלה, וחוזר מתנשף בכבדות, להודיע שמדובר בגיוס מילואים שיגרתי.

אשכול לא מצליח לשכנע את הנוכחים. מנחם בגין, שלוקח את רשות הדיבור, עולה לטונים גבוהים. לא יתכן, הוא צועק, כי יפול דבר מעל לראשיהם של הכנסת והשרים. ומיד, עדיין באותו גובה טון, הוא מכריז כי העם כולו מאחורי צה"ל שנקרא למבצעים חדשים.

אסתר וילנסקה (מק"י) קוראת בקול נרגש: "כל ייצא צבאנו מגבולות ישראל".

צבאנו לא יצא. הוא לא היה אמור לצאת. יום למחרת, ב־2.4 , ממנה בן גוריון ועדת חקירה.

באותו יום, מתפרסמים ממדי הבהלה. ירדן מודיעה, כי המפקדה של הכוחות המזויינים נקטה בכל האמצעים הצבאיים הנדרשים. מהצפון מדווחים על תנועה מוגברת ועצבנית של הצבא הסורי. הדואר מעביר מברקים בהולים אל ומאת שגרירויות ישראל בעולם. שואלים מה קורה, מקבלים תשובה להרגיע את הרוחות. גיוס שיגרתי.

הדיפלומטים הזרים נדרשים לברר מה קורה עם ישראל. האם הכוונה לתקוף את מצריים? ירדן? סוריה?

בבלגיה דואגים לשלום המלכה. המלכה עצמה, בערב שידור ההודעה, מכבדת בנוכחותה קונצרט חגיגי, המתקיים בהיכל התרבות. יחד איתה, בתא הכבוד, הרמטכ"ל, רב אלוף חיים לסקוב, וראש אג"ם, האלוף מאיר זורע (זרו). העובדה שלסקוב, אגב, יושב בקונצרט מצחיקה את החברים הקרובים לו. לאיש, הם אומרים היום, היו אוזניים מפח. חוץ מחמת חלילים לא היה מסוגל לשמוע שום צליל.

כשהשליחים הבהולים מגיעים לתא, השניים מתנצלים, ויוצאים החוצה.

אתה יודע שהיום נערך התרגיל, שואל לסקוב.

זורע: היום הראשון לאפריל?

לסקוב: כן.

זורע: אם כך, אז היום התרגיל.

■■■

היא חוזרת הביתה. בן גוריון, השומע את ההודעה בביתו, מנסה לאתר את לסקוב. הוא מתקשר להיכל התרבות, מציג את עצמו ומבקש שיזעיקו את לסקוב. המרכזן, משוכנע שמדובר בבדיחה של אחד באפריל, טורק את הטלפון.

ברחוב אמרו שמבצע סיני חדש מתחיל. מרפסת מול מרפסת צעקו אחד לשני, אתה מגויס? קראו לך?

המלכה פרשה לחדרה בבית המלון, טענה שניצלו את שהותה בישראל כדי לבשל פעולה צבאית סודית, שהיא חוזרת הביתה. היא השתכנעה להישאר רק אחרי שלסקוב בא אל חדרה, ישב עימה וסיפר לה מה שסיפר. בעיקר אמר, חלה אי הבנה. היה מדובר בתרגיל גיוס ולא עוד.

■■■

האמבוש של עיזר. הרעיון, אומרים, נולד אצל עיזר ויצמן. מי זה 'אומרים'? כולם, כל המרואיינים לכתבה זו.

המצרים, אותה תקופה, נהגו להכניס מטוסים לנגב, בשעות הלילה, להפעיל פצצות תאורה ולצלם. חיל האוויר הישראלי לא הצליח לתפוס אותם. ויצמן חשב במושגים של 'אמבוש'. להודיע על גיוס. לפתות את המצרים להיכנס. חיל האוויר יחכה למעלה, והסוף ידוע.

"חצי שנה קודם לכן", אומר עוזי נרקיס, "פנה אלי יעקב חפץ והעלה את הרעיון". נרקיס היה אז סגן ראש אמ"ן. חפץ – ראש ענף ביטחון שדה.

חפץ אמר, לדברי נרקיס, שצריך לצלם את פריסת הכוחות המצריים בסיני, ובתעלה בשעת חרום. ההצעה שלו היתה להודיע על גיוס פתע, להכניס את המצרים לעמדות כוננות, להפעיל את חיל האוויר ולצלם.

נרקיס: "אמרתי לו שזה לא בא בחשבון, שהסיכון גדול, הייתי בטוח שהרעיון נקבר".

חפץ, השבוע: "יכול להיות שהצעתי. אני לא זוכר. נכון שהיו לי אז כל מיני רעיונות".

■■■

בן גוריון אישר עקרונית. מכל מקום, ב־24.2.59 נערכה פגישה בלשכתו של הרמטכ"ל. נכחו: לסקוב, זורע וראש אמ"ן – האלוף יהושפט הרכבי.

הרמטכ"ל אישר לבצע תירגול גיוס פומבי. סוכם שהנושא יובא לבן גוריון, בפגישת המטה הקרובה.

פגישות מטה התקיימו אז כל יום חמישי. נכחו בהן ארבעה איש: בן גוריון, לסקוב, זורע ומנכ"ל משרד הביטחון אז – שמעון פרס.

ב־27.2, באותה פגישת מטה, בן גוריון אישר עקרונית. המטרה, כפי שהוגדרה אז, היתה לתרגל קריאות גיוס פומביות.

המטרה הראשונית, כפי שהועלתה בהצעות של חפץ וויצמן, הורדה. אלא אם כן, נאמר אז, יתפתח עימות צבאי.

ב־1.3, לסקוב מוציא אישור כתוב ומבקש תוכנית מפורטת, כולל עיתוי.

זורע ממנה את אברשה טמיר, ראש מחלקת מבצעים באג"ם, לטפל בנושא. דן ברלי, ראש ענף ביטחון שדה, מי שהחליף חודשיים קודם לכן את חפץ, מתמנה על ידי הרכבי. השניים, בהתאם להנחיות, אמורים לגבש את התוכנית.

■■■

לגלגל? כן, לגלגל. ב־22.3, הם מביאים את התיק לזורע. זורע, עובר עליו, לא גומר לקרוא אותו ומחזיר להם. "התחלף להם העיקר בטפל. אני דיברתי על תרגול גיוס פומבי, והם טיפלו ברעיון הראשוני שהתייחס להיבטים המודיעיניים".

באותה ישיבה, הוא חוזר ומדגיש: "להביא למצב שקריאת גיוס פומבית לא תעורר בהלה. לא בצבא, לא בארץ, לא אצל שכנינו ולא בעולם.

"לא לסגור כבישים בנגב; לא להודיע בבתי הקולנוע בבאר שבע; לא להגדיל את כוח הכוננות לאורך הגבול; להודיע לעיתונות 48 שעות מראש; לבקש מאמרי פרשנות; ובמשך הקראת הידיעה ברדיו, להפסיק כל דקה ולציין: 'הנכם מאזינים לתרגיל קריאה פומבית של צה"ל'".

ב־29.3, אלוף משנה שלום עירון, עוזר ראש אג"ם, מבקש מזורע לאשר את התאריך שנקבע: הראשון באפריל.

פרטי הביצוע, בהתאם להנחיות שלי, והיום? שואל זורע. זהים, אומר עירון. התאריך תואם עם אמ"ן? תואם. בסדר, אומר זורע. לגלגל? שואל עירון. גלגל, אומר זורע.

"מרגע זה ואילך", אומר זורע, "שמטתי את העניין מראשי".

■■■

הלוויתנים על הכוונת. העיתונות מדווחת: קצין שהיה אמור להעביר ידיעה מתאימה דרך הרדיו לא עשה זאת. הרמטכ"ל אומר אני איתן בדעתי להמשיך ולבצע תירגול של גיוס פומבי. התרגיל יחכה, כך הוא אומר (על פי הידיעה בעיתון) שוועדת החקירה תסכם את המלצותיה.

ב־2.4, נמסר על הקמת ועדת החקירה. הוועדה עובדת גם בשבת. ב־5.4.59 נמסרו המלצותיה. תוך שלושה ימים.

בראש הוועדה עומד עו"ד יעקב שמשון שפירא, מבכירי המשפטנים בישראל. חברים בה: השופט משה נאכט, שהיה יועץ משפטי של משרד הביטחון, והאלוף יוסף אבידר.

העדים לא מוזהרים. אין עורך דין שממליץ להם לא להופיע. בן גוריון, עם הקמת הוועדה מכריז: "הוועדה תטפל בלוויתנים, לא בדגי הרקק".

ביום שבו מוקמת הוועדה, מתקיים כנס מיוחד האמור לטפל בבעיות המוסר בצה"ל, על הפרק: 'שאלת הדיווח הלא אמין'. משתתפים בו, להוציא את אנשי הצבא, משוררים ואנשי רוח אחרים. יזהר סמילנסקי, יגאל ידין, בין הדוברים היותר מרכזיים.

הכנס נולד בעקבות פרשה בגבול הדרומי. מירדף אחרי חוליה. האו"ם מדווח שכוחותינו עברו את הגבול ונכנסו לצד המצרי. מפקד הכוח, קצין זוטר, מדווח שלא עברו. בירור מעלה שדיווח האו"ם מהימן. כשהתבררה עובדה זו, בא לסקוב לבן גוריון. אני רוצה לתקן דיווח קודם שלי, אמר. זה כבר עסק ישן, אמר בן גוריון, עברו, לא עברו, עזוב את זה.

אלא שבאותו כנס דווקא הסיפור הזה עלה על הפרק. סמילנסקי דיבר על טוהר המידות, והקצינים התלחשו על פרשיית הגיוס. זורע, לסקוב, הרכבי, נכנסו, יצאו, הסתודדו.

חמישה ימים אחרי הכנס, יומיים אחרי שהוועדה מגישה את התיק, 200 עמודים, הכותרות הראשיות בעיתון מנוסחות כך: הליקוי המוסרי בצה"ל – דיווח לא נכון.

■■■

עיתונות: 6.4 – מספר קציני צה"ל יתנו את הדין.

7.4 – בדיון שהמתקיים בכנסת עם העברת דו"ח וועדת החקירה, משתתפים 107 חברים. מספר שיא. מנחם בגין קורא לשר הביטחון להתפטר.

10.4 – התנגדות בציבור לפיטורי הקצינים.

12.4 – מצפים לצעדים מתונים בלבד נגד הקצינים האחראים לשידור.

13.4 –אף קצין לא יפוטר.

14.4 – ראש אגף המטה וראש המודיעין הועברו לתפקידים אחרים. לא ביצעו בדיוק את הוראות הרמטכ"ל להגיש לו את תוכניות השידור ועיתויו. בעיתונות, תצלומים של זורע והרכבי.

15.4 – זורע והרכבי באו הבוקר למשרדיהם. מקורביהם ממורמרים.

20.4 – יצחק רבין וחיים הרצוג חוזרים למטה.

סיכום: רבין מתמנה לראש אג"ם. הרצוג ממונה לראש אמ"ן. זורע מקבל את פיקוד צפון. הרכבי יוצא לחופש. דן ברלי מועבר מתפקידו, אחרי שנה עוזב את הצבא. אברשה טמיר יוצא יבש.

אפרים קישון כותב: תעזבו את האלופים. הם נענשו דיים בבחירת תמונותיהם שפורסמו בעיתונים.

בדיחה במטכ"ל: דג וציפור חטאו. שניהם יענשו אמר הקדוש ברוך הוא. שניהם יזרקו למים.

■■■

מעגן מיכאל, 87'. מחפשת את הבית של זרו? תלכי ישר עד שתגיעי לגינה הכי יפה שם. "כשיצאנו מהיכל התרבות, לסקוב ואני, תפסנו את הראש בידיים. יאללה. מה שקרה, בכנסת, אמרו לנו, כבר הולכים נאומים חוצבי להבות, נצא למלחמה, נהרוג את כל הערבים.

"בבוקר זימנתי את עצמי לבן גוריון. אמרתי לו, מה שקרה על אחריותי. אני מוכן להתפטר. אמר לי צריך לחקור. לא צריך לחקור, אמרתי לו. אני אחראי".

– בעצם לא חשבת שאתה אחראי, למה הסכמת לקחת את האחריות עליך?

"כי אני הייתי ראש אג"ם".

– אחר כך, כשהתבקשת להתפטר, סרבת.

"סרבתי אחרי שבן גוריון החליט למנות ועדת חקירה, ועם מינויה כבר הכריז שהלוויתנים ישלמו בראשם. על זה היכיתי אותו".

כל מלה של זרו, אמת

במשך תקופה ארוכה, פרשת 'ליל הברווזים' נשמרה במקרר המודיעין. בציבור רווחו שמועות כאילו היוזמה כולה היתה של ראש אג"ם – מאיר זורע, כאילו שר הביטחון אז – דוד בן גוריון לא ידע על התרגיל כלל, וגם לא אישר אותו.

עד היום, נמצאו אנשים שטענו בביטחון גמור שבן גוריון כלל לא ידע על התרגיל. חלקם העלו סברה שהרעיון לא הובא לידיעת הרמטכ"ל – חיים לסקוב.

חיים ישראלי היה אז ראש לישכתו של בן גוריון. המוציא והמביא. בשיחה הראשונה בינינו הוא אומר שאינו זוכר.

אחר כך, הוא קורא לי קטע מיומנו של בן גוריון. ב־2.4.59 כותב בן גוריון: "הזמנתי אלי בבוקר את המטה, לברר מה קרה. נתברר לי, קודם כל, שחיים (לסקוב) לא ידע על השידור ושהכוונה היתה לצו התיצבות של 3 חטיבות".

– חיים ישראלי, זורע אומר שבן גוריון ולסקוב אישרו את התוכנית לביצוע התרגיל. הם לא ידעו את תאריך קיומו.

"מה שזורע אומר אמת ויציב. כל מלה שלו".

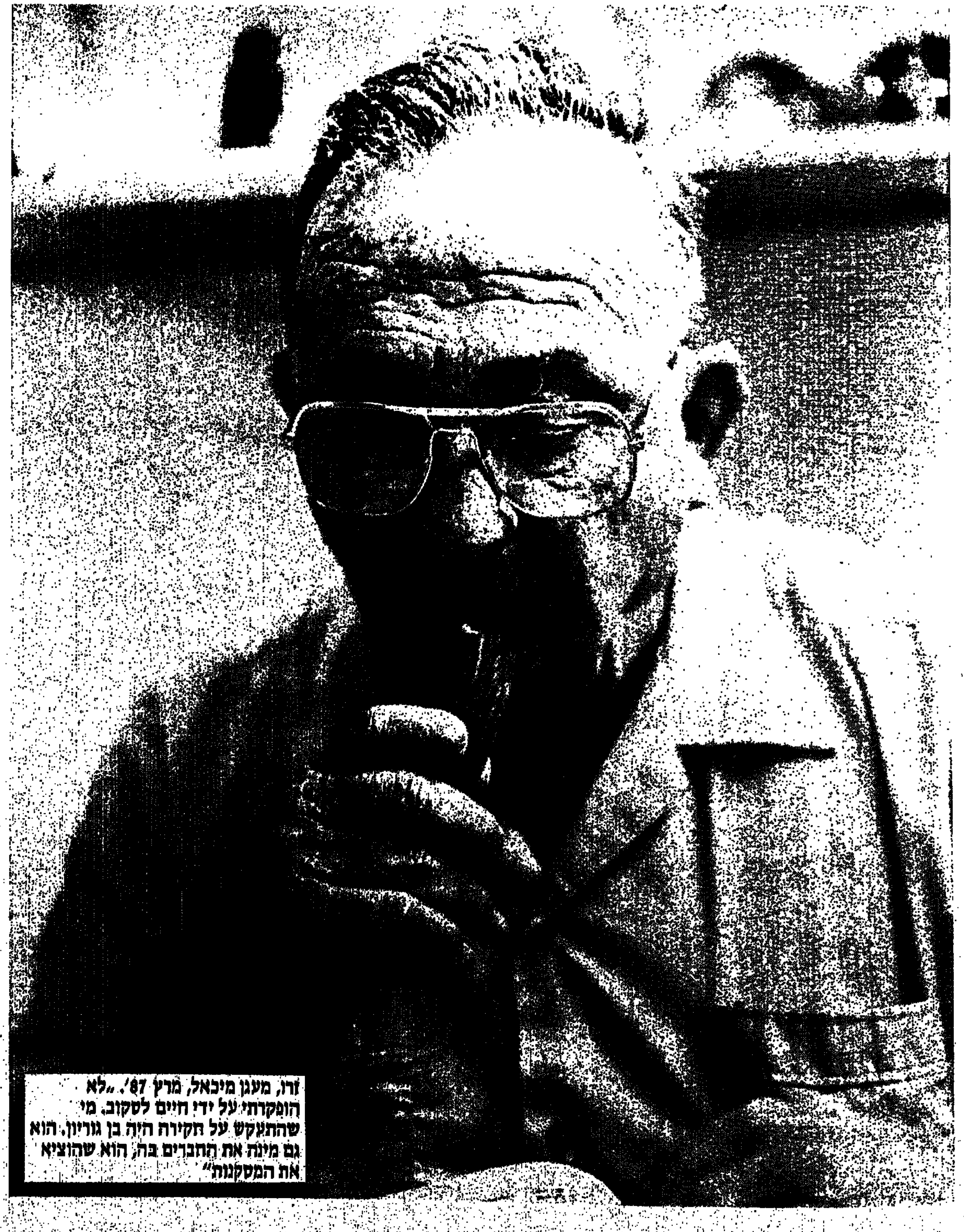

זרו, מעגן מיכאל, מרץ 87'. "לא הופקרתי על ידי חיים לסקוב. מי שהתעקש על חקירה היה בן גוריון. הוא גם מינה את החברים בה, הוא שהוציא את המסקנות"

בן גוריון, שנות ה־50 הראשונות. „הזמנתי אלי בבוקר את המטה, לברר מה קרה. נתברר לי קודם כל שחיים לסקוב לא ידע על השידור". תצלום: בוריס כרמי, מתוך הספר „מדינה בעריסה", באדיבות הוצאת זמורה־ביתן

איש זקן בנעלי בית. כשהוועדה מגישה את המלצותיה – מרים לסקוב טלפון לזורע: 'סורי, אולד בוי', אני מצטער קשישי, הוא אומר לו, הזקן רוצה שתתפטר.

המפקד, אומר זורע, אני מבקש ממך שתודיע לשר הביטחון, דוד בן גוריון, שהאלוף זורע אומר שהוא יתפטר כשהוא יחליט ולא כשיגידו לו.

מה פתאום 'המפקד', שואל לסקוב.

כי מה שאני אומר לך זה רשמי, אומר זורע.

למחרת, הולך זורע לבן גוריון.

כאן באה השיחה שאליה הוא מתכוון כשהוא אומר 'היכיתי אותו'.

„מצאתי זקן קטן יושב בכורסה עם נעלי בית. איזו חוצפה יש לך לבקש ממני להתפטר. במצב שנוצר אתה והרמטכ"ל הייתם צריכים להתפטר. אמרת „לוויתנים", ושפכת את דמי. הוועדה באה ומגבבת שטויות, אומרת שאי הגשת התיק גרמה לבהלה. הרי גם אם הייתי מגיש תוכנית כתובה, זה לא היה משנה. זה לא היה משנה את העובדה, שההוראות שלי לא בוצעו. ולוא הייתי מגיש את התיק, לא ממני היית דורש להתפטר אלא מהרמטכ"ל ומעצמך, אם אני מבין נכון את החיים".

כשזורע מדבר עם בן גוריון, יהושפט הרכבי בחדר השני. ממתין. מסתובב בעצבנות.

– זרו, מישהו עיוות בכוונה את הוראותיך, חיבל בתרגיל?

„כן. ויתרה מזאת, דבר שינוי ההוראות הועלם ממני".

– מי?

„את זה גם בממשלה שאלו, ולא אמרתי. לא אמרתי אז ולא אומר היום".

השאלות הבאות, הן פחות או יותר אותן שאלות שעליהן מתבקש זורע לענות כשהוא, יחד עם הרכבי מופיעים בפני הממשלה.

– אין הרבה אפשרויות. טמיר, ברלי, הרכבי.

„יכול להיות. שזה אחד האנשים שהוזכרת. לא חקרתי אז ולא חקרתי אחר כך. אין לי הוכחות".

– הרגשת שהופקרת?

„כן".

– גם על ידי לסקוב?

„לא. מי שהתעסק על חקירה היה בן גוריון. הוא גם מינה את החברים בה, הוא שהוציא את המסקנות. מה שהיה צריך לחקור זה אלו הוראות אני נתתי, ומה בוצע בפועל. ואם לא בוצע מה שאני הוריתי, מי עיוות אותן. למצוא אותו, או אותם, ולעשות דין צדק".

– אתה מעריך שהיו שיקולים פוליטיים?

„אין לי ספק".

– אם כך למה העיפו גם את הרכבי?

„כי היה כתוב ראש אג"ם וראש אמ"ן".

– אבל חיפשו את הראש שלך?

„אני משער שכן".

■ ■ ■

דן ברלי נפטר. גדעון שוקן, מי שהיה ראש אכ"א ובתוקף תפקידו מעורב בעניין – נפטר. מי שהיה ראש לישכתו של הרכבי, גדעון גרא, אומר שהוא לא זוכר מה היה שם בדיוק. 28 שנים. הרבה זמן.

– זרו, ניסית לברר מה היה? שאלת את דן ברלי?

„פגשתי אותו פעם. אמרתי לו, דן למה עשית לי את זה, איזה מין מעשה נבלה זה היה. הוא נתן לי הסבר כל כך ארוך ומסובך, שהראש הקטן שלי לא הצליח להבין מה הוא אומר".

– בכל זאת, מה הוא אמר?

„הוא אמר שהוא היה בסדר".

– ואברשה טמיר?

„אמר לי: לא ידעתי פה, לא ידעתי שם, פתאום ביצים. אני רק זוכר שלא הניח את דעתי".

– הרכבי?

„נפגשנו לעיתים רחוקות מאד. רחוקות מכדי שאעלה את זה. לא דיברתי איתו".

■ ■ ■

מכתב מאמא, תשובה מהזקן. הרכבי באוקספורד. יושב בחדר שהקצתה לו האוניברסיטה וכותב. לא, הוא לא זוכר את הפרטים בדיוק. שיחה לאוקספורד.

– לסקוב אישר את התרגיל?

„אני לא זוכר".

– תרגיל כזה היה חייב אישור של שר הביטחון?

„אני לא יודע, אבל לא חושב שקיבל אישור".

– אתה זוכר של מי הרעיון?

„לא".

– זורע אומר שברלי וטמיר תודרכו להכין את דעת הקהל לקראת התרגיל.

„יכול להיות. כל הטיפול רוכז אצלו".

– ואתה היית שותף?

„ידעתי שעומד להתבצע תרגיל כזה. כשחזרתי אותו יום מסיור ראש הלישכה שלי, גידעון גרא אמר לי שהתרגיל אמור להתבצע היום אחר הצהריים".

– ואת הקריאה לגיוס, כמו כל עם ישראל, שמעת בבית?

„כן. אחר כך, החל מחול השרים, הטלפונים, הבירורים. כל העניין קיבל משמעות בלתי פרופורציונלית".

– והוועדה מסיקה שגם אתה אחראי וממליצה להדיח גם אותך?

„עד כמה שאני יודע, הם לא המליצו. אני חושב שהם יצרו הבדל ביני לבין זורע. לכן, אחר כך, בן גוריון הציע לי לעזוב לחודש ימים ולחזור לתפקידי אחר כך".

– יצאת לחופש ואמא שלך כתבה מכתב לבן גוריון?

„נכון. איך את יודעת שהיא כתבה? היא כתבה שהיא ממורמרת על ההחלטה, ובן גוריון ענה לה. כתב לה שהוא מבדיל בין שנינו, שלא נמסר דו"ח לרמטכ"ל, ולכן הוא רוצה שאחזור".

– בן גוריון, אתה אומר, עשה הבחנה בין שניכם. הבטיח שתחזור לתפקידך, ובכל זאת החליט להעיף אותך.

„הרושם שלי היה שהיו שיקולים פוליטיים. אחדות העבודה לחצה. רצו שהאשמה לא תיפול רק על איש אחד, רק על זורע".

ועוד אומר הרכבי: „החלו כל מיני הסתבכויות הקשורות בעסק הביש, הבנתי שבן גוריון לא הולך לקיים את הבטחתו".

– נשארה מרירות?

„בוודאי".

■ ■ ■

יעקב חפץ, מי שקדם לדן ברלי בתפקיד,
(המשך בעמ' 60)

זרו על בן־גוריון: „מצאתי זקן קטן יושב בכורסה עם נעלי בית. איזו חוצפה יש לך לבקש ממני להתפטר. במצב שנוצר אתה והרמטכ"ל הייתם צריכים להתפטר. אמרת „לוויתנים", ושפכת את דמי"...

רבין נכנס במקום זרו

העברת מאיר זורע ויהושפט הרכבי מתפקידם, הותירה מטכ"ל מדולדל. שלום עירון, אז עוזר ראש אג"ם: „אני עולה ללישכה של לסקוב ומוצא אותו, כמעט הייתי אומר, עם דמעות בעיניים. דפק לי את המטה, הוא אומר לי, לקחו לי את יד ימין ויד שמאל. אמרתי לו יש עוד אנשים טובים. הצעתי את יצחק רבין. רבין היה אז אלוף פיקוד צפון, וביחסים מאד מתוחים עם לסקוב. אמרתי ללסקוב: אתה לא בעניין, רק תן לי אישור לבדוק עם רבין.

„נפגשתי עם רבין, במלון שושנת הכרמל בחיפה, שאלתי אותו, אתה מסכים. רבין אמר שלסקוב לא יסכים. הבטחתי לו שאבדוק.

„בדקתי. והתוצאה ידועה. אחר כך, סיפרתי את זה לזורע, זרו עדיין קיווה שיחזירו אותו לאג"ם. אתה, הוא אמר לי, יש לך חינוך בולשביקי. למען העניין תקריב גם חברים".
זורע: „לא זוכר שום דבר כזה. מה פתאום? תשאלי את רבין".

זה פועל כמו נמל תעופה שוויצרי.

נוסעים המכירים את נמלי התעופה השוויצרים בציריך ובג'נבה, יודעים שהם פועלים כמו שעון שוויצרי. בשעון מעולה כל רכיב מותאם בשלמות לרכיב הסמוך. עם הקשר המהיר לטיסות-המשך ותהליך העברה קצר, לוח הזמנים שלנו מעניק לך את אותה דייקנות, יחד עם אפשרויות קניה מגוונות בנמלי התעופה וצוות עובדים יעיל ואדיב. לא פלא שיותר ויותר אנשים הנוסעים ליעדים בכל העולם, טסים בנתיב המדויק והאמין - דרך שוויצריה.

swissair

החייל הטוב

אילן תורן, סולידי בתיאטרון. שחקן בלי מרפקים, עם אידיאלים • תיאטרון חיפה עובר מסובול לגוגול. בגיל 49, תורן מתחיל לביים • 'שידוכין', התחלה טובה לביוגראפיה ישראלית: קומדיה ספקנית, בלי הפי אנד

נאוה
עמנואל בר־קדמא
תצלום: מיכל היימן

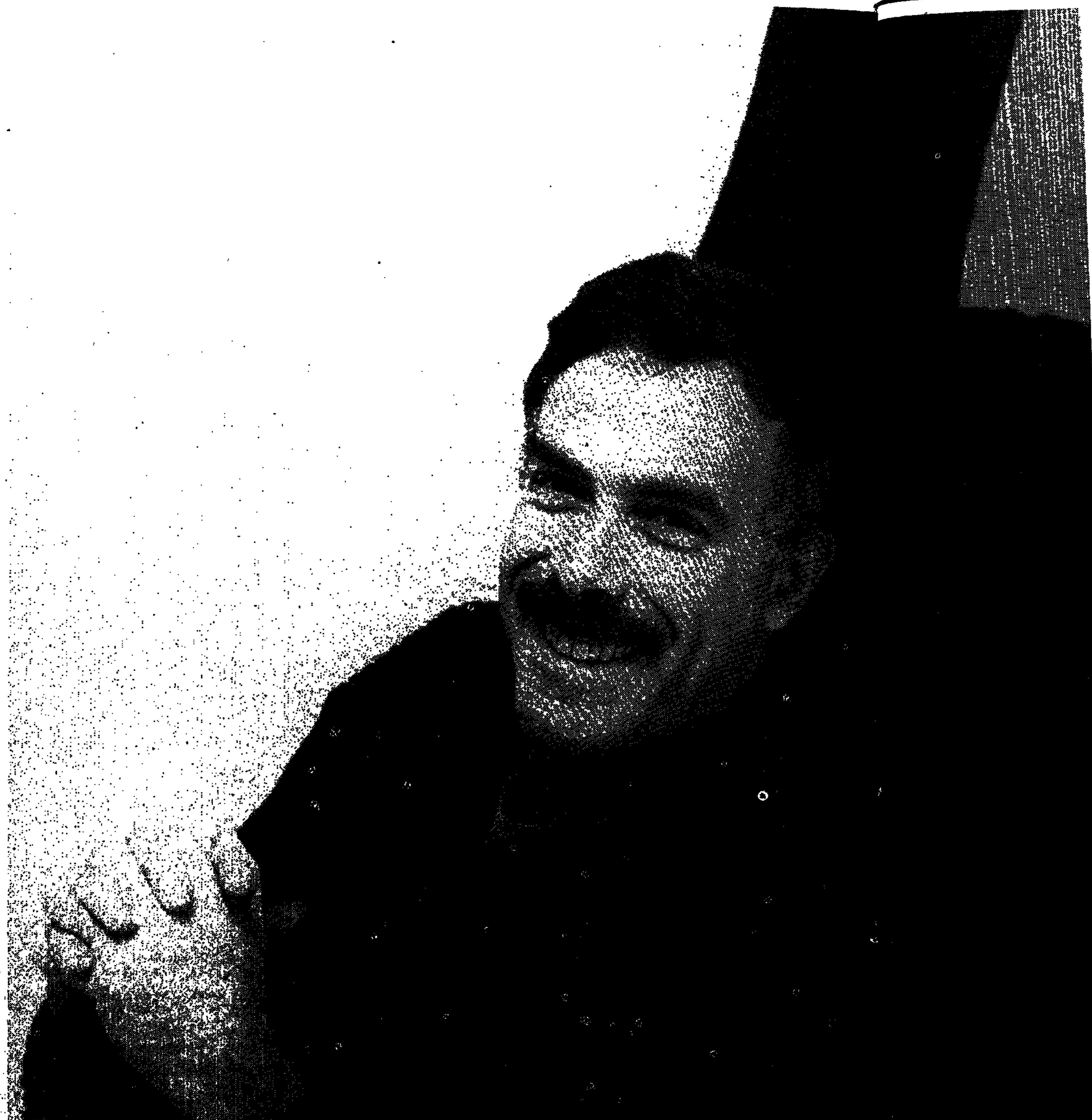

אילן תורן, אולי יבוא פעם לעשות תיאטרון בתל־אביב. אולי יגשים חלום של עבודה עם נסים עזיקרי, חברו הטוב ביותר. „אני יהודי סבלני"

ה ימים הללו נושאים את אילן תורן, 49, לדרך חדשה: בימאי. שנים רבות היה אילן תורן שחקן. לא כוכב, שחקן. חייל של תיאטרון, עם הרבה רוח לחימה. עם הרבה רוח יחידה. אותו לימדו, וכך הוא מלמד, שהתיאטרון אינו חיה הנעה, בהכרח, על הציר שבין ההצלחה והכישלון. מלת המפתח בלכסיקון המקצועי של תורן היא אחריות.

כך הוא רואה את הבימוי. לא מעלה היארכית גבוהה יותר מעל לשחקן – שהרי יוסיף להיות שחקן – אלא „נטילת אחריות על התיאטרון כפי שאני אוהב אותו, כפי שחשוב לקיים אותו".

'שידוכין' של ניקולאי גוגול היא ההצגה שאילן תורן מביים. קלאסיקה. גוגול, ההומאניסט הרוסי הגדול, אמן הגרוטסקה המהורהרת, חוזר. הוא פרסונה גראטה בחיפה. גם איבסן יגיע עוד מעט, נושא את שולי שמלתה של העלמה יוליה. פרוקות וקירות, איפור כבד וזקנים מלאכותיים. נברשות מבהיקות. כל אלה על יד הג'ינס והאהלן, כביש רב מסלולי, עם האופסימיסט והפלשתינאית. ימים אחרים.

כבימאי צעיר הוא מגלם את הגיוון החיפני החדש. תוך פחות משנתיים – 'אוסטרליה הדרומית', דילמה קיבוצית של יוסי הדר, 'שיחות', ערב מיקרא של שירה עברית, ו'האופסימיסט', הצגת היחיד של מוחמד בכרי, על פי ספרו של אמיל חביבי.

■■■

– מה מותר אחריותו של הבימאי על זו של השחקן?

„שחקן", אומר תורן, „נושא על הגב את הסכנה הממשית. הוא מסתער על הג'בלאות בגופו. הוא אומר את האמירה הישירה. מנהל את הדיאלוג.

„תפקידו של הבימאי לתת לשחקנים את האפשרות. סליחה, את הזכות, שאין מכבדים אותה תמיד: לשאת, כשהם משחקים, את דברם כבני אדם. כמובן", הוא מוסיף, „קיימת המגבלה של טקסט נתון וסיטואציות מוכתבות. את הנתונים המוכתבים האלה, צריך להאיר כאור הכי אנושי שאפשר".

התיאטרון, גם אילן יודע, אינו יכול לשרת מסרים אישיים נטו. תיאטרון הוא רב שיח בין כל האנשים הנוטלים חלק בעשייתו. למגרעה שבאופי הקולקטיבי שבעשייה התיאטרונית, יש פיצוי. בהשקפת עולמו של אילן תורן, התיאטרון הוא, על פי ההגדרה, אחת הדרכים להבין את עצמנו. מפתח אפשרי לפיצוח חידת הקיום האנושי.

„משחק, בימוי, כתיבה אינם מסתדרים לגובה, כסדר היירארכי. זו חזית רוחב של עשייה, שמכוונת להאיר את הדרך להבנת עצמך, להבנת המתרחש סביבך".

■■■

התפיסה האידיאליסטית הזאת, המעמידה את התיאטרון במצב של יחסים סימביוטיים עם החיים, משייכת את אילן תורן, אוטומאטית, לתיאטרון חיפה. מפי האנשים האלה יש להגדרות המחייבות, הפסיכו סוציו ספרותיות האלה, ריח חושני של חיים. לא ספרים על המדף. סטייק עם דם על הצלחת.

היא גם משייכת אותו לעולם הולך ונעלם. בנו, השחקן דן תורן, מגדיר אותו לורד בדווי. שני תארים המשתלבים למודל של אצילות רומאנטית. אני לא שומע עליו מלים רעות. בעצם, אם אני שומע אותו, כל השנים, זה רק על הבימה. לא נדחף להתראיין. החשיפה, אומרים, קשה עליו. קושי שאינו מתאזן עם האקסהיביציוניזם השחקני המתבקש. מתבטא לאט וקשה, ומשתדל לדייק. רומה, שחש אחריות לכל מלה, בהנחה שאינה ניתנת למחיקה. מוחמד בכרי, שעבר איתו על 'האופסימיסט', אמר עליו כשעתו, באנדרסטייטמנט: „האיש הזה יודע על מה הוא מדבר".

אני מגיע אל אילן תורן כאל נוף אנושי מוכר. אנשים שמגלים את העולם על הטריטוריה הלא ברורה שבין האידיאל הציוני והריאל הישראלי. תנועת נוער שדיברה אליו במושגים של עתיד־בפעולה, יחד עם תחושת פיספוס של אחרי מלחמת השיחרור. את הפלמ"ח ככר פירקו, מה נשאר. מקן מרכזי של התנועה המאוחדת, במיבנה קלוף טיח בירכתיה של חצר אחורית ברחוב ברנר, היה אילן תורן: מארקסיסט שרוף. אפוטרופוס בן 15 למפא"יניקים בני 17.

„האמנתי", הוא אומר בחיוך מבוייש, „שהדוגמה מסוגלת לפתור את כל בעיות האדם, העולם והחברה".

– והתפכחת?

„תלוי למה אתה מתכוון. אם תחפש, עוד תמצא אותי בצד האדום של הסקאלה. אבל בלי דוגמות. אתה נושר מן הדוגמה, ברגע שאתה מתחיל להפנות את השאלות שלך מן הכלל אל הפרט: היכן אני בתוך המיכלול?"

■■■

אילן תורן הגיע, עם חבריו, לקיבוץ ראש הניקרה. התחתן. הוליד את דן. ארבע וחצי שנים בראש הנקרה. „לא הרעיון של הקיבוץ שלף אותי משם", הוא אומר. „הקיבוץ או.קיי. הבעייה היא טבע האדם".

הפאשלה האנושית היא השולחת החוצה משפחה עם תינוק, אחרי ארבע וחצי שנים, עם מיטת סוכנות ו־120 לירות. סכום שדי בו, בסטאנדארדים של ראשית שנות ה־60, לשכר דירה של חודש אחד.

אם המארקסיזם נראה לו כמו מפתח גנבים הפותח את כל הדלתות, התיאטרון הוא אפשרות. הרבה ספקות, אבל בימה נוחה לשאלות ולאפשרות של גשר בין הקיום וטעם הקיום. הליכה זהירה, הרבה בדיקה. הספק הוא אורח חיים מעתה ועד עולם. להשלים עם זה.

הוא הולך ללמוד תיאטרון באוניברסיטת תל־אביב. בצד, הוא משתתף בסדנת המשחק, הפרטית אז, של נולה צ'לטון. ההיכרות הזאת, הרמות של נולה צ'לטון, עתידה היתה להיות נקודת ארכימדס בחייו המקצועיים ובהשקפתו האמנותית. ולא רק שלו. של דורות שחקנים בתיאטרון.

> **„שחקן נושא על גבו את הסכנה הממשית. תפקידו של הבמאי לתת לשחקנים את האפשרות לשאת דברם כבני אדם"**

תורן עוד יצער תקופה ארוכה במתנה של צ'לטון, אבל אנחנו שרויים בתל־אביב של אמצע שנות ה־60. צעדים ראשונים בתיאטרון: 'יחסים בפארק', 'כנר על הגג' אצל גיורא גודיק. אחר־כך, שלוש שנים ב'הבימה'. תקופה לא רעה בלאומי. תפקידים ב'מחכים לגודו' אצל יוסי יזרעאלי (כעבור 20 שנה, עתיד יהיה אילן לשחק שוב ב'גודו', של אילן רונן), וב'טנגו' אצל אלכסנדר ברדיני, אחרון הבימאים הפולנים בישראל.

אחר־כך, באו 'בימת השחקנים', ותיאטרון חיפה. סביבה אנושית לכל החיים, עודד קוטלר, אמנון מסקין, גדלית בסר, ליאורה ריבלין, נולה צ'לטון. אחר־כך. קודם היו שנות ה־60. יש לו, לאילן תורן, הסתכלות ערכית על שנות ה־60. שנים שלא חדלו לגעת. המיתר עוד נע. המנגינה עדיין רוטטת.

■■■

„בשנות ה־60 נשמתי אוויר עמוק", הוא אומר, „שנות ה־50 היו שנות התנועה, הקיבוץ. הביחד. בשנות ה־60 התבססה יכולת האמירה האישית שלי. שלי בלבד. בלי בני ברית. בלי מקהלה. לא חלק מתנועה. להעמיד לעצמי את כל סימני השאלה האפשריים. נפרצה דרך לכוון אליה את כל הסקרנות ואת כל המחוייבות החברתית שלי".

כאשר הוא מבקש להגדיר את עצמו בשנים ההן, הוא מצרף מושג היפי מבפנים. מתגבשת השקפת עולם, שלאווירה הכללית – ואולי גם למוסיקה של התקופה – היתה השפעה מכרעת: סוציאליזם בגוון הומאני. האדם במרכז. הוא זוכר ימים, ואולי לילות של התעלות הנשמה, אצל נסים עזיקרי על הגג. כולם מביטים למעלה, אל הכוכבים. „כמו נפערו פתחי השמיים", אומר אילן. היו שם, בין היתר, גם אהרון אלמוג, אלפס אנסקי ואריה יצחק. האחרון, שחקן נפלא, צלל אז שם במרחב הירושלמי השחור ולא נודע כי בא אל קרבו.

„והיה גם ההיבט האירוטי. תקופה של חירות אלוהית. כן. השתוללות מינית. מסיבות חשק. אבל, מוזר, עם המון ערגה עמוקה לקשר ולאחווה. אהבה כערך פוליטי. תל־אביב התחילה לקבל את המקצב התוסס של היום. פתאום, תוך כמה שנים, מכפר לכרך. היו זמנים של אופטימיות גדולה.

„כל זה", אומר אילן, „נקטע במלחמת ששת הימים. כמה לוקח לנסוע מהגג של עזיקרי אל נקודת הריכוז של יחידת הצנחנים שלי. שבועות ההמתנה. נאצר מחכה לרבין, ואני מוצא את עצמי בנקודת המודעות המשוננת ביותר של חיי. מלחמה זה לא צחוק. בהתחלה, באימונים, לקחתי את זה כתור משחק. המשך למשחקים מהפעולות בתנועה. בזחל"ם לא טרחתי להתכופף כאשר צריך היה. אחר־כך, תפסתי שאני נמצא בעמדה גורלית של מגננה על החיים. להרוג, ליהרג. מושגים שהם סוף פסוק. חידת הקיום בכל הכובד".

■■■

אילן מדליק עוד סיגריה. אחת מהשתיקות האלה. „רק אחר כך, אחרי זמן, תפסנו מה עשו לנו ששת הימים. לאן הובילו אותנו".

המלחמה, המשבר, גרמו לו להגביר את אחיזתו בתיאטרון. התיאטרון החברתי של שנות ה־70 – „המתמקד ללא ספק באישיותה של נולה צ'לטון" – הפרוייקטים למיניהם, ההצגות הדוקומנטריות, היו תשובה לבעיות מציקות. „היתה העדפה ברורה של האלמנט ההומאניסטי על האלמנט התיאטרלי. סיטואציות מהחיים במקום תיאטרליה. „הצורך הזה", אומר אילן, „החריף עם מלחמת יום הכיפורים ועליית הליכוד לשלטון".

כל זה לא כיבה את הרצון למחזאות טובה, לטקסטים ספרותיים. ואז מצא סיפוק ב'יומנו של מטורף' של גוגול. בתפקידים במחזות של חנוך לוין, של יוסי בר־יוסף.

אילן משחזר קו רצוף, מילדות ועד כאן, של חוויית גוגול. קו שראשיתו עם ההתפעמות מאברהם חלפי, כאקאקי אקאקייביץ' בשמצ'קין, ב'האדרת'.

ואחר כך באה הנסיעה ליפאן. חוויה המבקשת איזשהו קו סיכום. שנה וחצי בקיוטו, למד קיוגן, סגנון של קומדיה עתיקה. „היתה לי", הוא אומר, „משיכה ליפאן. יש לי משיכה לצורני, לטקסי. משיכה של אדם ששורשיו רדודים, שחי במזרח, שקרוע על שוברט, מוצארט ובאך. שמורגל להריח הדרים וזעתר וטיון ושמן זית.

„ביקשתי להכיר אסתטיקה אחרת, בעלת שורשים עמוקים. מצאתי עולם מהמם ומסמם. יופי בלתי נדלה. עולם של חידה בלתי מפוענחת. לא הצלחתי", הוא אומר ביאוש, „לגרד אפילו את קצה הקליפה".

– אתה מיישם את מה שחווית שם?

אילן מחייך חיוך, שניכרת בו עייפות שהיא. „לא. אי־אפשר. תרבויות אינן נטמעות זו בזו. אני יהודי מהמזרח התיכון. בן אדם ארצישראלי. על יפן אני יכול להביט, ולהוסיף להביט, בעיניים קרועות. אתה יודע עם מה אני מזדהה? עם 'האופסימיסט'. בשבילי זה סיפור ארצישראלי מובהק על הרמה הכי אוניברסאלית. נוגע לי בשורשים האישיים הכי עמוקים".

■■■

– יש לך בן שחקן.

אילן מחייך. חיכה לזה. אולי ביקש את זה. הנשימה שלו כמו עמוקה יותר. „יש בינינו", הוא אומר, „קשר עמוק וחיובי. אין הרגשה של פער דורות. למרות שהוא מדור אחר, ממילייה אחר. יש בינינו קשר עמוק וחיובי. כמו שהוא חלק ממני, אני חלק ממנו. אנחנו שואלים את עצמנו שאלות מקצועיות זהות. ההתעמקות שלנו דומה. גם האחריות. יש לנו טעם דומה וסוג דומה של סקרנות.

„דן", הוא אומר, „התחיל לכתוב הרבה לפני. כתב כבר כנער. אני, למעשה, התחלתי רק עכשיו". שיריו הראשונים של אילן תורן, משורר צעיר בן 49, התפרסמו בגליון האחרון של 'עתון 77'.

ואחרי דן, יש גם נעמה. „סיפור־אהבה נפלא", אומר תורן על אשתו. ואחר־כך יש גם יהלי, 14, ואדם, 12. אנשים על הסף.

ואילן, אולי יבוא פעם לעשות תיאטרון בתל־אביב. אולי יגשים חלום של עבודה עם נסים עזיקרי, חברו הטוב ביותר. „אני", הוא מחייך, „יהודי סבלני. וחוץ מזה, אני עוד צעיר, לא?"

אכן. ■

מאת דב גנחובסקי

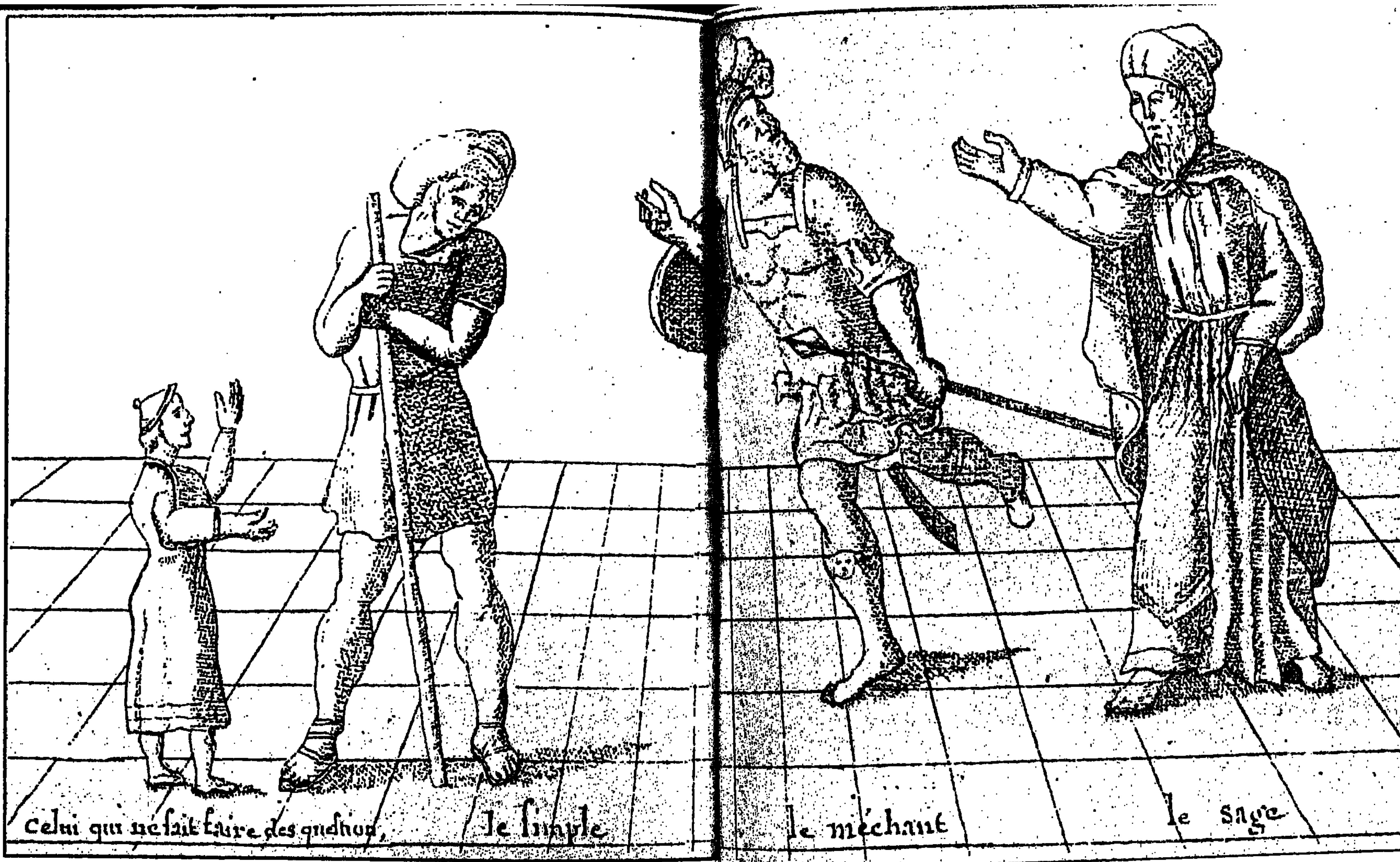

כנגד ארבעה בנים. קטע מתוך הגדת בורדו, התקופה הנפוליונית. הוצאת „נהר, סתוית, עם עובד"

אדום עתיק

'הגדת הרוזנטליאנה', 'הגדת בורדו' – כתבי יד מאויירים מקוריים – יוצאים מן הגנזכים • הגדות הפקסימיליה יצרו בשנים האחרונות מעין 'ספריה קטנה' • לא לאספנים בלבד

לפני שאתם קונים הגדה חדשה לפסח השתא, משלל ההגדות שבשוק, כדאי לקנות ספר נוסף, לא הגדה, אבל על ההגדה: „חגיגת של פסח, מקורותיה ותולדותיה במשך הדורות", מאת דניאל גולדשמידט. הספר יצא בהדפסה חדשה בהוצאת „מוסד ביאליק", וכהגדה עצמה, שעמדה לא גם במשך הדורות, אף ספר זה עמד במבחן השנים מאז יצא לאור לראשונה – והריהו כלי עזר משובח להבין את מהותה, תוכנה וצורתה של ההגדה של פסח.

מרבית ההגדות החדשות, הנמצאות בשוק בערב הפסח, מתהדרות בפירושים חדשים או מחודשים, ובתרגומים ללשונות רבות. בית מסחר לספרים, באחת השכונות החרדיות בירושלים, מציע ללקוחותיו „מבחר של 400 הגדות" וההיצע הכולל בשוק השנה, עולה אף על מספר מרשים זה. הפירושים, מטבעם, מיועדים כל אחד ואחד לחוג מסויים ומוגדר. ההגדה של פסח נעשתה אהובה על היהודים במשך הדורות, בעיקר בגלל שכל אחד יכול לשלב בתוכנה הקבוע את ה'הגדה' האישית שלו.

הפירוש שבציור ובאיור מדבר לעיניהם וללבם של חוגים רחבים בהרבה מאשר החוג המקורי של יוצריהם, או מקום מוצאם. כנראה שמכאן הערגה הרבה שיש ל„הגדות הפקסימיליה" בשנים האחרונות. פקסימיליה – הוצאה מחודשת של ספר, במתכונתו המקורית, מכתב־יד או מדפוס, בנאמנות הרבה, האפשרית למקור. מידת הנאמנות הפכה בשנים האחרונות למפליאה, הודות לשכלול ברפוס ובאמצעיו. הגבול הוא העלות, ההשקעה הנדרשת להשגת הנאמנות למקור.

■■■

מזה שנים אחדות מתמחים בתי הוצאה בישראל ב„הגדות פקסימיליה". יאמר לשבחם, שאין הם מסתפקים בקיים או בידוע מכבר, אלא מוסיפים עליו בחיפושים נרחבים אחר הגדות ראויות להחזרה בפקסימיליה, בגנזי ספריות ובאוספים פרטיים.

קשה לקבוע מה קדם למה: הביקוש הרב של הציבור, שרצה בהגדות יפהפיות אלה; חיפושי שורשים ושיבה למקורות שהביאו את המו"לים לספק – או ההיצע שהביאו המו"לים הוא שיצר את השוק ואת הביקושים.

מילא, תהיה עוד קושיה לפסח. כך או אחרת, נוצרה, תוך שנים מועטות יחסית, 'ספריה' של הגדות־פקסימיליה, רובן מכתבי יד, שהעבירו מרשות היחיד, או מרשות רבים סגורה, לרשות הכלל כמה וכמה הגדות ראויות לציון, יצרו ענף איסוף מיוחד בתוך התחום הכללי של איסוף הגדות־פסח. כיוון שהמחירים שוב אינם לעשירים בלבד, הנאמנות למקור מעולה, ובדרך כלל, גם דברי ההסבר והפרשנות הנלווים למהדורת הפקסימיליה, עונים על הדרישות.

התוצאה ראויה לסקירה מיוחדת: הגדות אחדות נרכשות לצורכי הפסח, אחדות נרכשות על ידי אספנים, וחלק נרכשות כספרי אמנות יהודית, בלי קשר ישיר לחג.

■■■

פסח תשמ"ז. לצורך הכתבה נבחרו שלוש הגדות, שראו אור 'פקסימיליה' השנה.

הראשונה תעלה על שולחן הסדר 'הגדת הרוזנטליאנה', בהוצאת „טורנובסקי". הגדה זו מתמחה לא רק בהגדות פקסימיליה, אלא באסכולה של ציירי ההגדות מצפון גרמניה.

ה'ביבליותקה רוזנטליאנה', המחלקה היהודית בספריית האוניברסיטה של אמסטרדם, הקרויה על שם מייסדה, ל. רוזנטל – אחת הספריות היהודיות המפוארות בעולם. ההגדה נכתבה ונצוירה באלטונה, צפון גרמניה ב־1738, בידי האמן המפורסם יוסף בר דוד מלייפניק. אמרנו האמן המפורסם ובכל זאת, איננו יודעים עליו כמעט דבר.

„הפועל העוסק במלאכה זו וגם בשאר מלאכת הקודש הקטן יוסף בהרב ר' דוד ז"ל מקהילה קדושה לייפניק ממדינת מעהריך", כך הוא חתום על ההגדה. למרות שעל תולדותיו כמעט ולא ידוע דבר, פרט למוצאו ומקצת מנדודיו – על אמנותו יודעים הרבה. הגיעו לידינו כתבי יד שצייר, המאשרים את הערכתו של אמיל שרייוור, מן ה'רוזנטליאנה', שיוסף בן־דוד היה מקורי בקבוצת האמנים היהודיים שפעלו בצפון גרמניה במאה ה־18, בעיקר בהמבורג וסביבותיה.

יוסף בן־דוד הגיע מאלטונה מעיר מולדתו שבמורביה, לאחר נדודים בערי גרמניה. תחנותיו בדרך מתועדות בספרים שכתב וצייר.

ההגדה הינה הגדה 'אמסטרדמית' לא רק מפני שהיא מצויה בגנזי הספריה שם. כבר בשער, 'מתפאר' הסופר והצייר ב„סדר הגדה של פסח עם ציורים נאים, כאשר עיניכם תחזינה מישרים, וגם הוספתי בה פירוש מהשר אברבנאל על פי הסוד, וגם מנהג של ספרדי אשר לא היה בראשונים, ובאותיות אמשטרדם". באמסטרדם חיו יהודים ספרדים ואשכנזים, ומכאן הצורך לענות על מנהגי האשכנזים (באידיש) ועל מנהגי הספרדים (בלדינו).

■■■

מאלטונה שבצפון גרמניה נעבור בקפיצת הדרך לבורדו, צרפת; ומן המאה ה־18 לתחילת המאה ה־19. 'הגדת בורדו' משנת 1813, יצאה לאור בפקסימיליה על ידי הוצאות „נהר, סתווית ועם עובד"; ומן האוסף הפרטי בו היא מצויה כיום. ההגדה הזו איננה נחשבת 'מסחרית', כלומר, כזו שנכתבת ומצויירת על־ידי אמן מקצועי, אלא הגדה 'משפחתית'. היא נכתבה על ידי יצחק צורף, בן לאחת המשפחות הספרדיות המיוחסות של בורדו, המונות ראשיתן בעיר מימי גירוש ספרד.

ההגדה אויירת על־ידי יצחק ואחיו, יעקב, כמתנת נישואים לבן אחותם, ששמו היה גם כן – יצחק צורף. מניין לנו זאת? משום שבסוף ההגדה מופיע נוסח „ברכת קידושין וארוסין". מה לזאת ולהגדה של פסח? בואו ונבחש, שמקבל ההגדה התחתן סמוך לפסח תקע"ג, ו„שבע הברכות" שלו חלו בימי החג.

למרות הריחוק במקום ובזמן בין הגדה זו לקודמתה, יש קשר ביניהן, דרך אמסטרדם. מי שרוצה אישור לחשיבות הדפוס באמסטרדם, ימצא אותו בהגדה הזאת. איורים ואותיות, בכותרות שכאן, הועתקו מהגדת אמסטרדם, משנת 1712. מהגדת אמסטרדם אחרת, משנת 1695, נטלה משפחת צורף את מפת ארץ־ישראל העברית של הגר אברהם בן־יעקב. מתנ"ך אנגלי, שנדפס בלונדון, נטלו את מפת ירושלים של ריצ'ארד בלום; ומספר אנגלי אחר – את מפת נדודי השבטים במדבר. בורדו היתה מרכז סחר בינלאומי, ולתושביה, הסוחרים, היתה גישה קלה לספרי לונדון כלספרי אמסטרדם.

'הגדת בורדו' היא הגדה ספרדית־צרפתית. בעצם, לא סתם צרפתית אלא נפוליונית. סמלי האימפריה של נפוליון מופיעים בה, וחלק לא־קטן מעיטוריה נעשה בסגנון הקיסרי־הצרפתי, ללמדנו היכן היתה נטייתם הפטריוטית של בני משפחת צורף ושל קהילת בורדו בכלל. לא בכדי מינה נפוליון את אחד מבני הקהילה לעמוד בראש 'הסנהדרין הגדולה', שכונן ליהודי צרפת. מעבר לקוריוזים האלה, זוהי הגדה משפחתית, לרבות כתמי היין שנשפך עליה. חלק גדול מההנאה שבעיון ובשימוש בה, נובע מן ה'הצצה' שהיא מאפשרת לתחומה של משפחת צורף בבורדו, לתחילת המאה שעברה.

■■■

שונה מקודמותיה, ועדיין פקסימיליה, היא 'הגדת שאגאל' בהוצאת „סטימצקי". ראשיתה של הגדה זו לפני חצי יובל שנים, כאשר מרק שאגאל המנוח החליט, שבמקום לאייר הגדה של פסח, יצייר בסדרה את סיפור יציאת מצרים – שהוא סיפורה העיקרי של ההגדה. התוצאה – ציורי שאגאל לסיפור המקראי, מהופעת משה ואהרן לפני פרעה ועד למתן תורה בהר סיני, יחד עם הטקסט של הגדה של פסח. אלה יוצרים, בשילובם, חידוש, אולי פירוש חדש. הפקסימיליה כאן אינה ממאות שעברו, אלא מיצירות אמן בן־זמננו, שפירש בדרכו, את סיפור יציאת מצרים, ואת החובה ההילכתית לחזור ולספרו בליל הסדר.

הגדות אלה, ואחרות, כמו 'הגדת קיצע', מצאצאי הגדת אמסטרדם, (למרות שמוצאה מסביבות פרשבורג); 'הגדת טראייבר', שמהדורת הפקסימיליה הנוכחית שלה מצויה בחנויות הספרים, שמוצאה מיוגוסלביה – מעידות על המאפיינים המיוחדים להגדות אלה, בתחום האמנותי ובתחום ההיסטוריה היהודית, בנוסף לחיבה הבלתי־נדלית לספר ההגדה.

■■■

ההתקדמות העצומה ברפוס, מאפשרת הוצאתן לאור של הגדות במהדורות גדולות־יחסית, העושות אותן שוות לכל כיס, בהיותן בלאו הכי רצויות לכל נפש. את הקונה אולי אין הפרטים הטכניים מעניינים, חשוב לו המוצר הסופי. לבעלי המקצוע, ולכל מי שקשור לספר העברי ולאות העברית, ההתקדמות מאז מהדורות הפקסימיליה של שנות ה־20 וה־30, שהיו מעוטות עותקים ויקרות מחיר, מספרת סיפור משלה.

בינתיים, מביאים המו"לים הגדות פקסימיליה לבתינו, אוסף המהווה 'מוזיאון יודאיקה' בזעיר אנפין; מעבר להיבטיו האמנותיים, מבטא האוסף ומדגים את פזורת ישראל בגלותו, ואת האחדות המפתיעה סביב הספר הקטן הזה, ההגדה של פסח.

דניאל גולדשמידט כתב בספרו, „ההגדה של פסח לא בידי מחבר אחד נתחברה, ולא בידי חבורת מחברים, ובכלל לא נתחברה לצורך ליל הסדר, אלא גופה לקט דברים מן המקרא, מן המשנה ומן המדרש, טופסי ברכות, תפילות ופיוטים. ספר קטן זה תולדותיו פשוטות הן: לאחר שנערך, נתקבל בכל תפוצות ישראל, ודפוסו נשאר אחד במנהגי ארצות הגולה, ולא בא בו שום שינוי ניכר".

כל צייר ומדפיס, וכל מאייר נתנו את תרומתם לייפוי ההגדה ולהתאמתה למקומם, למנהגיהם, לקהילתם ולסביבתם, ואפילו לאופנת הלבן ולסגנון הבית והכלים. הגדות הפקסימיליה, היוצרות אוסף ראוי לשמו בעצמן, מאספות ומקבצות יחד את כל הנפוצות והפזורות הללו לבתינו, לזמננו, תוך שמירת רצף ההגדה של פסח, מאז חתימת נוסח ההגדה בידי גאוני בבל.

פסח פסח והגדותיו, לרבות הגדות הפקסימיליה המעטרות ומייפות את האוסף הגדול, בן אלפי הגדות, שנוצר במהלך תקופה ארוכה זו – ועוד לא תמה הרשימה, לא תמו האפשרויות. ■

תהיה עוד קושיה לפסח, מה קדם למה: הביקוש הרב של הציבור לחיפוש שורשים; או ההיצע של המו"לים הוא שיצר את השוק

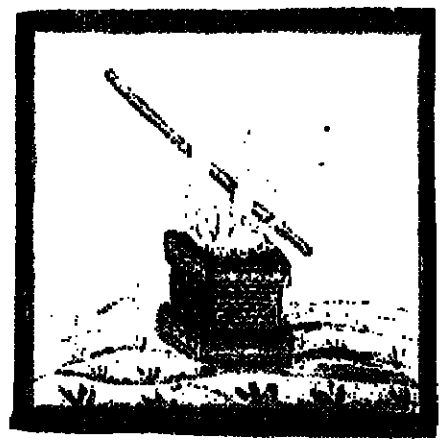

חד גדיא. קטע מתוך הרוזנטליאנה, אגדה אמסטרדמית, 1738. הוצאת „טורנובסקי"

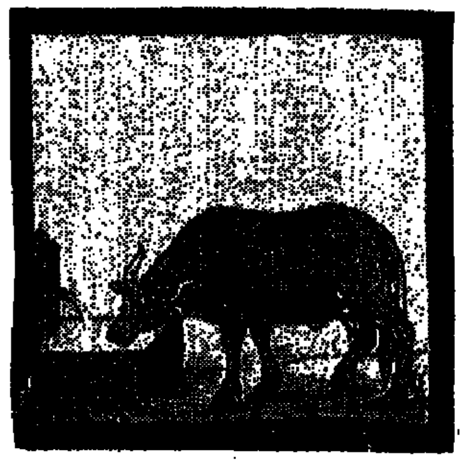

סמלי הקיסרות של נפוליאון מעטרים את ההגדה, ללמדך היכן היתה נטייתם הפטריוטית של משפחת צורף, מבורדו

הראש שלה

„את חיה על חוף עם דקלים, כל עניין הקיום מופחת למינימום. הצריכה הופכת להיות עניינית, מתומצתת • החיים חולפים כחלום"

„הפגישה הראשונה עם המזרח, היתה מאכזבת. ציפיתי לאלף לילה ולילה, מצאתי חברה שנמצאת בין ההודיה והמערבית. כל מה שבעטיני הוא קליפה זו שכבה חיצונית ודקה. כשאת מקלפת אותה, את מוצאת את הקסם האמיתי של המזרח: האנשים.

„שם הקשר עם האנשים אחר. בני אדם הם בני אדם בכל מקום, אבל שם הם לא מתוכנתים ושטופי מוח כמו במערב. במזרח, הקשר עם הזולת הוא על רמה יותר אינסטינקטיבית ואינטואיטיבית. זה עובד על ויברציות הדדיות. אנשים יותר מלאי אהבה, יותר מחוברים לרגש. בניגוד למערב, בו האדם מנותק לגמרי מן התחושות שלו.

„המפגש עם המזרח חזק. אתה נופל לתוך צורת חשיבה שונה. בהתחלה אתה בהלם, ומחליף את צורת המחשבה שלך, אבל אתה עדיין שבוי בחשיבה תבניתית. לוקח זמן, עד שאתה מפתח את המחשבה האינדבידואלית שלך. הרבה אנשים נפלו למלכודת הזו, נתקעו. הם החליפו תבנית חשיבה מערבית ממוסדת, בתבנית חשיבה מזרחית, אנטי־מימסדית, ונתפסו לאדיקות ולפאנטיות.

„חיינו בתאילנד ובלאוס שנה. התחברנו עם אנתרופולוג, שבעזרתו הכרנו את השבטים המקומיים. עשינו טיולים בג'ונגל, ניהלנו בית מלון קטן, והיו לי שלושה קופים ודוב. כשהגענו להודו, נרפאנו מהעניין של הגורו. כבר לא הרגשנו צורך".

הם התמקמו בגואה, מקום שקט וקסום שמשך אליו הרבה היפים. יעל עיצבה בגדים ממשי הודי, בסגנון מערבי, ושיווקה לחנויות במערב. צחי כתב, ותאי גדלה כילדת־טבע.

„נשארנו שם כמעט עשר שנים. היה נהדר. אתה חי בתוך בועה, ואף אחד לא מנסה לפרוץ לתוכה. אתה יכול להינתק מהעולם, ולשחק את כל הפנטזיות שלך. יש הרבה שקט. זה נפלא וחשוב לעבור את זה, כי בתנאים כאלה הרבה יותר קל להגיע אל עצמך. עסקתי בהתבוננות פנימית, ולמדתי המון על עצמי. וכשאין לך את הלחצים סביב, היחסים שלך עם העולם החיצון – אחרים.

„את חיה על חוף עם דקלים, כל עניין מלחמת הקיום מופחת למינימום. אין לך על הראש שכר דירה ומשכנות, והצריכה שלך הופכת עניינית, ומתומצתת. בכלל, אלה חיים אחרים. אי אפשר להסביר.

„זו גם מלכודת, כי את חיה בניתוק מוחלט מהמציאות המערבית, שגדלת עליה. וזו גם הבעייה שלי. החיים שם חולפים כמו בחלום, כשיא הכיף וההנאה. אבל אין את הגירוי שיש במערב, אין אתגר לאינטלקט. הכל הרמוני. אבל הרמוניה היא מצב סטאטי. איפה שיש הרמוניה, אין התפתחות. כל הסיפור הוא להגיע להרמוניה, אחר כך לנפץ אותה, להתחיל מחדש. אסור להיתקע בשום טריפ".

הקשר שלה עם הארץ נשמר. כל שנה־שנתיים באה לבקר את הוריה ואחותה, אבל מרגישה רחוקה ממה שקורה כאן. יכול להיות שפעם תחזור. בינתיים היא בשלב של לימודים וחוויות.

„איך אני מסתכלת על האנשים שעזבתי אני במקום אחר, הם במקום אחר. כשאני מתבוננת היום בבני גילי, שהיו יותר מעשיים, ולא העזו לחלום כמוני – או במה שהם השיגו הרבה יותר מבחינה כלכלית, אבל לא מבחינה חוויתית. אני העשרתי את בנק הזכרונות שלי. טיילתי בעולם, ראיתי הרבה מקומות, נתקלתי בצורות חיים שונות, וקיבלתי פרספקטיבה רחבה יותר לחיים".

צחי ויעל מתגוררים היום בבריסל. רק הגיעו, קשה לה לחוות דעה. למה שם? כי שם שקט וקרוב לאמסטרדם, פריז ולונדון. בריסל זו גם התחלה טובה לעימות עם 'הלם־המערב', אחרי שנים רבות בשקט של המזרח.

„עכשיו, נגמר לי מהמזרח. אני לפני תקופה חדשה, יותר אקטיבית. אני מרגישה צורך לפתח את עצמי כאדם יוצר. במזרח זה בלתי־אפשרי. שם, את יכולה לאגור את הרשמים. עכשיו, אני רוצה לעסוק בצילום.

„היום אני מבינה יותר. אז הייתי מטומטמת. גם היום אני עוד לא לגמרי יודעת מה אני רוצה, אבל לפחות אני יודעת מה אני לא רוצה. אני יותר סובלנית. אז, הייתי קצרת רוח כלפי מי שלא היה בראש שלי. היום, אני יותר שקולה. מקבלת את הפשרה כחלק מהחיים. פשרה אז לא באה בחשבון. זה גם חלק מן הבגרות. כשאתה מתבגר, אתה מבין שלכל דבר יש מחיר. אתה גם יותר סובלני כלפי חולשות של אנשים. היום, יש לי רגש יותר חמים כלפי אנשים. רובם לא יודעים שהם תקועים בתעלה ללא מוצא. והם גם כבר לא כל־כך מרגיזים אותי, כשיש להם העזה לדרוש ממך לחיות כמותם. הכי הרבה מרגישה רחמים.

„עכשיו אני לומדת לנהוג, ורוצה להשתכלל בצילום. פעם אולי אחזור לשם עם מצלמה, ואוציא ספר על המזרח". ■

מערכות סלוניות
מבחר גדול של מערכות
במבחר רב של צבעים
ובדי ריפוד

פינות אוכל
מבחר עשיר במידות וגדלים
שונים, המאפשר לכם להתאים
את הריהוט הנוח והיפה ביותר
לחדר האוכל בדירתכם

מתנה!!!
סט אוכל מהודר
18 חלקים לפיד•נעמן
על כל קניה מעל 1000 ש"ח.

פסח באוירה חדשה...

חדרי ילדים
תצוגה מרהיבה
באספקה מיידית

ווסם רהיט

התארגנות 40 יצרני רהיטים
עמינח, רביד, שבב, סגנון, טופז, עידן, גולד־מור, דניר, שוודיה, ברזילי, דיורית, פיקס, מודלית, הדסית, הרהיט, המומחה, האומנים, במבי, יפית, מיארה, אלינקו, י.ב., אלקל, כחול־לבן, מ.מ. צבע, ביסון, קובר, מאיר, צרפתי, שרנס, ואג, אשכנזי את כלב, אסטוריה, להיט, הרצל, סופרפאו ם, תבוך, טליאס, שמואלוב.

חדש! עד 12 תשלומים
ויזה ישראכרט
פתוח במוצאי־שבת
בני ברק: בית ארגמן, ז'בוטינסקי 9, טל. 791131
פתוח מצאת השבת עד 22.00, יום ו': 09.00-13.00,
כל השבוע: 09.00-20.00

דינמיק
קניון איילון
מרכז קניות ובילוי

למה כדאי לקנות בדינמיק מתנות לפסח?
יש לכך סיבות רבות:
★ דינמיק מיבאת עצמאית וחותכת בפערי תיווך.
★ מדיניות דינמיק היא מתח רווחים נמוך ומחזור גדול.
★ לדינמיק מעבדות ושרות עצמאיות.
★ מגוון המוצרים של דינמיק בכל אחת מן המחלקות הוא הגדול מסוגו בארץ.

טלפונים | **מחשבים** | **מצלמות**

270 מחשבים נמכרו בשבוע ימים!
לאור ההצלחה העצומה - פסטיבל המחשבים נמשך במשך כל שבוע הפסח.
אם חשבת לרכוש מחשב אישי לילדך כמתנה לפסח או תואם IBM-PC עבור עסקך, עכשיו הזמן! במשך עוד 10 ימים בלבד (עד 20/4/87) נמכור את כל סוגי המחשבים האישיים במחירים הנמוכים בישראל, ובתוספות חינם אשר לא ינתנו יותר!

ATARI 130 XE
128K, אפשרות עבודה עם כונן דיסקטים או טייפ לפי בחירתך.
מחיר מעולה
מחיר מבצע 89 X6 ש"ח
אספקה מיידית

תואם IBM*, ספרינג PC/XT
256K + 2 כוננים + מוניטור "12 + 5 דיסקטים
מחיר נמוך במיוחד
*IBM - שם מסחרי רשום.
מחיר רגיל: 1,990 ש"ח
מחיר מבצע: 1,526 ש"ח
אספקה מיידית

קומודור 128D
המוניטור חינם לשבוע בלבד.
128K מתאים במיוחד למחפשים מבחר עשיר של תוכנות לימוד, אפשרות חיבור ל-2 כוננים, עובד בכל שפות התכנות, זכרון פנימי 128K, כולל אפשרות חיבור לטלויזיה.
אספקה מיידית.

תואם IBM* פניקס PC/XT
בלעדי לדינמיק
דגם טורבו - 2 מהירויות
512K, 2 כונני דיסקטים, תוצרת ציגון יפן, ספק כח 150W - כרטיס צבע גרפיקה (או הרקולס) מוניטור דואלי (מונוכרום גרפי).
בונוס דינמיק:
50 תוכנות לימוד חינם
• 10 דיסקטים למשחקים
• קופסא זהה ל-AT
• מקלדת 101 מקשים-חינם בלעדי לדינמיק.
עכשיו ב-5 תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה.
*IBM - שם מסחרי רשום.
מחיר מבצע 385 X5 ש"ח
אספקה מיידית

קח ביס מאפל.
חזרו, מבחר מחשבי אפל וציוד היקפי במחירי הזדמנות.

מוניטורים סניו צבעוניים ל-IBM מתצוגה
במחיר: 321 X2 ש"ח.

הודעה להורים ובעלי עסקים בירושלים, באר-שבע, וצפון הארץ.
במחיר מחשבים כאלו יחטפו אותם תושבי המרכז. אל תחכו לרגע בו תגיעו לדינמיק. הזמינו בטלפון, עכשיו!

פנסוניק 2135
חיוג על ידי מסך דיגיטלי, מונה זמן שיחה, אפשרות למספר סודי, זכרונות, טורק שיחות, זכרונות לכל היא, זהירות, חיוג ללא הרמת השפופרת, מדניק, חיבור למרכזיה.
מחיר רגיל: 720 ש"ח
מחיר מבצע: 98 X6 ש"ח

יורוקום
טלפון אלחוטי מגיוגתדיראן
הסתכל על המחיר!
אישור בזק 605
מחיר מבצע: 50 X4 ש"ח

פנסוניק 2420
טלפון+מזכירה, שלט רחוק עם קוד, 15 זכרונות, חיוג ללא הרמת השפופרת, הכתבת הודעות למזכירה, מונה עד 15 הודעות, אפשרות לשיחת המתנה, חיבור למרכזיה.
אישור בזק 704
מחיר רגיל: 1,080 ש"ח
מחיר מבצע: 177 X5 ש"ח

קינגטל
טלפון שולחני בעיצוב מודרני מכלל צבעים. אפשרות חיוג ללא הרמת השפופרת, זכרון לחיוג אחרון + שיחת המתנה.
הגיעו הדגמים החדשים.
אישור בזק 616
מחיר רגיל: 185 ש"ח
מחיר מבצע: 33 X5 ש"ח

NIKON F-301 + עדשת זום 35-70
לאלו המחפשים שלמות מקצועית מבלי ויתורים.
3 מצבי עבודה: מיחשוב מלא, אוטומטי, חצי אוטומטי וידני, מנוע בנוי בגוף המצלמה. מותאמת לכל סוגי העדשות באמצעות טבעת ניקון.
מחיר רגיל: 1.500 ש"ח
מחיר מבצע 315 X3 ש"ח

CANON T-70 + עדשת זום 28-80
לאנשים המחפשים איכות מקצועית לצילומים.
3 מצבי עבודה: מיחשוב מלא, אוטומטי, ידני בעלת שיטות מדידת אור יחודית.
מחיר רגיל: 1.600 ש"ח
מחיר מבצע 311 X3 ש"ח

PENTAX P-30 + עדשת זום 28-135
מצלמה מעולם אחר. פרוגרם אוטומטי וידני, בתוספת עדשה רחבת זוית, לצילומי פורטרט.
מחיר רגיל: 1,400 ש"ח
מחיר מבצע 266 X3 ש"ח

מבחר מצלמות האוטופוקוס הגדול בישראל.

CANON SUPREME
כל אחד צלם.
הגיע הדור החדש: מצלמת אוטומטיק פוקוס. כיוון מרחקים אוטומטי, מנוע ופלאש פנימי, רק לחיצה והתמונה מושלמת.
מחיר מבצע 191 X3 ש"ח
30 דגמים שונים.

PENTAX PINO
מצלמת FIX-FOCUS הקומפקטית ביותר בעלת מנוע ופלאש אינטגרלי, פשוטה לתפעלה.
מחיר מבצע 46 X4 ש"ח

לרשותך מבחר העדשות הגדול בישראל.

פתוח כל יום עד 10 בערב, ובמוצאי שבתות וחגים.

שירות הזמנות בקו הדינמי!
03-790216
חייג בכל שעה, והזמן את המוצר שבחרת, באמצעות כרטיס האשראי שלך. המוצר יגיע לביתך בתוך 14 יום, בצרוף אחריות מלאה.
VISA

כל המחירים לא כוללים מע"מ. ט.ל.ח
DYNAMIC
קניון איילון ר"ג, טל.: 790216, 03-786474.

לא תנאף!

מאת ריצ'ארד אוסטלינג

מטיפי־דת טלוויזיוניים – תעשיה המגלגלת מיליארדי דולרים בשנה – עומדים בראש שערוריה חדשה בארה"ב, עם כל המרכיבים של אופרת־סבון: מין, דת, כסף ● לפט רוברטסון, שביקר בישראל בשבוע שעבר, אין כל קשר לזה

המאהבת, ג'סיקה האן. "בחורה טובה שפותתה על־ידי הכומר".

האשה, תמי בייקר. סליחה, לעיני המצלמות, לבעל הבוגד

הבעל, הכומר ג'ים בייקר. "הומרן ברשעות לקנוניה בעזרת אשה"

הכנסייתיות האמריקנית היא בדרך כלל דת נעימה ושקטה. אולם לפעמים עלולות לצנוח סביבה מריבות וקטטות בנוסח המערב הפרוע. בשבועיים האחרונים, היא עמדה במרכז שערוריה ציבורית: צמד מטיפים טלוויזיוניים, ג'ים ותמי בייקר, נאלצו לנטוש את הקיסרות הרוחנית המפוארת שלהם ולחפש מקלט. והכל בגלל ניאוף, כסף ורכילות.

יד המקרה גרמה לכך שהסקנדל של בייקר – בו מעורבים מין, תאוות בצע ויריבות קשה בין מטיפים – יפול בדיוק על מחלוקת קשה סביב מטיף טלוויזיוני אחר באמריקה, אורל רוברטס.

למטיפי הטלוויזיה יש כוח רב בארצות הברית. הם מופיעים כמעט מדי יום בדרשה ובדברי פרשנות, וממלאים את המרקע בימי ראשון. כנסיה אצלך בבית.

רוברטס מנהל מרכז דתי, רפואי ואוניברסיטאי בטולסה. באחד משידוריו הודיע, כי "אלוהים יקרא לאורל רוברטס אל חיקו", אם המאמינים לא יגייסו עד ה־31 במארס 4.5 מיליון דולר לעבודה מיסיונרית. נוצרים רבים, וכהם תומכיו של רוברטס, זעמו על הסחטנות.

■■■

פרשת בייקר־רוברטס העלתה שאלות קשות בעניין העתיד של ההטפה הדתית בטלוויזיה והכסף הרב הקשור לכך.

מטיפי הרדיו והטלוויזיה הם עסק המסתכם בכ־2 מיליארד דולר לשנה. מבייקרים, וגם חלק מן המאמינים, אומרים כי זו תעשיה, שהדולר יקר ללבה יותר מהדת. הרגש הוא, לדעתם, על פולחן אישיות ולא על רוח דבריו של ישוע. בהתאם לכך, העיתונים מתארים את הכמרים האלה כחלאת אלוהים, ישו־גייט, על משקל ווטרגייט, ואינם חוסכים ביקורת קשה מתעשיה זו.

השערוריה האחרונה הציגה את המטיפים כגיבורים של אופרת סבון המתרחשת בחיים, במקום שתתמקד במרקע הטלוויזיה.

ג'ים בייקר, כומר פנטקוסטלי הפועל במדינת קארוליינה, הופיע ברשת הטלוויזיה שלו כדי להסביר מדוע הסכים להוציא מידיו את המושכות של הקיסרות הכלכלית־דתית שלו, המגלגלת 219 מיליון דולר בשנה. לא היה זה, חלילה, משום חטא שחטא עם מזכירה בת 21 מניו־יורק, הדגיש הכומר. בעוד אשתו הסולחת, תמי, ניצבת לצידו אמר, כי התפטר על מנת "לשים קץ לתוכנית שטנית" של מטיף יריב, ששאף להשתלט על הכנסיה שלו.

עד מהרה התברר, כי היריב איננו אלא הכומר ג'ימי סוואגרט, מטיף קיצוני מבטון רוג', מדינת לואיזאנה, הנהנה מקהל צופים גדול.

סוואגרט הכחיש, כי יש לו עניין כלשהו בגזילת הממלכה של בייקר. לדבריו, שערוריית בייקר היא "סרטן שיש לעקרו מגופו של ישוע". הוא אומנם הודה, כי התלונן על התנהגותו של בייקר באוזני הממונים עליו בכנסיה. הוא גם צופה שערוריות נוספות. "אני מאמין שהכל ייצא החוצה. אבל זה לא ייצא ממני".

מטיף פחות ידוע מניו אורלינס, מרווין גורמן, תבע את סוואגרט לדין בעניין אחר. גורמן טען, כי סוואגרט שיקר ביודעין כאשר האשים אותו במקרי ניאוף רבים, בעוד שלמען האמת הוא נאף רק פעם אחת. גורמן תבע פיצויים בסך 90 מיליון דולר. תגובת סוואגרט: "אני קורבן בעניין הזה".

■■■

אורל רוברטס ישב וצם במגדל שלו באוניברסיטה של טולסה, בהתאם לאולטימטום שלו. מי שנחלץ לעזרתו היה תעשיין עשיר בשם ג'יס קולינס, שתרם 1.3 מיליון דולר. "אני הולך לכנסיה רק לעיתים רחוקות", העיד על עצמו קולינס. "אבל אני עוזר לכולם".

עם קבלתה התרומה, הזדרז רוברטס להכריז, כי בייקר הוא "נביא האלוהים", שנפל קורבן לכוחות הרשע – סוואגרט, אנשי הכנסיה והעיתונות. "זוהי מיתקפה חסרת תקדים בהיסטוריה האנושית, על רוחו של ישוע הנוצרי".

מנהיגי אירגון הגג של הפנטקוסטלים, המונה 2.1 מיליון חברים, הודיעו מהמטה הראשי שלהם בספרינגפילד, מדינת מונטנה,

כי החטא של בייקר אינו חמור כל כך. מדובר ב"כישלון מוסרי" אמרו, שבייקר כבר תיקן אותו בינתיים. החקירה של הכנסיה בעניין זה נמשכת.

ג'רי פאלוול, הכומר הימני קיצוני, דמות טלוויזיוניות ידועה, קיבל לידיו את ניהול הארגון של בייקר, לפי בקשתו של האחרון. בכינוס חירום, נבחר רוברט דורץ, עוזרו של בייקר, לנשיא הארגון.

ביום בחירתו של דורץ, פירסם ה"שרלוט אובזרבר", כי דורץ הוא זה שקנה את שתיקתה של המזכירה הניו־יורקית, עימה בייקר קיים יחסים. על פי גירסת העיתון, שתיקתה של הבחורה נקנתה בסכום של כ־250 אלף דולר.

פט רוברטסון, מטיף טלוויזיוני ומנהל רשת הטלוויזיה הנוצרית בווירג'יניה ביץ', אמר כי הפירסומים האלה בקשר למטיפים אחרים, לא יפגעו בסיכוייו לקבל את המועמדות הרפובליקנית לנשיאות ארצות הברית. בינתיים, רוברטסון עסוק בשני משפטים אחרים משלו. הוא תובע 35 מיליון דולר מכל אחד משני פוליטיקאים מקומיים, שטענו כי אביו של פט דאג בשעתו לכך שבנו לא יישלח לקוריאה.

■■■

שחקן־מפתח בשלבים המוקדמים של דרמה זו הוא ג'ים בייקר, האיש השולט בקומפלקס הקרוי "הריטאג' ארצות־הברית". ההריטאג', הנמצא בגבול שבין קארוליינה הצפונית והדרומית, הוא אתר נופש פופולארי ביותר בארה"ב, אחרי "דיסני־לנד" ו"דיסני וורלד". בשנה שעברה, ביקרו בו למעלה מ־6 מיליון בני אדם, שבאו לראות את המקום בו מצויים, בין השאר, שיחזור של עיירה מסורתית באמריקה ופארק שעשועים ענק, שנושאו התנ"ך והברית החדשה.

רשת הטלוויזיה פ.ט.ל. היא לב העסק הזה. הרשת מגיעה ל־13.5 מיליון צופים. עד לפני כשבועיים, התוכנית הטלוויזיונית של ג'ים ותמי, תוכנית־יוקרה בפ.ט.ל., הייתה פופולארית מאוד. ג'ים הטיף ותמי בדרך כלל בכתה – לרוב מבעד לריסים המלאכותיים שלה. הם ביקשו לגייס כסף לפרוייקטים שונים.

נפילתו של בייקר החלה ביום קר, בדצמבר 1980, בבית מלון בפלורידה. ג'ים ותמי, שלעיני המצלמה היו כזוג יונים, לא בדיוק הסתדרו ביניהם בחיים הפרטיים. לפי דיווחים מסויימים, הכומר האוונגליסטי ג'ון פלצ'ר, אירגן לבייקר פגישה עם אותה מזכירה מניו־יורק, ג'סיקה האן. בהודעה הרשמית שלו בעניין אמר בייקר, כי הוא "הומרן בצורה מרושעת ובוגדנית בידי ידידים לשעבר, שעשו קנוניה נגדי בעזרתה של אישה".

הקשר בין האן ובייקר אמור היה להיות מקצועי: המזכירה הצעירה אמורה היתה להופיע לצדו של הכומר בחטפה

מילון דתי קצר

אוונגליסטים. הגדרה כוללת לפרוטסטנטים אמריקנים, השמים דגש על גישה שמרנית. הם מפרשים את כתבי הקודש בצורה מילולית, ופועלים מתוך מחוייבות אישית לישוע הנוצרי. הם שייכים לכנסיות רבות. הגדולה בהן היא הסאות'רן בפטיסט קונבנשן, שעמה נמנים בילי גרהאם ונשיא ארה"ב לשעבר, ג'ימי קרטר. תת קבוצה, הקוראת לעצמה "חסידי הברית החדשה", מגלה שמרנות רבה בנושאים כמו הפלה, תפילה בבתי ספר, ומעורבות בנושאים כמו ביטחון ארצות־הברית, תמיכה בישראל.

פונדמנטליסטים. אוונגליסטים קיצונים, כמו ג'רי פלוול, למשל. מתרחקים מנוצרים בעלי דעות שונות, אפילו מאוונגליסטים מתונים.

פנטקוסטלים. קבוצה שנוצרה בראשית המאה, מחזיקה בדעות של הקבוצה הקודמת, קיצונית יותר. ג'ים בייקר וג'ימי סוואגרט, עם הארגונים שלהם, שייכים לקבוצה זו. היא גדלה בצורה מתמדת, וכעת היא מונה 2.1 מיליון חברים.

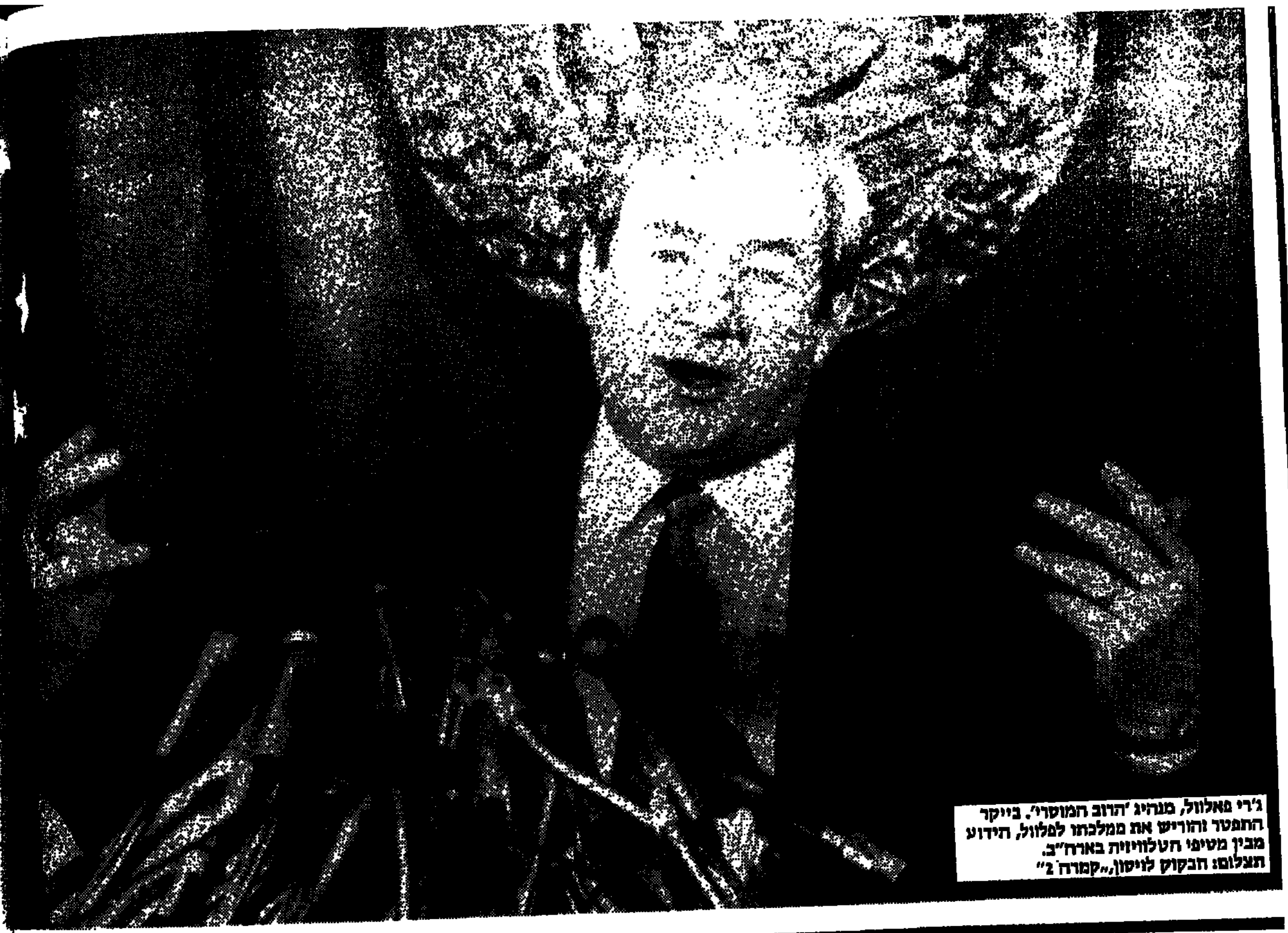

ג'רי פאלוול, מנהיג 'הרוב המוסרי'. בייקר התפטר והוריש את ממלכתו לפלוול, הידוע מבין מטיפי הטלוויזיה בארה"ב.
תצלום: חבקוק לויסון, „קמרה 2"

הכומר השקה את הצעירה החטובה יין. מקץ שעה, היו במיטה. אחר כך, סיפרה, הרגישה „כמו המבורגר שהושלך לרחוב" ● הפ.ט.ל הסכים לשלם מיד סכום של 115 אלף דולר, „דמי שתיקה". האן קיבלה 20 אלף דולר. היתרה הלכה לידידיה, „להוצאות" ● לפי העיסקה, אמורה היתה האן לקבל עוד 150 אלף דולר, אם לא תגלה לאיש על הפרשה במשך 20 השנה הבאות ● האן, מסתבר, לא עמדה בעיסקה

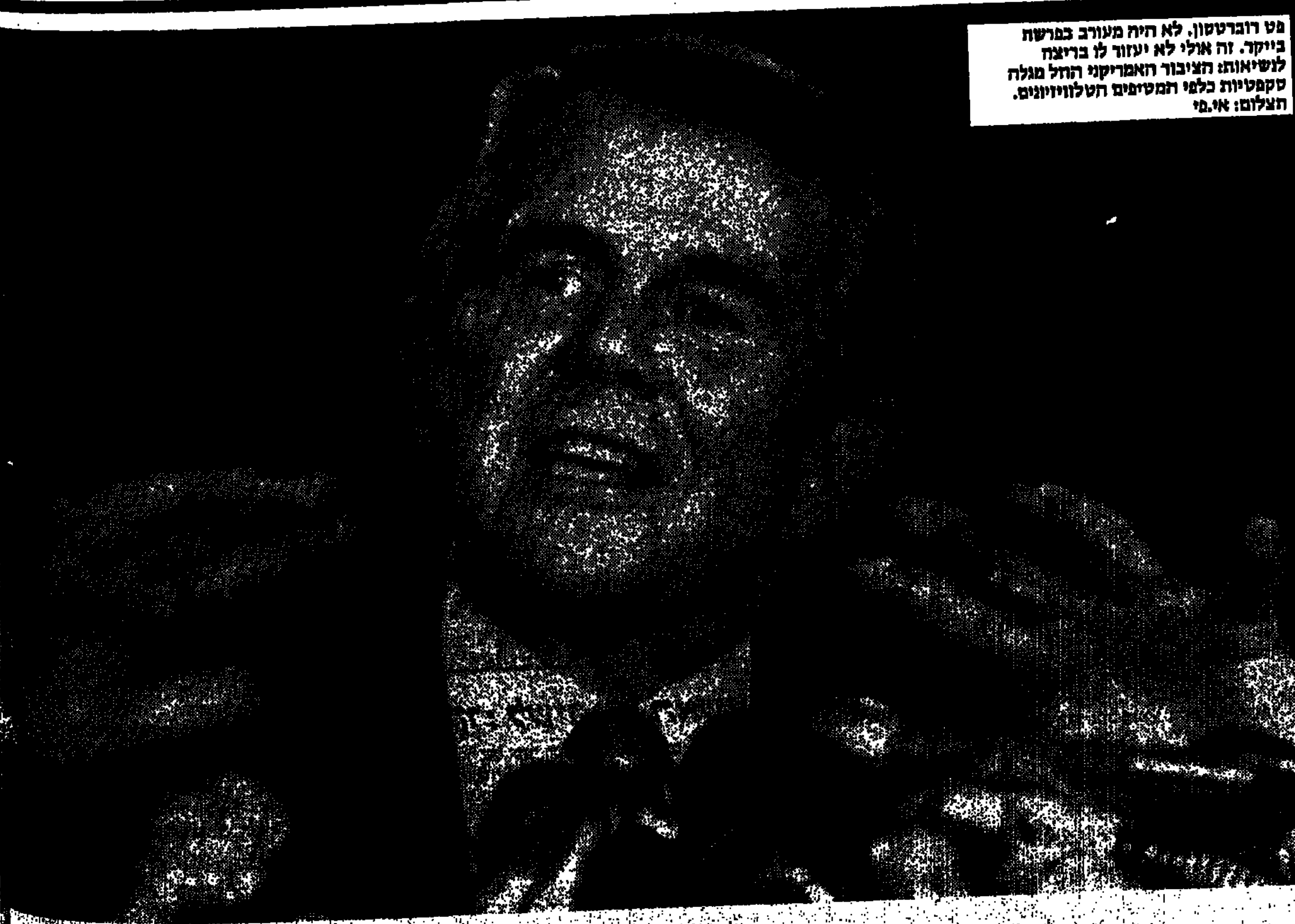

פט רוברטסון, לא היה מעורב בפרשת בייקר. זה אולי לא יעזור לו בריצה לנשיאות: הציבור האמריקני החל מגלה סקפטיות כלפי המטיפים הטלוויזיונים.
תצלום: אי.פי

הטלוויזיוניות. ידיד של בייקר, ג'יימי באקינגהם, אמר, כי בייקר „הופתע מאוו נוכח המיומנות של האן. הוא אמר כי היא מאוד מקצועית, בהתחשב בכך שהיא בת 21 בלבד... היא ידעה את כל הטריקים של העסק הזה".

■■■

ידידיה של האן מתארים אותה כבחורה הגונה, חסידת אמת של בייקר, שנוצלה לרעה. ידיד שלה אומר, כי „היא התמלאה יראת קודש להיות בנוכחותו של הכומר בייקר", שהשקה אותה יין ומקץ שעה כבר היו במיטה. אחר כך, לדברי הידיד, „האן הרגישה כמו המבורגר שהושלך לרחוב".

האן סיפרה על כך לכומר שלה, והוא הפנה אותה לידידו פול רופר, איש עסקים מקומי. הוא הכניס לעניין את ג'ון סטיוארט, מטיף רתי ופרופסור למשפטים. השניים הגישו תלונה בשם האן ותוך עשרה ימים קיבלו תשובה מדורץ, עוזרו של בייקר.

בפגישה שנערכה ב־27 בפברואר 1986, הודיע דורץ כי הפ.ט.ל. מסכים לשלם מיד להאן סכום של 115 אלף דולר. האן עצמה קיבלה 20 אלף דולר. היתרה הלכה לידי רופר וסטיוארט, „להוצאות". לפי העיסקה, אם האן לא תתבע את בייקר לדין ולא תגלה לאיש על הקשר ביניהם במשך 20 השנים הבאות, היא תקבל עוד 150 אלף דולר.

אבל בדומה לסיפור על דוד המלך ובת־שבע, הסוד לא נשמר. שמועות על המקרה הגיעו לאוזניו של ג'ימי סוואגרט. הוא שמע על כך מפיו של סלציר, ידיד ותיק של האן, שסולק מהכנסיה בגלל אלכוהוליזם.

סוואגרט כאילו רק המתין לאירוע ממין זה. הוא כן ל„דיסנילנד הנוצרי" של בייקר. מה עוד שבייקר 'סחב' צופים מתוכניתו של סוואגרט, לאחר שהכריז כי האחרון תוקף את הכנסיה הרומית יתר על המידה.

סוואגרט ביקש להיפגש עם בייקר. אבל היה זה דורץ שהגיע לבטון רוג', כדי לשוחח עם סוואגרט. דורץ בא עם שני בכירים מארגון הגג של הפנטקוסטלים.

פגישה עם שמיר

הד"ר פט רוברטסון הוא הבעלים של רשת הטלוויזיה במבתים כינויה. זו טלוויזיה אב בארה"ב מחוברים לרשת. זו גם האם של תחנת השידור הנוצרית המשדרת ממארג'עיון. באיזור הצפון ניתן לקלוט את רוברטסון מראיין חוזרים בתשובה בתוכניתו מועדון ה־700.

הקיץ, בעקבות „שיחה עם אלוהים", הכריז על עצמו כמועמד לנשיאות מטעם המפלגה הרפובליקנית. כמתחייב ממעמד זה, הגיע בשבוע שעבר לישראל.

רוברטסון נפגש לשיחה בת שעה עם ראש הממשלה, יצחק שמיר, ביום שני שעבר. בתחילת הפגישה שוחח עם שמיר הד"ר רוברטסון, מועמד לנשיאות. בסופה, היה זה „מיסטר פט", שדרן טלוויזיה פופולרי. הוא ושמיר יצאו לחדר צדדי בלשכת ראש הממשלה, ורשת סי.בי.אן. זכתה לראיון בלעדי עם שמיר.

רוברטסון מראיין בסגנון מיוחד. שאלה לדוגמה: „אנחנו בטוחים שפרשת פולארד תחלוף ולא תעיב על היחסים בין מדינותינו. האין אדוני סבור כך?"

רוברטסון שואף לזכות במועמדות המפלגה הרפובליקנית לנשיאות ארצות־הברית.

■ אהד שרב

סוואגרט: המטיף המזמר

הכומר הפנטקוסטלי ג'ימי סוואגרט, 52, גבר שרירי בעל שיער בצבע הדבש וקול נעים וערב, הוא מטיף הטלוויזיה המקובל ביותר באמריקה. בכל יום ראשון, הוא מגיע ל־8 מיליון צופים.

סוואגרט יצא נגד בית המשפט העליון של ארצות הברית („מוסר שקולל על ידי האלוהים"), ונגד הנצרות הרומית, שהיא לדבריו „מולחן שקר". „אל תתעסקו בכלל עם ישוע", אמר למאמיניו. „הוא היה יהודי".

סוואגרט פועל מבסיסו בבטון רוג', לואיזיאנה. בשנה שעברה, הסתכמו הכנסותיו ב־140 מיליון דולר. אישתו פרנאסס, 43, ובנו דוני, עובדים בניהול. הקומפלקס בבטון רוג' כולל אוניברסיטה קטנה, אולפן טלוויזיה ואולפן הקלטות.

סוואגרט מכר למעלה מ־15 מיליון תקליטים.

בניקה בתרומות. היה הבניה שנועדה תברוק את הנוגא.

עוד גילה פלוול, כי הויידידים של הארגון, ג'ים ותמי, קיבלו „בארח בלתי מוגבל" את משכורותיהם. גובה המשכורות לא ידוע לו, לדבריו. לפי העיתון המקומי, בני הזוג השתכרו בשנה האחרונה קרוב למיליון דולר.

תמי, השוהה בפאלם ספרינגס, אמרה כי אובדן התוכנית שלהם פגע בהם קשות. „ג'ים ואני עצובים מאוד", אמרה.

■■■

עם בואו של פלוול לפ.ט.ל. ירד המסך על הסיפור של אורל רוברטס. היתה זו התוכנית של בייקר בה הודיע רוברטס, כי הוא זקוק רק לעוד 1.3 מיליון דולר כדי להשלים את סכום האולטימטום שלו. המיליונר קולינס תרם, כאמור, את הסכום הזה בדיוק. העובדה שקולינס הרוויח בשנה שעברה 50 מיליון דולר ממירוצי כלבים, הטרידה את תומכיו של רוברטס.

קולינס אמר לעיתונאים, כי רוברטס „כבר לא צריך לעשות תרקירי", אך העיר כי אולי האיש זקוק לטיפול פסיכיאטרי. אף שהסכום הושלם, רוברטס המשיך לצום וביקש ממאמיניו לשלוח עוד כסף. סוואגרט אמר: „האמונה בישוע הנוצרי מעולם לא הייתה בשפל כזה".

■■■

המטיף הטלוויזיוני הגדול מכולם, פט רוברטסון, לא היה מעורב בפרשת בייקר. ואולם, אין בעובדה זו כדי לעזור לו במאמציו לזכות במועמדות לנשיאות. יש סימנים לכך, שהציבור האמריקני נעשה סקפטי יותר בקשר למטיפים האלה, ויש בכך כדי להמעיט מקסמו של רוברטסון.

פלוול חייב להקדיש זמן רב לבעיות האחרות, והמועד אינו נוח כלל. לפני שנה, נאלץ פלוול לפטר 225 עובדים בגלל מחסור בכסף. ובשבוע שעבר, הושעתה התוכנית שלו בגלל חובות „המסתכמים בשש ספרות", כדברי דוברת של הרשת.

יש משקיפים הרואים בהשתלטותו של פלוול על פ.ט.ל. צעד שנועד ליצור ברית

למטיפי הטלוויזיה יש כוח רב. הם מופיעים כמעט מדי יום בדרשה ובדברי פרשנות, וממלאים את המרקע בימי ראשון. כנסיה אצלך בבית ● בסופו של דבר, זה עניין כספי. המטיפים צריכים לשלם עבור זמן השידור שלהם. הם מסרבים לגלות מה בדיוק הם עושים בתרומות הנשלחות אליהם לשם כך ● בעתיד תהיה דרישה גדולה יותר של הציבור, לדעת מה נעשה בכספים אלה

„סיפרתי לדורץ על פרשת ג'סיקה האן", אומר סוואגרט. „הוא הכחיש. הוא שיקר לי".

סוואגרט המתין עד הוועידה הכלל ארצית של המטיפים בטלוויזיה. ואז, כאשר סוואגרט עמד לפתוח את פיו, ניגש אליו הכומר ג'ון אנקנברג, וגילה לו כי העיתון „שרלוט אובזרוור", עומד לפרסם את כל הפרשה.

בייקר, למד סוואגרט הנדהם, הקדים רפואה למכה: הוא פנה ביוזמתו לעיתון, התוודה על הקשר שלו עם האן, התפטר, ומסר את ניהול הפ.ט.ל. לידי פלוול.

■■■

כאן נכנס לזירה נורמן רוי גרוטמן, עורך דין ניו־יורקי. נורמן ייצג את הירחון „פנטהאוז" במשפט נגד פלוול, כאשר פלוול ביקש למנוע את הפצת הגיליון בו פורסם ראיון איתו. כאילו אין די בכך, מסתבר שגרוטמן היה אחר כך הפרקליט של פלוול, במשפט נגד הירחון הפורנוגראפי „הסלר".

גרוטמן, שעבד עכשיו בשביל בייקר, גילה כי היו איומים על לקוחו. הוא הצהיר שאם הדבר לא ייפסק, הוא עצמו יחשוף את „הכביסה המטונפת" של המאיים. מאוחר יותר הודה גרוטמן, כי הוא התכוון לג'ימי סוואגרט.

סוואגרט מצידו מאיץ בגרוטמן שיגלה „לעולם כולו" את הכביסה שעליה הוא מדבר. גרוטמן שלף כתבה מהירחון „ספין", שבה נטען כאילו סוואגרט ניצל כספי תרומות למטרות אישיות.

ידידו של בייקר, אורל רוברטס, הצטרף למתקפה. בלי לקרוא במפורש בשמו של סוואגרט הזהיר, כי „השטן שם משהו בליבו".

■■■

עתה התעוררה מחלוקת בקשר למינהל החדש של פ.ט.ל.

פלוול הוא בפטיסטי, המתנגד לפי דתו לפנטקוסטליזם. על רקע זה היו שתבעו לסלקו מיד את פלוול מפ.ט.ל.

דורץ, שנבחר לנשיא הארגון, יצטרך להסביר את חלקו בפרשת בייקר. כאמור, הוא, יותר מבייקר, היה קשור בהסדר הכספי עם האן. פלוול עצמו לא גילה מאין יבוא 265 אלף הדולר, 'דמי השתיקה', והאם זה כסף

פלוול: פונדמנטליסט לוחם

ג'רי פלוול, 53, הוא אולי הידוע והיעיל מקרב כל המטיפים הטלוויזיונים באמריקה. ב־1979, ייסד את תנועת הרוב המוסרי. מאז הוא מכוון את תומכיו שיתרמו ויתמכו במועמדים שמרנים. רבים מהם הם מנאמניו של הנשיא רייגן.

ב־1956, לאחר שהוסמך לכמורה, ייסד כנסיה משלו בלינצ'בורג. כיום הוא שולט על קיסרות כלכלית שהמחזור שלה עומד על 100 מיליון דולר לשנה. הוא מעסיק 2000 איש. בכנסיה שלו יש עכשיו 22 אלף מאמינים.

פלוול הוא הבעלים של החברה המפיקה את תוכניות הטלוויזיה שלו, המשודרות ב־350 תחנות ל־2 מיליון צופים. הוא גאה במיוחד על מה שהוא מכנה מפעל חייו, אוניברסיטת ליברטי, מוסד השכלה פונדמנטליסטי שנוסד ב־1971, המוסד מחרים אלכהול, טבק, מוסיקת רוק.

פלוול ואשתו מייסל חיים על משכורת של 50 אלף דולר לשנה. הם גרים בבית נאה, בן 150 שנה. פלוול מחזיק במטוס מנהלים תוצרת ישראל.

רוברטס: מרפא בידיים

אורל רוברטס, 69, טוען כי הוא מסוגל לרפא חולים במגע ידיו. התוכנית הדתית שלו, בת 30 דקות, משודרת ב־210 תחנות ומגיעה ל־1.1 מיליו איש. בשנה שעברה, קיבל תרומות בסך 55 מיליון דולר.

במרכז הרוחני שלו בטולסה ישנה אוניברסיטה שבה לומדים 4500 סטודנטים ובית חולים, שהקמתו עלתה 250 מיליון דולר. במרכז הרפואי הזה מוצע לנזקקים טיפול רפואי ורוחני גם יחד.

רוברטס צריך להעביר כספים ממקורות אחרים להמשך קיומה של „עיר האמונה" שלו. בדרשה טלוויזיונית ששודרה ב־1980, רוברטס סיפר, כי היה לו חזון. „ישוע, שהתנשא לגובה של 30 מטר עמד לצידי. הוא אמר שידבר דרכי איתכם, המאמינים, וכך אבנה את המרכז הרפואי".

התרומות החלו לזרום מייד.

בייקר: לשיר עם האשה

המייסד של אתר הנופש הריטאג', ג'ים בייקר, בא ממשפחה עניה במישיגן. ב־1965, התחיל לעבוד ברשת הטלוויזיה של פט רוברטסון והיה בין המייסדים של תוכנית הטלוויזיה „מועדון ה־700".

ב־1974, החל בייקר לבנות את רשת הטלוויזיה שלו, פ.ט.ל., ואת הריטאג'. עד לאחרונה, התוכנית הפופולארית ביותר ברשת הייתה התוכנית של ג'ים ושל אישתו, תמי פיי.

הם נאלצו לפרוש בגלל השערוריה.

חדשה בין שני כוחות פרוטסטנטים, שעד כה היה להם רק מעט מן המשותף. פלוול אמר, כי עשה זאת מסיבה אחרת לגמרי: „אם האתר הדתי בהריטג' ייהרס, תהיה לכך השפעה רעה על כל נוצרי באמריקה".

יש לשער כי תומכי הפ.ט.ל. יתייצבו מאחורי הארגון הפגוע שלהם. למטיפים בטלוויזיה יש עוצמה רבה, משום שהם עונים על צרכים אמיתיים של הצופים. על רקע זה, כמעט לא משנה מי הוא המטיף. מעריצים מקומיים התלוננו על כך, שהקהל הרחב הגיב באדישות להעלמותם של בני הזוג בייקר מהמסך.

■■■

הדת בטלוויזיה היא, בסופו של דבר, עניין כספי. המטיפים צריכים לשלם עבור זמן השידור שלהם, והם מסרבים לגלות מה בדיוק הם עושים בתרומות הנשלחות אליהם לשם כך. איש הכנסיה האוונגליסטית קארל הנרי צופה, כי „בעתיד תהיה דרישה גדולה יותר של הציבור, לדעת מה נעשה בכספים אלה". ועידת המטיפים־השדרנים, הכוללת את מטיפי הטלוויזיה והרדיו, מגבשת עכשיו את כללי האתיקה שלה. הצורך בכך נובע מן העצמאות הרבה של כל תוכנית דתית.

מן הראוי להדגיש, שכמעט ואין קשר בין תוכניות אלה לבין חיי הכנסיה הרגילים. מרטין מרטי, היסטוריון דתי מאוניברסיטת שיקגאו אומר, כי „כומר בקהילה שלו חייב לדווח על כל פרוטה שהוא מוציא. הגובר גר לידך והוא שם עין". לעומת זאת, מטיפי הטלוויזיה חייבים לדווח רק לעצמם, על השימוש שהם עושים בכספי התרומות.

האם התנועה האוונגליסטית, שצברה תנופה וכוח בעשרים השנים האחרונות, תיחלש בשל השערוריות האחרונות?

הסוציולוג ג'יימס דוויסון הנטר, מאוניברסיטת וירג'יניה, אינו סבור כך. „המטיף בטלוויזיה הוא חלק קטן מתנועה פופוליסטית חזקה ביותר". ■

שודרות „טיזם" על־פי הסכם עם „ידיעות אחרונות"

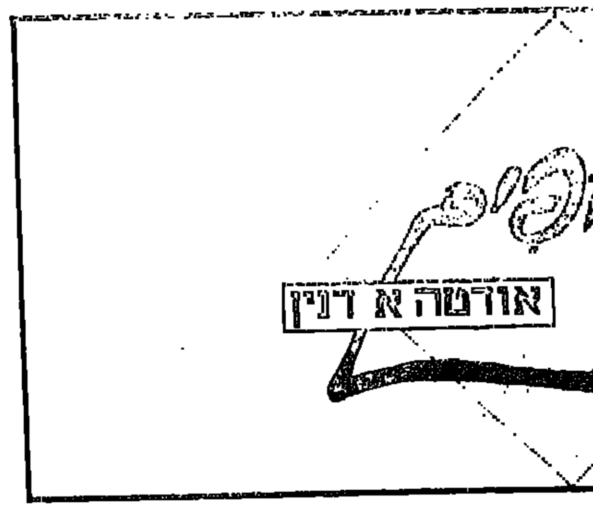

יופי

שיער ענקי

טינה טרנר, יצור ענק אבל קצר, המציאה את השיער הבחוש. שיער שמסורר בקפידה, פרוע לכל הכיוונים כאילו זה עתה עברה בו סופת טורנדו.

זה מוסיף המון סנטימטרים לגובה, והמון וולטאז' לסקס, כי גברים אמורים לאהוב שיער פרוע. זה מזכיר להם בטח את הזמנים הטובים ההם לפני שהשורה „מויישה, לא בתיסרוקתו" נהיתה חלק מהחיים.

אידאל יופי זה עניין של אופנה, והסטוץ הכי חם היום, זה ראש גדול. לא הגוזמה של טינה טרנר, אבל בסביבה, לאמר, ענגת שיער משגע סביב הפנים.

להוציא את שתיים וחצי המאושרות שנולדו ככה, כל דלילות הפדחת משיגות את האפקט הזה בעזרת טכניקות הפרמננט החדישות, שמנפחות את השיער בגלים רכים בלי לקרזל ולחספס אותו. כמו ההוא עם השערה הבודדת מהבדיחה, שבא לספר וביקש „היום תעשה לי פרוע".

בארצות הברית, משם באה אופנה זו, הטכניקות האלה הן עניין שבשיגרה.

אצלנו – זו עדיין רולטה רוסית. יותר מדי פעמים מתכוונים פה לתלתלי בוטיצ'לי, ומה שנפלט מסוף פס־הייצור זו יבבה של געוולד, הבוקעת מתחת ללימפה בלתי־רגילה.

לדעת מה לדרוש זה כבר לדעת המון – לכן פניתי לז'קלין ליכטנשטיין, שכל הארכיטקטורות הסקסיות על ראש מלכות היופי הן המצאות שלה – לברר איך צריך לאפות את הסיפור הזה, שיצא תמיד מוצלח.

ובכן, ככה משיגים את האפקט הזוהר:

ראשית, כדי לצמצם סיכונים, לא מיישמים את החוכמה ללא אבחנה, על שיער שעבר הבהרה תריפה או החלקה. על גוונים – עושים שאלת־חכם. תלוי איזה סוג, צפיפות, ובהירות הם. רוצים גוונים וסילסול יחד, תמיד מבצעים את הסילסול תחילה.

שנית, מספגים את השיער לפני הסילסול. רק כך אפשר לעצב אותו מרוייק. אם עובדים נכון, אין אח"כ „קצוות שרופים" וממילא אין מה לתקן.

חופפים, ואחר־כך מציפים את השיער בקרם מזין מיוחד. על זה – פטנט: שמים קטיסין וגליזנטין, שהם חומרים שומניים על בסיס שמן פאאפין, החודרים לתוך גוף השערה ונותנים לה תוסן והגנה מפני חומר הסילסול. הם ממתנים את הפעילות הכימית, ומצמצמים למינימום אפשרות השתתה.

מחלקים את השיער ל־6 קוצות ברוחב 10־15 ס"מ. תופסים במהדקי פלסטיק רחבים כל קוצה. החלוקה היא כזו: קוצה אחת תחומה בצורת „פיפה עגולה" על פני כל החלק השטוח העליון של הגולגולת, מהקודקוד למצח. מכל צד של הפנים, קוצה אחת, ואת מה שנותר מהקודקוד לעורף מחלקים ל־3 טורים שווים.

משתמשים ברולי סילסול עבים, ס"מ וחצי קוטר (תלוי באורך השיער). על כל רול – מגלגלים אלומת שיער ברוחב ו„שומן" של 4 על 3־4 ס"מ, ורק עד מרחק 6 ס"מ מהשורשים.

כמות הרולים משתנה לפי גודל הקרקפת, אורך וכמות השיער, אבל בכל מקרה משתמשים בפחות רולים מהמקובל, כדי להפיק את ה„מיני־רול" – תלתלי בוטיצ'לי הרכים, הלא־מסולסלים. בממוצע, לשיער בינוני, עד הכתפיים – 3־4 רולים בכל צד של הפנים, בערך 7 רולים על כל „פס" מהשלושה שמאחור, ועל הפדחת למעלה, אם בכלל (כי יש המעדיפים להותיר את האיזור הזה חלק ל„פאן" טבעי), איזה 4 רולים.

מספיגים בעזרת ספוג את חומר הסלסול החדיש – הפחות אגרסיבי – שכל חברה גדולה מפיקה תחת שם מסחרי אחר, ולא שוכחים לרפד את הכתפיים במגבות כפולות, למניעת נזילות. למותר לציין, שמבצעים טיפול זה רק עם חלוק המספרה על עור הגוף, לאחר שהחולצה הפרטית הושמה במלתחה, ביטוח נגד נזק.

כשכל הרולים רטובים, מרכיבים עליהם קליפסים מיוחדים, נמולאים שעווה ומחוממים, ל־12 רקות. 6 רקות בפעמיים. הפטנט המאיץ הלא־ירוע הזה מבטיח מכסימום פעילות חומר במינימום זמן על השיער. התוצאה הסופית תהיה שיער רך. לא פותחים את הרולים, אלא שוטפים אותם ככה מגולגלים, במשך 10 דקות בכיור.

מספיגים אותם היטב במגבת, ושופכים לעור

10 דקות תומר מנטרל ומייצב, שמפסיק את פעולת החומר, „ומקפיא" את צורת התלתל.

מורידים את הרולים בלי לפתוח את התלתלים ושוב שופכים מנטרל ל־5 דקות. שוטפים במים, חופפים עם שמפו פעם אחת, ומבצעים טיפול של 10 דקות, עם קצף מזין ומבושם, לניטרול הריח האופייני, ולריכוך מקצועי של השיער.

אגב, הסילסול הזה מבוצע גם לאנשים עם שיער מקורזל טיבעי: שיער הברולית האופייני נפתח ככה בגלים רכים, והתוצאה, בכל מקרה, הרבה יותר טבעית מאשר „ההחלקה" הכימית.

כעת מתחיל סיפור ההוקוס־פוקוס של התחזוקה בבית, שנותנת תוצאות מגזיות.

אחרי כל חפיפה מורחים „ומבלבלים" על השיער הרטוב כפית אחת של חומר מתלתל, שניתן להשיג רק בארה"ב, למרות שהחומר זול וגאוני. הוא מתלתל את השיער כמו פעולת שמן, אבל התוצאה יבשה, ולא דביקה כמו מים. על זה מורחים מוס־עיצוב, כמות בנפח של חצי תפוז; קצף שעושה פעולה של ג'ל־מייצב, (להשיג בכל פרפומריה תחת שמות מסחריים שונים).

הופכים את הראש למטה, ומתחילים לייבש את השיער הפוך לכיוון צמיחת השיער, כשהיד בוחשת בו בפעולות חפיפה חצי־פראיות, והאגרוף נקמץ חלש, בכל פעם עם גוש שיער בתוכו, כאילו היה סוחט מיץ מגזר מרוסק.

ככל שמקפידים לייבש היטב, השיער יותר „מתנפח". כאשר כל השיער כבר יבש, הופכים את הראש ומתחילים כאילו „לחפוף" אותו בידיים יבשות. כל תלתל ניפתח כך להמוני תלתלים יוצרי־נפח.

אם פיסת שיער יצאה פרועה בלי תלתלים, לא קרה כלום. מרטיבים את כף היד, וביד חלחה „סוחטים" את השיער ע"י קימוץ האגרוף. חוזרים על פעולה זו פעמים. השיער מתלתל מיד.

המבנה הזה היה יכול להחזיק לנצח, אלמלא שומניות הקרקפת, שבכל זאת מצריכה חפיפה ובחישת השיער ההפוך מחדש, כל יומיים, כדי שיראה טוב ממש. אולי זה נראה כמו אנרכיה, אבל זה בפירוש לא.

לא תלויים יותר במספרות אחרי כל חפיפה – אבל יש בתסרוקת הזו קושי פסיכולוגי, כי אחרי 20 שנה של טרור אימהי „תסתרקי! תסתרקי" פתאום ממש אין לסרק את זה.

קמים בבוקר, הופכים את הראש, תוקעים אצבעות לבלגן, ובכמה תנועות מסדרים אותו משגע כמו קודם, וזהו.

ממש להתפעלו „יהושע־פרוע", לא רק נוח, פתאום גם אופנתי!

ל„אשה החרשה" יש כריות עצומות בכתפיים, וראש ענק. היא מפסיקה סוף־סוף לעשות קולות של שטיח, ומתחילה ממש להצהיר על קיומה. לתפוס נפח אופטי.

ורק האיש שלי היה מוכרח לשאול אותי קטן קטן, אם שמתי לב שבטבע גורילה מאיימת תמיד סומרת שערות כדי להיראות פי שניים מגודלה האמיתי.

מי בכלל שם לב אליו, אחד מחרב־מסיכות מקצועי.

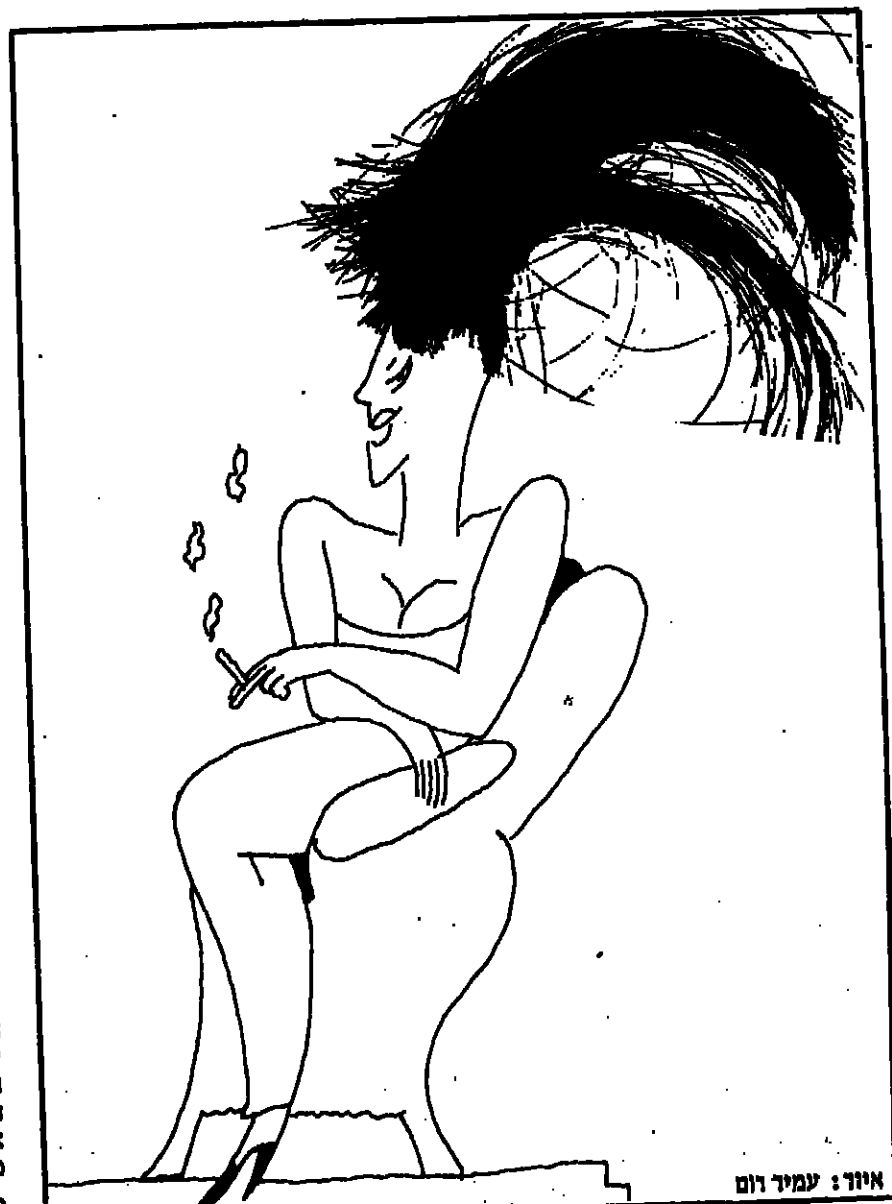

איור: עמיר רום

לתפוס אמריקה

ישבנו בחבורה ודיברנו על הישראלים החכמים האלה, שבמגע ראשון עם אמריקה נרמה להם שהם אוכלים את הארץ הזו על „מטומטמיה" בביס אחד, לארוחת בוקר.

וכשהם מספיק טפשים לממש את הרהב, בשום אופן אינם מבינים אחר כך, מה הם עושים שם על הקרשים, ואיך זה קרה.

לוקח זמן להבין את התחכום והעוצמה המרסקת הטמונים בשיטת הקיום ה„נאיבית", כמו תוכנת מחשב סיסטמטית שלהם. שיטת קיום שכה זרה לנו, ה„קומבינטורים" החריפים, עד שאנחנו מפרשים זאת, בבורות מסוכנת, כאהבליות מצידם.

אלי תבור סיפר לנו באותה הזדמנות שני סיפורים, שהם מעין פירוש רש"י ל„אמריקה":

בתו של בועז דוידזון היתה בכיתה א', כשביקשה ממנו שיתן לה 10 דולר לשוקולד, כי המורה אמרה להביא. זה הרבה כסף שם, והרבה מאוד כשמרובר בשוקולד לדרדסים. אבל הוא נתן לה.

כשבאה הביתה, התברר שבמסגרת תוכנית הלימודים (כיתה א'!) שאמורה להכשיר את הילד להשתלב במירב ההצלחה במירוץ העכברושים של החברה בה יחיה – הוטל על כל ילד לקנות ב־10 דולר שוקולדים, ולנסות בכל דרך, למכור אותם בהכי הרבה רווח. את הציון הטוב קטף זה שמכר הכי מהר, הכי הרבה.

סיפור שני, זה כשאותה משפחה קיבלה זימון למורה בהרכב מלא של אמא־אבא. מהילדה לא הצליחו להציל דבר, שיפתור את התעלומה. היא נשבעה שלא ירקה, לא התחצפה, לא הרביצה, כלום! אבל הפגישה הגיעה, והעניין התברר. אחרי רגעים אחדים של מתח דרמטי, הודיעה להם המורה בשיא החומרה ש...הילדה לא הודפת את כדור הברזל למרחק הנאות, ועליהם לדאוג שתשפר את הישגיה, כי זה עלול אחר כך להפריע לה מאוד־מאוד, מבחינה חברתית.

מלמדים אותם „תחרות" מגיל צעיר בצורת ספורט, בצורת משחק הפרנסה. הדולר הוא למצטיינים. הפרס הגדול, החוקי, הטוטאלי. מחנכים אותם להאמין, שכל נצחון, בכל תחרות – זה הכי לגעת באלוהים מבחינתם.

נכון, אי אפשר להעמיד לתחרות ערכי חברה עם חינוך כזה. אז פרפאלען גושא החברות, כפי שהוא מוכר אצלנו. פרפאלען גם נושא האהבה עד־כלות, והסקס עם חרוות החיים. הסעיפים האלה הם לא האגף החזק של האמריקנים, כי הם ההיפך מתחרות, ושום דולר לא מחכה בסוף המיקצה שלהם.

ואם ביוהרת לאומית עסקינן, סוף־סוף נודע לנו מה השווה ומה השונה בינינו לבין האמריקנים.

השונה, זה שאצלם 99 אחוז מטומטמים, ואחוז אחד גאונים, בעוד שאצלנו 99 אחוז גאונים, כמובן, ורק אחוז אחד מטומטמים.

השווה, זה שגם אצלנו וגם אצלם אותו אחוז מנהל את העניינים...

מסלול טיול
נחל אלכסנדר

פרי הפטל הקדוש

נחל אלכסנדר וחורשת האקליפטוסים

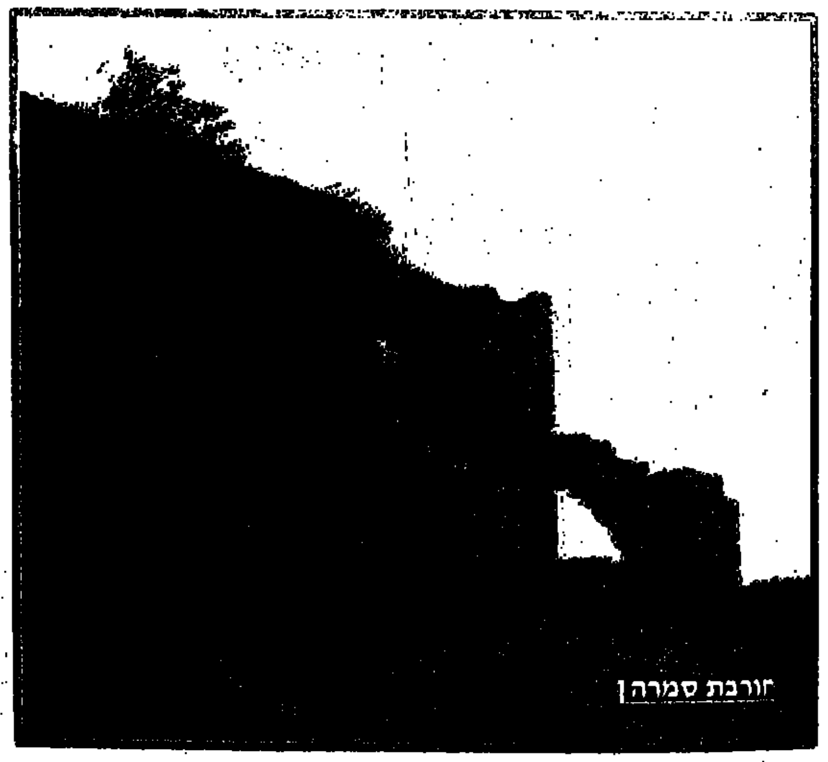
חורבת סמרה

שפירית אדומה

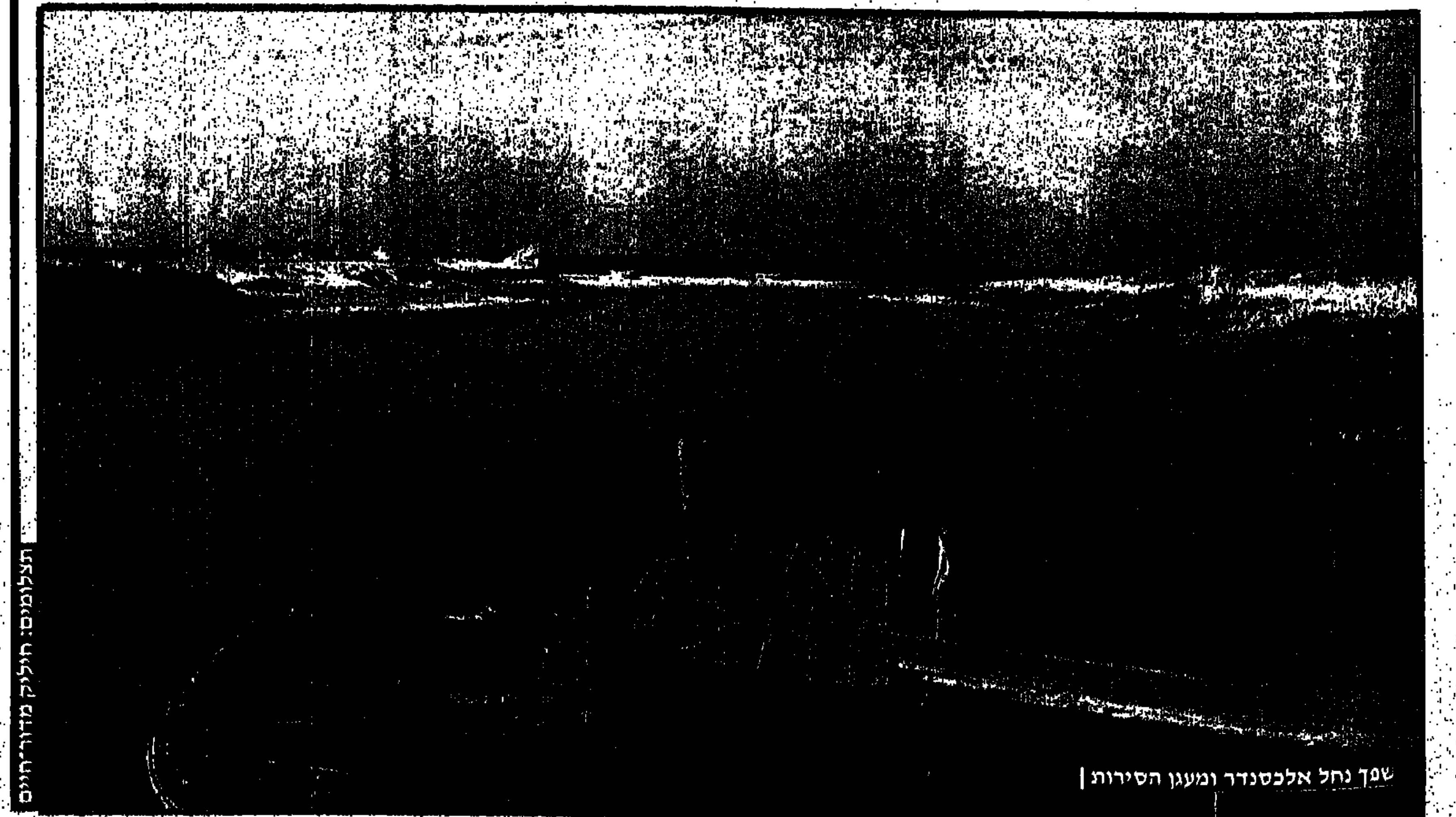
שפך נחל אלכסנדר ומעגן הסירות

הצלומים: חולית מזור-חיים

SORBON

סורבון - נעל סניקרס שתופסת גברים, יפה, חתיכית, וגמישה לדרישותיך.
לבחירתך, **סורבון** בשלל צבעים שהולכים יפה עם ההופעה שלך.

סורבון נקשרת לגברים

מחשלובת דפנה

חוויה שלא שוכחים...

המירוץ באשקלון

חוה"מ פסח, יום ה' 16 לאפריל משעה 13:00

במרכז המירוצים הארצי אשקלון
מירוץ בינלאומי בחסות N.R.G

אליפות ישראל
מירוץ אופנועים
בחסות תפוח - סוכנות לביטוח

- פרדי פריהוף - נציג ישראל למקצה הבינלאומי
- 5 מכוניות ראלי מאירופה
- מירוץ אופנועים מרהיב
- מכוניות חדשות וחזקות
- כל אלופי השנה שעברה

ילדים חינם*

חניה חינם

50% הנחה
לחיילים ושוטרים
בקופת המירוץ

*עד גיל 10

בחסות עיריית אשקלון, המועדון המוטורי הישראלי ואיגוד אופנועני השדה.

[illegible] המנקז את המישור [illegible] בין היקון ונחל חדרה [illegible] עגוש וכו, [illegible] לשלעיות (שהנחל שבקרבונה קורי ואדי א־שייון') ולצור־נתן (השוכן על גבעה המתרוממת מעל גדותו הצפונית של הנחל). בהמשך מתחברים אליו ואדיות המגיעים מהר עיבל ומשכם, כגון הנחלים תאנים ושכם. לאחר שהנחל חותר כ־12 ק"מ בכיוון מזרח־מערב, הוא פונה כללית צפונה, הולך במקביל לגבעות הדום השומרון, עובר ליד קלנסווה ובורגתה, נוטה לצפון־מערב, ומדרום לכפר חגלה מצטרף אליו נחל אומץ. אורך קטע זה כ־20 ק"מ. אחרי־כן פונה הנחל לדרום־מערב, אל כביש צומת השרון (בית־ליד) – חדרה, ליד קיבוץ מעברות, מהלך קרוב ל־4 ק"מ. ממערב לכביש הנחל איתן ונושא מים לאורך 6 ק"מ עד חוף ים־התיכון מדרום למבואות־ים.

בעבר היה נחל רחב ואיתן בקטע הרבה יותר ארוך, שלגדותיו צמחיית נחלים עשירה, במימיו עולם חי – בכללו הצב הרך, וזרמו הגיע לים תקופות ארוכות יותר. התנהל עליו שיט של סירות עמוסות אבטיחים, שיצאו לים הגדול. בדורות האחרונים, עם ניצול הולך ורב של מקורות המים להשקייה, ומצד אחר גידול היישוב וקיום מפעלי תעשייה באגן הנחל – פחתה בו כמות המים הטהורים.

זיהום הנחל אומנם פחת בשנים האחרונות, אך עולם החי והצומח שלו עדיין לא השתקם. הנחל מיועד להיות שמורת־טבע בתחומי יער הפארק של החרוב ושל אלת המסטיק, שמצפון לו, ויש סיכוי, שבמשך השנים יחזור למצבו כקודם.

המסלול:

בחצי ק"מ מצפון לשפך הנחל, שבעבר אולי היה צפוני וקרוב יותר לתל – נמצא מפרץ מכמורת, עתה מעגן של בית־הספר הימי „מבואות־ים". אפשר להגיע למקום בכמה דרכים: 1. כ־300 מ' לאחר הכניסה בכביש־הגישה למכמורת מסתעף דרומה (שמאלה) כביש, המתחלף בדרך הנמשכת אחר־כך לאורך הנחל עד סמוך לשפכו, ומכאן אפשר ללכת לתל מכמורת שמצפונו; 2. מבי"ס „מבואות־ים" שבצד הכביש למכמורת, ממול למושב; 3. דרך חוף מכמורת, דרומה (בחוף זה גובים תשלום בקיץ. השוהים בחוף יכולים לשלב ביקור באתר).

המעגן שימש בזמנו נמל השומרון, והיה הגדול שבין נמלי האבטיחים שהיו בשרון. במפת ז'אקוטן קרוי הנמל „מינה זבורה" (Sabourah) ומתואר כ„נמל אנשי שכם". יהודית מונטיפיורי, שעברה במקום ב־1839, כתבה בספרה „יהודית", עמ' 199: „מינת אלבטיח' או שוק של האבטיחים, ויש אשר יקראו לו אבו זאבארא". בעבר היו האבטיחים הגידול הנפוץ ביותר בשרון, ושיירות גמלים הובילו אותם אל הנמל. ההובלה נעשתה גם בסירות בנחל אלכסנדר, והתורכים היו גובים מס על האבטיחים המיוצאים.

זהו המפרץ הטבעי הנוח ביותר לעגינת ספינות בין יפו ודור. עובדה זו, והקרבה לנחל אלכסנדר הנשפך לים

[illegible]
ופירות הנוקים [illegible] והמקום בידי [illegible] יוסף [illegible] ללימודי ונולדו [illegible] המקום, ששרידיו מאויינו מצפון ומדרום למפרץ.

לראשונה הוקם כאן נמל – כנראה בתקופה הכנענית המאוחרת (המחצית השנייה של האלף לפנה"ס) וחרב, כמסתבר, בתקופת פלישות „גויי הים" במאה הי"ג לפנה"ס. התחדש היישוב, אולי בעקבות כיבוש חוף השרון בימי דוד. בית־הקברות של היישוב הישראלי היה על הגבעה שמצפון למפרץ. נתגלו בו שש מערות קבורה בסגנון פיניקי: פיר מלבני, ומעבריו שני חדרי קבורה. הנמל פרח בתקופה הפרסית, ונמצאו בו שרידים שמוצאם בפיניקה, בקפריסין, ביוון ובמושבות היווניות בסיציליה. היישוב הוסיף להתקיים בתקופה ההלניסטית וירד בתקופה הרומית, אולי לאחר שנבנה בידי הורדוס נמל גדול בקיסריה, שריכז אליו את הפעילות הימית־כלכלית מכל חלקו המרכזי של החוף. בתקופה הביזנטית היו במקום מבנים מפוארים, כפי שמעידות ריצפת פסיפס צבעונית שנחשפה מדרום למפרץ ומרצפות משולשות צבעוניות שנתגלו. לאחר הכיבוש הערבי שמם המקום. במאה הי"ג הוקם במקום מגדל, כנראה מגדל־שמירה ממלוכי נגד נסיונות פלישה של הצלבנים ונסיונות היאחזותם בחוף השרון. עדיין אפשר לראות את קירות־האבן הישרים של קומת־המסד שנחשפה על הגבעה הדרומית. מגדלים מסוג זה הוקמו במקומות נוספים בחוף. לא ידוע בבטחה שמו של יישוב־הנמל העתיק, שהיה במקום. החוקרים קליין, מוזר ואבי־יונה הציעו את זיהויו עם „גידרה של קיסרין", יישוב יהודי ואחר־כך שומרוני בגבול הדרומי של תחום קיסרי. היו שהציעו אותו בתל אלח'צר שליד חדרה ואולי היה בתל אפשאר (להלן). על כל פנים, כל האתרים הללו הם מדרום לנחל חדרה וסמוך לנחל אלכסנדר, הראוי לשמש כגבול לתחומי קיסרי (והדבר מחזק את הצעת השם „בדלופוטמוס").

עידן חדש בתולדות המעגן החל ב־1945, לאחר שלידו התיישב המושב מכמורת, על אדמות שרכשה הקרן־הקיימת מעבדאללה סמארה מוסלמי מטול־כרם, ממשפחה שהיתה לפנים שומרונית.

במכמורת התיישבה קבוצה של נוטרים וחיילים משוחררים (אנשי החטיבה היהודית הלוחמת – „הבריגדה" – שאחדים מהם קיבלו בהולנד הכשרה בדיג), והקימה מושב דייגים עם משק־עזר. היו לה שלוש ספינות־דיג, אלא שבגלל גודלן הן לא יכלו לעגון במעגן הטבעי, שקיוו כי ישמש נמל־בית. חברי המושב בנו בידיהם מזח – אך המעגן לא התאים לספינות, והללו נאלצו לעגון בחיפה. כעבור 11 שנה חוסל הענף, ופרנסת התושבים כיום היא על עבודות חוץ ועל קייט.

מכמורת ב' היא הרחבה למושב, שיכון לעובדי „מבואות־ים". בית־ספר ימי זה נוסד בתשי"א במסגרת בן־שמן ב', לעתיד „נעורים", שממערב לכפר ויתקין, וב־1956 הועתק מקומו למפרץ מכמורת. סביב המפרץ ניצבים מבני בית־הספר, המשתלבים בנוף היפה של נמל עתיק־חדש זה.

בצפונו של נחל אלכסנדר הולכת דרך־עפר, שתחילתה במרחק־מה מצפון לגשר הנחל, מדרום־מזרח לכניסה למכמורת. במרחק קילומטר ותצי מהכביש, מעל למקום שבו הותקן מיצפה לצבים בידי רשות שמורות הטבע (הפועלת כאן לשמירת אוכלוסיית הצבים על־ידי הבטחת קיניהם והתבקעות ביציהם), נמצאת חירבת א־סמארה (נ"צ 1390/2001), על־שם בעל הקרקע. כאן, במקום שהתנקזו השבילים לנמל, היתה תחנת מכס ומשטרה, ובה קיבלו התורכים את חלקם מייצוא האבטיחים שהושטו גם בנחל. התחנה הוקמה בנראה בשלהי המאה הי"ט (כי אינה מופיעה במפת הסקר הבריטי משנות ה־70 של אותה מאה). זהו מיבנה מוארך, יפה, בעל שני חדרים כיפתיים, עם חלונות־תצפית וקשתות־תמיכה (שאינם מצויים במיבנים מסוג זה, ואולי הוספו כאן בגלל החולות, לייצוב הקירות) מכל עברי המיבנה. מדרום לו יש בית־קברות ערבי. בתקופה הרומית היתה כאן, חווה חקלאית, נותרו ממנה, מדרום־מזרח לבניין, קברים חצובים, ומדרום־מערב לו – רצפת פסיפס. מראש הגבעה יש תצפית יפה אל הנחל, המפרץ, הים והסביבה כולה,

[illegible] „עוגל": [illegible] אינו מגיעים אליו. הדרך להתמקד [illegible] ממשיך בדרך [illegible] ק"מ [illegible] את הצבים. כדי להגיע אליהם בביקור בו־גב – דרך־העפר לאורך הנחל – לא תמיד טובה למעבר) – נציע דרך חליפית שגם לאורכה יש אתרים. דרך זו עוברת דרך כפר ויתקין מזרחה, ובעוברנו במושב המטופח ניזכר במעט מתולדות ההתיישבות באזור. ניסיון ראשון לרכישת אדמות ואדי חוארת' נעשה בידי חובבי ציון ביקטרינוסלב ואלכסנדרובסק שברוסיה ב־1887****. אף יהושע חנקין ואחרים ניסו לרכשן, בתר"ן–תרנ"א, אך ללא הצלחה. בשנים 1927–1929 הצליח חנקין לרכוש את האדמות יותר משלושים אלף ד', בשביל קק"ל, בתרומת יהודי קנדה. כדי להחזיק בהן בפועל – יצאו בב' טבת תר"ץ (ינואר 1930) עשרים חברי שני גרעיני התיישבות: ארגון „העמק" וארגון „ויתקין", והתיישבו ב„בית השיח'" (שנודע גם בכינויי „בית האפנדי", „בית הבק") או „עמארת טאיין", על־שם ערבי מיפו בעל חלק גדול מהאדמות. היו קשיים, משפטים וסכסוכים בקשר עם פינוי האריסים הערבים שישבו על האדמות. „פלוגת הכיבוש" הקימה אחר־כך את המושב, כפר־ויתקין. בנובמבר 1931 עלה לאדמה בצפון מזרח האזור היישוב השני – עין־החורש, ואחר־כך עלו יישובים נוספים. המתיישבים היהודים באזור הפכו ארץ שוממה ברובה וביצתית בחלקה – לאזור משגשג. ההישג היה קשור במאמצים רבים ובמאבק אנושי ולאומי קשה.

„בית הבק" ליד ביתן אהרן (ע"ש אהרן פריימן, נשיא ההסתדרות בקנדה, שגאלה כנזכר את אדמת עמק חפר) ובית ההבראה לעובדי המדינה, הוא עתה „בית הראשונים", ונערכות בו פעולות תרבות אזוריות. כביש יוצא אליו מכפר ויתקין דרומה, כקילומטר ותצי, וכן מצומת חבצלת שבכביש החוף – מזרחה.

כמחצית הקילומטר לאחר שעוברים את כפר ויקין מזרחה – עוברים על פני פסי־הרכבת, ומיד לאחריהם פונים צפונה (שמאלה) בדרך כורכר הבאה אל בין מיבנים גדולים של בית אריזה. ממשיכים הלאה, עוברים ליד לולים גדולים, ובמרחק קילומטר בקירוב מהכביש באים אל גשר עץ רעוע על נחל אלכסנדר, גשר שאנשי כפר־ויתקין הקימו בשנות השלושים, ועליו עוברת עתה הדרך לגאולי־תימן. כאן המיצפה תבלתי רשמי (בעיקר בחודשים מאי־ספטמבר) בצב הרך, בעל חיים נדיר: מלבד הפרטים שבנחל אלכסנדר – נותרו ממנו אך מעטים בלבד בארץ. צב זה מתייחס בכך, שעור מכסה את שריונו. הוא חי במזרח אפריקה, והארץ היא כמעט גבול תפוצתו העולמי הצפוני. אורך הצב מגיע לכ־100 ס"מ, ומשקלו – לכ־50 ק"ג. בדרך כלל הוא ניזון מרכיכות, בראשני צפרדעים, בחרקים ובדגים קטנים. אנשים נוהגים להוריד בחבל פגרי עופות, ואז מתגודדים עשרות צבים וזוללים להנאתם מן הטרף.

מ„מצפה הצבים" שבים לכפר ויתקין, ממשיכים מזרחה, ובמרחק של יותר מחצי קילומטר חוצים בגשר את נחל אלכסנדר. לאחר שעוברים עוד קילומטר וחצי באים אל כביש צומת השרון–חדרה. כ־200 מ' דרומה (ימינה) נמצא תל אפשאר, הקרוי עתה תל חפר (נ"ג 26). ב־1935 זיהה אותו פרופ' בנימין מזר עם עיר מלוכה כנענית, הנזכרת בין תפוח ואפק (יהושע י"ב,י"ז). סביבתה היתה כנראה „ארץ חפר", בנציבות השלישית של שלמה, שבירתה היתה ארובות ובה שכנה גם העיר שוכה (שויכת א־ראס, 11.5 ק"מ מדרום־מזרח לתל אפשאר).

אולברייט שיער, שחפר נמצאה מזרחה משם, בהר, וביקש לקשר את המקום עם משפחת חפר שבמנשה (יהושע י"ז, ב'); אלא שבינתיים נקרא האיזור כולו עמק חפר, ולמושב סמוך קראו תגלה, על שם אחת מבנותיו של צלפחד בן חפר (יהושע י"ז, ג'). בשנים האחרונות נוטים חוקרים לזהות את חפר באחד התלים. שבהר, כגון – זיהויו של אדם זרטל לתל אלמח'פר, בצפון עמק דותן.

היישוב שהתקיים בתל שלפנינו נהנה מנחל אלכסנדר הסמוך – הן כמקור מים, הן כמקום ציד ודיג בו ובביצותיו, והן כנתיב־שיט לים הגדול, כפי שהיה נהוג בערים קדומות שונות, בצידי מספר נחלים בארץ. התל משתרע על פני 40 דונם, והוא נחפר החל בשנת 1979, בידי משלחת

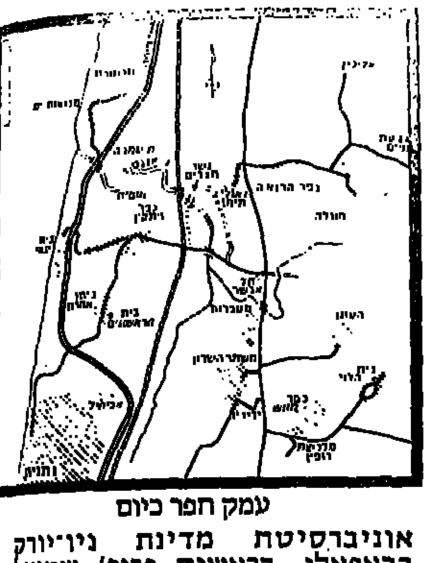

עמק חפר כיום

אוניברסיטת מדינת ניו־יורק בבאפלו, בראשות פרופ' שמואל פלאי. ראשית היאחזות האדם במקום – בתקופה הכנענית הקדומה א', תחילת המאה־29 לפנה"ס. שרידי תקופה זו נתגלו בעיקר בשטח שבמזרח התל. בשטח זה ובתוך שבמערב התל נתגלו שרידים רבים מתקופת הברונזה התיכונה 2, א' (המאה ה־20 לפנה"ס): מיבנה גדול (במערב) ומיבני מגורים (במזרח) שהוקמו מלבנים לעיתים עם בסיסי־אבן. בין השאר נתגלו קוני איל־הכרמל, שכנראה היה נפוץ אז באיזור זה, בשיטחי יער פארק השרון, יותר מהצבי.

שלב בולט בתל הוא התקופה הרומית המאוחרת והביזאנטית הקדומה (מאות ד'־ה' לסה"נ). נחשף ממנו בית־אמידים בשטח שבצפון מערב התל, סמוך למשטח הפיסגה. ביישוב זה נתגלו עצמות רבות, רק כבשים ועזים. כאן הוא חרב, ככל הנראה, באחת ממרידות השומרונים, אולי בימי הקיסר זנון, בשנת 484. בדיכוי המרידות נהרסו מאתיים כפרים שומרוניים. והנה, לתוך יישוב שרידי זה נכרה בור של יישוב מאוחר יותר, בן המאה השישית, והושלכה לתוכו אשפה, ובה גם עצמות של בעלי חיים, ששלוש חמישיות מהן הן עצמות חזיר! מכאן מסקנת החופרים, שתחילה גרו בתל שומרונים, שהקפידו על מנהגי כשרות. אחר כך באו למקום נוצרים, ועצמות החזיר הן הסימן להם. ייתכן שבשלב השומרוני נקרא היישוב כאן „גידרה של קיסרין", ובעת היותו נכרי – כפר פרשאי, בקירבת ברכתא, יישוב של כותים (בבלי, עבודה זרה ל"א, א'). ייתכן שהיישוב ברכתא היה באתר אבריכתאס שבין הכביש המהיר ליער חדרה, באזור מתצבות הכורכר (נ"צ 139/202). שמו נישמר באתר וכן בבריכת־טאס, עתה בריכת יער, בריכה טבעית בגבול יער חדרה, שריד לביצותיה, במרחק כקילומטר מן האתר לציון זכרו של אבשלום פיינברג, כ־5 ק"מ צפונה מתל אפשאר.

□ צבי אילן

מתוך ספרו „אתרי טיול בארץ

פרטים על כנס „החברה להגנת הטבע" והצעות רבות למסלולי טיול ולאתרים מעניינים ברחבי הארץ, יופיעו במוסף מיוחד של „ידיעות אחרונות" לחג הפסח, שיופיע ביום ב' הקרוב.

עורכת: דפנה מרוז.

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

הטיול בשבוע הבא:
טבריה, פנינת הכנרת.

מידע כללי

- אורך המסלול: כ־4־3 שעות.
- עונה מועדפת: כל השנה.
- גיל המטיילים: למשפחות.
- מפה: 1:100.000, (מס' 3).
- מידע נוסף: מרכז לימודי שדה פולג 053־39249 (8.00 – 12.00).
- ספרות מומלצת:
  1. יהודית אילון – תנינים ונחל התנינים – ביה"ס שדה חוף הכרמל.
  2. שביט יעקב (עורך) נפלאות ארץ הקודש.
  3. עמוקם בצלאל – גורים ראשונים.
  4. אבנרי איל – ההתישבות היהודית וטענות הנישול.

מודיעין טבע
מרכז מידע למטייל

החברה להגנת הטבע נותנת יעוץ לטיולים, בטלפון 03־375־212, בימי ב'־ד' בין השעות 9–13, וביום ה' אחה"צ. מרכז המידע למטייל נמצא ברחוב השפלה 3 ת"א. (ליד התחנה המרכזית)

סיורים

במסגרת החברה להגנת הטבע, שית־קיים בחוה"מ פסח, בנושא: מישור החוף עולם הולך ונעלם. ייערכו ביום חמישי, 16 באפריל:

- צעדת חבצלת החוף
  מיפגש: בשעה 9, במגרש התניה שליד בית התרבות אהל שם בנתניה. הצועדים ישתתפו גם בעצרת הכנס שתתקיים בשעה 14.30, באמפיתיאטרון המשקיף לים.
- צעדת אשדוד. מיפגש: בשעה 9 בפארק בן־גוריון באשדוד. הצועדים ישתתפו גם בעצרת הכנס, שתתקיים בשעה 15.30 בשמורת נחל התנינים.

מאת האסטרולוג אילן בקר

לשבוע המתחיל ב־10.4.87 והמסתיים ב־16.4.87

הארועים הצפויים השבוע ובשבוע הבא

- נחשפת שערוריה חדשה בתחום הבטחון או הכלכלה.
- עליה בשיעור תאונות ים ואוויר, בארץ ובעולם.
- מכת שריפות עלולה לפרוץ במקומות שונים.

האישיות בחדשות

גב' קוראסון אקינו, – נשיאת הפיליפינים, בת מזל דלי. במפת לידתה השמימית השמש נמצאת במזל דלי במפגש עם המאדים (תפישת עולם הומאנית ונכונות להאבק עליה), מאידך, הירח (המסמל את הכריזמה) במפה זו נמצא במזל אריה (מנהיגות) כשהוא מלא ובצמידות לכוכב צדק; כוכב שבתאי (שלטון וסמכות) נמצא במקומו הטבעי – במזל גדי, בהיבטים שליליים לכוכב פלוטו (חתרנות ומחתרת) ולכוכב אורנוס (מרירות והפיכות).

מפת שמים זו מצביעה על אישיות אידיאליסטית, אצילית ומקורית, המוכנה להאבק על דרכה ועל עקרונותיה. יש באקינו כושר מנהיגות טבעי וקסם אישי אך גם כוחות נפשיים חזקים לצאת למאבק ללא פשרות למען שוויון חברתי או זכויות אזרחיות. בולטת נטייתה של אקינו להקפיד על שיתוף פעולה עם כוחות פוליטיים מכל סוגי הקשת החברתית כחלק מתפיסת עולמה – דהיינו, שהחברה האנושית ראויה לזכויות יסוד בזכות ולא בחסד, וכי השלטון חייב לשרת את האזרח ולא רק להיפך.

עם זאת, על אף המהפכה בפיליפינים וסילוקו של משטר הרודנות הקודם, לאקינו יש מתנגדים מבית ומחוץ וגורלה, כפי שמתגלה מתוך מפתה השמימית, הוא להאבק כמעט באופן תמידי, עם אויבים נסתרים וגלויים. אין ספק כי גם אקינו תהיה בקרוב מטרה להתנקשות או להפיכה נגדית, אך זהו המחיר שעליה לשלם עבור מימוש הרעיונות והאידיאלים שלה.

מכל מקום, עוד מחכה לאקינו ולעמה תקופה סוערת מאד, בשנה הקרובה, ובה ייקבע אם אקינו תיהפך למנוף חיובי לקידומו של העם הפיליפיני או לאפיזודה חולפת בהיסטוריה של המזרח הרחוק.

מפת השמיים השבוע השמש ממשיכה בהילוכה במזל טלה תוך קרינת היבטים חיוביים כלפי הכוכבים שבתאי ואורנוס (הנמצאים במזל קשת) (עליה בכושר התיפקוד והיצירתיות); גם כוכב צדק מהלך במזל טלה, אך בינתיים בהיבט שלילי כלפי כוכב נפטון (במזל גדי) (חוסר בהירות בקשר לפעולות בעלות רמת סיכון גבוהה); כוכב המאדים הנמצא במזל תאומים מזה מספר ימים, מתקרב בהדרגה לקראת היבט חיובי כלפי כוכב צדק (בסוף השבוע) (מוצא חיובי לאנרגיות ולמצבי לחץ); מאידך, כוכב נוגה נמצא עדיין במזל דגים ומתקרב בהדרגה לקראת היבט מאד שלילי עם כוכב שבתאי (תסכול רגשי וסכסוכים על רקע של אי עמידה בהתחייבויות); כוכב חמה נכנס בליל יום ב' הקרוב למזל טלה לאחר סיום מהלכו במזל דגים, תוך קרינת היבט שלילי מאד לכוכב אורנוס (נטייה לפזיזות או רשלנות אך גם לתוקפנות מילולית); כוכב חמה ישאר במזל טלה עד סוף החודש ויגרום לחימום האווירה במישור הפולמוס והויכוח הציבורי.

מצב כוכבים זה מצביע על רצוננו להשלים פעולות ותמניות ולבצע שינויים שהתחלנו בהם לאחרונה. חשוב לנו להציג את עמדותינו כלפי חוץ ולהפגין את היתרון שיש לנו על אחרים. עם זאת, אנו נוטים לויכוחים חריפים מדי שתוצאותיהם עלולות לפגוע דווקא בנו. אין זה הזמן לחפש עריכת חשבונות עם יריבים ומוטב להעביר את האנרגיות המושקעות בכעס ותסכול לאפיק חיובי של פעילות והתמקדות בפעולות הנמצאות אצלנו בעדיפות גבוהה. נסיעות, טיולים ומסעות בימים אלה דורשים זהירות מירבית והקפדה על כללי בטיחות.

ילידי השבוע משתייכים לשלישונים השני והשלישי של מזל טלה ונשלטים על־ידי הכוכבים המאדים, פלוטו, צדק והשמש. הם ניחנים, בנוסף לכושר מנהיגות ויכולת ארגונית, גם בכושר אינטלקטואלי גבוה וביכולת ליזום פעולות ובלתי שגרתיות. ההתלהבות היא מצב נפשי חיובי עבורם המאפשר להם להגיע להספק עצום בעבודה ובביצוע. כוח הרצון שלהם מרשים במיוחד, כך גם הנטייה להסתכן. חשובה להם ההרמוניה הרוחנית, דווקא משום שהם מתקשים להגיע אליה בגלל הציפיות הגבוהות מעצמם.

טלה (21.3–20.4)
על אף השיפור במצב הרוח וביכולתכם להציג את השגיכם, טרם תשתחררתם מבעיות העבר או ממחוייבות קודמת המעיקה עליכם מאד. שותף לעבודה או לעסקים מאיים עליכם באופן כלשהו וטרם הצלחתם להשתחרר מכך. במישור הרומנטי עליכם להזהר מקשרים סודיים העלולים להחשף ולפרוץ החוצה ולסבך אתכם בשערוריה. זה הזמן להתארגן לקראת נסיעה למרחקים או לקראת השתלמות מקצועית. קרובי משפחה דורשים מכם תשומת לב מיוחדת.

שור (21.4–20.5)
סכסוך חריף עלול להתפתח עם ידידים קרובים על רקע של אי עמידתם בהבטחות או חוסר רגישותם לבעיות המטרידות אתכם. זה הזמן לנקות את השולחן ולסיים פיגורים בעבודה. ענינים כספיים ממשיכים להטריד אתכם והדרך המומלצת לטפל בכך היא לשמור על תקציב נוקשה ומבוקר ולא לבזבז כספים. השמרו מפני רכילות או לשונות רעות. זה הזמן להתפנות לביקורת רפואית ולמנוחה. צעירים במשפחה מתישים אתכם אך אסור לכם לוותר ומוטב לשמור על עמדה בלתי מתפשרת כלפיהם.

תאומים (21.5–21.6)
אתם שוקלים באופק רציני מהלך מתפכני במישור העסקים או במישור הקאריירה. נראה כי היחסים המתוחים בעבודה אינם לרוחכם ואתם נוטים להסתבך בויכוחים מיותרים העלולים להחריף את הסכסוך. אין זה הזמן לערוך חשבונות ולומר את מה שיש בלבכם כלפי חברים או כלפי שותפים. יוזמה חדשה במישור האישי עשוייה להרים לכם את המוראל ולשפר את מצב הרוח אך דבר זה מותנה בפעילות שקטה ואחראית וללא רעש ומהומה. אין זה זמן מתאים לרומנטיקה.

סרטן (22.6–22.7)
אתם עלולים להקלע לסכסוך חריף עם בני משפחה או עם שותפים לעסקים או לעבודה וזאת ללא הצדקה תוך שוקול דעת מוטעה בבחירת המקום והדרך לעריכת חשבונות. בתחום הקאריירה אתם זוכים לפופולריות רבה ולהערכה מקצועית אך נראה כי אתם מתקשים לתרגם זאת לאינטרסים. עליכם לעמוד על המשמר מפני נסיון לפגוע בהישגים שרכשתם בעמל רב. ענייני בריאות ותזונה דורשים תשומת לב מיוחדת.

אריה (23.7–22.8)
השיפור במצבכם הפיננסי שהתרחש לאחרונה היה זמני בלבד ואתם בהדרגה חוזרים שוב למצב בלתי ברור בתחום זה. דאגות לבני משפחה צעירים שוב צצים ועולים. זה הזמן המתאים להרחיב את המעגל החברתי שלכם, אך עליכם לנקוט בזהירות מיוחדת כלפי אנשים בלתי מוכרים. תכניות נסיעה או לימודים מקבלות עדיפות. שינויים במקום מגורים או במקום עבודה עדיין אקטואליים גם אם המהלך מתעכב באופן זמני. זה הזמן המתאים לתת עדיפות לרעיונות חדשים הקשורים לדרך ההגשמה העצמית שלכם.

בתולה (23.8–23.9)
בתחום הרומנטי הרגשות חזקים אך בלתי יציבים. על אף הפופולריות שלכם אינכם מרשים לעצמכם לחסוך. מצב רוחכם עצוב ואתם חשים עייפות ועצבנות מרובה. הסובבים אתכם אינם מוכנים לקבל את קוצר הרוח שלכם ואת נטייתכם להיות תוקפניים ועל כן, סכסוך עמם עלול לפרוץ בכל רגע. במישור הקאריירה אתם זוכים להצלחה ולמתמאנות. עם זאת, אתם שוקלים שינויים בתחום זה אם בתפקיד ואם במקום עבודה או בעסקים. בתחום הפיננסי חל שיפור משמעותי.

מאזניים (23.9–23.10)
שינוי מקום עבודה או תפקיד או מקום מגורים, מקבל עדיפות ראשונה בימים אלה. שותפים עשויים לבוא לעזרתכם ולהקל עליכם. בתחום הרומנטי הקשרים מתהדקים ומתמסדים. בתחום החברתי אתם הופכים למבוקשים והסובבים אתכם באים לקראתכם. זה הזמן לתכנן נסיעה או ביקור וכן לשקול יציאה לחופשה. קרובי משפחה דורשים מכם תשומת לב מיוחדת ואתם נקראים בדחיפות לטפל בבעיותיכם. קשרים עם קרובי משפחה הנמצאים במרחקים מקבלים משקל משמעותי. תיתכן אפשרות שהם יבואו לבקר אתכם במפתיע.

עקרב (23.10–22.11)
אכזבה רגשית עלולה להעכיר לכם את מצב הרוח ולגרום לכם כאב לב ממשי. במקביל יתכן הפסד כספי כתוצאה משגיאה בשיקול דעת או מציפיות מוגזמות. עם זאת, קיים סיכוי רב להגדיל את ההכנסות וזאת כתוצאה משיפור המצב בתחום העבודה. בני משפחה צעירים מהווים מקור לדאגה אך מוטב לא לייחס לכך משקל גבוה מדי. אכזבה מידידים חוזרת ונותנת לכם תזכורת מחדש לסמוך רק על עצמכם.

קשת (23.11–21.12)
התחום הרומנטי ממשיך לקבל עדיפות ואתם מוכנים יותר מבעבר להכנס למחוייבות רגשית. עם זאת, מצב רוחכם עדיין עצוב ובעיות פיננסיות טרם מצאו את הפתרון. ציפיותיכם מבני משפחה אינן עומדות במבחן המציאות ואתם שוב מתאכזבים. זה הזמן לצאת ולנסות את המזל מחדש ולפעול מתוך אמונה ביכולתכם. ישיבה על הגדר אינה נותנת תוצאות והדרך היחידה היא לפעול גם אם מדובר בתנאי לחץ או במצבים לא נוחים.

גדי (21.12–19.1)
ענייני משפחה ממשיכים לקבל אצלכם עדיפות. אתם נאלצים לטפל בבני משפחה או לדאוג להם מבעבר לתנאים הרגילים. בתחום הרגשי חלה הצטננות יחסים. אתם משפרים את כושר ההתמודדות שלכם כלפי אלה המנסים לחבל באינטרסים שלכם. עם זאת, עדיין החשדנות קיימת ואתם נאלצים להמשיך ולעמוד על המשמר. ענייני בריאות דורשים התייחסות מיידית. זה הזמן להתפנות לבדיקות רפואיות.

דלי (20.1–19.2)
בתחום הקאריירה אתם נמצאים בתקופת מעבר ועם כל רצונכם ושאיפתכם לעמדות כח טרם מצאתם את מקומכם. נראה כי במישור זה חלה לאחרונה נסיגת מסויימת. עם זאת, זה הזמן להפגין את כשרונותיכם ויכולת היצירה שלכם. הרגשות הרומנטיים חזקים מאד אולם בלתי יציבים. בתחום הפיננסי העניינים עדיין ינעים וטרם נראה אור בקצה המנהרה; אולם, בהדרגה יחול שיפור גם במישור זה. צעירים במשפחה דורשים מכם תשומת לב.

דגים (19.2–20.3)
אתם נמצאים בעיצומה של בעיה שעיקרה מאבק בין השאיפות הקאריריסטיות או העסקיות (או האחריות המקצועית) לבין חובות כלפי המשפחה והבית. נראה כי קשה לבני המשפחה להתמודד עם תכניותיכם ועל כן אינכם זוכים לאותה רמה של שיתוף פעולה של ציפותם. מאידך, גם במישור הקאריריסטי עליכם להאבק קשות על מנת לשמור על ההישגים שהשגתם בעמל רב. בתחום הכספי חל שיפור משמעותי ואתם מתכננים לארגן מחדש את כל אותם דברים שהזנחתם עד היום. זה הזמן לרכוש לבית ריהוט חדש או רכב חדש.

(המשך מעמ׳ 40)

היום מנכ״ל דלק. „ברלי היה אחד מקציני המטה היותר לויאליים, יותר אמינים ויותר דייקניים שהכרתי. נפגשנו אחרי שהעסק התפוצץ. הוא היה מר נפש, פגוע. הוא טען שהוא פעל בדיוק בהתאם להנחיות מראש אמ״ן, וטמיר שפעל אז כנציג של זורע.

„הוא טען שההנחיות היו לבצע את התרגיל במפתיע, בסודיות מוחלטת, ללא התראה מוקדמת. עד כדי כך שאפילו המטה הכללי לא עודכן. רצו לתרגל גם אותם.

„אם את שואלת אותי, אז אני אומר שדן ברלי פעל בדיוק על פי ההוראות שניתנו לו. אין לי שמץ של ספק באמינותו״.

■■■

תיק אפור עם גומי. שלום עירון, מי שהיה עוזר ראש אג״ם. „ברגע ההוא זה היה נורא. הקריאה לגיוס עשתה רושם מזעזע. לא היה ספק שזהו: יוצאים למלחמה. מעבר לרושם הראשוני, כל התרגיל הזה היה כלום. נעשו מבצעים הרבה יותר מסובכים. העסק תפח על גדותיו, איבד כל פרופורציה. בשביל זה להדיח את שני האלופים? זו היתה שטות איומה.

„הוקמה ועדה. יעקב שמשון שפירא, עם כל הכבוד לו, לא היה איש צבא. הוא לא הבין על מה בדיוק מדובר. אני זוכר שהעדתי, השתמשתי במונחים צבאיים, וראיתי בעיניים שלו שהוא לא בדיוק יודע על מה אני בדיוק מדבר. לא יודע מה זה נוהל קרב. איך עובד מטה.

„התייאשתי. ידעתי שהעסק אבוד. וההוכחה: המסקנות שהם הוציאו. טענו שלא היה תיק. בוודאי שהיה. אפור עם גומי. אני זוכר את ברלי מסתובב איתו לכל מקום, תחת בית השחי.

„היה תיק. אבל היתה גם תחושה של סודיות מופלגת. זורע היה חולה על סודיות. הערות לעצמו היה כותב בכתב עברי עתיק. יכול להיות שזה מה שרפק את העסק. הסודיות.

הברווז של זרו

יהושפט הרכבי. „החלו כל מיני הסתבכויות הקשורות בעסק הביש, הבנתי שבן גוריון לא הולך לקיים את הבטחתו״.
תצלום: זום 77

יהושפט הרכבי: „היו שיקולים פוליטיים. אחדות העבודה לחצה. רצו שהאשמה לא תיפול רק על איש אחד. רק על זורע״

„לוא היתה נעשית עבודת מטה רגילה, מישהו כבר היה שם לב למשל שלא מתפרסמים מאמרי מערכת מקדימים בעיתונות. היה רואה מה קורה.

„משה דיין, אחרי פעולת קלקיליה שכמעט ונגמרה בקטסטרופה, עשה הצגה שלמה עם מסיבת עיתונאים, וסובב את הסיפור על פניו. אבל זורע ולסקובז הם היו אנשי כבוד. שהם יחשבו למרוח את הסיפור?

„אז זורע הלך לפיקוד צפון, והרכבי יצא מהצבא.

„חבלה מכוונת? עיוות מכוון של הוראות זורע? בשום פנים ואופן אני לא מאמין. לא יכול להיות״.

■■■

אז זורע הלך לפיקוד צפון. זורע היה אז מספר שניים. אומר שלא ראה את עצמו כמועמד לרמטכ״ל הבא. אחרים אומרים, יכול להיות שהוא היה מתמנה. אם לא אחרי לסקוב, אז אחרי צבי צור, שהוכנס לעמדת המתנה וחיכה בצד.

זורע, הם אומרים, שילם את המחיר הכבד ביותר. הוא היה איש צבא בכל רמ״ח אבריו. הוא היה איש צבא מוכשר מאד, ישר מאד. יכול להיות שבעיתוי אחר זה לא היה נגמר כך.

זורע, השבוע: „הדרג הפוליטי שגה מהרגע שבו הוקמה ועדת החקירה. הוא טיפל בזה בצורה נבזית, ללא היגיון, תוך הסתמכות על וועדת חקירה, שממצאיה היו מצחיקים״.

„ואם אני הייתי נשאר בתפקיד״, הוא מוסיף, „הייתי חוזר על התרגיל כעבור חצי שנה. הצורך בתרגול גיוס פומבי נולד אחרי מלחמת יום הכיפורים? מה פתאום. הוא היה נחוץ כבר אז״. ועוד אומר זורע: „מה אני אומר על הגירסאות האחרות שהבאת פה? כל אלה שדיברו פה — או שהיו מעורבים בהיפוך ובהעלמת ההנחיות שנתתי, או שזכרונם בגד בהם פתאום. לא עבודת המטה היתה לקויה. עיוות הוראותי חיבל בתרגיל. ■

שיזוף משגע בלב העיר

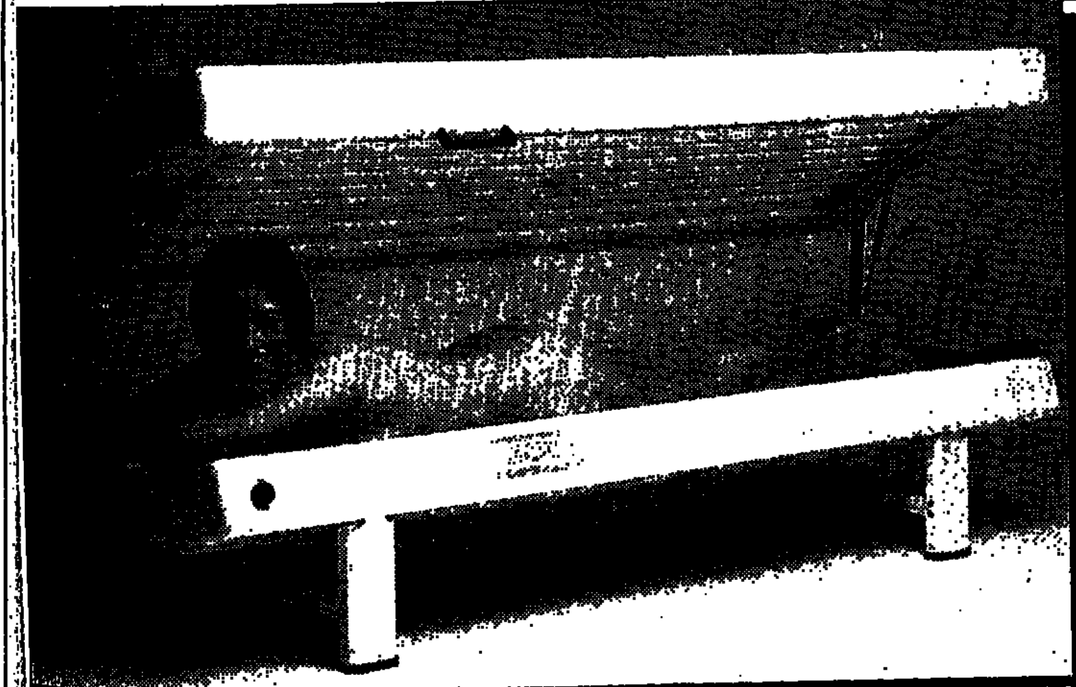

המראה השזוף מקרין יופי, בריאות, מעמד, הצלחה, כלומר כל הסימנים של החיים היפים. בחברתנו הימתיכונית מי שלא שזופה בקיץ, משהו פגום אצלה, ומי ששזופה בחורף שייכת למעמד הגבוה ביותר, כי בוודאי השתזפה בחופים היפה־פיים ביותר ברחבי העולם בהם נפגשים כל מי ומי בחוג הסילון הניבלאומי.

השיזוף האיכותי חלק, ללא קילוף העור וגוון אפרסקי מושג ע״י מאמץ קייצי מיוחד תוך כדי הקפדה מרובה וביקורים קצרים ומרובים בחוף הים על מנת להשיג שיזוף איטי.

מהיום אפשר לקבל שיזוף כזה כל ימות השנה (גם בחורף) תוך כדי שכיבה במיטה גם נוחות מקסימאלית או ישיבה בכורסא רכה מבלי להזיע, עם שתיה חמה, בלווי מוסיקת רקע ויחס ברמה המקובלת בחו״ל. תוך 30 דקות (!!!).

נשמע בדיוני? מעשה קסמים? תבקרו במכון הפוטוטראפי בבית הרופאים (ריינס 18 ליד ככר דיזנגוף בתל-אביב) ותווכחו שכל אחת מאיתנו יכולה להראות ככוכבת קולנוע זוהרת ושזופה להפליא באווירה חמימה, אינטימיות, פיקוח רפואי, ובמחיר מפתיע: 30 שקל לשזוף

אבי וולף, מנהל המקום סיפר לנו: ״המתקנים הובאו מגרמניה והם המשו־כללים ביותר הקיימים. מדובר על מיטה רחבה ונוחה ומעליה מתקן הפועל על עיקרון הקווארץ עם 36 מראות מיוחדות המכפילות את עוצמת הקרניים האולטרה־סגוליות תוך כדי סינון הקרניים המזיקות לעור.

מתקנים כאלה לא נמצאו בארץ והם בשימוש במכוני השיזוף הידועים ביותר באירופה ובבתי חולים״.

בבתי חולים? שאלנו, ותשובתו: ״כן, משמשים לטיפול באנשים הסובלים מב־עיות מסוימות בעור״. אבי יראה לנו אישורים רבים ממוסדות ממלכתיים: משרד הבריאות הצרפתי, ועדה למניעת קרינה, מכון התקנים האירופאי (CEE), מכון התקנים הגרמני, נמצא בדרגת ״בטוח״ (Save) ע״י ה-FDA מארה״ב (רשות לפיקוח על מזון ותרופות) וציין שהפעלת המתקנים נעשית ע״י אחיות מוסמכות בפיקוח רופא מומחה.

בסיכום: מהיום ניתן להשתזף שיזוף בטוח, הומוגני ומשגע על מיטה רכה, חדר ממוזג, מוסיקת רקע עם אוזניות ואווירה אקסקלוסיבית בלב העיר.

■ להראות כוכבת קולנוע זוהרת ושזופה להפליא באווירה חמימה, אינטימיות, פיקוח רפואי, ובמחיר מפתיע.

■ שיזוף איכותי חלק, ללא קילוף העור וגוון אפרסקי תוך 30 דקות ושכיבה על מיטה רכה, חדר ממוזג, מוסיקת רקע עם אוזניות ואווירה אקסקלוסיבית.

המכון הפוטוטרפי

תל-אביב: בית הרופאים · ריינס 18 ☎ 03-244588
ירושלים: בית הרופאים · שמואל הנגיד 1 ☎ 02-224355
חיפה: מרכז הכרמל · שד׳ הנשיא 113 ☎ 04-388656

חגיגת פסח באילטקס!!!

כלי מיטה מפות ושמיכות ב־30%—50% הנחה אמיתית

לדוגמא:

	מחיר רגיל	מחיר באילטקס
סדין כפול ללא גיהוץ	31.—	17.—
מגבת 50/100 100% כותנה	11.—	6.—
שמיכת מילוי קיץ ליחיד	44.—	30.—
כרית ספוג	10.—	5.—
3 חולצות ללא גיהוץ ½ שרוול במחיר של חולצה אחת		46.—

שי על כל קניה מעל 50 ש״ח

אילטקס

אל תשאר בלי סודה

קח עוד ״סודהבל״ אתה יודע כמה

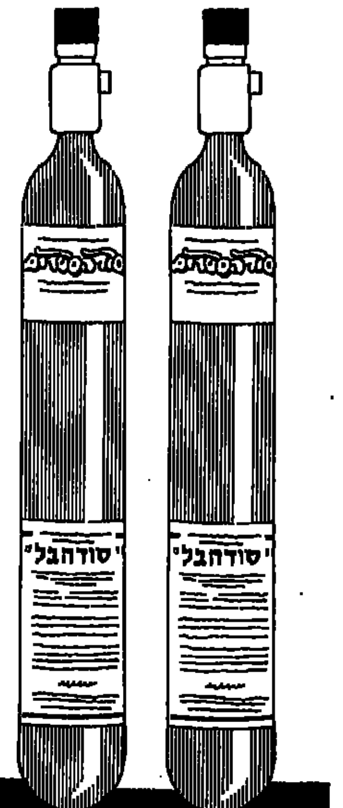

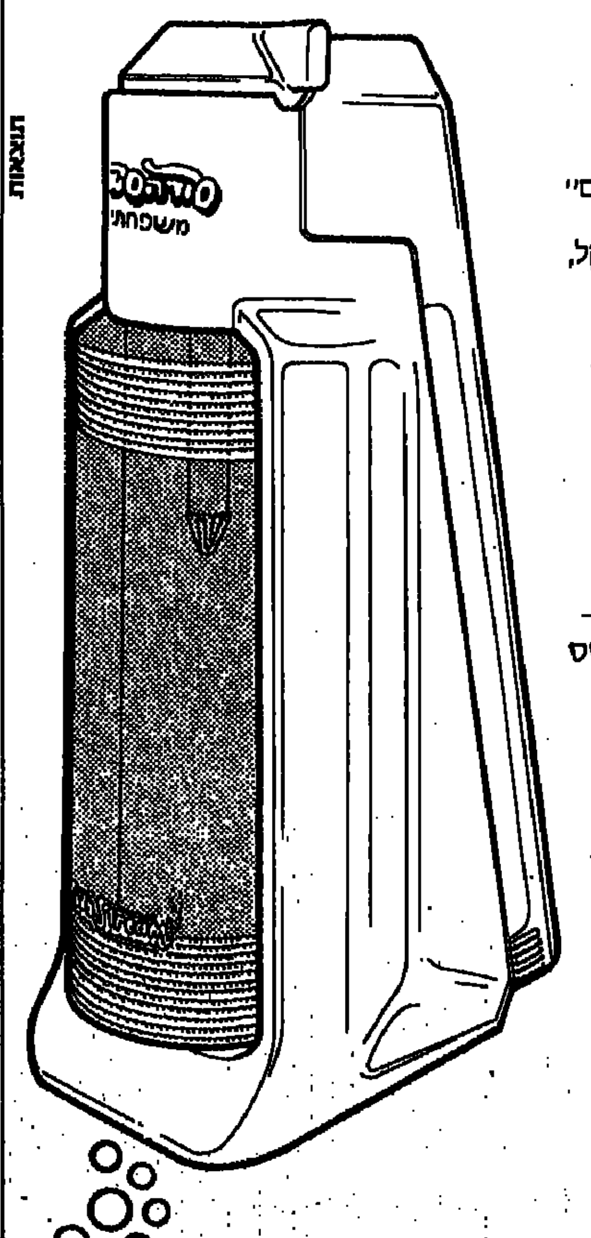

כן! שניים!
אם תחזיק בבית שני ״סודהבלים״ למכשיר הסודהסטרים שלך - אף פעם לא תשאר בלי משקה קל, תוסס ומרענן.
זה פשוט מאוד: נגמר מיכל גז אחד? שים את הרזרבי במכשיר, והחלף את המיכל הריק באחת החנויות המופיעות ברשימה.

שים לב!
רק ה״סודהבל״ האפור המקורי עם תוית סודהסטרים מתאים למכשיר שלך.

הזדרז. הפקדון עבור מיכל ״סודהבל״ 19.70 ש״ח.
מחיר מילוי גז 3.60 ש״ח בלבד - ויש לך 30 ליטר של משקה תוסס מהמכשיר המשפחתי.

מכשיר סודהסטרים משפחתי היחיד להכנת סודה בבקבוקים בני 1 ליטר

המחיר 83.00 ש״ח

חדש! כשר לפסח

סודהסטרים

רשימת תחנות סודהסטרים מוסמכות:
אילת המשביר לצרכן, שדרות התמרים • שקם, שדרות התמרים • הגדניה דרומית, החולמונים 2 **אשקלון** המשביר לצרכן, הרצל 37 • שקם, מרכז חדש • היפרשוק תנובה, שכון גבעת ציון • כחנא, צה״ל 1 • מרמלשטיין, זפרידר מרכז מסחרי 38 • רוזנר ישראל, הרצל 53 • סלון, הרצל 9 **אשדוד** משביר לצרכן, מרכז ד׳ • שקם, האורנים • מטרומרקט, שכון ו׳ • היפרשוק תנובה, אזור התעשיה • ששי, מרכז ד׳ • כל בו טחון, מרכז ב׳ **אור יהודה** אלקטרו אבי, החגנה 130 **אור עקיבא** אנקונינה יהודה, מרכז מסחרי 19 **אופקים** מינימרקט נברי, שכון יוני 802/2 • אמישרגי, מרכז מסחרי **אריאל** סופרמרקט אריאל, מרכז מסחרי **אום אל פחם** סח אל טם, מוצרי חשמל **באר-שבע** משביר לצרכן, הרצל • היפרכל צרלי, אזור תעשיה • שופרסל יעלים, שכון ח׳ • שופרסל עומר, מרכז מסחרי עומר • שופרסל י״א, שכון י״א • שקם, בן צבי • אודיל, הרצל 71 **בני ברק** שופרסל חברון, ירושלים פינת חברון • שופרסל הרצוג, מרכז מסחרי • קסטנבוים, רבי עקיבא 137 • זינגר, רבי עקיבא 31 • מרכז מכירות ושרותים, הרי יהודה 14 **בית יצחק** כל בו לחקלאי, חנות **בת-ים** י׳ אלקטריק, בלפור 87 • גלובוס, שדרות עצמאות 62 • כל בו ליפשיץ, בלפור 33 • סופר ליברנע, ליבורנו 3 **בית-שאן** שקם, שאול המלך 58 • היפרשוק תנובה, התסתדרות 14 • כל בו עליוח, שאול המלך **בית שמש** לי גו מרכז מסחרי • מרכז החשמל, מרכז מסחרי **גבעתיים** שופרסל, סירקין 17 • שקם, מודיעין 182 • סיוונית, ויצמן 25 • מינימרקט סירקין, מודיעין 152 **גבעת אולגה** יצחק נילסאר החלוץ **גדרה** ברוך חנך, התנה מרכזית **דימונה** שקם, בר כוכבא 1 • פליפ יצחק, הרימון 443 **הרצליה** משביר לצרכן, בן גוריון פינת סוקולוב • סופרמרקט קואופי טח עמל, כצנלסון • סופרמרקט קואופי אמירים, בן גוריון 82 • סופרמרקט קואופי בר כוכבא, בן גוריון 56 • סופרמרקט קואופי הדר, חדר 2 • סופרמרקט קואופי ההגנה, ההגנה 53 • סופרמרקט קואופי נוף ים, שער הים 10 • סופרמרקט קואופי מרכז, בן גוריון פינת סוקולוב • סופרמרקט קואופי פיתוח, ככר חציונות • כל בו שוחט, סוקולוב 37 **חדרה** משביר לצרכן, הנשיא 41 • שופרסל • שקם, הרברט סמואל 91 • שער המאור, הנשיא 36 • ש. שויצר, הרברט סמואל 68 • א.ג. אלקטרוניקה, סמטת פלטרין • ויסברוט פנחס, סמטת פלטרון **חולון** היפרכל, פרופסור שור 36 • שופרסל שרת, שרת פינת ששת הימים • שופרסל חנקין, חנקין 77 • שופרסל קוגל, שדרות קוגל 40 • רדיו אבינדור, סוקולוב 120 • ערוסי, שנקר 42 **חיפה/ קריות** משביר לצרכן, שמריהו לוין 1 • היפרכל, צומת ציק פוסט • היפר כל בו, צומת צ׳ק פוסט • היפרכל קטרפילר, צומת קרית אתא • שופרסל ויז, כצנלסון פינת מגדלה • שופרסל דניה, רמת דניה • שופרסל סטלה מריס, צירניחובסקי פינת פרץ • שופרסל מוצקין, שדרות בן גוריון • שופרסל קרית ים, ירושלים 29 • שקם חיפה, ככר טולל מנח • שקם מוצקין, שדרות בן גוריון • סופרמרקט קואופי צרכן נתיב חן, נתיב חן • סופרמרקט קואופי צרכן יזרעאליה, תחיתה 64 • סופרמרקט קואופי זיו, כצנלסון פינת מגדלה • סופרמרקט קואופי צרכן אורן, אורן 25 • סופרמרקט קואופי צרכן רוממה דרומית, זלמן שניאור 4 • סופרמרקט קואופי צרכן קרית שפרינצק, דרך צרפת 10 • סופרמרקט קואופי צרכן קלר (כרמל), כרמל • סופרמרקט קואופי צרכן קרית אליעזר, ככר מאירוב • סופרמרקט קואופי צרכן קרית אתא, זבולון 4 • סופרמרקט קואופי זבולון, קרית חיים, שדרות אחי אילת 32 • סופרמרקט קואופי זבולון באזור הקריות, שדרות אחי אילת • סופרמרקט קואופי זבולון סביניה, קרן היסוד 63 • סופרמרקט קואופי זבולון ק.ק.ל קרית ביאליק, קק״ל 58 • סופרמרקט קואופי זבולון מוצקין, ויצמן 1 • היפרמרקט וולקן, צומת וולקן • משביר מרכזי, חנמל • סגל ובניו, החלוץ 61 • סולל בונה, צומת ציק פוסט **טבריה** משביר לצרכן, חופין מרכז • שקם, חופין מרכז מסחרי חדש • היפרשוק תנובה, אזור התעשיה • אסלן את זבולון, שמעון דן 16 **טירת הכרמל** היפרשוק תנובה, קרן היסוד טבעון סופרמרקט קואופי צרכן, יהודה הנשיא 2 • סופרמרקט קואופי צרכן וייד, אלכסנדר זייד 10 • כל בו בסמת, בסמט טבעון • שפע מרקט, כלנית 2 **טייבה** גאבר ולייד, רחוב 1400, 40 **יבנה** יוסף יעקב, מרכז מסחרי • פיזנטי, מרכז מסחרי • מינימרקט מיקי, ההדור 16 **יהוד** כל החשמל, קדושי מצריים 14 **ירושלים** משביר לצרכן, המלך ג׳ורג׳ • היפרכל גרסי, א.ת. גבעת שמואל • היפרכל כל תלפיות, א.ת. תלפיות • שופרסל רוס גילה, מרכז מסחרי חדש • שופרסל ניות, ניות פינת שדרות הרצוג • שופרסל היכל, אגרון 1 • שופרסל מרים, פראן רמת אשכול • שופרסל קרית יובל, מרכז מסחרי קרית יובל • שופרסל רמות • שקם, יפו 234 • סופרמרקט קואופי ירושלים בית הכרם, שדרות הרצל דניה 96 • סופרמרקט קואופי קרית מנחם, דחומי 8 • סופרמרקט קואופי ירושלים קליימן, קליימן 4 • סופרמרקט קואופי ירושלים תלפיות מזרח, דב גרונר • סופרמרקט קואופי גבעת שפירא, גבעה צרפתית • סופרמרקט קואופי ירושלים מעלה אדומים, מרכז מסחרי • סופרמרקט קואופי ירושלים נוה יעקב, מרכז מסחרי • סופרמרקט קואופי ירושלים ארנונה, שי עגנון • סופרמרקט קואופי ירושלים פלמ״ח, הפלמ״ח 44 • טבראי, מרכז כלל 97 • מפגש הפלמ״ח, הפלמ״ח 42 • כל בו טלסלה, גבעת שאול 24 **ירוחם** שקם, מרכז **כפר סבא** שופרסל, רוטשילד 65 • שרגא, רוטשילד 50 • בנימין אלקשי, מצדה 115 **כרמיאל** סופרמרקט קואופי זבולון העליל, מרכז מסחרי **לוד** קלוסיקה, רבי עקיבא 1 **מגדל העמק** סופרמרקט קואופי צרכן בן חיים יוסף, מרכז מסחרי 1 **מעלות** סופרמרקט קואופי זבולון, מרכז מסחרי **מצפה רמון** שקם, מרכז מסחרי **נהריה** משביר לצרכן, שדרות געתון 22 • שקם, שדרות געתון • סופרמרקט קואופי זבולון, שדרות געתון • פינת הפרח, ויצמן פינת הגעתון **נס ציונה** תלם זבולון, וייצמן 12 **נצרת** משביר לצרכן, פאולוס השישי • שקם • סופרמרקט קואופי צרכן חרוד, שכ׳ דרומית • סופרמרקט קואופי צרכן צרכן ב׳, תרמון 1 • סופרמרקט קואופי צרכן סביון, סביון 58 • בני אברהים, יוסף **נתיבות** בן נעים, רבי עקיבא 24 • מכולת כנפו, מרכז מסחרי • טרבלסי דני, בשוק • טרבלסי שלום, ירושלים 1 • מכולת פרץ, אלפסי 1038 **נתניה** משביר לצרכן, ויצמן 1 • שופרסל ויצמן, ויצמן 27 • שופרסל סמילנסקי, סמילנסקי • שקם, אחד העם 16 • היפרשוק תנובה, זנגביל • סטבירא תמרתף, רמז 29 • אחים לביא, שער הגיא 7 • מינימרקט צמח אזורים, מרכז מסחרי אזורים • תבוש יוסף, קרית נורדאו **עכו** היפרשוק תנובה, אזור התעשיה • סופרמרקט קואופי זבולון מרכז, מרכז רסקו • סופרמרקט קואופי זבולון צפון, משה שפירא 28 • אחים דייב עכו העתיקה, צלאח א-דין **עפולה** שקם, ירושלים 1 • היפרשוק תנובה, שפרינצק 16 • סופרמרקט קואופי צרכן, הטיבה 9 • בלומנפלד, התחנה אגד • קרוס ישעיהו, נחום לוין 2 • עמית ושותי, ככר העצמאות 6 **ערד** שופרסל ירושלים, פינת בן אליעזר **פתח-תקוה** משביר לצרכן, חיים עוזר • היפרכל, אזור תעשיה חדש • שופרסל, רוטשילד 79 • שקם, אורלוב 92 • היפרשוק, פיינשטיין 13 • הרצוביץ אבשלום, איכילוב 1 • גל ח-120, החגנה 16 **צפת** שקם, העליה ב׳ 4 • סופרמרקט קואופי צרכן צפת, שכ׳ צרפת • גנן שאול, ירושלים 70 • גולדבוים, ירושלים 23 **קיראון** אלקטרו און, מרכז מסחרי **קצרין** מעדניית טיב, מרכז מסחרי **קרית גת** שופרסל, השופטים פינת קוממיות • שקם, הרימון • קורט אמיר, מרכז מסחרי 23 • שטרית ברוך, הכרמל 10/2 **קרית מלאכי** ניסים עונד, מרכז מסחרי • דוד אילן, מרכז מסחרי • מכולת מרכז, מרכז מסחרי **קרית שמונה** משביר לצרכן, התרמון • שקם, תל חי • כל בו סל, מרכז מסחרי **ראשון לציון** משביר לצרכן, ז׳בוטינסקי • היפרכל, ספיר • שופרסל שפינוזה, שפינוזה 20 • שקם, הרמב״ב 32 • היפרשוק תנובה, משורר השואה 13 • בן עמי שדה, רוטשילד 46 • עין שי אלי, רוטשילד 61 • סופרמרקט היפר קרן, כביש בית דגן • סופרמרקט היפר קרן, גני אסתר **רחובות** משביר לצרכן, יעקב 3 • שופרסל, הרצל 183 • שקם, אחד העם 13 • היפרשוק תנובה ברנר, סופרמרקט היפר קרן, הרצל • שרונה כתן, הרצל 102 **רמלה** קשרו יחזקאל, ז׳בוטינסקי 15 **רמת גן** שופרסל קסם, הירדן 94 • שופרסל אואזיס, הרצל בנין אואזיס • שופרסל קרוניצי, ע״י תל השומר • היפרכל קניון, קניון איילון • שקם קניון, קניון איילון • שקם הרואה, הרצל 42 **רמת השרון** שופרסל א׳, סוקולוב 48 • שופרסל ב׳, אוסישקין 5 • סופרמרקט קואופי הרצליה, סוקולוב 74 • רדיו עוז, סוקולוב 65 **רעננה** משביר לצרכן, אחוזה • שופרסל, אחוזה 83 • סופרמרקט קואופי רעננה הגדוד העברי, מרכז גלן • סופרמרקט קואופי רעננה מרכז, אחוזה 114 • סופרמרקט קואופי רעננה קרן היסוד, קרן היסוד 168 • סופרמרקט קואופי רעננה קרית שרת, מרכז מסחרי • סופרמרקט קואופי רעננת קרית אליתו, שכון עממי • סופרמרקט קואופי רעננה ותיקים, ההסתדרות 12 • באור החשמל, אחוזה 94 **שדרות** לישע תנן, יוספטל 153 **תל-אביב** כל בו שלום, אחד העם 9 • משביר לצרכן דיזנגוף סנטר, דיזנגוף 65 • משביר לצרכן אלנבי, יבנה 2 • שופרסל עות, ארלוזורוב 53 • שופרסל בן יהודה, בן יהודה 79 • שופרסל נורדאו, אבן גבירול 159 • שופרסל עמק ברכה, עמק ברכה 25 • שופרסל חוף השרון, חבנים 12 • שופרסל צהלה, צהל 71 • שופרסל רמת אביב א׳, ברזיל 15 • שופרסל רמת אביב ג׳, אחי מאיר 1 • שופרסל מלמן, טאגור 38 • שקם אבן גבירול, אבן גבירול 124 • שקם חשמל, החשמל 18 • שקם יפו, שדרות ירושלים 8 • משביר מרכזי, גבורי ישראל 76 • סולל בונה, בית קלקא • שיינפלד, מקוה ישראל 2 • כביסקור, ההגנה 78 • סקאלה, ה׳ באייר 2 • סלמרקט, ה׳ באייר 64 • שרותי חשמל פינקל, אבן גבירול 11

מבצע ענק

"ג'ימבו 92 טיסות"

יום יום טיסה זוגית ללונדון

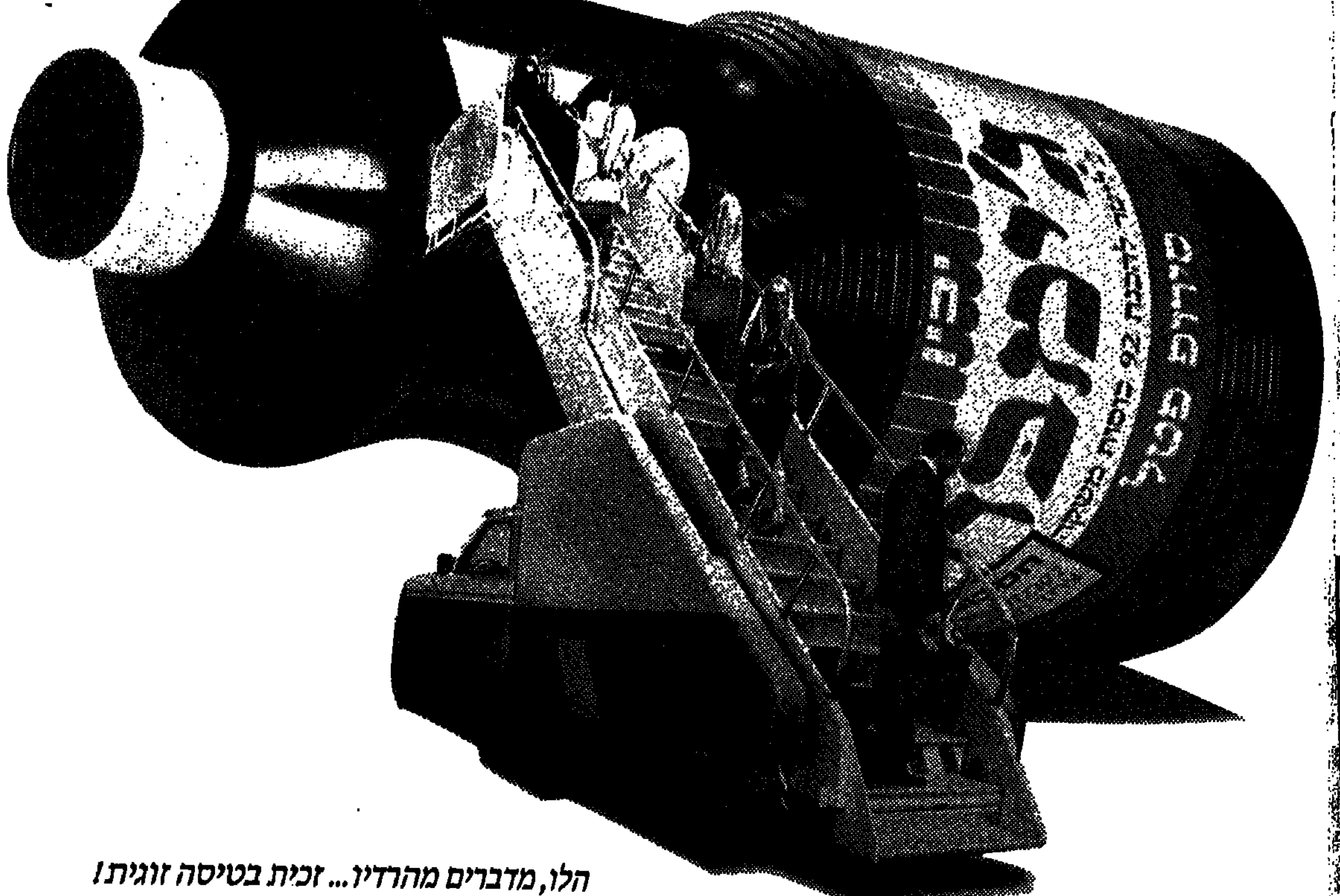

קחי את בן זוגך וטוסי ללונדון - על חשבון יכין!

כן, גבירתי, גם את יכולה לזכות בכרטיס טיסה זוגי* ללונדון! במבצע הענקי של הקיץ "ג'ימבו 92 טיסות" יוגרל בכל יום זוג כרטיסי טיסה ללונדון. ההגרלה היומית מאפשרת לך להצטרף למבצע בכל פעם מחדש ומגדילה בהרבה את סיכוייך לזכות!

שותים, נהנים - ונכנסים להגרלה!

ההצטרפות להגרלה פשוטה מאד וכל מה שעליך לעשות הוא זה:

★ קני הביתה 4 ליטרים של סירופ חסכוני ג'ימבו, באיזה מן הטעמים הנפלאים שאת וילדיך אוהבים (תוכלו לבחור בכל צרוף מתוך המבחר של 1 ליטר, 2 ליטר ג'ימבו ודיאט ג'ימבו).

★ קלפי בזהירות את התויות מעל הבקבוקים, ע"י השריה במים פושרים במשך 3 דקות, הכניסי לתוך מעטפה, ביחד עם התלוש שבתחתית העמוד ושילחי ליכין ת.ד. 332 תל-אביב, מיקוד 61002.

★ זכרי! במעטפה צריכות להיות תויות המעידות, ביחד, על קניה של 4 ליטר ג'ימבו. (לדוגמא: תוית של ג'ימבו 2 ליטר + תוית של ג'ימבו 1 ליטר + תוית של דיאט ג'ימבו 1 ליטר, או כל צירוף אחר שיתן 4 ליטר).

★ מספר המעטפות אינו מוגבל, ככל שתשלחי יותר - יגדלו סיכוייך לזכות!

הלו, מדברים מהרדיו... זכית בטיסה זוגית!

ההגרלה היומית תועבר בכל בוקר בשידור חי מרשת ג'! אבי אתגר, בתכניתו "מה כבר תשע?", ישלוף מעטפה אחת מתוך ערימת המעטפות שהגיעו יום קודם ליכין, ויתקשר מן האולפן אל הזוכה המאושרת. כך, בכל בוקר תוכלי לשמוע ברדיו את תוצאות ההגרלה - אולי היום הזוכה המאושרת זו...את!

★ מבצע 92 טיסות כפוף לתקנון המבצע הנמצא במקומות המכירה.

★ ההשתתפות אסורה על עובדי יכין ומשפחותיהם ועל עובדי פרסום גיתם ומשפחותיהם.

* שני כרטיסי טיסה הלוך ושוב, לא כולל מסים.

נא לצרף אותי להגרלה היומית של "ג'ימבו 92 טיסות".
מצ"ב תויות המעידות על קניה של 4 ליטרים סירופ ג'ימבו.
שם ________ משפחה ________
כתובת ________
טל' בבית ________ טל' בעבודה ________

השלימי את הסיסמה: "רק ____ יכול לעשות 92 כוסות".

רק יכין יכול לעשות 92 כוסות! יכין

גיתם מערכות תדמית

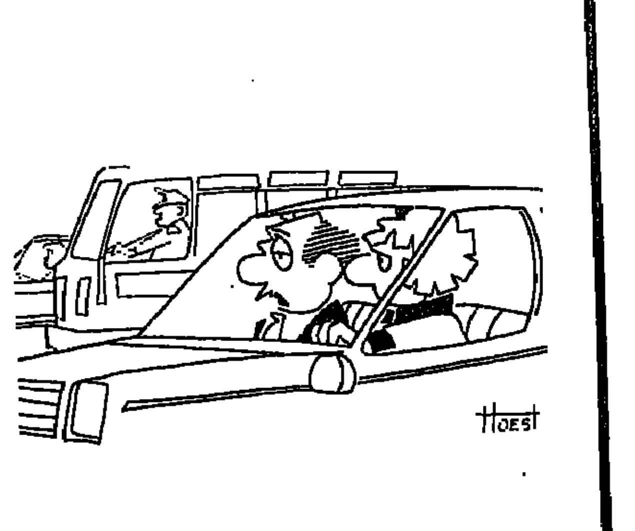

"סעי לאט! אם תקרה לך תאונה, העיתונים יכתבו את גילך האמיתי..."

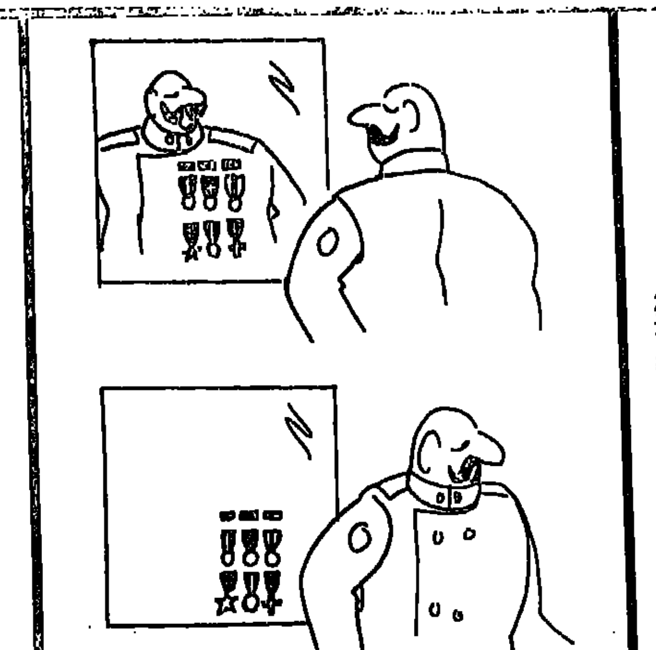

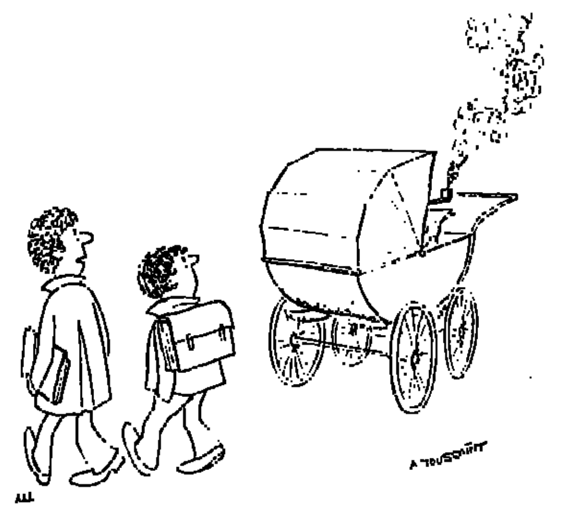

"אני חש דאגה עמוקה לגבי הדור החדש הזה..."

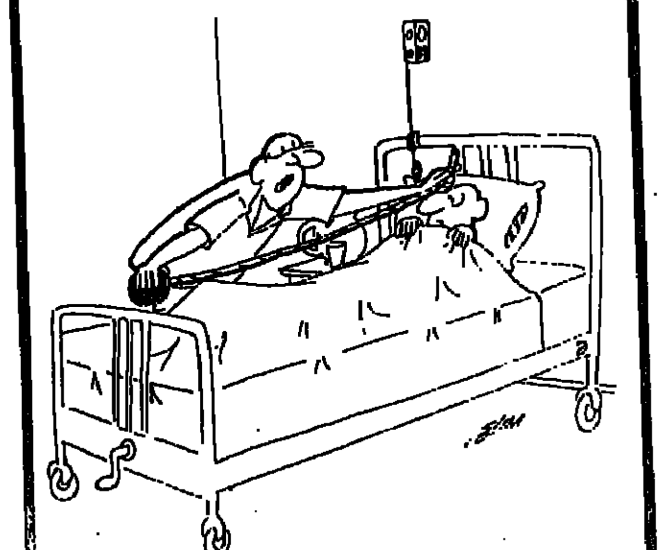

"הירגע, אנחנו רק מזמינים מזרונים חדשים..."

"בשורות טובות, יקירתי. הרגע הרווחתי אותך בחזרה..."

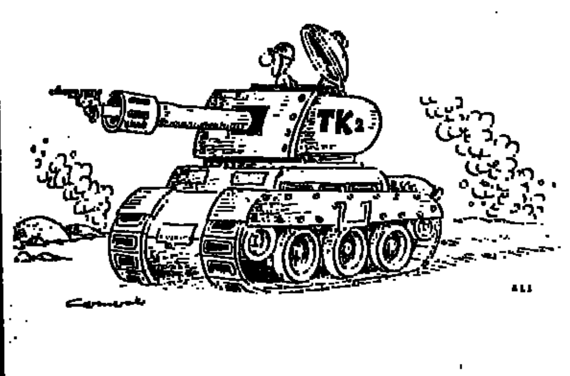

"המפקד, אתה לא חושב שכדאי שנחזור לבסיס, ונצטייד בפגזים?..."

בנין חדש שכולו דירות 5 חדרים

נוה כרמית נס-ציונה

100%

100%
איכות חיים ירוקה
שכונה ירוקה בלב קרית המדע בצפיפות נמוכה עתירת רחבות ומדשאות.

100%
פיתוח סביבתי
בחלק הגדול של השכונה אין כבישים רק מדרחוב וירק. המרכז המסחרי, בית הספר ומתקני הספורט ממוקמים קרוב לבתי הדיירים אך מרוחקים מספיק כדי לא להיות מטרד לדיירים.

100%
בניה מעולה
דירות 4, 5 חדרים ופנטהאוזים, מתוכננים ומרווחים להפליא בסטנדרטים גבוהים ביותר.

100%
שטח מגורים
כשאנחנו אומרים 132 מ"ר נטו זה 100% - נטו. 5 חדרים - 132 מ"ר נטו. 4 חדרים - 104 מ"ר נטו.

100%
הבטחה לכספך
ערבות בנקאית דולרית צמודה, הערת אזהרה או ביטוח כספי חרוכש, הכל בכפוף לחוק מכר דירות.

ניתן לקבל משכנתא עד 30% ממחיר הדירה

בואו לבקר בדירות לדוגמא:
דירות של 4 ו-5 חדרים
בין השעות: 10:00-14:00
ובימי חול בין: 10:00-19:00

קבלנים עם קבלות

שמשון זליג בע"מ אחים דוניץ בע"מ

משרד המכירות באתר: נס ציונה נוה כרמית. רח' הבילויים טל: 08-476391 ■ פתוח בשעות: 9-13, 16-19. ראשל"צ: שמשון זליג בע"מ

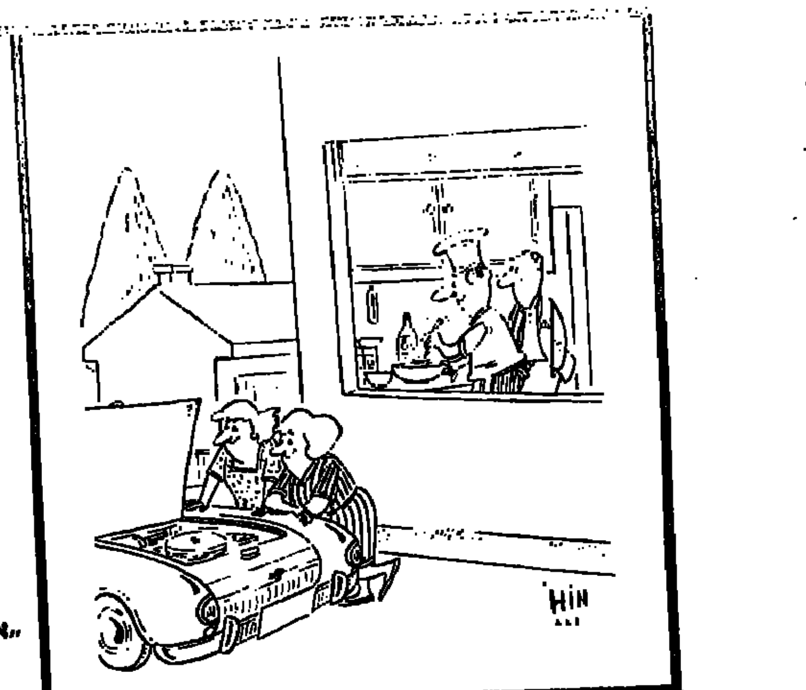

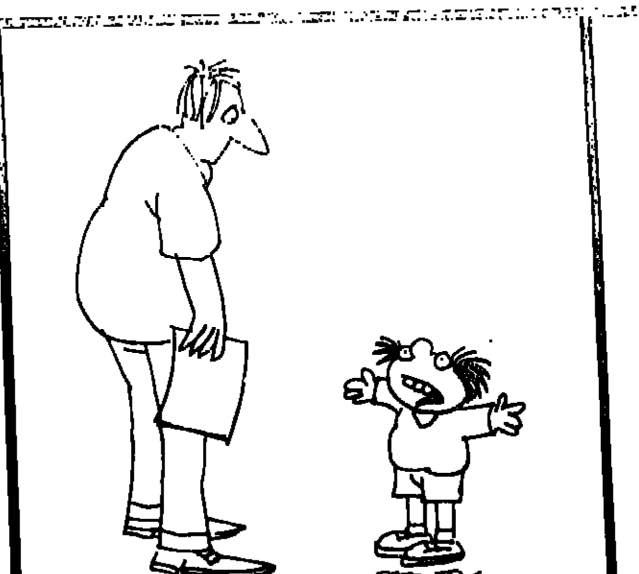

„איך תהיה לי ילדות מאושרת, כשאני יודע שאני צריך לגדול ולהפוך למשלם מסים?...”

„האלכוהול הוא האויב מספר אחד שלי. אבל אני תמיד סולח לו...”

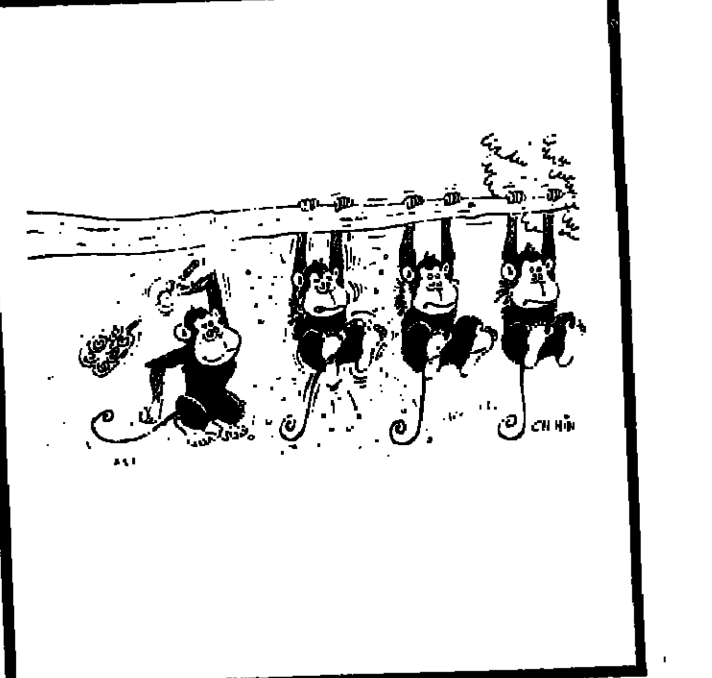

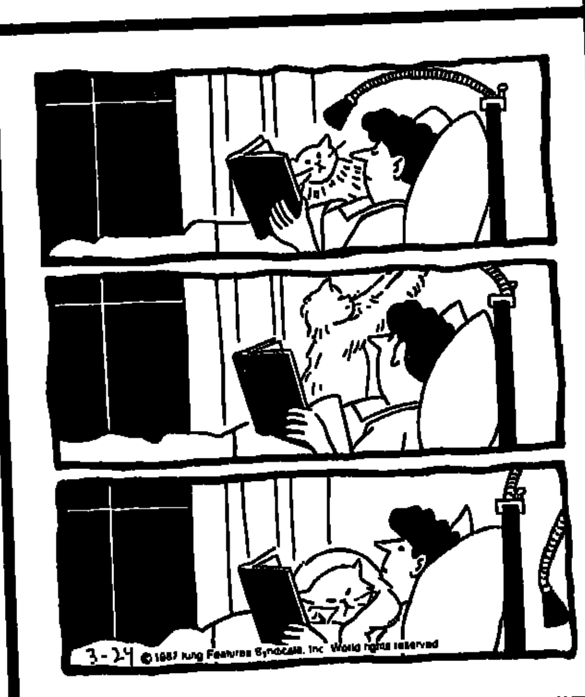

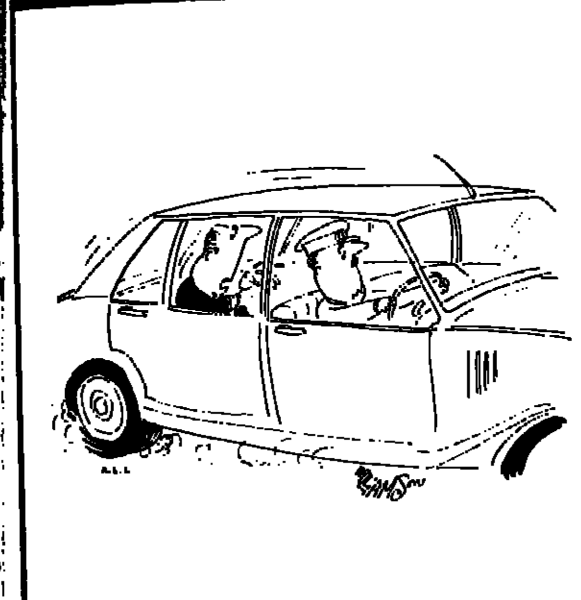

„מה קורה אתך, זו הפעם השנייה שהקוקטייל שלי נשפך...”

בשפיים עומד להיפתח מתקן הבילוי שאין גדול מסוגו בעולם:

בריכת גלים

בפארק המים שפיים, פארק המים הגדול הראשון בישראל, יפתח בקרוב מתקן בילוי ושעשועים שאין גדול ממנו בעולם: בריכה גועשת ורוגשת עם גלים המגיעים עד גובה שיא של מטר!

הנכנס לפארק המים שפיים, יוכל להביא איתו השנה גלגל או מזרון ים, מצופים ואפילו משקפת ים עם "שנורקל". תאר לך שאתה נח בבריכה על גבי מזרון הים, ידיך משתכשכות בתוך המים הכחולים, קרני השמש מפזזות ומרצדות על פני המים שסביבך כשלפתע... אתה נסחף מקצה אחד של הבריכה אל הקצה המרוחק במהירות מענגת.

יום הבילוי בפארק המים שפיים הינו מהנה וגדוש חוויות אותן זוכרים זמן רב. "פארק המים שפיים" מאפשר לילדים, נוער ומבוגרים להנות משימוש במתקני שעשועים חדישים ומענגים. וכל זאת ללא תשלום נוסף!!! כרטיס הכניסה שלך ל"פארק המים שפיים" הוא כרטיס הכניסה לעולם של התרגשות, הנאה, חוויות, פעילות וגם מרגוע.

כשאתה נכנס ל"פארק המים שפיים" אתה יכול להתמקם עם כל המשפחה בחורשת הפיקניק הטבעית, להתפרקד על הכיסאות או על שמיכה ולהתארגן לשפע הפעילויות המוצעות לך. קולות שיקשוק המים יובילו אותך לבריכת השחיה הגדולה. הכנס אליה, עשה כמה "בריכות", תן למים הכחולים והקרירים ללטף את גופך. "עשה צלילה" וצא לנוח, לתפוס שמש על גבי כסאות נוח או הדשא המוריק.

לצד הבריכה הגדולה ממוקמת בריכת הילדים (עד גיל שנתיים וחצי). עמוד ליד הבריכה בזמן שילדיך עולזים בה, תמצא את עצמך מחייך בהנאה. צחוק משוחרר, צווחות עליזות, מבט מאושר... ילדים עושים חיים משוגעים בשפיים.

להנאתם המושלמת של הילדים עומדות עוד שלוש בריכות עם מגלשה קטנטנה וחמורה היוצאת מתוך פיו הענק של דונאלד דאק. "אבא, רוצים להתגלץ" צועקים לך הקטנים.

ימי כייף מיוחדים!!

בחודשים יולי ואוגוסט יתקיימו ימי כייף מיוחדים בימי ראשון ושישי כל שבוע; אמנים, תצוגות אופנה, קוסמים ועוד. ללא תוספת מחיר!!! לפרטים ולהזמנת מקומות התקשרו ליעקב אורי בע"מ, רח' שטנד 17, ת"א, טל' 03-242553, 238276

קח אותם איתך למגלשות המים. בעוד הילדים צוהלים להם בחדוה במגלשות הכחולות (איטית ומהירה, 80 מטר של גלישה חלקלקה במהירויות משתנות וכפיתולים מפתיעים. לכל הגילים) תוכל אתה לבצע "גלישה חופשית" מגובה של 16 מטר במגלשות האדומות - ריחופים עוצרי נשימה ומהירות מסחררות, לאורך של 60 מטר.

אם אתה אוהב לשחק טניס, לרשותך שני מגרשים חדישים עם תאורה לילית מיוחדת וכסאות נוח לשחקנים ולצופים. אך לא רק מגרשי טניס יש בשפיים. יש גם מגרש כדורעף שממש "מזמין" להנחית, מגרש כדורגל שיחזיר אותך לכושר ויוסיף לבריאותך, קט רגל, קט סל וכדורסל.

שיחקת, רצת, הזעת, התעייפת. עכשיו צריך לנוח. ברחבי הפארק, על הדשא או מסביב לבריכה, פזורים כיסאות נוח עם או כלי שמשיות, למנוחה או לשיזוף. שב תנוח. ביחד או לחוד, עם פחית קולה או בקבוק בירה, תפוס שמש או ברח ממנה.

"אבא, רוצים גלידה" - שוב הקטנים. קח אותם לקפיטריה. משקאות קרים או חמים, גלידות ושלגונים, נקניקיות, סנדוויצ'ים, צ'יפסים ועוד - עם השחיה בא התיאבון. שב עם כל המשפחה ליד השולחנות המוצלים ותהנו. (הגשה עצמית).

אם אתה רוצה לחטוף תנומה קלה לאור קרני השמש האחרונות - שלח את הילדים לאוהל הוידאו. בזמן שאתה תנוח יוכלו הם לראות על מסך ענק, באוהל המוצל, סרטי פעולה, סרטים מצוירים ותוכניות מיוחדות לילדים. בגדול ובצבע.

פארק המים שפיים
עובדות ומספרים בשטח

אתר "פארק המים שפיים" משתרע על שטח של כ-40 דונמים. הפארק פועל 7 חודשים בשנה בחודשים אפריל-אוקטובר.

שעות פתיחה:

אפריל	08.00-16.00	מאי	08.00-17.00
יוני-יולי-אוגוסט	08.00-18.00	ספטמבר	08.00-17.00
אוקטובר	08.00-16.00		

בערבי שבת וחג, ובשבתות וחגים בחודשים יוני-יולי-אוגוסט הפארק נסגר בשעה 17.30. ניתן לרכוש כרטיסי מנוי וכן כרטיס הנחה חד-פעמיים. לועדי עובדים ולקבוצות מאורגנות - מחירים מיוחדים.

פרטים והרשמה:

קיבוץ שפיים, דואר שפיים 60990 טל. 052-70114, 052-523510, 052-523509. לכפר הנופש ניתן להרשם בטל. 052-70171/2 וגם במשרדי "הארחה בקיבוצים" בן יהודה 80, ת"א טל. 03-246161.

מקבלים מתנות וזוכים בפרסים בפארק המים שפיים

אורגן חשמלי, 2 גיטרות, 2 ספות נוער "ספרדייד", 100 תקליטי "הד ארצי", 50 תיקי "מודן", 100 ספרים של ספרות מעריב, 20 מנויים על מעריב לנוער, 20 מנויים על "את", פוסטרים של להקות. פרסים אלו יוגרלו בין הילדים שימלאו את חוברת הפארק אותה ניתן להשיג בפארק המים שפיים.

במסגרת מבצע הפרסים הענק יקבלו המבקרים בפארק כרטיס הנחה מיוחד ללונת פארק שבגני התערוכה. עם החוברת יקבל כל ילד פוסטר של להקה או זמר וכשהילד גומר את החוברת (פותר בחוברת) הוא מקבל חינם כרטיס כניסה לפארק המים שפיים - ללא הגרלה.

כתבה פרסומית

המקום שבו תמצא את
כל החופשות בארץ ובחו"ל
תחת גג אחד.

מוקד החופשות של הסתור!

הסתור מרחיבה את שירותיה ומאפשרת לכם לבחור בטיולים מאורגנים, טיסות, נופשונים וחופשות לכל יעד בארץ ובעולם, בכל תאריך שתבחרו, עם כל אחת מחברות התיירות המובילות.
הכנסו לסניפים ותיהנו מהפתעות.

מחירים לדוגמא:

- **הילולה במרוקו** - 19 יום
יציאה 10.5.87. בתי מלון בדרגת דה לוקס ודרגה ראשונה + חצי פנסיון. אוכל כשר. טיסות פנימיות.
המחיר: $1149
- **פולין** - 11 יום + חצי פנסיון
המחיר: $959
- **ספרד ופורטוגל** - 15 יום
החל מ- $1057
- **אירופה הקלסית** - 17 יום
איטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה
החל מ- $1432
- **סקנדינביה** - 13 יום
שוודיה, נורבגיה ודנמרק.
החל מ- $1525
- **ארה"ב** - 24 יום טיול מחוף לחוף
החל מ- $2459
- **המזרח הרחוק** - 29 יום
תאילנד, פיליפינים, טיוואן, יפן, דרום קוריאה והונג-קונג.
החל מ- $3399

ועוד ועוד מסלולים.
כל המחירים כוללים: טיסות, בתי מלון וסיורים
* אפשרויות לתשלומים

מבצע!
כל זוג הנרשם לטיול מאורגן מקבל שי תיק-מזוודה חינם*

* לפולין ומרוקו - תיק צד חינם.

הסתור
חברת תיירות אמינה

• תל-אביב, רח' בן-יהודה 32, טל. (03)299281 • ירושלים, רח' הלל 8, טל. (02)224171-2 • חיפה, רח' נורדאו 14, טל. (04)671313-5
• רמת-גן, רח' ביאליק 47, טל. (03)721343 • לרון טורס בע"מ, רח' אחד העם 11, טל. 652167-9, (03)656665
• באר שבע, רח' הפלמ"ח 64, טל. (057)39090

שעה של פנאי

תשבץ מאת הלל הרשושנים

מספר 1416

21 פרסים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „לא זכיתי באור מן ההפקר" – מאת יצחק רפאל ויעוד 20 פרסים שונים.
המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס. 1416, ת.ד. 20227, ת"א, (61201).

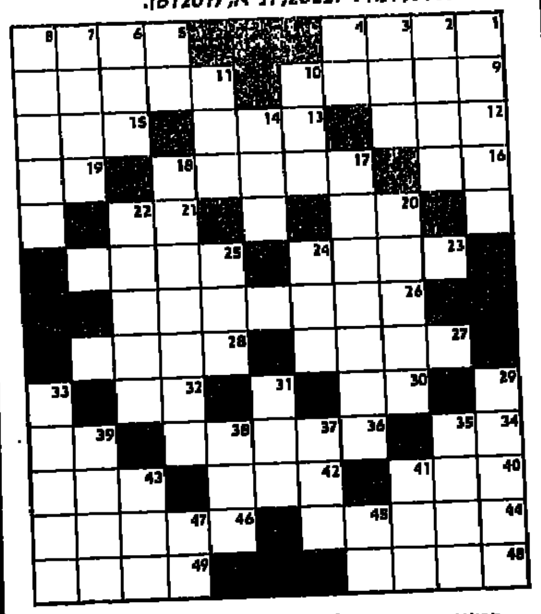

במאוזן – מימין לשמאל: 1) על אילן זה מרכיבים את התפוז 5) עוסק בהצגת אמנות קלה 9) בית־ספר גבוה 11) יוצר הפסיכואנליזה 12) שמו העברי של כוכב הלכת „יופיטר" 13) מין ירק אכיל, חי או מבושל 15) תבואה 16) צד מערב 17) רק; בלבד – ביטוי ארמי 19) בת־קול 20) שניים 21) עדין, מפונק 23) מלך צור – ידידו של שלמה המלך 25) עיר ואם בישראל 26) כינוי לאדם בטלן ולא־יצלח 27) אם הוא מחריש – לחכם יחשב 28) רבי של חסידים 30) „נון" קטוע „נגב" 32) מנמנם 34) שיכור מפורסם בעולם העתיק 36) דגן 39) אליל הבבלים 40) סיף 42) חיית־בר טהורה 43) אך חריף – אדהם 44) משח את שאול למלך על ישראל 46) הושלך לגוב האריות ויצא חי 48) ירח האיתנים 49) מדינה אירופית.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) צמח בעל עלים וגבעולים חמוצים 2) אבן עוצרת דם בשעת הגילוח – מתחדישי הלשונאי הלל הרשושנים 3) לא מחוספס 4) „תרדיף" (שם נרדף) ל„שגגה" 5) תבואה נקיה 6) מלך ישראל 7) בירת מדינה בלטית 8) עולה ויורדת – יורדת ועולה 10) שפחת שרה אמנו 11) בן חמור וסוסה 14) פרי השמן 17) קביעת העתיד 18) בת מלך כרתים 20) בעלת קרניים ממשפחת הצבאים 22) פי־שניים 24) שפת האריג 25) קיר דק 29) קוסמת 31) ירק חריף 33) רעדה 35) כלי קצירה 37) עיר הקונגרסים הציוניים 38) מין מתכת – „ברונזה" בלעז 39) שקון, רמאי 41) עם־הארץ 43) אחיו של הבל 45) מין חיה טורפת 47) חומת־מים.

הציור השבועי לילד

היכן החבר הרביעי?

ארבעה חברים יצאו ערב החג, למסע אביבי בהרי ירושלים. לפתע נעלם אחד מהם. אולי אתם ילדים, תגלו היכן נמצא החבר החסר.

תשבץ ברחי־התשבץ

מאת נדיב אבידן ©

מספר 175

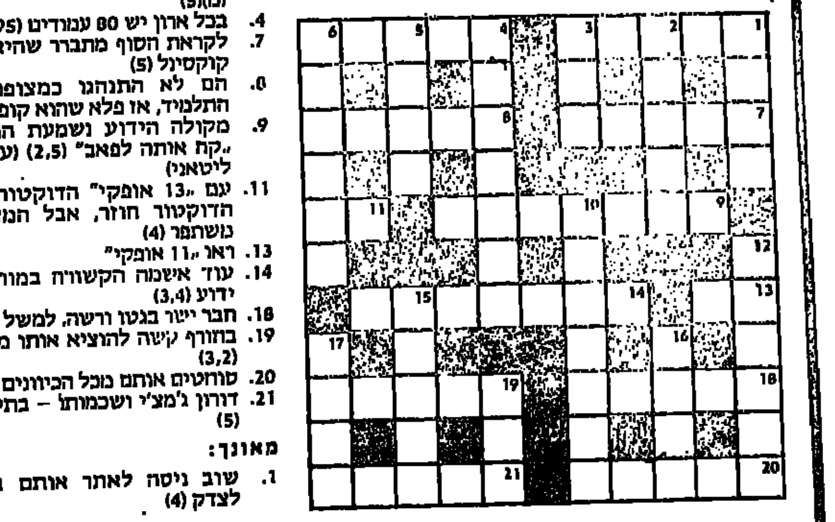

מאוזן:

1. גם מכדור אפשר לייצר טיל כוח (מ)(5)
4. בכל ארון יש 80 עמודים (5)
7. לקראת הסוף מתברר שהיא בעצם קוקסינל (5)
8. הם לא התנהגו כמצופה לפני התלמיד, או פלא שהוא קופץ? (5)
9. מקולה הידוע נשמעת ההוראה: „קח אותה לפאב" (2,5) (עפ"י דני ליטאני)
11. עם „13 אופקי" הדוקטור הולך, הדוקטור חוזר, אבל המצב לא נשתפר (4)
13. ראו „11 אופקי"
14. עוז אישנה הקשורה במורה דרך ידוע (3,4)
18. חבר יישר בגטו ורשה, למשל (5)
19. בחורף קשה להוציא אותו מהכלים (3,2)
20. סורטים אותם מכל הכיוונים (5)
21. דורון ג'מצ'י ושכמותו – בתיאטרון (5)

מאונך:

1. שוב ניסה לאתר אותם בניגוד לצדק (4)
2. בשם השר לשעבר: „הפסק אש" (...)
3. באיזו מידה הוא מתגעגע? (3)
4. לתינוק אין חברים? (3,4)
5. מבחינה מוסיקלית הגליל לספר עולה (4)
6. לבוש לעוף ענק (6) (עפ"י עלי מוהר)
10. לדעתם, בזכותי אפשר לומר השכלה (מ) (7)
12. כשלא נותנים לו לישון הוא רותח (6) (עפ"י שירי ארגוב)
15. טוב, זה קורה (מ) (עפ"י איתן גולדהירש)
16. דני קיי, למשל, היה מתקתק (4)
17. הגיעו להסכמה ביחס לצדיק ותאורו (4)
19. שמן על פני המים (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח.

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

חפש אותי

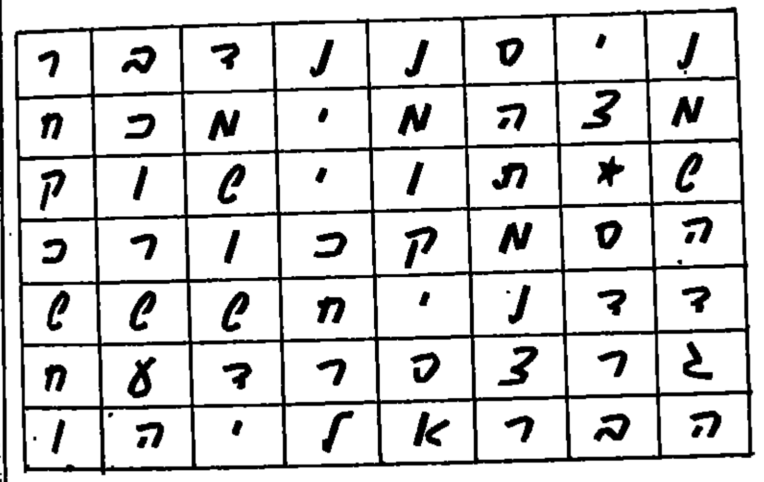

כמו האפיקומן נחבאים בתבנית מושגים ושמות הקשורים בחג הפסח. כל המלים כתובות בשורות ובעמודות, אך לא האלכסונים. כמה מושגים מצויים בתבנית?
בין הפותרים יוגרל ספר גימל מאת נעמי שמר.

החידה הבלשית

מאת גדי טאוב

מוות באמבטיה

המפקח ריילי נשען על הכיור ובחן את האריחים המחולים סביבו. זה היה חדר־אמבטיה רגיל, אם כי מעט מצועצע. החלון היה פתוח ורק רשת מתכת דקה חצצה בינו ובין האוויר החופשי. בעד החלון נשמעו ציוצים של ציפורי־בוקר ורעש מנועי מכוניות רחוקות. האמבטיה המחולה היתה מלאה עד גדותיה והמים נטפו על הריצפה ועל השטיח בפרוזדור, בו היה מוטל מר הוגרט המנוח. ריילי התכופף ובחן את הגופה. מתחת לשפה התחתונה היה חתך לא עמוק, נקי וישר, שנראה כי נוצר במכשיר חד. באזור הצלעות השמאלי היתה חבורה כחולה שנראתה כשריד של מכה יבשה. את חלציו של המנוח כיסתה מגבת קטנה ששוותה לו מראה מגוחך במקצת, בהתחשב בנסיבות. הבלש פתח ארון קטן בעל דלתות־ראי. היו שם כלי־רחצה רגילים ומברשת־גילוח מיושנת עם ידית דמויית שנהב בנוסח המערב הפרוע. המפקח חזר למטבח, שם המתינה לו מרת הוגרט, אשה מטופחת בעלת פנים ארוכים ותווים חדים ששרידי איפור היו מרוחים בזוויות עיניה ופיה. היא עישנה סיגריה ארוכה בשאיפות עמוקות ועצבניות. המפקח משך בברך מכנסיו והתיישב על קצה השולחן.
„צר לי להציק לך, אך עלי לברר כמה פרטים".
האלמנה הנהנה בהסכמה. „נתחיל, אם כן, מהתחלה", אמר ריילי.
„חזרתי ממסיבה בערך באחת ורבע אחר חצות", אמרה. „אלן טען שאינו מרגיש טוב ולא רצה לבוא. הוא התעקש שאסע במונית, שמא אשתה יותר מדי ולא אוכל לנהוג. כשחזרתי ולא מצאתי אותו בחדר השינה חשבתי שמשהו קרה. חיפשתי אותו במטבח ובסלון ולבסוף ניסיתי את חדר האמבטיה. דלק שם אור ואני דפקתי בדלת. משלא נעניתי נכנסתי, ומצאתי את אלן מוטל בתחתית האמבטיה, עירום". היא שאפה מן הסיגריה והמשיכה. „הוצאתי אותו וניסיתי להנשימו, אבל נראה שהיה מאוחר מדי".
„חוששני שאת פשוט משקרת, גברת הוגרט", אמר ריילי, „את באה אתי לתחנת המשטרה".
מדוע חשד המפקח בגברת הוגרט?

בין הפותרים יוגרל הספר שירי סשה ארגוב, השירים עם התווים.

הפתרונות והזוכים

פתרון גליון 1207

- כתב סתרים: אל תרשיע בטרם חקרת דרוש היטב ואחרי כן – תשפוט.
- כתב ציורים: מורת רוח.

פתרון חידת „אותיות ומספרים" 1151

	3637
×	73
	10911
	25459
	265501

הסיפרה „8" אינה משתתפת בחידה.

שמות 12 הזוכים וזוכי צ.ה.ל. בפרסי הספרים „אותיות ומספרים" 1151.

אביבה מינצברג, ת"א; ויקי רוזנצויג, הרצליה; יהודה אקרמן, בגעתיים; גבריאל מנצור, חדרה; אליק צאודרי, בני־ברק; איל בר־לב, ק. מוצקין; חנה זורבר, ראשל"צ; רוני חתמי, ר"ג; מוטי מצה, עכו; אפרים מנלה, פ"ת; מרדכי דן, ת"א; ארז בוקרה, כפר־סבא; יעקב שץ, צ.ה.ל.; סרן מאיר קליין, צ.ה.ל.; יעקב אדלר, צ.ה.ל.; מאיר שוקר, צ.ה.ל.

שמות 5 חיילי צ.ה.ל. שזכו ב"א בספר, בתגרולת „אותיות ומספרים" מס. 1150

סמל אפרת עיוואן, צ.ה.ל. ענת ברק, צ.ה.ל. סג"מ שלמה אשרף, צ.ה.ל. סא"ל רמי בוסי, צ.ה.ל. רס"ב אלי יום־טוב, צ.ה.ל.

„חובן הדג"? (מגליון 1204)

שי שריבר, הרצליה; שירז גלבוע, ק. מוצקין; מש. מנרל, ראשל"צ; מיטל הרוש, קרית־גת; לירון וורטמן, ת"א; שמוליק איגנה, ירושלים; גילית כהן, ראשל"צ.

פתרון תשבץ השבוע מס. 1411

במאוזן: 1) „נמרוד" 5) נחשול 9) עלם 10) אשל 11) לב 13) פס 15) קת 16) „כולי" 17) גלעד 18) עלג 19) פר 21) סר 23) „חן" 24) חרוד 26) רבד 28) עגיל 29) „עיבל" 31) ראי 32) „מטר" 34) כו 36) כן 38) כר 39) „שבט" 40) „יואב" 41) מרי 42) לח 43) שה 46) צר 47) שלג 49) קרת 51) „מנהטן" 52) מזמור.

במאונך: 1) נפל בפח 2) רע 3) „ולס" 4) „דם" 5) נא 6) חשן 7) של 8) „לא תגנוב" 12) כור 13) פלס 14) „סער" 15) קלח 20) אריאל" 22) „אביטל" 24) חגר 25) דלי 26) רעם 27) „דבר" 30) אבשלום" 33) „ארידור" – „מרידור" 35) זכח 36) כוש 37) נאה 38) כרך 43) „מלט" 45) ברז 47) (א)שה 48) גן 49) קם 50) תם.

שמות הזוכים וזוכי צ.ה.ל. בתגרולת 21 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1411

פרס א': טובה קנת, ת"א.

ואלה ה־20 זכו כ"א באחד הספרים השונים:

דן פורמן, חיפה; יעקב גלבוע, ת"א; ראובן הכרמלי, בת־ים; איסר לוין, ר"ג; אבנר זו־ארץ, משאבי־שדה; נעמה כהן, קב' גוית; מוריס כהט, בית־שאן; אהרן ורבוכסקי, חיפה; שלמה רענן, כרכור; יהודה אילן, ס. דפנה; יעקב רייכהרט, ראשל"צ; שלמה בן־הרוש, חיפה; מיכל טל, תל־יוסף; חיים בן־פורת, חיפה; צפורה בילך, מרחביה; חיים פרלשטיין, שלוחות; פועה דמרבן, קיבוץ שמיר; שמעון פליישר, גבעתיים; אנשלפלשר, ת"א; שפרה חסידוף, ירושלים. יונית המבורגר, צ.ה.ל. בנימין קצוב, צ.ה.ל. דוד כרנר, צ.ה.ל. ארז יער, צ.ה.ל. סרי ארז, צ.ה.ל.

שמות 5 חיילי צ.ה.ל. שזכו בתגרולת תשבץ השבוע 1410

חברון עסיס, צ.ה.ל. אבי אריאלי, צ.ה.ל. נתן קליימן, צ.ה.ל. שמעון שריקי, צ.ה.ל. אלי רוטנברג, צ.ה.ל.

„לאן הכובע נעלם"? (מגליון 1205)

מנו עמית, קרית־מוצקין; חנה פרידמן, ירושלים; רחל נוימן, מושב בית מאיר; עומר לוין, הוד־השרון; שושי כהנא, רמת־גן; יפי רייס, ירושלים; אתי פינקלשטיין, ירושלים.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 172

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי", ת.ד. 20227 ת"א, מיקוד 61201.
■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

שחמט

מאת אורי צחור

לוחמה פסיכולוגית

הדו קרב הרביעי על אליפות העולם, בין גארי קספארוב לאנאטולי קארפוב, יחל רק בעוד חודשים מספר, אך הלוחמה הפסיכולוגית כבר החלה. קארפוב כבר הודיע, מיד לאחר נצחונו המשכנע על סוקולוב, כי הפעם הוא מאמין שיגבר על קספארוב. זה האחרון הודיע, בינתיים, כי הוא מבקש לערוך את הדו קרב בדובאי, שכן מזג האוויר שם טוב עבורו. כידוע, שונא קארפוב לשחק בארצות שאקלימן חם.

נחזור לדו קרב בלינארס, בספרד, בו ניצח קארפוב את סוקולוב. המאפיין של המשחקים, בהם שיחק קארפוב בכלים הלבנים, היה שמהפתיחה ועד הפסקת המשחק, לאחר כחמש שעות, הוא הצליח לשמור על יתרון זעיר ובשלב הסיום להפוך יתרון זה לניצחון. בכלים השחורים הצליח קארפוב להשוות את המצב ובמשחק התשיעי אף רכש יתרון קל, שלא הספיק כדי לנצח. במשחק הי"ו אף ניצח בקלות, אך זאת לאחר שסוקולוב שיחק „כמו מתאבד".

קארפוב הוכיח, מה שממילא ידוע, שהטכניקה שלו היא לעילא ולעילה. משעמם אבל חזק. את המצבים שהתקבלו, עם הפסקת המשחקים, היה מנתח עם צוות עוזריו והתוצאה: סיומים מרתקים. המרתק מכולם הוא סיום המשחק העשירי, ששוחק לאחר עבודת לילה מאומצת של קארפוב וחבר עוזריו.

לבן: קארפוב
שחור: סוקולוב

לינארס, מרס 1987

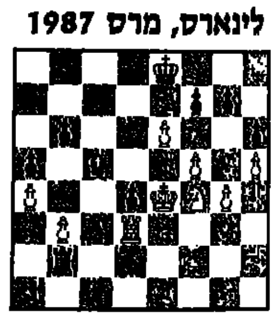

תור הלבן

במצב המוצג לעיל הופסק המשחק. ברור, מעבר לכל ספק, שעמדת הלבן עדיפה. אך כיצד מנצלים יתרון זה? אכן, המסע חסורי של קארפוב הפתיע אפילו את סוקולוב.

וכך נמשך המשחק: 42.צ־ו3!! צ־ב1; 43.פ־ד5, צ־ו1; (43...צ־ה1 + 44.מ־ד3; ה־ה6? פ־ג7+ והשחור בצרות) 44.מ־ד3!! צ־ו4; (אין מסע טוב יותר. על 44...ו6; כא: 45.צ־ו4, צ־ה1; 46.צ־ה4, וכל השאר זה טכניקה) 45.ו6!! (כל הכאה של רגלי גוררת צרות לכן נאלץ השחור להגן בפני 46.פ־ג7+) 45...ר־ד6; 46.פ־ב6, צ־ו5; (על 46...ו:ו6; בא 47.צ־ו6, ועל 46...ו:ה6; בא 47.ו7+ וזוכה) 47.ו:ו7, צ־ו7; 48.פ־ג4, ר־כ4; (כל ההתרחשות המרתקת, מכאן ואילך, ברוקה עד הסוף) 49.ה־ו7+ צ־ו7; 50.צ־ו7, מ־ו7; 51.פ־ה5+ מ־ד6; 52.פ־ג6, ר־ה1; 53.פ־ד4, ר־כ4; 54.פ־ג6, ר־ה1; 55.מ־ה2, (מסע סתמי כדי לצאת מדוחק הזמן) 55...ר־ג3; 56.מ־ד3, ר־ה1; 57.מ־ג4! מ־ו5; 58.פ־א5!! ר־א5; 59.כ־ד4, ר־ד8; 60.א5, מ־ח5; 61.מ־כ5, ר־ו5; 62.א6, ר־ה3; 63.מ־ג6, והשחור נכנע כיוון שלאחר ב4=כ5=כ6, הלבן מקדים כמרוץ להכתרה.

21.ג־ג3, פ־ו5! 22.ר־ו5, ר־ו5; 23.ג4, ר־ד3; 24.צ־ג1, ו5; 25.ג5, ו4; 26.ה־ו4, וכירנבוים וקויף הקדישו, לאחר המשחק, זמן רב לניתוח המסע 26.ה4. מתברר שמתקבל מצב מרתק עם סיכויים פחות או יותר שקולים) 26...ר־ו4; 27.צ־ג3, ה4; 28.ג6, ר־ה5! 29.ג־ב7?! (מסע „מתבקש" זה גורר הפסד. נכון 29.צ־ד3! ומתקבל מצב שקול)

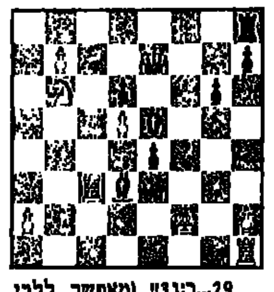

29...ר־ג3!! (מאפשר ללבן להכתיר מלכה חדשה כנגד שני רצים, אך המלך הלבן, יהיה חשוף מידי להתקפות) 30.פ־ג8+ מ־ד7; 31.כ8=מה, ר־ד4+ 32.מ־ו2, צ־ג8; 33.מה־כ4, צ־ג2+ 34.מ־ח3, ר־ה5; 35.מה־כ7+ צ־ג7; 36.מה־כ6, צ־ג2; 37.מה־א7+ מ־ה8; 38.מה־ח7, ה3; 39.מה־ז8+ מ־ה7; 40.מה־ח7+ מ־ו8; 41.מ־ו1, צ־ו2! 42.מה־ח6+ מ־ו8; 43.מה־ה3, ר־ו5+ 44.מ־ח4, (44.מ־ו5, צ־ו2+) 44...צ־א2; 45.מה־כ3, צ־ו2; והלבן נכנע.

בסבך התחבולות

אלוף ישראל בשחמט, נתן בירנבוים, החל טוב את התחרות הבינלאומית בבאר שבע. החמצה של מספר הזדמנויות מנעה ממנו להשיג את מטרתו – ציון לדרגת רב אמן. ככר במשחק הראשון השיג עדיפות נגד ויקטור קורצ'נוי. זה האחרון היטיב להתכונן לשלב הסיום וחילץ תיקו. בסבוב השני איפשר, ריני קויף, האמן הבינלאומי ההולנדי הצעיר, לבירנבוים לנהל קרב טאקטי וכזאת בירנבוים הוא מומחה. התוצאה קרב מרהיב עין. המשחק מובא עם הערות קלות, של בירנבוים, שיהוו מורה דרך לאלה המעוניינים לנתח את הקרב לעומקו, או כדי לדעת אלו מסעים הכיאו, או יכלו לגרום, למיפנה מכריע מהלך הקרב.

הגנה סיציליאנית

לבן: קויף
שחור: בירנבוים

באר שבע 1987

1.ה4, ג5; 2.פ־ו3, פ־ג6; 3.ד4, ג:ד4; 4.פ:ד4, פ־ו6; 5.פ־ג3, ה5; 6.פר־כ5, ד6; 7.פ־ד5, פ:ד5; 8.ה:ד5, פ־ה7; 9.ג3, פ־ו5; 10.מה־א4, ר־ד7; 11.ר־ד3, ו6; 12.ו4?! (מסע מפוקפק) 12...פ־ח4?! (עדיף 12...א6) 13.מה־כ4, מה־כ6; 14.מ־ו1, א5; 15.ר־ה3, מה:ה3! (כתוצאה ממסע זה זה יאבד השחור טיב, אך יזכה במשחק נגדי) 16.ו:ה3, א:ב4; 17.פ־ג7+ מ־ה7; 18.פ:א8, ר־ח6; 19.פ־ב6, ר:ו4; 20.מ־ו2, ב:ג3;

מאוצר התחבולות

לבן: ביירנאסון
שחור: גרינברג
ביל 1985

תור הלבן

ביירנאסון, שהרחיק ראות, פתח במסע „פשוט" שלווה בהפתעה לא נעימה לירבו. כיצד? התשובה להלן במהופך.

פתרון

[הפתרון מודפס במהופך]

ברידג'

מאת רחל שמיר

ברידג' על גלגלים

„אנחנו מאחרים כמעט לכל הצגה ונעצרים בגלל המכונית", אמרה רות. „זה מקום נורא למצוא חניה. יש לי ידידים שמגיעים לכל אירוע במונית, משלמים לנהג והוא מוריד אותם ליד הפתח. אני ממש מקנאה בהם", הוסיפה.

„אני בטוחה שאילו היית להיפך, היית מבררת לבעלך את החיים לקנות מכונית", התערבה כרמלה.

„בילדותי, זה היה בילוי לנסוע בכירכרה רתומה לסוס", אמרה נחמה, „ובעית מכונית לא העסיקה איש".

„בסופו של דבר כולנו מגיעים בדרך זו או אחרת על גלגלים, או מוטב שנגלגל מישחק ברידג'", הפסיקה קוסנה את הרב־שיח.

ההסכמה היתה הדדית וזה היה אחד המשחקים במיפגש זה:

	צפון	
	♠ 9 3 ♡ A ♢ A K Q 8 7 ♣ 6 5 4 3 2	
מזרח ♠ 6 ♡ 9 8 4 2 ♢ 10 9 5 3 ♣ Q J 10 9		**מערב** ♠ K J 8 7 2 ♡ Q J 10 5 3 ♢ J ♣ 8 7
	דרום ♠ A Q 10 5 4 ♡ K 7 6 ♢ 6 4 2 ♣ A K	

חילקה שושנה – דרום

ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 בלי שליט	2 ספייד	3 ספייד	פאס
3 בלי שליט	פאס	פאס	פאס

מערב הובילה במלכה הארט וסטירת המלאי הוכיחה לכרוז שיש לה שמונה לקיחות ועליה לחפש את הלקיחה התשיעית, מבלי למסור את היד פעמיים, בהתחשב במצב ההארטים.

לאחר שזכתה באלוף הארט בדומם, משכה שושנה בביטחון שלושה דיאמונדים גבוהים (בסיכוב השני היא כבר נוכחה שהמקרה אבוד), וכמצב שנוצר החליטה לעקוף בספייד. היה ברור שלעקיפה זו אין כל סיכויים, נוכח העובדה שמערב התערב בספייד. לבסוף לא הצליחה לבצע את החוזה, כי זכתה בשמונה לקיחות בלבד, כפי שספרה מלכתחילה.

נחמה שותפתה לא היתה מרוצה מהתגלגלות העניינים ואמרה „אילו שיחקת נכון היית מבצעת את החוזה בקלות".

„באמת? ואיך את היית משחקת כרוב מומחיותך?" שאלה שושנה באירוניה.

„אין דבר פשוט מזה", אמרה נחמה, „ידי היתה תוקה למדי, אולם כניסותיך לדומם היו מוגבלות, מכיוון שהאלוף הארט כבר סולק במהלך הראשון. מאחר וחסרה לך רק לקיחה אחת בלבד לביצוע החוזה, כל מה שהיה עליך לוודא הוא מצב הדיאמונדים. אני הייתי משחקת דיאמונד קטן מן הדומם ומוסרת את הלקיחה למערב. כמובן שמערב, לאחר הזכיה בנסיך דיאמונד, היתה ממשיכה בהארט. הייתי זוכה במלך הארט ביד וממשיכה במשיכת ארבעה דיאמונדים, לביצוע החוזה: ספייד אחד, שני הארטים, ארבעה דיאמונדים ושני קלאבים".

„יופי נחמה!", קראו כולן פה אחד.

„עלי לשנות את שמי", אמרה נחמה, „אחרת אכנס להיסטוריה כחלק מהרפרטואר של שייקה אופיר".

על בולים ובולאים

מאת חיים לנגלבן

תערוכה בחיפה

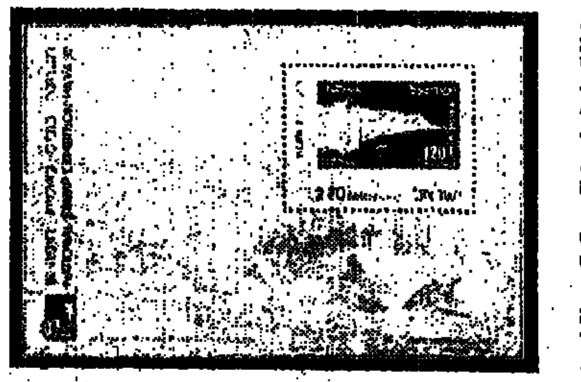

תערוכת הבולים הלאומית „חיפה 87", נפתחה את שעריה בי"ו בניסן תשמ"ז – 16 באפריל 1987. התערוכה קיבלה את חסותם של שר התקשורת, הפרופ' אמנון רובינשטיין, ראש העיר חיפה מר אריה גוראל, התאחדות בולאי ישראל ובתאום מלא עם השירות הבולאי הישראלי.

התערוכה תתקיים ב„היכל הספורט" שברוממה, חיפה, בחול המועד פסח – 16 באפריל 1987 עד 23 בו. אגודת בולאי חיפה הוקמה בשנת 1938 והינה מותיקות בארץ. האגודה מקיימת פעילות בולאית בקרב חבריה, יש בה חוגי נוער וגימלאים המוצאים מקום לבילוי, ספריה בולאית, הרצאות וערבי החלפות.

שיאה של הפעילות הבולאית הינה קיום תערוכות בולים. מן הראוי לציין, כי תערוכת „חיפה 87", הינה הרביעית במניין שמתקיימת בחיפה. קדמו לה „תבא" בשנת 1952 לציון ידידות אפריקה־ישראל, „תבאי" ב־1964 ו„חיפה 1980".

בתערוכה ישתתפו אספנים ישראלים אשר זכו בעבר במדליות בתערוכות בינלאומיות, אשר יציגו את אוספיהם הן באגף הכבוד והן באגף התחרותי.

האגף הלאומי יכלול תצוגות חקשורות בארץ ישראל. יהיו בו אוספים מתקופת השלטון התורכי, תקופת המנדט הבריטי, תקופת המעבר, דואר עברי, בן יוצג דואר מקהנות הריכוז בתקופת השואה. ואילו באגף לבולאות כללית יהיו תצוגות של בולים ומכתבים מארצות רבות. אגף מיוחד הוקצב לנוער גילאי 12 עד 20.

לציון תערוכת הבולים הלאומית „חיפה 87", הנפיק השירות הבולאי הישראלי גליון מזכרת המכוסס על אחד מציוריו של הצייר דוד רוברטס, שביקר בארץ. הציור מתאר את מפרץ חיפה, כפי שנראה משפך נחל קישון לפני למעלה ממאה שנה.

דוד רוברטס נולד בסקוטלנד ב־1796. אביו שהיה סנדלר במקצועו, הכיר בכשרונו של הבן לציור ותמך בקידומו במיטב יכולתו. במרוצת הזמן הוא טייל הרבה בארצות רבות באירופה ובמזרח התיכון. ב־1841 אף נבחר כחבר באקדמיה הבריטית. רישומיו המרשימים ביותר היו ממצרים, מסוריה ומארץ הקודש. הוא נפטר בשנת 1864.

גליון המזכרת לציון תערוכת „חיפה 87" מצויד בבול אחד מנוקב בערך של 2.70 ש"ח. הבול ללא שובל נושא עליו הקדשה בעברית ובלועזית: „חיפה 87". על בול זה, מופיע תעתיק של אחד משני הבולים שהופיעו ב־13 באפריל 1952, לציון תערוכת הבולים הארצית בחיפה. הבול בן 120 פר' צוייר בידי אוטה ואליש הכנות, והוא מתאר את נוף הכרמל. (הבול השני בערך של 100 פר', שאיננו מופיע עתה על הגליון מתאר את מפרץ חיפה). את גליון המזכרת הנושא עליו ליתוגרפיה של ד. רוברטס מומאה הי"ט, עיצב יצחק גרנות, מבכירי העובדים של השירות הבולאי. גודל הגליון 108 מ"מ × 75 מ"מ, ואילו הבול עצמו הוא בגודל 40 × 30.8 מ"מ. מן הראוי לציין, כי ערך הבול הוא 2.70 ש"ח, אולם הגליון עצמו, יימכר במחיר של 4 ש"ח. התוספת מיועדת לכיסוי הוצאות של תערוכת הבולים הלאומית „חיפה 87". הבולאים גאים בכך, כי כל המימון בא מכיסי האספנים ולא ממשלם המסים הישראלי.

מטבעות ומדליות

מאת חיים לנגלבן

הונג־קונג מציינת ביקור מלכותי

ביקורה של מלכת בריטניה אליזבת השנייה ובעלה הדוכס מאדינבורג בהונג־קונג, צויין במהדורה מוגבלת של מטבעות זהב בני 1,000 דולר של הונג־קונג, בתגמיר קשוט קפוא ובתגמיר רגיל לא למחזור.

המטבעות הוטבעו על־ידי המיטבעה הבריטית המלכותית עבור הונג־קונג, כחלק מן הסדרה המתמשכת לציון לוח־הירח הסיני העתיק והן מעניינות במיוחד מבחינה נומיסמטית. זו הפעם הראשונה ששני מטבעות בסדרה מונפקים באותה שנה, כאשר המטבע לציון שנת הנמר הוצא בינואר ש.ז. יהיה זה המטבע היחיד בסדרה שעל צידו הקידמי מופיע דיוקן המלכה אליזבת השנייה שצוייר על־ידי רפאל מכלוף. כל המטבעות הקודמים נשאו את הדיוקן המפורסם של המלכה אליזבת השנייה, שצוייר על־ידי ארנולד מאשין, וכך גם יהיה לגבי המטבע האחרון בסדרה הפופולרית של הונג־קונג, שהחלה במטבע זכרון בן 1,000 דולר ב־1975, שהונפק לציון ביקורה ההיסטורי הראשון של המלכה במושבת הכתר, כוללת את שנים־עשר המטבעות המייצגים את חיות לוח־הירח הדרקון (1976), הנחש הסוס, האיל, הקוף, התרנגול, הכלב, החזיר, העכבר, השור, הנמר – 1986 והשפן – 1987. מטבע הזכרון של הביקור המלכותי, הופך, איפוא, למטבע הי"3 בסדרה.

הצד האחורי של מטבע הזכרון של הביקור המלכותי – עם שנת ההנפקה 1986 נושא את ציור הסמל הרשמי, שהוענק רשמית למושל הונג־קונג על־ידי הנסיך פיליפ בעת ביקורו מהונג־קונג ב־1959. הוא מסמל את הקשר ההדוק בין בריטניה והונג־קונג, התלויות שתיהן בדרכי הים ובסחר הימי.

המטבע העשוי מזהב בטוהר 22 קאראט, ניתן לרכישה גם בתגמיר קשוט קפוא וגם בתגמיר רגיל בוהק לא למחזור. משקל כל מטבע 15.97 גרם וקוטרו 28.4 מ"מ. מהדורה מיוחדת זו הינה מוגבלת מאוד, מאחר והמיטבעה הוסמכה להטביע רק 12,000 מטבעות בתגמיר קשוט קפוא ו־20,000 יחידות בתגמיר רגיל בוהק לא למחזור.

המיטבעה המלכותית הבריטית גם פירסמה כבר את מחירי המטבעות בדולקמן: מטבע הביקור המלכותי בשנת 1986 זהב קשוט – 515 דולרים שלא רק: כן מטבע הביקור המלכותי 1986 בתגמיר רגיל 345 דולרים, ואילו מטבע שנת הנמר משנת 1986 בתגמיר קשוט – 515 דולרים, ומטבע שנת הנמר זהב בתגמיר רגיל – 345 דולרים של ארה"ב. כל המטבעות מוצגים בצורה אלגנטית בתיבת תצוגה מיוחדת.

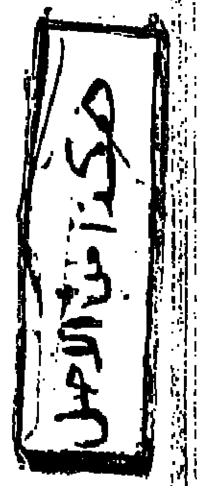

לגור בעיר מחוץ לעיר

צמרת פולג
חברה לבנין ולהשקעות בע"מ

מגורי צמרת ב"רמת-פולג" - שכונת הקוטג'ים

רמת-פולג שוכנת במקום מעורר קנאה, ומוכרתים להודות שהקנאה מוצדקת. רמת-פולג היא אחד המקומות היחידים בין תל-אביב לנתניה שניתן היה לבנות בו שכונה לדוגמא, וברמת-פולג, השוכנת מרחק 20 דקות נסיעה מתל-אביב, על שפת הים התיכון, בונה חברת "צמרת-פולג" ומציעה, למי שהמקום והחברה מוצאים חן בעיניו, קוטג'ים שכדאי מאד לקפוץ ולהציץ בהם.

לא כל הקוטג'ים דומים בתכנונם. קיימות מספר וריאציות לבחירתך, אבל כולם בנויים על חלקות של 200 עד 240 מ"ר ושטח בניה של 180 עד 210 מ"ר. לכל קוטג' 6 חדרים, מטבח, פינת אוכל, פאטיו, פינת טלויזיה, 3 חדרי שירותים, שתי מקלחות ואמבטיה... הכל בתכנון מעולה למה לדבר ? הרי אמרנו שמוכרחים לקפוץ ולראות...

וגם גינה מרווחת וחניה מקורה, כמו שכתוב!!!

ומה עוד?...

מטבחי דניה וקולטי שמש (סמויים, אלא מה?) ואופציה נוספת לבניה על הגג... ויש עוד... השכונה עצמה מספקת, כלומר כבר יש בה, מרכז קניות וגן ילדים, ובית-כנסת וקאנטרי קלאב וכל יתר השירותים הקהילתיים. והצרוף הזה של קוטג'ים מפוארים ושירותי קהילה מסודרים, מושך, כפי שמספר מיכה, מנהל המכירות של "צמרת-פולג" בעלי מקצועות חופשיים, רופאים, עורכי-דין ועצמאיים מאיזור תל-אביב, שבאים, מתפעלים וקונים...

"צמרת-פולג" מציעה למכירה בימים אלה 14 קוטג'ים נוספים כשלב ב', מתוך 76 ש-24 מהם כבר בנויים, עומדים ומחכים שתבואו, תתפעלו... אנחנו בטוחים בתוצאה! אפשר לראות קוטג' לדוגמא בכל ימות השבוע מ-09:00 עד 14:00 ומ-16:30 עד 18:00. הכניסה ממחלף נתניה דרום ימינה, לבאים מצפון ושמאלה לבאים מתל-אביב.

קוטג' לדוגמא
בואו לבקר
פתוח למבקרים
בחוה"מ פסח בשעות:
14:00-9:30 19:00-16:00

צ'ופר
צמרת פולג מציעה לעשרת הראשונים
שירכשו קוטג' בשלב הנוכחי,
ציפוי של שיש קררה
באמבטיה ובשרותים.
כדאי להזדרז!
הכנסו, אנחנו מחכים!
להתראות

קוטג' לדוגמא בואו לבקר
פתוח למבקרים בחוה"מ פסח
בשעות: 14:00-9:30 • 19:00-16:00

משרד המכירות באתר פתוח בין השעות:
09:00 עד 14:00 ובין 16:30 עד 18:00
אפשר להתקשר בטלפון: 053-54725

צמרת-פולג - השמנת של הקוטג'ים 053-54725

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והו...

הופיעה מהדורה נוספת
ללכת שבי
ספרם של
עמליה ואהרון ברנע
הפרשה המרתקת של הנסיכה דינה (אשתו הראשונה של המלך חוסיין) ובעלה צלאח תעאמרי מנהיג שבויי אש"ף בכלא אנצאר. ביקורת הסנדז של הנסיכה בישראל ועזרתה בשיחרור שבויי צה"ל.
המחיר 19.50 ש"ח
ספרי עידנים — ידיעות אחרונות
להשיג בחנויות הספרים ובאמצעות תלוש זה
אל מחלקת הספרים "ידיעות אחרונות"
ת.ד. 37744, תל-אביב 61376
נא לשלוח אלי את "ללכת שבי"
מצורפים המחאה/המחאת-דואר בסך .... ש"ח
השם ....
הכתובת .... מיקוד ....

למד/י
תכנות מחשבים
בביתך בזמנך הפנוי

התאמן בביתך
★ פיתוח הגוף
★ הגנה עצמית
★ כושר גופני
קרב מגע
ועוד

האוניברסיטה הפתוחה
נפתחת ההרשמה ללימודים
לסמסטר סתיו תשמ"ח (23) ספטמבר 1987 - ינואר 1988
לתואר בוגר B.A.
האוניברסיטה הפתוחה מציעה לימודים בתחומים:
• מדעי הרוח • מדעי המחשב
• מדעי היהדות • מתימטיקה
• ניהול וכלכלה • מדעי הטבע
• מדעי ההתנהגות • מדעי החיים
• חינוך
ההרשמה ללימודים אינה מותנית בהצגת תעודה על השכלה קודמת
• הלימודים מתבססים בעיקר על למידה עצמית בביתו של הסטודנט באמצעות חומר כתוב, מערכת מטלות הנבדקות על-ידי מנחים ובחינות גמר.
• בנוסף הסטודנט נעזר באמצעי למידה שונים ונפגשות עם מנחים הנערכות אחת לשלושה-ארבעה שבועות באזור מגורי הסטודנט.
ההרשמה תיסגר ב-14 ביוני 1987

מכון מול"ה 03-900595/6
אנגלית מדוברת
שיעורי הדגמה חינם
יתקיימו השבוע בסניפים הבאים:
ת"א – בית ציוני אמריקה
אבן גבירול 26 בשעות 18.00, 18.30, 19.00.
ביום א' 12.4 וביום ה' 16.4.
ת"א – מלון פאלאס, הירקון 277.
המעוניינים בלימודי ערב מוזמנים בין השעות 19.00 – 20.00 ביום ד' 15.4
המעוניינים בלימודי בוקר מוזמנים בין השעות 10.00 – 11.00 ביום ד' 15.4.
המעוניינים בלימודי יום ו' בבוקר מוזמנים ביום ו' 17.4 בין השעות 10.00 – 11.00
אנגלית סופר
אינטנסיבית
קורסים מיוחדים למעוניינים ללמוד אנגלית במהירות.
הקורסים יתקיימו במלון פאלאס בת"א במשך שבועיים, כל יום בין השעות 9.00-16.00.
פגישת הסבר תתקיים במלון פאלאס, הירקון 277, ת"א, ביום ד' 15.4 בשעה 18.00.
אנגלית לומדים — במכון מיל"ה

הרוב קובע:
ידיעות אחרונות
העתון של המדינה

K.S.A.
לימודים בארה"ב
ייעוץ אישי וטיפול בהרשמה
03-472707

נוזדי הספרים

אגדה של "הגדה"

שנים רבות הסתפקו ילדי ישראל ב"הגדה של פסח" המסורתית לליל-הסדר. היו "הגדות" מצויירות ומיוחדות, אך לא-כל כך מכוונות לרוחם של ילדים. "ההגדה" היפה ביותר לילדים, בארץ-ישראל, יצאה לאור בהוצאת "יבנה" בשנות הארבעים וצוירה בידי נחום גוטמן הזכור לטוב. כמה אור, איזו אופטימיות! איזה ספר יפהפה!

מאז זכו ילדינו ב"הגדות" מיוחדות להם, מכל-הסוגים ובכל הצבעים, אך אין אחת שתשווה בעיני לאותה "הגדה" של גוטמן. שנים רבות ביקשתי להשיג עותק ישן ולבסוף השגתי, מיד שניה, מהדורה שניה שיצאה לאור בשנת תשי"ב (1952). אני מודה ומתוודה שכל "הגדה" לילדים אני משווה לזו של גוטמן ואיני יכולה אלא להיאנח בגעגועים. "הגדות" מגננות, מוספרות ועם תוספות – אך זה לא זה.

והנה, בימים אלה, יצאה מהדורה חדשה של אותה "הגדה" של גוטמן, בדיוק מי שמבקש להביא לילדיו "הגדה של פסח" עם צבעים וריח של ארץ-ישראל היפה והטובה – זה הספר!

ועם אותם ציורים, יצא גם ספר נוסף בהוצאת "יבנה" – סיפור יציאת מצרים – בצאת ישראל ממצרים, שנכתב בידי אהוד בן-עזר. ילדונת בת שש וחצי לא באה לשולחן ארוחת הערב עד שגמרה לקרוא את העמוד האחרון בספר היפה הזה. "עכשו אני מבינה בדיוק מה קרה לנו במצריים", אמרה בעינים גדולות ומלאות דמעה ואכלה את המיצה הקרה.

תודה להוצאת "יבנה"!

פורנוגרפיה לילדים

ספגטי של גדולים

אוי, כמה זמן כבר לא אכלנו ספגטי כיהוד. אני ממש מתבישת:

רוצים ספגטי באמת מיוחד, בלי כל העגבניות והקטשופים? יפיו או קחו סיר אחד ומחבת אחת. בתוך הסיר הרתיחו הרבה מים, עם כפית מלח וכפית שמן, ובתוכם בשלו חבילה אחת של ספגטי (זה מספיק לשני אנשים). במחבת שימו 3 כפות שמן-זית ושתי כפות חמאה. כשהחמאה והשמן יתחממו, טגנו עליהם כמה שני שום קצוצות או חתוכות. כשהשום יקבל צבע זהב, הורידו מן האש, הוסיפו מלח, פלפל וגם כפית אורגנו, או כף פטרוזיליה קצוצה. שפכו את כל היופי הזה על הספגטי המסונן והגישו לשלחן. שם יקח כל אחד לעצמו מנה, וגם יוכל להוסיף עליה קצת גבינה צהובה מגוררת.

עכשו אני חושבת לעצמי כמה חבל שאתם קטנים, כי אילו הייתם גדולים, הייתי מציעה לכם לשתות כוס יין עם המאכל הנפלא הזה, אבל לילדים כידוע זה אסור, והדרך קלל גם לא טעים. אז תשכחו מהיין ושיהיה בתאבון.

דניאלה שמי

מאת רמי ריבצני, ציורים: מימה לוין, שנועד לפעוטים שלנו, ולא נותר לי אלא לצטט כמה פנינים משירדודים זהו.

בקר טוב

מזה זמן רב אין יניב מבין מדוע מעירים אותו בבקר.

הוא שקוע בשנה ולא יודע מה הם הקרקורים והרעשים סביבו בבקר. למה השמש הנודניקית הזאת לא שוכחת לקום אף לא פעם אחת, ולמה יש כל יום למודים בבית הספר ורק פעם בשבוע שבת, במקום שיהיה הסדור בדיוק להפך, הרי כך יהנו יותר גם המורים וגם התלמידים.

כל בקר מתחיל אצלנו בהכרזות חגיגיות של "בקר טוב" מתנגן עם נשיקות אוהבות של אמא, גולש לנדנוד של "נו כבר, יניב," ומסתים בריב ובצעקות.

פעם, בבקר שלאחר-יאוש, נשמתי בחליל במקום להכריז "בקר טוב". חללתי באמנות את הרפרטואר הקבוע שלי: "קול דודי", "אל גנת אגוז" ו"יונתן הקטן". יניב כל כך צחק, עד שהחליט אפלו לקום ממטתו.

חשבתי שגליתי את אמריקה, אולם למחרת כתום הקונצרט-לחליל-מס' 2-אופוס-גילה, סובב יניב את גבו למוסיקה ולי והמשיך לישן.

מישהו חכם מבית ספר להורים הציע לי לכון שעון מעורר ולהודיע ליניב שהוא אחראי בעצמו לקימה. אני לא אכעס יותר בבקרים, ויניב יגיע בזמן לכתה.

חברת פישר-פרייס החלה לשווק בארץ משחק-הרכבה חדש ושמו "קונסטרקס". המפיצים מבטיחים כי המשחק מפתח את הקואורדינציה בין היד לעין, את המיומנות הטכנית, את הפתרון הויזואלי ומה לא. אנחנו מציעים למפיצים שיערכו תחרות להענקת שם עברי ל"קונסטרקט" ואז יהא לא רק יפה נראה, כי אם גם יפה נשמע.

אמצתי את השיטה בשמחה, ומאז
באפן קבוע השעון מעורר,
באפן קבוע יניב לא מתעורר,
באפן קבוע אני לא כועסת,
באפן קבוע יניב מאחר.
עולם כמנהגו נוהג.

נילה מנח פליישר

כרטיס כניסה

ביאליק בבית

נחמן - מחזה מוסיקלי • מאת: עוזי בן-כנען • בימוי: ישראל גוריון • מוסיקה: מתי כספי • תפאורה ותלבשות: מיקי בן-כנען • תאורה: חני ורדי • תנועה: דורין כספי • משתתפים: ליבית חבמון-אילי, רמי ברוך, נירה רבינוביץ, אריאל טורמן, דוד בהן-לוי, דן שלנגר • משך ההצגה: שעה ורבע ללא הפסקה • לגילאי 6 ומעלה

הילד נחמן נולד במאה שעברה...

על הבמה הוא ציפור לבנה וארכנית (דוד כהן-לוי), על כנפיה הארוכות ראה הילד את עולמו המיוחד.

שנה בילדותו של משורר. שנה של יתמות, ניתוק מהבית, מעבר לסביבת מגורים אחרת, לבית אחר וכניסה לעול תורה ומיצוות. המציאות – פרקים בתולדות מיליוני בית-ישראל, שחייהם עברו עליהם ממש כך. הדמיון והחלום – יצירתו הספרותית של ביאליק.

למבוגרים – המחזה הוא קומפוזיציה פארודית ומשעשעת הנשענת על המקור הספרותי. לקטנים – סיפור מרתק על חבלים קשים של ילד ומה הוא עושה בהם, בכוח היצירה ובזכות החלום.

מכוניות רפואיות

יום מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

עיון במדורי הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר – מזכירה רפואית ומזכירה בכירה. הקורסים למזכירות רפואית של מ.י.ל. מעניקים תעודה המוכרת על ידי משרד הבריאות וכן מכינים אותך לתואר – מזכירה בכירה.
פעמיים בשבוע, בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הלמודות תעבורנה השתלמויות ועבודה מעשית בבתי חולים, כך שעם סיום הקורס תרכושנה נסיון ממשי ותוכלנה להשתלב באופן מיידי בשוק העבודה.

חינם, 24 שעות ביממה.
חייגי כבר ברגע זה לטלפון 03-291858, 03-295529, 04-869041, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסרי את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבלי לביתך חומר הסברה על הקורסים
כמו כן תוזמני לראיון ולמבחן התאמה – חינם

לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 למס' 99 ת"א מיקוד 61281 אבקשכם לשלוח אלי חינם עלון הסבר
שם וכתובת ____ טל. ____

משרדינו פתוחים כל יום בין השעות 9.00-19.30 ברצף	תל-אביב בן-יהודה 32 בנין אל-על חדר 510 טל 291858	חיפה בלפור 5 פינת הרדאו טל 869041	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933
באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	ראשל"צ רוטשילד 36 פסג' חיים טל 958801	רחובות הרצל 163 טל 453532	פתח-תקוה איכילוב 13 טל 913886	קרית אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל 716847
חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 880889	אשדוד בנין פאן לון 5 מרכז א טל 35624	רמת-גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	כפר-סבא עמוס 3 מול פינוקיו טל 444208	אשקלון הרצל 38 בית גור טל 28488

מכון ישראלי למינהל

אנגלית מדוברת שוטפת

קורסי ערב, בוקר או שעורים פרטיים
טיפול אישי משקה חם. לימוד בקבוצה קטנה

מבצע חודש!
* 50 הנחה
* חינם – הסעה ללימוד עם מי
* חינם – מילון אנגלי עברי

חינם, 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 04-869041, 02-221933, 03-228846, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון, ותקבל לביתך חוברת הסבר והזמנה למבחן התאמה חינם

* 12 רמות לימוד
* קורסים ל-ABC
* אנגלית לבגרות
* הכנה ל-TOEFL

* אנגלית לנוער קורסים מזורזים של חודש-חודשיים לנוסעים לחו"ל.

* קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים שכה"ל – הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס

* אנגלית לתלמיד קורסי עזר לתלמידי עממי, חטיבות ותיכון לכל כיתה ורמה. פעם – פעמיים בשבוע לאחר הלימודים

הינך מוזמן/מוזמנת לראיון אישי לבדיקה ומחן באנגלית – חינם.

משרדינו פתוחים כל יום בין השעות 9.00-19.30 ברצף	תל אביב דיזנגוף 213 ליד סופר רול טל 228545	חיפה בלפור 5 פינת הרדאו טל 869041	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933
באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	קרית אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל 716847	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 880889	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161
הרצליה סוקולוב 36 פ. בן-גוריון טל 87682	פתח תקוה איכילוב 13 טל 913886	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	כפר סבא עמוס 3 מול פינוקיו טל 444208	רחובות הרצל 163 טל 453532
ראשל"צ רוטשילד 36 פסג' חיים טל 958801	רמלה הרצל 84 בפסג' מעל בנק לאומי טל 242386	ק. חיים ויאליק העמקים 3 טל 740410	אשדוד בנין פאן לון 5 מרכז א טל 35624	אשקלון הרצל 38 בית גור טל 28488

מכונים אמריקאים לשפות

גם את יכולה להרוויח 1200 ש"ח בחודש כתמלילנית או קלדנית

מדורי מודעות ה"דרושים" גדושים מודעות בהן מחפשים – מעבדות תמלילים, קלדניות ותמלילניות – נוסף אם את מחפשת עבודה שאין בה אבטלה, מקצוע בו תמצאי בקלות עבודה מספקת, מכובדת ומכניסה
אנו נכשיר אותך תוך מספר שבועות ע"ג מחשב משוכלל P.C ו-I.B.M וללא תלות בגילך והשכלתך. בכל מקום בארץ ובשעות הנוחות לך כ-• מעבדת תמלילים • קלדנית • מפעילת מסוף – (קורס המקנה לך 2 מקצועות במקביל – מעבדת תמלילים וקלדנית).

מ.י.ל.
הכוונה תעסוקתית – לבוגרות הכוונה תעסוקתית לתמלילניות ומפעילות בכל רחבי הארץ

חינם – 24 שעות ביממה. חייגי ברגע זה לטל' 03-202249, 03-664505, 04-720132, 057-73714, 02-221933 גם בלילות ושבתות. מסרי שמך וכתובתך ותקבלי לביתך חוברת הסבר.

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 עד 19.30 רצוף

תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל 295529	חיפה בלפור 5 פינת הרדאו טל 664505	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	ראשל"צ רוטשילד 36 פסג' חיים טל 958801	רחובות הרצל 163 טל 453532	פתח תקוה אחד העם 13 טל 913886	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404
הרצליה סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל 87682	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 880889	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161	אשדוד בנין פאן לון 5 מרכז א טל 35624	כפר סבא עמוס 3 מול פינוקיו טל 444208	רמלה הרצל 84 בפסג' מעל בנק לאומי טל 242386	אשקלון הרצל 38 בית גור טל 28488

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

תכנות מחשבים

קורסי בוקר וערב בפיקוח משרד העבודה לקראת התואר תוכניתן סוג 1

קורסי בוקר וערב לפי בחירה

3 מבצעים:
1. 10% הנחה ממחיר הקורס
2. חינם – קורס אנגלית או הנהלת חשבונות
3. חינם – 2 שפות תיכנות נוספות

ייעוץ תעסוקתי ועזרה במציאת עבודה לבוגרים (לפי הישגיהם)

* לימוד, תרגול ועבודה מעשית על גבי מחשבים
* סידור מיוחד למשרתים במילואים
* לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים.
* קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים
* מבחן פסיכוטכני להתאמת נושא – חינם

קורסים למפעילי מחשב

תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל 295529	חיפה בלפור 5 פינת הרדאו טל 869041	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933

מכון להכשרה מקצועית

עיצוב פנים

קורס עיצוב פנים

כולל תיכנון ועיצוב ריהוט נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים, באר-שבע.

מטרת הקורס
הקורס לעיצוב פנים מיועד לאנשים בעלי גישה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים. לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לחנויותיהם. לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ולהנות מהמרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית

תכנית הלימודים כוללת
שירטוט ארכיטקטוני (יסודות, שירטוט, גרפיקה). שירטוט לעיצוב פנים (גרפיקה, חומרים, מידות). גאומטריה תאורית (איזומטריה, אקסונומטריה, פרספקטיבה, הצללות). תיכנון ארכיטקטוני (תיכנון ועיצוב חללי מגורים, תיכנון ועיצוב ריהוט), חומרים ותהליכים, פרטי בנין, פרטי נגרות וריהוט, עקרונות סטטיים וחוזק, צבע, תאורה, רישום, טקסטיל וריפוד, צמחיה, בניית מודלים, תמחיר ועוד

חינם – 24 שעות ביממה חייג/י עכשיו לטל. 03-291858, 04-869041, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות, מסור שמך ומס טלפון ותקבל/י לביתך פרוספקט, תוזמנ/י לראיון ומבחן התאמה חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.00 רצוף

תל אביב בן יהודה 32 בנין אל-על ח 510 טל. 295528	חיפה בלפור 5 (פינת הרדאו) טל 869041	ירושלים יפו 36 (מול בית יואל) טל 221933	באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל. 73714

המכון להכשרה מקצועית

הנהלת חשבונות

הנהלת חשבונות

השבוע נפתחים קורסים סוג 1 + 2; 3
* קורסי ערב מזורזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים
* קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת.

השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש

קורס כתבנות או אנגלית חינם לכל נרשם

למד במוסד מוכר

לכבוד מכון ישראלי למינהל ת.ד. 28124 למס' 15 ת"א מיקוד 61281 אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנה"ח
שם: ____ כתובת: ____ טל. ____

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף	תל-אביב בן יהודה 32 בנין אל-על חדר 510 טל 295529	תל אביב דיזנגוף 116 ליד סופר רול טל 228545	חיפה הרדאו 30 טל 665501	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933
באר-שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל. 73714	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח תקוה איכילוב 13 טל 913886	ראשל"צ רוטשילד 36 פסג' חיים טל. 958801	רחובות הרצל 163 טל 453532
חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 880889	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161	כפר סבא עמוס 3 מול פינוקיו טל 444208	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	הרצליה סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל 87682
קרית אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל 716847	ק. חיים ויאליק העמקים 3 טל 740410	אשדוד בנין פאן לון 5 מרכז א' טל 35624	אשקלון הרצל 38 בית גור טל. 28488	רמלה הרצל 84 בפסג' מעל בנק לאומי טל. 242386

מכון ישראלי למינהל

בגרות

למד בגרות בקלות וחסוך $1.000

נפתחים קורסים מזורזים למועדי יוני 87, ינואר 88 לימוד בכתב, למוד ערב או משולב, לפי בחירה רק במכונים האמריקאים

* שכ"ל זול ב-20% מבתי ספר אחרים: לחושל הנרשם ל 2 מקצועות בכתב תשלם 100 ש"ח למקצוע
* הנרשם לכל המקצועות בכתב ישלם 140 ש"ח לחודש
* הנרשם ל 2 קורסי ערב מקבל 2 קורסים נוספים בכתב חינם
* 25% הנחה לחיילים
* 35 שנות נסיון • 95% הצלחה • 8 רמות במתמטיקה ואנגלית
* הכנה לבחינות בגרות לאוניברסיטה ולטכניון
* סיור לימודים ומילואים

לכ' 28124 ת"א מיקוד 61281 אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם וכתובת ____ טל ____

הנכם מוזמנים למשרדנו הקרוב בין השעות 9.00 עד 19.30 סניפים ראשיים:

תל-אביב בן יהודה 32 בנין אל-על חדר 510 טל 201392	חיפה בלפור 5 פינת הרדאו טל 669041	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 880889
בת-ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג' חיים טל 958801	פתח-תקוה איכילוב 13 טל 913886	אשדוד בנין פאן לון 5 מרכז א טל 35624	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	הרצליה סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל 87682
רחובות הרצל 163 טל 453532	קרית אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל 716847	אשקלון הרצל 38 בית גור טל 28488	רמלה הרצל 84 בפסג' מעל בנק לאומי טל 242386	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	כפר סבא עמוס 3 מול פינוקיו טל 444208

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב בשיתוף המכונים הבריטיים 35 שנות נסיון 95% הצלחה.

טכנאות

מחסור בטכנאים לטלויזיות הצבע

רוכשי הטלויזיות נאלצים לעתים להמתין שבועות רבים עד לתיקון מקלטיהם

אנו מציעים לך להיות טכנאי שרות וידאו וטלויזיה
ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

מקצוע נדרש, הכנסה גבוהה, עבודה מעניינת
הקורס כולל הכשרה להתקנת אנטנות צלחות לקליטת שדורי לווינים וטלויזיה בכבלים.

כולל קורס לאנטנות צלחות לווינים!

חינם, 24 שעות ביממה.

תל-אביב הירקון 48 סיזת אלנבי טל 880893	חיפה ביאליק 17 פינת הרצל טל 664505	באר-שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל 73714	פתח תקוה איכילוב 13 טל 913886

המכון להכשרה מקצועית

ייעוץ מס

יועצי מס המקצוע המבוקש היום

נפתחים קורסי בוקר וערב
לקראת תעודת הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה
* קורסים רגילים למחוסרי ידע
* קורסים מזורזים למנהלי חשבונות.

דרישה ליועצי מס בארץ
התפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר וחוקי המס החדשים גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס. כל עצמאי זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת למלא אחרי הוראות השלטונות

יועצי המס זוכים למעמד ולשכר מכובד
בדומה לרואי החשבון, זוכים יועצי המס למעמד מוערך והכנסתם בין הגבוהות במשק.

אפשרויות תעסוקה מגוונות
חלק מיועצי המס עובדים במקצוע כעצמאיים אחרים מעדיפים לעבוד כשכירים קיימת גם אפשרות לתעסוקה חלקית.

מטרת הקורס להכשיר תוך תקופה קצרה יועצי מס

לקראת בחינות הסמכה ממשלתיות ולהקנות להם ידע ונסיון מספיקים בכדי שיוכלו להתחיל בעבודתם מיד עם תום הקורס.

חייג 24 שעות ביממה.

לכ' המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 ת"א 61281 למס' 50 אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד יעוץ מס
שם וכתובת ____ טל ____

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.00 רצוף

תל-אביב בן יהודה 32 בנין אל-על טל. 291858	באר-שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק"ג טל. 73714	חיפה הרדאו 30 טל. 665501	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933	ר"ג ביאליק 47 מול אורדע טל. 726132	פ"ת איכילוב 13 טל. 913886	אשקלון הרצל 38 בית גור טל. 28488

מכון ישראלי למינהל

השכלה בכתב

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

קבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמה לכשרון לגרפיקה, ללא כל התחייבות מצדך טלפנו/י 24 שעות ביממה 03-868410

לכ' המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 (מס 77)
שם וכתובת ____ טל ____

למד/י הנהלת חשבונות בביתך בזמנך הפנוי

לכ' המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281
שם וכתובת ____ טל ____

גרפיקה

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל-אביב
הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי גישה למקצוע ונתונים כמו דייקנות וסדר, גישה אסתטית, קראטיביות וכדי יתקבלו רק בעלי טעם וכשרון מתאים לאחר מבחן פסיכומטרי. לבוגרים הפנייה למקומות עבודה – בהתאם להישגים.
משרדנו פתוחים כל יום בין השעות: 9:00-19:30.
ת"א – בן יהודה 32, בנין אל-על, חדר 510 טל. 03-295529

חינם 24 שעות ביממה. טלפנ/י עכשיו לטל – 03-295529 גם בלילות ובשבתות מסור/י שמך וכתובתך ומס' הטלפון שלך ותוזמן/י לראיון ומבחן התאמה – חינם

גזור ושלח
לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור ת.ד 36239 ת"א מיקוד 61361 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם וכתובת ____ טל ____

חידון הסמלים הענק ב- ידיעות אחרונות

9 בחסות "תפארת המכונית" – הראשונה במתן אשראי לרכב 9

.55	.45	35	33 Ika Carosa	31 בית הבלטות	.21	.11 Canon	1. סירונית
.56 "בייבי מדרום"	.46 ME RO יוצרי אופנה	.36 שושנים 03-335444			22 Rafi	.12 הלוח הכללי ידיעות אחרונות	2. דיזנגוף 166
57	.47	37 Dorit			.23	.13	3. שבלולית
.58	.48 אס.ג'י.אס S.G.S.	.38 מסעדנית			.24 smart	.14	.4
.59	.49	.39			.25 רטפון אימפורט בע"מ 03-251176	.15	5. בלדי
.60	.50	.40 א. פולק אופטומטריסט 03-415921			26 shaybak	.16	6. מ.ש.י.
.61	.51 המדביק	.41 אוטוקארד			.27 קומודור	.17 JENICA SPORT	.7
.62 דדי	52	.42 המצייד			.28	.18	8. שרעבי
.63	.53	.43			.29 שניא	.19	.9
.64	.54 פארק המים שפיים	.44	34	.32 פיקניק	.30	.20 H&M	.10 lorenzo לורנצו בעיצובה של מרטאנה סרץ

הפרס הגדול מתנת

תפארת המכונית בע"מ

הראשונה במתן אשראי לרכב

מכונית פיאט 127, שנת 87' כולל מסים

חינם!

יצחק שדה 34, ת"א, טל. 03-336431

6 שמלות ערב מפוארות בערך של 500.- ש"ח כל אחת יוגרלו כל 10 שבועות מתנת "לורנזו" – בית האופנה לשמלות כלה וערב
lorenzo לורנזו

שואב אבק "פאקיר" יוגרל כל שבועיים מתנת רטפון אימפורט בע"מ
רטפון אימפורט בע"מ

10 פרטי ביגוד בערך כולל של 300.- שקל יוגרלו כל שבוע מתנת אופנת "קומודור".
קומודור

12 תלושי קניה בערך כולל של 300.- שקל יוגרלו כל שבוע מתנת "מרקורי" – כל בו לאופנה האחרונה.
מרקורי: כלבו לאופנה האחרונה

20 כרטיסי כניסה לפארק המים שפיים יוגרלו כל שבוע מתנת "פארק המים שפיים"

כל שבוע
6 ארוחות זוגיות מלאות בערך של עד 50.- ש"ח כ"א מתנת "על גלי" – החוף לדוגמא בת ים
מסעדת עלגל

15 חולצות טריקו אופנתיות יוגרלו כל שבוע מתנת "שבלולית" אפנה ספורטיבית

כל שבוע יוגרל נג'ימיקס מתנת
מ.ש.י.

כל שבוע יוגרלו ספרים ממבחר ספרי "תרבות לעם"

1. המרכז לתאורה, חשמל, טלפונים ומתנות. מחירי סיטונות ליחידים ומבצעים מיוחדים. בדיזנגוף סנטר.
2. יער האיומרגד, אלני, אלקטרז (הסיפור האמיתי), שירות מקהלה. "י.ק.ע" מפיצי סרטים. להשיג בספריות המובחרות.
3. המרכז הסיטונאי למוצרי החשמל ביתיים. החברות המובילות בתשלומים ובמחירי מבצע!! בן יהודה 3 ת"א, שנקר 42 חולון, רוטשילד 34 בת ים. "רשת מ.ש.י."
4. קרור בני – טוב היצרנים והיבואנים של מקררים ומקפיאים לסופרמרקטים ושרות עצמי. מקפיאים לגלידה ומקררי בקבוקים, חדרי קרור ותקפאה, מיזוג אויר לרכב, בניה, הרכבה ושרות בכל הארץ. ב"ש, 057-79590-77626.
5. המכנס של המדינה!!! יצרני אופנה לנשים, גברים וילדים. כל המידות. ג'ינסים "סטון גולד" וצבע. מרכולת 13 ת"א, טל. 03-831540. זהו את סמל הכינרת והסוס.
6. האגוז התיומי לכל רכב, מיוצר ע"י הטכנולוגיות החדישות ביותר עם סימון תשואה של מכון התקנים הישראלי. לשרותכם 3 סניפים: חולון המלאכה 49 טל' 03-806619, ת"א דרך בן-צבי 43 טל' 825544, ב"ש מרכז למלאכה "אשר" טל' 057-78361
7. [illegible]

10. קו אופנתי, צעיר וספורטיבי. הדינוזאור יורק האש בבתי האופנה המובחרים. חנות המפעל: השוק 9 ת"א.
11. יצרן המנעולים הגדול בארץ. ממתחי צילינדר "גארדי", מנעולי תליה, ידיות ומנעולים חשיים. גם לרכב ולאופנועים. "ירדאי" – איכות * אמינות * בטחון.
12. חברת הביטוח הדינאמית בישראל אשר מצטיינת במומחיות ובמיומנות בכל ענפי הביטוח, בעלת אופי ברוח של קידמה ויציבות שיוב לפני יובל שנים.
13. המרכז לרדיאטורים ואאוזים לכל סוגי הרכב! ניקוי, תיקון והחלפה. שלמה המלך 21 ב"ב (ע"י פיקנטי).
14. נפגשים ב"שרי" דיזנגוף. הפינה הלוהטת בעיר. המקום בו כולם פוגשים את כולם, אצלנו תיהנה מאווירת איכות ואינטימיות. דיזנגוף 166 (פינת בן גוריון) טל. 240300.
15. המחשב "חטופר תאומי" המבוקש ביותר באירופה, עתה בישראל במחירים ובתנאים מיוחדים!! היבואן: "עוצמה מחשבים" רוטשילד 26 בת ים.
16. תכל על חשבון אולמי ____!! חתונה, בר מצווה, בריתות וכל שמחה – בדמה של 5 כוכבים. רח' המסגר 45 ת"א.
17. רשת השיווק הגדולה בישראל. [illegible]

[illegible]